

ROLDUC'S JAARBOEK

ONDER REDACTIE VAN
L. LINSSEN, Pr. EN
J. METZEMAKERS, Pr.

XV

1935

JOHAN VAN WEEDE †

Johan van Weede.

(22 **Juli** 1857 - 15 **Juli** 1870).

Voor geen enkelen Rolducien mag Johan van Weede een onbekende zijn. Ten minste kennen allen zijn grafkapel met Maria en Johannes onder het Kruis. Heel vaak hebben zij die gezien bij hun spel, vanaf de cour of het voetbalveld.

Ieder jaar hebben zij zich op Allerzielen samen met de Heeren vereenigd voor zijn graf. Vroeg of laat zijn zij wel eens teruggekeerd naar ons stemmingsvol kerkhof. Stil peinzend en biddend hebben zij de hun bekende namen gelezen en zijn zij tenslotte weer uitgekomen bij dat merkwaardige graf onder de kapel, waar hun aandacht getrokken werd door een opschrift op blauw graniet, dat aandoet als een gedenkplaat voor een groot man. Tot hun verbazing lazen zij:

AAN DE NAGEDACHTENIS VAN HUN GELIEFDEN EENIGEN ZOON,
JOHAN VAN WEEDE

GEBOREN TE ALKMAAR, 22 JULI 1857, OVERLEDEN TE AKEN, 15 JULI 1870;
EN HET EERST OP DEZEN GODSAKKER TER AARDE BESTELD, HEBBEN
DIEPBEDROEFDE OUDERS DIT GEDENKTEEKEN GEWIJD.

Dit alles dus ter herinnering aan een kleinen jongen van dertien jaar, een grafkelder, een zerk met ingebeitelde spreuk:

"Ik ben de verrijzenis en het leven; wie in Mij gelooft, zal leven, al is hij ook gestorven." (Joh. XI. 25) -, een gedenkplaat en daarboven een mooie, complete grafkapel op de eereplaats van ons kerkhof.

Nieuwsgierig zullen zij van dichtbij hebben bekeken de photo op emaille, bevestigd aan een krans van kunstbloemen. Hun verbazing groeit. Een kleine jongen in zijn communiepakje. Johan met zijn zachte trekken. Toch niets bijzonders.

Aan andere leerlingen hebben zij misschien de vraag gesteld, waarom Johan van Weede, 13 jaar oud, die eereplaats op ons kerkhof heeft gekregen en zij zullen hebben gehoord, dat die jongen een der mooiste geschiedenissen van Rolduc op zijn naam heeft staan.

Maar, hoe dat nu precies in elkaar zat, dat zullen er weinigen kunnen vertellen.

1870-1935; 65 jaren; dat lijkt een eeuwigheid, als men pas is in de lente van het leven, vooral in onzen jachtenden tijd, waarin ieder dag zoo vol zit van zijn eigen gebeuren. Met moeite kunnen wij onze contemporaine geschiedenis bijhouden. Het steeds nieuwe leven heeft een tempo zoo vlug als dat van de jeugd zelf.

Terecht geeft dan ook Directeur Corten, vroeger klasleeraar van Johan, uiting aan zijn vrees, dat het lichtend voorgaan van zijn leerling te gauw zijn glans zal verliezen, met de woorden:

"Wel staat uw naam diep gegrift in het hart uwer studiegenooten, - maar Rolduc is als de rustelooze zee, waar steeds nieuwe golven de vorige verdringen". (Rolduc in Woord en Beeld bl. 70). Altijd door stroomt het bruisende jongensleven uit in die rustelooze zee. Gelukkig bezinken in den wirwar dier onstuimige stroomen ten slotte toch de zware kostbaarheden, welke er van buiten af aan worden toevertrouwd en zoo heeft ook Johan van Weede iets geheel eigens mede te geven aan den Rolducien van alle tijden.

Met dankbaar gemoed hebben wij daarom den opgang van deze fijne, edelmoedige jongensziel beschreven, zooals wij ze zagen groeien uit de verzamelde gegevens, welke wij in hoofdzaak verkregen van zijn jongere zuster, mevrouw E. Vaesen van Wee de, die ieder jaar trouw komt bidden aan het graf van haar broer. 1)

NOOT 1) Ook ontleenden wij eenige bijzonderheden aan de "Annales de Rolduc", het dagboek van den bekenden Rolducschen rector chori en componist B. A. Pothast, dat wij bij gebruik zullen aanduiden door "Annales". Mochten er onder onze lezers soms zijn, die ons nog iets over Johan van Weede kunnen mededeelen, dan zullen wij dit zeer op prijs stellen. (einde noot)

Heel lang geleden - voor wij hier leerling werden - kenden wij reeds iets van dat verhaal. Telkens als Jozef van Dham, die van heerenbediende te Rolduc promoveerde tot weesvader te Venlo, ons over Johan vertelde, werden wij met hem diep ontroerd en wilden ook wij Johan probeeren na te volgen in zijn edelmoedigheid voor God en de zielen. Op deze wijze werd Johan in de gelukkige jaren, hier doorgebracht, een mooie realiteit in ons Rolducsch bestaan.

22 Juli 1857 werd Johan van Weede te Alkmaar geboren. Zijn vader was katholiek, zijn moeder protestant. Krachtens een overeenkomst bij het sluiten van het huwelijk aangegaan, kreeg Johan een degelijke katholieke opvoeding.

Reeds vroeg ontwikkelde zich bij Johan een diepe godsdienstzin. Ouder geworden, vroeg en verkreeg hij, dat het tuinhuisje in een kapel werd veranderd om er Mis te kunnen lezen. Hij wilde priester worden. Alle benodigdheden, misgewaden, kelk, kandelaars, ampullen enz. schonk hem zijn moeder. Als missaal gebruikte hij "de navolging van Christus".

Bij zijn spel had zijn zuster vele rollen te verwerken. Dan was zij misdienaar, dan zijn aandachtig luisterend gehoor, dan zijn catechismuskind. Dat was niet enkel spel, maar de spontane uiting van zijn diep geloof tevens. Op andere wijze manifesteerde zich dit in de gewoonte, die hij langzamerhand aannam, om samen met zijn zus bij 't luiden van den middag-angelus God te vragen, dat hij eens als priester zijn moeder, die een overtuigde en godsdienstige protestante was, zou mogen bekeeren.

Zeer veel zorg besteedde hij aan de voorbereiding voor zijn eerste H. Communie. Zoo

groot was zijn geluk, toen Jezus in den zomer van 1868 voor het eerst de Gast werd van zijn reine ziel, dat het uitstraalde naar buiten. Een der aanwezigen werd er diep door getroffen. Thuis gekomen, vertelde hij, dat hij dien dag een engel tot de H. Tafel had zien naderen. Hij moest weten, wie dat was. De onbekende jongen bleek Johan van Weede te heeten.

Hoe Johan bad en het Eucharistisch liefdevuur in hem brandde, leert ons ook nog de volgende episode.

Na zijne eerste H. Communie namen zijne ouders hem in 1868 mede naar Parijs. Zijn vader toonde hem de mooiste kerken. Samen genoten zij er van de schitterende, godsdienstige plechtigheden.

Hij zag de Sacramentsprocessie uittrekken. Een nieuwe wereld ging open voor den kleinen Hollander. Met keizerlijke pracht en religieuze praal hield Jezus zijn triomftocht door de straten en pleinen van de wereldstad. Dat was iets overweldigends. Hij had zijn hemel op aarde.

Tusschen vader en moeder in lag hij geknield vlak bij een rustaltaar, dat rijk versierd was met bloemen.

De prachtige processie, de heerlijke muziek, de plechtige zegening van het eerbiedig neerknielend volk, moet hem diep aangegrepen hebben.

Geheel zijn mooie jongensziel ging op in die grootsche hulde aan zijn koninklijken Vriend. Van zelf steeg ook nu weer, evenals op den dag van zijn eerste H. Communie, een innig en vurig gebed naar God voor de bekeering van zijn dierbare moeder. Mocht zij toch eens zoo gelukkig zijn als hij!

Een der priesters zag, hoe devoot Johan bad en dit maakte op hem zoo'n indruk, dat hij eenige anjelieren afplukte, ze aanstreek aan de remonstrans en Johan toereikte. Als de kostbaarste herinnering aan Parijs heeft hij ze zorgvuldig bewaard. Na zijn dood vond men ze terug op zijn kamer, netjes in watten verpakt in een juweelendoosje, waarin zij nu nog rusten.

Misschien verwondert zich iemand over de geste van dien priester, maar hij bedenke, dat de Franschen veel spontaner zijn dan wij in het uiten en beleven van hun godsdienstige gevoelens. Iets overeenkomstigs vindt men in de autobiographie van de kleine H. Theresia. Daar beschrijft ons de heilige (Hoofdst. 11), hoe zielsblij ze was op de dagen, dat Jezus uitgedragen werd door de stad. Als bruidje mocht zij Zijn weg bestrooien met bloemen. Voordat zij ze liet vallen, wierp ze haar rozenblaadjes hoog op in de lucht. Groot was haar geluk, als zij zag, dat die blaadjes de remonstrans hadden aangeraakt.

Het vurige, levende en beleefde geloof van Johan doet ons begrijpen, dat er in de ziel van dien jongen iets groots gaat opbloeien, iets dat niet meer gebonden is aan jaren en leeftijd, maar enkel en alleen aan den rijkdom van Gods genade. Dat verhevene begint zich te openbaren in zijne gebeden, vooral in die, welke hij samen deed met zijn zuster bij het luiden van den middag-angelus. Zij herinnert zich, dat Johan soms sprak van sterven voor moeder, zich opofferen voor moeder.

Toen hij dan ook voor zijn vertrek naar Rolduc aan zijn pastoor den zegen ging vragen,

opdat hij steeds in alles Gods Heiligen Wil trouw zou mogen volbrengen, kwam daardoor weer van zelf iets naar buiten van datgene, wat in zijne ziel reeds vrij concrete vormen begon aan te nemen.

Paschen 1869 werd Johan leerling van Rolduc. Na de groote vacantie werd hij toegelaten tot de eerste klas van ons gymnasium. Hij kwam naar Rolduc met het uitgesproken verlangen om, zooals hij zich uitdrukte, een "braaf" priester te worden. Zijn ouders vonden dit best, mits hij zijn klassieke studies goed zou voltooien. Juist daarom viel hun keuze op onze inrichting.

Johan aardde hier goed. Wel kostte het hem in 't begin moeite om zich, zoo ver van huis, aan geheel nieuwe omstandigheden aan te passen. Hij was opgeruimd, gemakkelijk in den omgang, voorkomend- en vriendelijk.

Men mocht hem gaarne. Zijn beschaafde manieren, goed karakter, innemende glimlach, en lachende, blauwe oogen gaven aan geheel zijn wezen een sympathiek cachet. Spoedig genoot hij van de gezamenlijke spelen en vond daarbij zijn kameraden en compagnie.

Over zijn gedrag en studie was men goed tevreden. Zijn dagelijksche plichten vervulde hij stipt. Maar daarom viel het des te meer op, dat hij 's middags na de laatste les bij 't luiden van den Angelus, zich van de cour verwijderde, zelfs zonder verlof. Johan ging bidden in de kerk. Men zeide hem, dat het beter was dit te doen op de daarvoor aangewezen tijden. Dit hielp niet, zoodat zijn klasleeraar, de latere Directeur Corten, hem daarover aansprak.

Johan beloofde, dat hij steeds in alles zou gehoorzamen, maar hij kon niet ontrouw worden aan zijn jarenlange gewoonte om bij het luiden van den middag-angelus tot God te bidden voor de bekeering van zijn moeder. Mocht hij dit niet in de kerk doen, dan zou hij bidden op de speelplaats.

Dat zou hem wel hard vallen, want hij wilde geen opspraak verwekken bij zijn vrienden. Natuurlijk kreeg Johan het gevraagde verlof.

Bij deze gelegenheid schijnt Johan voor het eerst iets van zijn zielsgeheimen aan Mgr. Corten, - die als priester zoo veel van zijn jongens hield, dus wist, hoe hij met hen moest omgaan, - te hebben toevertrouwd.

Ongestoord kon Johan van nu af iederen dag in alle stilte met God gaan spreken over de belangen van zijn ziel, over zijn priesterroeping, over, de bekeering van zijn moeder en over alles wat een jongen verder aan zijn Vader in den Hemel vertrouwelijk te zeggen heeft.

Vooraf het alleen-zijn met Jezus, Dien hij vlak bij zich wist in het tabernakel, trok hem zeer. Want Johan was een bescheiden, stille jongen, die bang was, dat iets van het fijne in zijn ziel zou verloren gaan, als het openbaar werd naar buiten. Zijn vroegere medeleerling Rudolf van Oppenraay,¹⁾ de latere assistent van den generaal der Jezuïeten, schrijft over hem in een brief aan onzen Directeur, d.d. 2 Juni 1935: "Persoonlijk heb ik nooit met Johan verkeerdt en ik vermoed, dat vele leerlingen evenals ik van zijn bijzondere deugd eerst hoorden, toen hij uit ons midden was verdwenen: zoo gaat de parel schuil, zoolang de schulp niet breekt, - terwijl een bonte kei op straat in de oogen steekt".

NOOT 1) Volgens de lijst der leerlingen kwam hij in 1868-69 voor het

eerst naar Rolduc. Johan is dus slechts eenige maanden hier met hem samen geweest.(einde noot 1)

In den tijd van Johan van Wee de was onze kerk nog niet gerestaureerd. Midden in 't priesterkoor was een groot en hoog barokaltaar opgesteld. De schilderijen van dortoir VI zijn van dit hoofdaltaar afkomstig en geven ons eenig idee van zijn afmetingen.

Een goede afbeelding van koor en altaar hebben wij ontleend aan een oude photo. De kerk was door een trap met het huis verbonden. Stukken daarvan zijn verwerkt in den opgang 1) uit den oostelijken corridor no. 13. Al was de gewone toegang voor de leerlingen op de plaats, waar zij nu nog de kerk binnenkomen, toch maakten ook de jongens wel gebruik van den ingang achter 't priesterkoor, vooral als zij even O. L. Heer wilden begroeten.

NOOT 1) Tijdens deze vacantie wordt deze door een nieuwe trap vervangen.(einde noot 1)

Zij knielden dan neer op de zeer ruime treden van het hoofdaltaar. Velen vonden dit een echt mooi gebruik. Men was zoo vertrouwelijk dicht bij Jezus. Johan, wiens ziel leefde van de Eucharistie, waardeerde het zeer, zoo te kunnen bidden, vlak bij Jezus Hostie. Daar heeft hij allicht geleerd zelf een hostie te worden voor zijne dierbare moeder. Daar ging hij de kracht opdoen om eens zijn leven te offeren in ruil voor de bekeering van zijn moeder.

Zoo genoot Johan bijna een jaar van het rustige Rolducsche leven, dat ondanks of beter door zijn regelmaat ongetroost snel voorbijgaat. In Februari 1870 werd hij ziek. In 't begin had dat niet veel te beteekenen. Men rekende op een spoedig herstel. Maar de kwaal bleef, werd sleepend, verergerde. Speciale verzorging en bijzondere medische hulp werd noodzakelijk. Vervoer naar huis ging niet goed meer. Daarom besloot men tijdelijk in Aken te gaan wonen. Men huurde er appartementen voor de geheele familie, vader, moeder, Johan en zijn zus, die men met de kinderjuffrouwen dienstbode uit Alkmaar had laten overkomen. Moeder van Weede wilde haar dierbaren zieke zelf verplegen en dat heeft zij gedaan dagen en nachten lang met groote toewijding en onuitputtelijke liefde.

Johan droeg zijn kruis kalm en gelaten. Hij bleef opgeruimd en vol belangstelling voor zijne omgeving. Als hij de stafmuziek hoorde naderen, moest zijn vader hem optillen, opdat hij de soldaten kon zien voorbijtrekken.

Van uit Rolduc bleef men hem trouw bezoeken, vooral Mr. Corten, die nu meer dan anders gelegenheid kreeg om de schoone ziel van Johan van nabij te leeren kennen.

Al het mooie, edelmoedige en offervaardige, dat Johan door gebed, Eucharistisch leven en wilskrachtig medewerken met Gods genade, had beginnen op te bouwen, kwam nu door maandenlang ziek-zijn en lijden tot een snelle eindvoltooiing. Zijn geduld putte hij vooral uit een veelvuldig rozenkransgebed. Ook hier bij Johan zien wij weer het nauwe verband tusschen de Eucharistie en O. L. Vrouw. Na Jezus had Maria de eerste plaats in zijn hart, dan kwam zijn patroon St. Johannes, de Apostel, dien Christus zoo zeer beminde om zijn maagdelijke reinheid. Die twee waren zijn lievelingsheiligen.

Dat hij de Moeder van God bijzonder vereerde, bewijst ook zijn eerbied voor den Engel des Heeren, welke wij reeds bespraken.

Johan was dus een echt Mariaal-Eucharistische jongen.

Als een speciaal geschenk waardeerde hij het zilveren kruis, dat zijn moeder voor zijn huiskapelletje in Aken had gekocht. Naarmate de ziekte toenam, hechtte hij zich steeds meer aan dat kruis, waarvan hij vaak de vijf wonden kuste.

Sterk groeide aldus in hem het opgaan in God door zich een te weten met den lijdenden Christus. Zijn kwaal met al haar pijnen en ongemakken moest van God de bekeering verkrijgen van zijn dierbare moeder.

Deze wist, dat hij zijn leven voor haar aan God had opgeofferd. Eens zeide zij, dat zij God beloofd had om katholiek te worden, als hij zou genezen, waarop Johan haar het mooie antwoord gaf: "Neen moeder, dat moet U niet doen voor mij, maar uit overtuiging". God wilde echter zijn geduld op een zeer zware proef stellen, opdat zijne fijne jongensziel geheel rijp zou worden voor den Hemel. Over die geduldsproef klaagde hij nooit. Zijn troost zocht hij in een steeds vuriger gebed. Altijd lagen rozenkrans en zilveren kruisbeeld op zijn bed en pijnlijk trof het hem, toen een bezoeker hem aanried er speelgoed voor in de plaats te nemen.

Over zijn gebedsleven geeft ons zijn rijk versierd Communie-kerkboek een treffende bijzonderheid. Evenals andere herinneringen aan Johan is ook dit kerkboek ongeschonden in étui door zijn familie tot heden bewaard.

Jongens zetten hun prentjes gewoonlijk bij hun geliefkoosde gebedsoefeningen. Een prentje vindt men in dit kerkboek (uitgegeven te Venlo bij de Wed. H. Bontamps 1866, groot ruim 500 bldz., onder den titel van "Het geestelijk Zaadkorreltje") bij de Litanie van den Zoeten Naam Jezus, bij de gebeden onder de H. Mis na de H. Communie, bij de boetsalmen, bij het gebed op het feest der Onbevleete Ontvangenis van Maria, bij de vesperpsalmen van den Zondag, bij de biecht- en communie-aandacht en ten slotte "bij de troostrijke spreuken uit de H. Schrift voor hen, die door droefheid en lijden gekweld worden." Dit laatste hoofdstuk bevat een verzameling van korte gebeden, waarvan eenige door een prentje worden aangeduid, welke tot opschrift hebben: "De Heer zal uwe tranen tellen. - Geef u over aan den Heer. - Uwe droefheid zal in vreugde veranderd worden. - Volhard in het geduld."

Dit inzicht in zijn gebedsleven stemt wel goed overeen met hetgeen de gegevens over zijn leven ons leeren. Het laatst genoemde hoofdstuk zal hij vooral in zijn ziekte hebben leeren waardeeren. Want een heel groot en geduldig Godsvertrouwen heeft de Voorzienigheid tot het laatste oogenblik toe van hem gevorderd.

Steeds ellendiger en zwakker werd Johan, steeds meer pijnen kon hij vol vreugde aan God aanbieden, maar de van God gevraagde en vurig gehoopte genade bleef uit.

Toen hij zijn krachten sterk voelde afnemen en den dood zag naderen, vroeg hij aan zijn ouders, dat zij hem niet in Alkmaar of Aken, maar in Rolduc en als dit niet ging, dan in Kerkrade zouden laten begraven. Volgens christelijk gebruik gingen de heeren en leerlingen met Allerzielen het kerkhof te Kerkrade bezoeken. Hij had dat zelf meegemaakt. Het liefste zou hij daarom in Rolduc begraven worden. Elk jaar zouden zich dan allen rondom zijn graf in Rolduc verzamelen en voortdurend zou hij bij hen zijn. Maar Rolduc had toen nog geen eigen kerkhof. Toch deelde zijn moeder dit verzoek aan

Directeur Everts mede. Dat trof hem zeer en direct vroeg en kreeg hij verlof van den Bisschop van Roermond voor een eigen kerkhof te Rolduc. Toen Johan van den Directeur vernam, dat hij, als God hem voor den hemel zou halen, vlak bij de cour, vlak bij zijn vrienden en medeleerlingen zijn laatste rustplaats zou krijgen, was dit voor hem een groote voldoening, zijn laatste tevens.

Johan was, zooals reeds blijkt uit het voorafgaande, zeer gehecht aan Rolduc. Dit uitte zich ook op andere wijze. In een opwelling van jongensedelmoedigheid zei hij tijdens zijne ziekte aan zijn zus, dat al zijn geld aan Rolduc moest komen, als zij voor hem sterven zou. Nu hij voor haar stierf, mocht zij alles hebben, maar in ieder geval moesten zijn ouders een souvenir van hem aan Rolduc schenken. Aan dezen wensch van hun eenigen zoon voldeden de ouders op vorstelijke wijze.

Vrijdag 15 Juli 1870, den dag toegewijd aan 's Heeren lijden en sterven, overleed

Johan van Weede, bijna 13 jaar oud, als slachtoffer van zijn zielenapostolaat en heldhaftige ouderliefde.

In de stad Aken heerschte groote onrust en drukte. De Fransch-Duitsche oorlog kon elk oogenblik uitbreken. In den nacht van 15 op 16 Juli was in heel Duitschland de mobilisatie gelast. Een der doktoren trachtte de diep bedroefde moeder te troosten met de woorden: "Och, mevrouw, u hebt ten minste nog uw zoon mogen zien sterven, maar waar zal mijn jongen zijn leven laten, die morgen ten oorlog moet."

Vader van Weede kocht voor zijn zoon een zeer kostbare doodkist van bruin metaal (brons?). Al was hij gefortuneerd, toch had hij gearzeld wegens den hoogen prijs. Maar toen de verkooper, zelf vol leed, hem zijn nood klaagde: "Mijnheer, helpt mij toch; morgen moet ik weg naar het leger en ik laat een vrouw met vijf kinderen na," had medelijden die aarzeling verdreven.

De metalen kist was voorzien van een verguld kruis, en stond op vergulde leeuwenpooten. Op zij kon men ze in 't midden sluiten. De rijk versierde sleutel is in ons bezit.

Wegens het dreigend oorlogsgevaar moest alles zoo snel mogelijk worden geregeld. De familie van Weede moest zich dus haasten om Aken spoedig te verlaten. Met groote moeite kon men paard en wagen huren om Johan hierheen te brengen.

Een lijkwagen was niet te krijgen en zoo deed Johan in een landauer zijn laatste in tocht in Rolduc.

Dat gebeurde Zondag 17 Juli.

Intusschen had Rolduc gezorgd voor een

grafkelder. Professor B. A. Pothast, welbekend aan alle Rolduciens, vooral door zijn mooie Mattheus-passie, noteerde deze bijzonderheden:

„15 Juillet 1870. Van Weede, Jean, élève de Rolduc, meurt à Aix-la-Chapelle. Il a demandé à être enterré à Rolduc, et provoque ainsi la création de notre cimetière.

17 Juillet. Le Dimanche après, le doyen de Kerkrade bénit le cimetière, vers les 11 - h. du matin et l'enterrement en a solennellement lieu, en présence des parents. Le père est catholique, la mère protestante". (Annales p. 107).

Daar in die jaren de groote vacantie ongeveer een maand later begon en eindigde als

thans, was 17 Juli de geheele Rolducsche bevolking nog aanwezig. Deze stelde zich tijdig na het eten op bij de groote poort voor het huis. Levendig herinnert zich nu nog de bekende schrijver en letterkundige Mr. Frans Erens, die in 1868 op ons gymnasium zijn studie begon, de felle tegenstelling tusschen de brandende Julizon en het sombere van de aankomst van den wagen, de ontvangst van Johan's doode lichaam onder het zingen van de "Miserere". Van de poort trok men onder het bidden van den rozenkrans met den dierbaren overledene over het voorplein, carré en cour naar het 's morgens kerkelijk ingezegende kerkhof.

Bij het open graf hield Directeur Everts een diep gevoelde toespraak in 't Fransch, de Rolducsche omgangstaal tot 1910. Voorzien van zijn eigenhandig geschreven Nederlandsche vertaling gaf hij deze aan de ouders, welke mede aanwezig waren, als een herinnering aan hun beminden jongen. Op deze wijze bleef zij voor ons bewaard.

Messieurs, chers Elèves.

C'est toujours un spectacle saisissant que de voir descendre dans leur dernière demeure les restes mortels d'un de nos semblables, et aucune école n'a d'aussi terribles leçons à nous donner, que cette école de la mort. Mais quand ces dépouilles sont celles d'un condisciple, d'un ami, d'un frère, d'un enfant nos entrailles se déchirent, lorsqu'il faut prononcer la parole du suprême adieu.

O toi, que nous avons vu parmi nous si bon, si docile, si candide, toi dont la vertu embaumait ce séjour, comme une rose odoriférante, et dont la blanche innocence nous réjouissait, comme la vue d'un lis immaculé, chef enfant, tu nous a donc quittés! Ah! si la foi n'éclairait de ses divins rayons ces ténèbres de la mort; si du fond du sombre caveau ou nous allons te descendre, ne nous souriait l'Ange de la résurrection et de l'immortalité, nous ne nous consolerions pas de te voir disparaître du milieu de nous.

Mais maintenant tout change de face. Nous avons l'inébranlable conviction que déjà tu chantes l'immortel "alleluia" des Bienheureux, et si nous pleurons encore, ce n'est pas sur toi, bel ange du Paradis; c'est sur l'abandon de tes pauvres parents, aux quels aucune bouche de jeune homme ne dira plus, en ce monde, les noms bénis de père et de mère, c'est sur nous-mêmes, que la tempête qui t'a conduit si tôt au port, ballotera encore longtemps peut-être sur cette mer perfide de la vie, au risque de nous engouffrer à jamais.

Que ton corps repose en paix dans cette terre que l'Eglise vient de bénir; il y sera comme une première semence de Bienheureux et comme une relique précieuse; il y sera, près de nous un gage de cette affection que la mort n'a pu rompre. Mais, plus encore, que ta belle âme veille sur nous du haut du ciel; que l'exemple de tes vertus nous soit toujours un cher et consolant souvenir! Quant à nous, nous ne t'oublierons pas! Bien souvent nos regards, nos coeurs et nos prières se tourneront vers ce lieu de ton repos, heureux, mille fois heureux, si, à ton exemple, nous savons rendre notre vie pure et notre mort sainte. Au revoir dans le sein de Dieu!

Het bidprentje van Johan van Weede luidt als volgt:

Bid voor de ziel van zaliger den Heer

JOHAN VAN WEEDE,

geboren te Alkmaar, den 22en Juli 1857, na een langdurig, met engelachtig geduld verdragen lijden, voorzien van de laatste H.H. Sakramenten, overleden te Aken, den 15en Juli 1870, en, volgens zijn uitdrukkelijk verlangen, begraven op het kerkhof van het R. K. Seminarie te Rolduc, alwaar hij, slechts ruim één jaar, het voorbeeld zijner medeleerlingen en de liefde zijner leermeesters geweest was.

Hij zal niet terugkeeren en zijn geboortegrond niet wederzien. Jerem. XXII. 10.

De ouderdom bestaat niet in een lang leven, noch in een bepaald getal jaren; .. maar in een vlekkeloos leven. Sap. IV. 8. 9.

Ik ben de verrijzenis en het leven; wie in mij gelooft, zal leven, al is hij ook gestorven; en wie leeft en in mij gelooft, zal niet sterven in eeuwigheid. Joh. XI. 25. 26.

Gij zijt nu wel bedroefd; maar ik zal u wederzien, en uw hart zal zich verheugen; en die vreugde zal niemand u ontnemen.

Joh. XVI. 22.

R.I.P.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Zoo werd het lichaam van Johan van Weede dan als eerste zaad der onsterfelijkheid toevertrouwd aan ons kerkhof, dat vooral door zijn toedoen ontstaan was.

Maar hij was een dier graankorrels van het Evangelie, die, in de aarde neergevallen, sterft om rijke vrucht voort te brengen.

Om zijn offer volledig en zijn glorie des te schitterender te maken, had God zijn jongen held niet de voldoening geschonken om nog tijdens zijn aardsch bestaan zelf de vrucht van zijn edelmoedigheid te mogen plukken.

Na de begrafenis deelde de moeder van Johan den Directeur mede, dat zij met haar man aan Rolduc een mooie kerkklok wilden schenken ter herinnering aan hun jongen. Zij stelde echter uitdrukkelijk als eenige voorwaarde, dat met deze klok ook de middag-angelus zou worden geluid.

De Directeur dankte, zeer verbaasd, dat een protestantsche moeder op dit mooi idee was gekomen. Zij merkte dit en zeide: "Ziet U, Directeur, iedere dag is mijn dierbaar kind in den speeltijd tusschen de laatste les en het diner in de kerk gaan bidden en er de genade aan God gaan vragen, dat hij eens als priester mij zou mogen bekeeren".

(Annales p. 323).

Boven het graf van Johan lieten de ouders de welbekende kapel van het kerkhof bouwen, waarin zij het lievelingsbeeld van hun zoon in steen lieten aanbrengen: Maria en Johannes onder het Kruis.

De H. Mis voor Johan van Weede, welke elk jaar in Juni of Juli wordt gelezen, werd, gesticht direct na zijn dood.

Zoo hevig had het tragisch heengaan van Johan de moeder geschokt, dat zij ernstig ziek

werd en eerst na maanden herstelde.

Van uit den hemel bleef Johan doorwerken aan het zieleheil zijner dierbare moeder, die door hare liefderijke zorgen zoo'n groot aandeel had gehad in zijn eeuwig geluk. Langzaam aan verdwenen al haar twijfels en moeilijkheden, tot zij uit volle overtuiging den weg vond naar de Katholieke Kerk.

Bij gelegenheid van den eersten jaardienst van haar zoon 17 Juli 1871 in onze kerk gehouden, deed zij hier haar tweede H. Communie.

Samen met haar man knielde zij neer aan hetzelfde altaar, waar Johan ten koste van zijn eigen leven iederen dag voor haar de genade van het ware geloof had afgesmeekt. Mede aanwezig was een kapelaan uit Alkmaar, bij wien zij ter leering was gegaan.

Op het plechtig oogenblik van de H. Communie zong de leerling Frans Lill van Lemberg een door Mr. Pothast gecomponeerd lied: "Confide, filia, fides tua te salvam fecit (Matth. 9. 22). Qui manducat hunc panem, vivet in aeternum (Joh. 6. 59). Veni, sponsa mea, veni, coronaberis (Cant. 4. 8). Ego reficiam (Matth. 11. 28)".

"Wees welgemoed, dochter, uw geloof heeft u gered. Wie dit brood eet, zal leven in eeuwigheid. Kom, mijne bruid, kom, men zal u kronen. Ik zal u verkwikken".

Na afloop der plechtigheid werd deze compositie, welke Mr. Pothast aan haar had opgedragen en Mr. G. Slits met zijn vaardige pen had versierd, door den jongen zanger aan Mevrouw van Weede aangeboden. (Annales p. 104).

Ook dit souvenir is nog aanwezig.

Al ging de moeder nog steeds diep gebukt onder het zware kruis, dat God haar te dragen had gegeven, toch was dit nu samen met Jezus Eucharisticus gemakkelijker te dragen. Ten volle begreep zij thans de woorden, welke op de grafzerk van haar kind gebeiteld staan: "Wie in Mij gelooft, zal leven, al ware hij ook gestorven".

Daags daarna, 18 Juli 1871, werden drie nieuwe klokken, welke grootendeels door de familie van Weede waren geschonken, gedoopt door den deken van Kerkrade, Mgr. Quodbach. Mijnheer en Mevrouw van Weede fungeerden als peter en meter.

De klokken, door Fritzen te Aerle-Rixel gegoten, vormen het accoord sol-si-re. Zij muntten uit door hun mooien klank en zijn nog steeds in gebruik.

De kleine klok van 1848, welke in het torentje hing, kwam aan het godshuis van Merkstein (Annales, p. 104).

De zwaarste en mooiste van de drie werd Johannesklok genoemd en dient nog steeds om den Angelus te luiden na de laatste les voor het diner. Zij draagt tot opschrift:

D. D.

Joës van Weede et Jacoba van Waas
coni. Alcmarenses.

Op den anderen kant leest met het chronicum (1871):

Dulcis nati Dant Causa tristes genitores Dicorque Johannes.

Diepbedroefde ouders hebben mij ten geschenke gegeven om wille van hun dierbaren

zoon en Johannes is mijn naam.

Zij is verder versierd met de beeltenis van Christus aan het Kruis en van St. Johannes. Ook is het portret van Johan in de klok gegoten.

Ruim 60 jaren reeds heeft vindingrijke moederliefde haar danklied. zoo weten uit te zingen, ruim 60 jaren reeds heeft de Johannesklok elken dag hare klanken laten uitgolven over de uitgebreide gebouwen en landen van Rolduc en zij zal dit blijven doen "zoolang als het Kruis schittert op onzen toren".

Goddank hooren wij nog iederen dag haar wekroep. Honderden jongens loven en vereeren dan met haar hun goede Moeder Maria.

Wanneer de Johannesklok de geschiedenis harer 60 jaren zou kunnen neerschrijven, dan zou zij met vreugde vermelden, dat haar stichter altijd door vele navolgers heeft gehad in zijn liefde voor Maria.

Vier bloeiende congregaties, de goed onderhouden Mei- en Octoberoefeningen, de vele gebeden vooral na het avondeten, vrij" willig gestort bij het maagdelijke -Mariabeeld in onze kerk, zijn even zoovele waarborgen, dat ook in de toekomst allen, die in dit huis hun katholieke vorming komen voortzetten, het voorbeeld van hun vroegeren medeleerling in eere zullen houden.

Telkens, als zij Rolduc in- en uitgaan zullen de O. L. Vrouwe-beelden, welke zoo rijk zijn toegangen versieren, hen herinneren aan de mooie Rolducsche tradities. Telkens als zij den Angelus hooren luiden, zal Johan van Weede hun voornemen versterken om trouw te blijven aan de Moeder van God.

Nadat God het offer van Johan niet alleen aanvaard, maar ook beloond had, achtte Mr. Corten den tijd gekomen om openbaar te maken, wat hij wist van Johan's deugdenrijk en offervol zieleleven. Hij deed dit op een hem eigen wijze.

Allen, die het voorrecht hadden Mgr. Corten hun directeur te noemen, denken met groote dankbaarheid terug aan zijn warme, fijnzinnige morgenmeditaties. Hij was onze orateur sacré.

Aan hem was als jonge leeraar de taak, om zijne discipelen te oefenen in het voordragen van gedichten en opstellen, goed toevertrouwd. Vroeger was dit verplichtend voor alle leerlingen van af de jongste tot en met de filosofen. Jammer genoeg is deze goede traditie alleen in de laagste klassen en op Klein-Rolduc gehandhaafd. Misschien zal in deze de nieuwe aula stimuleerend werken.

In den ouden tijd werd voor verschillende klassen de declamatie-les 's Zondagsmiddags in de aula gegeven o.a. door Mr. Corten.

Het offer van Johan en de beteekenis van de naar hem genoemde Angelus-klok verwerkte hij in een enthousiaste voordracht. In een gewone les liet hij deze in de aula declameeren door den reeds genoemden illusteren medeleerling van Johan n.l. Rudolf van Oppenraay. Om de herinnering aan Johan van Wee de levendig te houden, nam hij ze op in zijn in 1902 verschenen, interessant boek "Rolduc in Woord en Beeld" onder den titel van "De Johannesklok te Rolduc" (bl. 69-71).

De loop der gebeurtenissen bracht van zelf in dit verhaal de moeder van Johan, die 16 Juli 1902 te Rotterdam in haar 78ste jaar overleed, meer op den voorgrond dan zijn vader.

Toch heeft ook deze in de vorming van zijn zoon een zeer voornaam aandeel gehad. Aan hem dankt Johan vooral zijn degelijkkatholieke opvoeding. Duidelijk bleek dit bij hun gezamenlijk verblijf te Parijs. Met welk: een zorg en liefde heeft hij hem daar de mooie kerken en godsdienstige plechtigheden laten zien!

Ook heeft hij de priesterroeping van zijn jongen steeds beschermd en gesteund.

Voor zoover zijn zaken het maar even toelieten, was hij in Aken voortdurend aan het ziekbed van zijn dierbaar kind.

Het offervol sterven van Johan heeft hem heel diep getroffen. Al wist hij zijn droefheid naar buiten te beheerschen, zij heeft hem innerlijk zoo diep aangegrepen, dat hij zijn jongen niet lang heeft overleefd.

Dat heengaan van Johan bepaalde heel sterk zijn vroegen dood. Hij stierf te Alkmaar 12 December 1871, ruim 45 jaar oud.

Bij het overlijden van haar man gaf mevrouw van Wee de aan Rolduc de mooie, gothische, verguld-zilveren remonstrans, welke nog steeds bij de voornamere kerkelijke diensten wordt uitgesteld en eenige jaren geleden door een edele schenkster rijk met diamanten werd versierd.

Van al de herinneringen aan Johan van Weede is deze wel de mooiste, omdat voor alles de sterke liefde tot de H. Eucharistie in Johan's leven bijzonder op den voorgrond trad.

Als onze Goddelijke Vriend van uit de gouden remonstrans Zijne blikken op de leerlingen van Rolduc gevestigd houdt, zullen zij zich vooral het sterke, daden-verwekkende geloof van Johan herinneren. Evenals hij, zullen zij met al hun jongens-moeilijkheden, van welken aard die ook zijn mogen, tot Hem hun toevlucht nemen.

En mocht Christus den tijd gekomen achten om hun zijn met de kruiswonde versierde hand toe te steken, dan zullen zij in de H. Communie moed en kracht vinden, om die vriendenhand stevig vast te grijpen en vast te houden, ook als zij een kruisje verborgen houdt.

Hoe sterker hun vriendschap groeit met Christus, des te meer zal het door God gevraagde offer aangepast blijken aan hun eigen karakter en persoonlijk temperament.

Zoo handelde God ook met Johan van Wee de. Want voor dezen jongen van diep en vurig geloof, moet 't iederen dag opnieuw toch een groot verdriet zijn geweest zijn dierbare moeder in de dwaling te weten. En als hij dan toch iederen dag opnieuw met blij gemoed zijn plicht deed, dan is die voortdurende zelfoverwinning alleen te verklaren uit en door zijn veelvuldigen omgang met Jezus Eucharisticus.

Uit zijn eigen kon hij dat niet. Zij, die zouden meenen, dat Johan een brave Hendrik is geweest, zonder strijd, vergissen zich dus. Al missen misschien vooral onze jongere lezers in dit verhaal, dat wij de ontwikkeling van zijn karakter én wegens gebrek aan gegevens én wegens zijn vroegtijdig afsterven, niet konden schetsen, toch is in het leven van Johan een voortdurende stijging naar God duidelijk te volgen en daartoe is ook weer noodig een dapper en voortgezet medewerken met Gods genade.

Laten zij zich verder nog eens levendig voor den geest roepen zijn langdurige sleepende

ziekte. Maandenlang heeft Johan van Weede rustig, blij en tevreden zijn offer gehandhaafd, ofschoon God hem tot aan den dood niet de verwezenlijking schonk van het ideaal, waarvoor hij sterven wil. Wekenlang ligt dat dapper kereltje van nauwelijks 13 jaar bij toenemend lijden en pijnen te sterven, omdat het welbewust zijn leven weggeschonken heeft voor zijn moeder.

Wanneer zij dit alles goed overdenken, zal in hunne overpeinzingen noodzakelijk de conclusie opkomen, dat die heldhaftigheid de vrucht moet geweest zijn van een reeds lang met energie gevoerden strijd tegen het eigen ik en van een door training verkregen, groeiend Godsvertrouwen.

En nu de consequentie.

Ook zij zullen evenals Johan moeten beginnen bij het begin, dat geen ander is dan het stipt vervullen van de kleine, dagelijksche plichten. Een blik naar zijn grafkapel kan hun daarbij heel bijzonder helpen, niet enkel door zijn voorbeeld, maar ook door zijn voorspraak.

Johan moet wel heel veel van Rolduc en al zijn bewoners houden. Daarvan waren Directeur Everts en Corten diep overtuigd. Men verhaalt immers van hen, dat zij dikwijls aan zijn graf gingen bidden.

Ook de eerste prefect van Klein-Rolduc, de latere Regent J. Raven, hield de gedachtenis van Johan van Weede in groote eere. Als hij zijn eerste communicanten op de hem eigen, zorgzame en vaderlijke wijze op het groot gebeuren had voorbereid, gaf hij hun zijn laatste onderrichting aan het graf van Johan om door hem in de edelmoedige zielen van zijn jonge pupillen eene groote liefde op te wekken voor het heilig Sacrament.

Ook in onzen tijd zijn er, die hem de oplossing hunner moeilijkheden en de verhooring hunner gebeden bij God toevertrouwen.

Mogen de woorden door Directeur Everts aan zijn open groeve gesproken, ook nog heden en in de toekomst in vervulling gaan!

"Dat uwe schoone ziel over ons wake uit de hoogte der hemelen; dat het voorbeeld uwer deugden ons steeds eene dierbare en troostende herinnering blijve!

Wij zullen u niet vergeten. Menigmaal zullen wij onze blikken, onze harten en onze gebeden naar deze uwe rustplaats wenden, gelukkig, duizendwerf gelukkig, zoo wij naar uw voorbeeld ons leven rein weten te maken en onzen dood heilig!"

Tot weerziens bij God!

Dr. ALPH. DEUMENS.

(OCRLC2006)

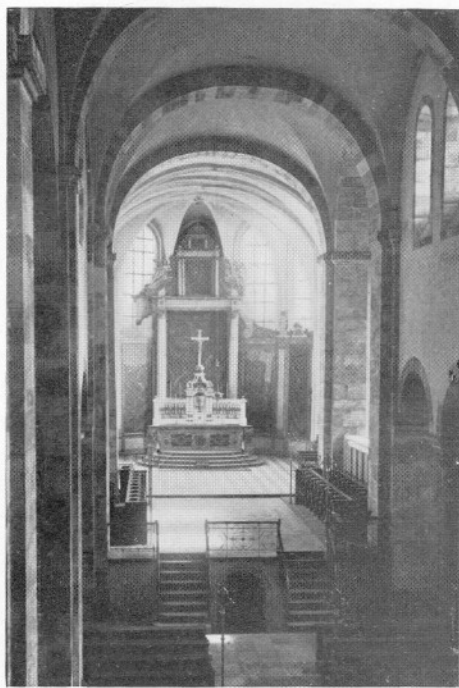

JOHAN VAN WEEDE ALS EERSTE COMMUNICANT.

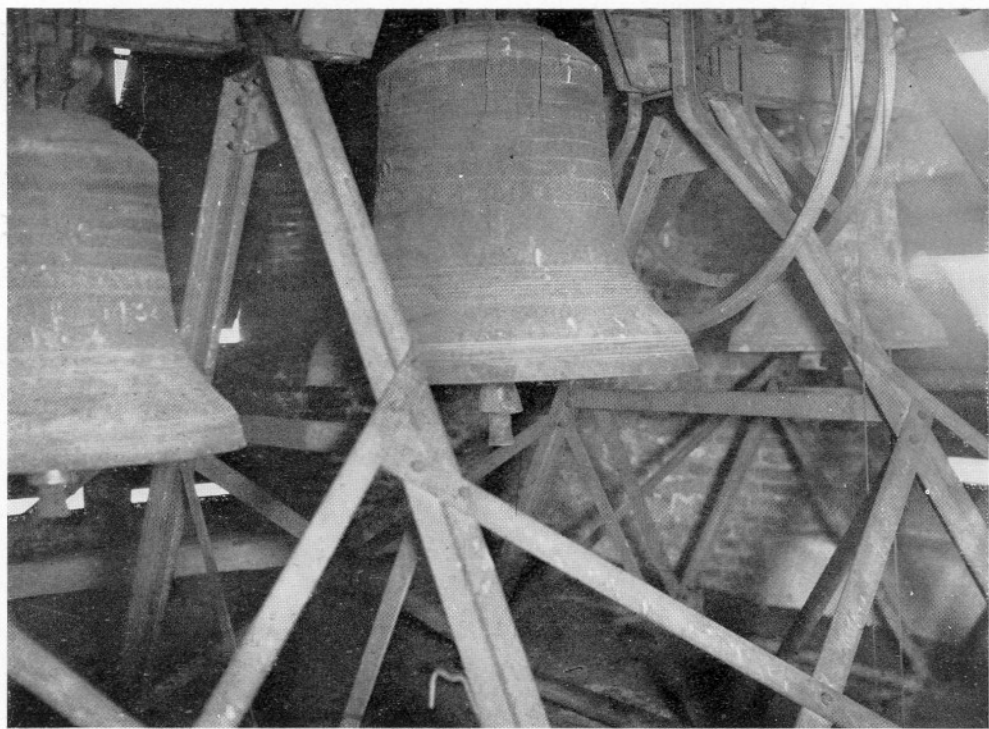
DE OUDERS VAN JOHAN VAN WEEDE.

KAPELLETJE OP HET KERKHOF.

PRIESTERKOOR Vóór DE
RESTAURATIE.

JOHANNES-KLOK.

KRONIEK Rolduc's Jaarboek 1934-1935

(jrb. blz. 13 tm 21)

(OCRLC2006)

13 Juli 1934. Begin van de groote vakantie; te 1.30 vertrek van Rolduc. Het overgroote getal van de leerlingen - weinigen zijn afgewezen - gaat opgetogen huiswaarts, om eenige weken een wel verdiende rust te genieten, nu de arbeid van een jaar met succes bekroond is.

Er staat voor deze vakantie te Rolduc weer een tamelijk kostbare verbetering op het program, n.l. de restauratie van de eetzaal van Klein Rolduc; onmiddellijk wordt een aanvang gemaakt met het werk.

16 Juli 1934.

Onverwacht brengt Z. H. Exc. Mgr. Brandsma, Apost. Vic. van Kisumu een bezoek aan Rolduc; er zijn natuurlijk maar enkele personen aanwezig om den hoogen gast te begroeten.

17 Juli 1934.

Bezoek van andere aard: een patrouille wielrijders uit den Bosch onder leiding van een 3-tal officieren vraagt na een zware tocht een eenvoudig onderkomen te Rolduc. Zij zijn tevreden met een bed van stroo in de oude aula; voor voeding zorgen zij zelf; de volgende morgen zetten zij verfrist hun tocht verder.

19 Juli 1934.

Alweer wat drukte in het grootendeels verlaten Rolduc. De "Aachener Geschichtsverein", aangevoerd door Prof. Buchkremer en Prof. Dr. Huyskens van de Aken-sche Technische Hoogeschool, komt Rolduc en zijn oude abdijkerk in oogenschouw nemen; Dr. Gierlichs uit Herzogenrath, den ijverigen medewerker aan ons jaarboek, houdt bij die gelegenheid een geleerde voordracht over de ontwikkeling van onze oude abdij.

21 Juli 1934.

De bouw van de nieuwe aula wordt opgedragen aan de firma G. Ruiters van Kerkrade.

25 Juli 1934.

Met ontzetting vernemen wij de politieke moord op den moedigen bondskanselier van Oostenrijk Dr. Dolfuss; hij viel als slachtoffer van zijn katholieke overtuiging onder de

handen van de Nationaal Socialisten. Angstig vraagt men zich af, of wij weer getuigen zullen zijn van de gevolgen van de moord van Sarajewo.

26 Juli 1934.

Onze leerling Michel Michon uit Maastricht, die tegen het einde van het verlopen zomertrimester wegens ziekte van hier wegging en in een Belgisch Sanatorium genezing zocht, is tegen aller verwachting in het ouderlijk huis teruggekeerd en daar heden in den Heer overleden. Drie dagen later dragen wij hem onder groote belangstelling van zijn leeraren en medeleerlingen grafwaarts. De goede God schenke den harden werker en vromen jongeling de eeuwige rust.

2 Augustus 1935.

Sterfdag van den ouden Reiehspräsident von Hindenburg. Men vreest ook hier, dat zijn heengaan van noodlottige beteekenis kan zijn voor onze oostelijke katholieke naburen.

3 Augustus 1935.

Het nieuwe jaarboek van Rolduc verschijnt heden, hartelijk begroet door de pers en tallooze vrienden van Rolduc.

4 Augustus 1935.

Na een langdurige droogte, die fataal dreigde te worden, valt ten slotte weer een flinke hoeveelheid regen.

Het Groot Seminarie krijgt heden een nieuwen president in de persoon van den algemeen gekenden en gewaardeerden Prof. Dr. F. Féron; hartelijk heeten wij hem welkom, ook als voorzitter van het bestuur van onze scholen.

5 Augustus 1935.

Heden en de 2 volgende dagen de 10de Sociale Week, uitgaande van de Limb. R. K. Werkliedenbond. Er heerscht tot laat in de nacht een echt gezellige drukte te Rolduc. Daar het warm is, worden bijna alle lessen gegeven onder de lommerrijke boomen van het bosquet; ook Roermonds Kerkvoogd kwam over, om Zijn levendige belangstelling voor deze nuttige instelling te toonen.

9 Augustus 1935.

Een ongeluksdag voor Rolduc's directeur en een paar zijner leeraren; terugkeerend van een begrafenis te Tilburg hadden zij tusschen Best en Oirschot een auto-ongeluk, dat voor

de beide leeraren (de Z.E. Heeren L. Janssen en H. Zuylen) betrekkelijk goed afliep, doch dat den directeur eenige dagen in het St. Joseph-hospitaal te Eindhoven bracht en hem de onaangename gevolgen nog een paar maanden daarna deed gevoelen.

15 Augustus 1935.

De Rolducsche oudleeraar Dr. Verhagen, aalmoezenier van de arbeid te Kerkrade, viert heden onder groote belangstelling zijn 40-jarig priesterfeest. God zegene hem nog in lengte van dagen.

20 Augustus 1935.

De spade gaat in de grond voor de bouw der nieuwe aula. Helaas vele mooie boomen in het vroegere botanische tuintje vallen als slachtoffer.

22 Augustus 1935.

Wijd zet Rolduc zijn poorten open voor hen, die heden en morgen hier samenkomen voor de 2de réunie van oudleerlingen. Het zijn uren van gelukkig weerzien en aangenaam samenzijn, oude prettige herinneringen worden wakker geschud. De wandeling naar Duitschland, het gezamenlijk avond- en morgengebed, de stille H. Mis met het naderen tot de H. Tafel, de plechtige Hoogmis met de treffende predikatie van Pastoor Ribbergh, de avondbijeenkomst in de groote speelzaal onder leiding van pastoor Ribbergh, met boeiende en leerzame toespraken (Dr. Poels en L. C. Michels) en ten slotte het aangename feestdiner, het waren evenzooveel onderdeelen, die het verblijf te Rolduc maakten tot een waar genot. De beide organisatoren Prof. Dr. van Rooy en Prof. Dr. Cobbenhagen, hebben eer van hun werk gehad.

25 Augustus 1935.

Een Duitsche Missiebisshop uit Corea Mgr. Sauer O.S.B. vereert Rolduc met zijn bezoek.

26 Augustus 1935.

In de Roermondsche kathedraal celebreert heden Z. H. Exc. Mgr. Dr. G. Lemmens een plechtige pontificale hoogmis bij gelegenheid van zijn 25-jarig priesterfeest. Met Z. H. Exc. leeft Rolduc deze gelukkige gebeurtenis mee.

3 September 1934.

De groote vakantie ten einde; heden begint het nieuwe schooljaar. 323 leerlingen, die reeds vroeger hier waren en 110 nieuwe doen hun intrede in Rolduc - de philosophie inférieure telt 42 studenten; als nieuwe leeraren begroeten wij de Weleerw. Heeren Pop, Jenniskens en Meisen en verder ter vervanging van Mhr. Ogier, die eervol ontslag kreeg, den heer Rhoen. Van Rolduc gingen weg de Weleerw. Heer Th. Absil, die eerlang Rector wordt bij de eerw. zusters Ursulinen te Grubbenvorst, de Weleerw. Heer Fr. Neusz, die in de zielzorg gaat als kapelaan te Helden en de heer Mr. Ballieux. De belangstelling der oude leerlingen gaat natuurlijk onmiddellijk naar de in aanbouw zijnde aula, naar de mooie herstelde kleine eetzaal en slaapzaal II.

4 September 1934.

Onze bisschop, die in de buurt het H. Vormsel toedient, is een drietal dagen 's nachts de gast van ons huis.

De spelling Marchant wordt verplichtend gesteld voor de leerlingen van alle klassen.

9 September 1934.

Pastoor Ramakers van de nieuwe Theresia-parochie te Maastricht doet onder de hoogmis een aanval op onze beurzen ten bate van zijn nieuwe kerk.

10 September 1934.

Een ware Jobstijding bereikt ons vandaag; onze leeraar, de Weleerw. heer Halmans is ongesteld en zal de eerste maanden hier niet terugkeeren.

11 September 1934.

Onze kerk is gehuld in diepe rouw; wij houden een plechtige uitvaartdienst voor den onder de vakantie overleden leerling Michel Michon.

12 September 1934.

Opening van de jaarlijksche retraite voor de leerlingen, gegeven door de Redemptoristenpaters Stoks, Loos, Grond en Welling. Zoo worden de leerlingen voorbereid, om in stemming van ernst, ijver en diep geloof de studie aan te vangen.

16 September 1934. Een buitengewone drukte te Rolduc. In het bosquet houden de 3de ordelingen van St. Franciscus uit Zuid-Limburg een landdag; ruim 1300 leden nemen eraan deel en trekken in optocht met muziek en zang het bosch binnen, waar Fran-

ciskaansche liederen klinken en Pater Justinus Janssen O.F.M. een schitterende toespraak houdt. Na afloop een plechtig Lof met preek van Dr. Deumens; zelden was het Rolducsche kerkgebouw zoo dicht bezet.

17 September 1934.

Ter eere van Rector Absil (onzen oudleeraar) maken de leerlingen heden een extra mooie wandeling.

18 September 1934.

Terwijl de jongens op de slaapzaal zijn, gereed om in bed te stappen, komt er een hevig onweer, dat alle lichten uitdooft. Maar, Goddank, hebben wij na de lange droogte een enorme massa regen, dubbel welkom, nu van gemeentewege reeds ernstig is aangedrongen op zuinigheid bij het waterverbruik.

21 September 1934.

De oud-muziekleeraar van Rolduc, de heer M. Ogier, viert heden zijn 70ste verjaardag; leeraren en zijn oud-leerlingen van Rolduc doen op hartelijke wijze hun sympathie blijken.

23 September 1934.

Een welgeslaagde missiedag te Rolduc: sprekers waren Pater Rutten o.f.m., missionaris van Brazilië, 's morgens in de groote speelzaal, en Pater Breukers van de Oblaten van Maria, 's-avonds in de aula met lichtbeelden over Noord-Canada.

29 September 1934.

Heden is het 100 jaar geleden, dat Mgr. van Bommel de Rolducsche hoeve en landerijen verkocht.

7 October 1934.

Iste uitgangsdag voor de Zuid-Limburgers; inplaats van een film hier te vertoonen, gaan de hiergeblevenen ditmaal naar een bioscoop in Kerkrade. .

9 October 1934.

Met ontzetting vernemen wij, dat Koning Alexander van Joego-Slavie en de Fransche Minister Barthou te Marseille vermoord zijn.

11 October 1934

. Eindelijk arriveert het ijzermateriaal voor de constructie van de nieuwe aula, zoodat het werk, dat eenige tijd heeft stil gelegen, weer hervat kan worden.

In de oude aula onder de wandeling de film van de Blindenbond St. Odilia; de blinde voorzitter houdt een toespraak over het streven van de vereeniging.

13 October 1934.

Er is iets geheimzinnigs gaande in Zuid-Limburg; een gasaanval uit de lucht wordt geënceneerd, zoodat wij Rolduc zooveel mogelijk in het donker moeten houden.

14 October 1934.

Op voorschrift van Z. H. Exc. Mgr. Dr. G. Lemmens, die persoonlijk het Eucharistisch congres te Buenos Aires meemaakt, houden wij heden, op de sluitingsdag een uur van aanbidding bij het H. Sacrament.

20 October 1934. Er is een groote spanning bij zeer veel leerlingen en leeraren: heden starten ook Nederlandsche vliegers voor de groote vlucht van Engeland naar Australië. Vooral de "Uiver" en de Panderjager genieten heden en de volgende dagen een ongewone belangstelling.

22 October 1934. De "Uiver" bereikt Batavia in 52 uren; jammer dat hij in Australië door noodweer gehandicapt wordt en slechts als 2de in Melbourne aankomt. Velen zijn dankbaar, maar niet geheel voldaan.

23 October 1934.

De heeren prefecten en surveillanten verleen heden de traditioneele gunst.

27 October 1934.

Wij hebben helaas weer een zieken leeraar (Mhr. Meisen), die eenige weken het bed moet houden.

De ijzeren dakspanten van de aula zijn klaar; Nu kan men weer het metselwerk hervatten.

1 November 1934.

Het lijkt, alsof de winter wil beginnen; regen en sneeuw, dus geen mooi

Allerheiligenweer; wel Allerheiligenstemming in de kerk bij de verheffende kerkelijke diensten; mooie uitvoering van de Missa festiva van Refice.

2 November 1934.

In de tuin zijn de wegen nat en vuil; ze liggen ook grootendeels open voor de kabels van de nieuwe aula; daarom blijft de gang naar het kerkhof dit jaar achterwege.

7 November 1934.

Onze oud-leerling Ir. A. H. L. Roebroek wordt benoemd tot Directeur-generaal van de landbouw. Van harte proficiat.

10 November 1934.

Onze vroegere knecht "Lambert", aan vele oud-leerlingen bekend, sterft heden onverwacht in het oud-mannenhuys te Kerkrade. R. I. P.

11 November 1934.

2de uitgangsdag van de Zuid-Limburgers en dezelfde ontspanning als de vorige keer voor hen, die niet uitgingen.

12 November 1934.

Onze aanstaande Professor Philosophiae de Weleerw. Z.Gel. Heer Damen slaagt te Rome voor het licentiaat in de filosofie.

21 November 1934.

Onze oud-leeraar Mgr. H. Everts, rustend te Buggenum, viert heden zijn 80ste verjaardag; wij zenden natuurlijk onze hartelijke gelukwensen aan dien trouwen Rolducien.

Vandaag is het als het ware een nationale feestdag: de "Uiver" keert terug. Op de speelplaats luisteren wij naar de uitzending van de plechtige ontvangst; jammer, dat de man aan de luidspreker niet de 'kunst verstaat, om ons de heerschende kou wat te doen vergeten.

26 November 1934. Op Zondag wordt het feest van St. Cathrien niet gevierd en daarom is het verlegd naar heden; toch hadden wij gisterenavond reeds een mooie inleiding, toen een aantal patronaatsjongens van Hom onder leiding van den heer Lennarts ons een aardige uitvoering bezorgden van muziek (blokfluiten) zang en dans. Ook kregen de jongens nog een nuttige les in volkszang.

De filosofen vieren heden hun groote feestdag, wij met hen.. 's avonds vergasten zij ons op een goede vertolking van "De Wonderdokter". Het Rolducsch orkest zorgt voor aardige afwisseling tusschen de bedrijven.

Er is een duidelijk merkbaar streven, om Rolduc te verfraaien; aan de westzijde bij de

groote vijver is een stuk weide afgemaakt, waarin heden een paar mooie damherten hun intrede doen; er zijn nog verdere plannen.

28 November 1934.

Onze leeraar, de Weleerw. Heer Steinhardt, die reeds geruime tijd ongesteld was, krijgt eervol ontslag. Moge welverdiende rust zijn gezondheid herstellen.

2 December 1934.

Onder een stevige stortbui wordt heden door Mgr. Dr. G. Bauduin de 1ste steen gezegend en geplaatst van de nieuwe aula.

4 December 1934.

Vandaag bereikt iemand te Rolduc de leeftijd van 60 jaar, sommige leerlingen betreuren, dat zulks geen voldoende reden tot feestvieren wordt geacht.

6 December 1934.

Opening van het triduum van "Voor Eer en Deugd" met mooie predicaties van Dr. Cyprianus Verbeek.

8 December 1934.

Besluit van het triduum met de indrukwekkende plechtigheid van de vernieuwing van de opdracht.

11 December 1934.

Onze oud-leeraar, de Z. E. Heer H. van den Schoor, pastoor te Roggel, overleed heden in het St. Joseph-hospitaal te Heerlen. R. I. P.

17 December 1934.

De kerstvacantie nadert, maar tevoren hebben wij de composities, die nu alle aandacht vragen.

21 December 1934.

Heden gaat de Rolducsche jeugd huiswaarts. De droevige ondergang van de "Uiver", eens een groot stuk nationale glorie, bederft gedeeltelijk de stemming.

8 Januari 1935.

Terugkeer van de Kerstvacantie; het waren een paar weken van regen; het wordt nu kouder en weer-kenners voorspellen flinke vorst met ijsvermaak.

14 Januari 1935.

Bezoek van Z. H. Exc. Mgr. Cobben, Apostolisch Vicaris van Finland; 's-avonds onderhoudt Mgr. ons over zijn missieland en leest de volgende morgen de H. Mis voor de leerlingen.

15 Januari 1935.

De uitslag van de Saarstemming wordt bekend. In Herzogenrath beieren de klokken en wapperen de vaandels om de behaalde Deutsche overwinning.

18 Januari 1935.

Alweer een pastoor, die komt bedelen voor zijn nieuwe kerk; op origineele wijze verdedigt hij zijn zaak.

20 Januari 1935.

Dr. Witte uit Heerlen houdt voor de hoog ere klassen een leerzame voordracht over gasoorlog.

22 Januari 1935.

Z. H. Exc. Mgr. Dr. Lemmens brengt zijn jaarlijksch bezoek aan Rolduc, om zijn hoge belangstelling te toonen voor de aanstaande priesters. Er heeft een korte, maar hartelijke begroeting plaats; het bezoek werpt iets extra's af voor alle leerlingen.

23 Januari 1935.

Een nieuwe jeugdorganisatie, n.l. die van de verkenneren, doet haar intrede in Rolduc; zij staat onder de leiding van den Weleerw. Heer Meisen.

26 Januari 1935.

Weer schijnt de winter een poging te doen om zich te doen gelden; is hij het, die ons eenige gevallen van griep bezorgt?

28 Januari 1935.

Dankbaar profiteren de leerlingen van de gunst verleend door Mgr. onzen bisschop.

30 Januari 1935.

Het heeft betrekkelijk hard gevroren en reeds wagen zich een paar kleine jongens op het ijs; voor onze leerlingen is wachten de boodschap.

31 Januari 1935.

Helaas de dooi zet weer in. Adieu ijsvermaak!

2 Februari 1935.

Feestdag met opdracht van de nieuwe congreganisten. In de namiddag hebben wij het bezoek van Mgr. Dr. Breher, bisschop van Yenki in Manschoekwo.

Daar men vreest voor teveel studieverlies, is geen theaterstuk ingeoeffend; in plaats daarvan geeft het versterkte kerkkoor van Haanrade ons een zeer aardige opvoering van de operette: "Der Jäger aus der Phalz".

Ofschoon het getal der grieplijders gelukkig afneemt, baren een paar ziektegevallen ons angst.

7 Februari 1935.

Scherp blaast de wind uit het Noorden; liefhebbers van de schaatsen leven op hoop, maar voor de nieuwe aula zou de vorst fataal kunnen worden.

9 Februari 1935.

Helaas de toestand van een onzer leerlingen is ernstig; wij bidden met aandrang om zijn herstel.

Het heeft hard gevroren, de onderste vijver draagt en men profiteert een paar uren van het ijs.

10 Februari 1935.

De Rolducsche Missievereiniging geeft een zeer goed geslaagde opvoering van: "Om de Dajaksziel".

11 Februari 1935.

Vannacht heeft het gesneeuwd en de volgende morgen hebben wij de traditioneele sneeuwgevechten.

16 Februari 1935.

Met innig leedwezen vernemen wij de tragische dood van onzen veelbelovenden oud-leerling Dr. A. Verbeek, Dir. van het St. Elisabeth-Ziekenhuis te Amersfoort. De Heer schenke hem de eeuwige rust voor zijn mooi en reeds zoo welbestede jonge leven.

19 Februari 1935.

Officieele oprichting van de Rolducsche Verkennersclub "Ailbertus". Ze ging gepaard met indrukwekkende ceremonies en toespraken.

23 Februari 1935.

Helaas onze leerling Jan Joosten uit Gendringen moet voor een ooroperatie vervoerd worden naar Heerlen; wij beleven angstvolle uren.

27 Februari 1935.

Het is een schitterende winternamiddag, waarvan de leerlingen dankbaar genieten.

28 Februari 1935.

Jan Joosten sterft te Heerlen, een hoogst pijnlijke leegte achterlatend, vooral bij zijn goede ouders.

1 Maart 1935.

Jan's klasgenooten gaan naar Heerlen, om te bidden bij zijn stoffelijk overschot; :

Weer een missiebisshop, Mgr. Panis, Ap. Prefect van Celebes, bezoekt Rolduc en houdt een interessante voordracht over zijn missiegebied.

3 Maart 1935.

Heden en de volgende 2 dagen het 40-urengebed; gezamenlijk trachten wij de jubiléaflaat te verdienen. Wegens het droevig stergeval geen theater.

4 Maart 1935.

Een tweede echt sombere schaduw valt over deze dagen.

5 Maart 1935.

Opnieuw is het bitter koud, hetgeen verre van welkom is, nu onze ziekenkamers nog voortdurend bezet blijven.

13 Maart 1935.

Wij houden een plechtige uitvaartdienst voor Jan Joosten in tegenwoordigheid van zijn familie en vele belangstellenden.

De beweging in de bodem doet zich weer gevoelen; aan de westzijde voor het huis zijn de gasbuizen uit elkaar gerukt, hetgeen een afdoende verbetering vraagt.

17 Maart 1935. In Herzogenrath zien wij de vlaggen weer wapperen, nota bene, omdat de algemeene dienstplicht weer is ingevoerd!

21 Maart 1935.

Heden vieren enkele priesters van ons bisdom hun gouden priesterfeest; onder hen de rustende deken van Kerkrade, de H. E. Heer J. Franck, die ook zitting heeft in de commissie van toezicht op onze scholen, en de Z. E. Heer Pastoor Grispen van Tegelen, onze oud-leeraar, aan wie wij gaarne onze bewijzen van sympathie toonen.

26 Maart 1935.

Rolduc's oud-leerling, de grootedelachtbare heer Hein Schoemaker uit Deventer, wordt gekozen tot lid van de Gedeputeerde Staten van Overijssel; van harte proficiat.

30 Maart 1935.

Alweer een oud-leeraar, die jubileert ,n.l. de H. E. Heer J. Thielen, deken te Venray, die zijn 40-jarig priesterfeest viert. Ad multos annos.

Na het souper houdt de heer Ad. Sassen, leider van het Jong Tooneel in de speelzaal een boeiende voordracht over "De Hemelsche Twistappel" van Pater Schreurs.

Tragisch overlijden van onzen vroegeren leeraar voor Plant- en Dierkunde, Drs. van de Griendt; met zijn broer en drie anderen verdronk hij bij een auto-ongeluk in de Dommel. Rolduc was vertegenwoordigd bij de indroevige begrafenis-plechtigheid te Vught.

31 Maart 1935.

De Katholieke liefdadigheidsverenigingen van Kerkrade (St. Vincentius en St. Elisabeth) organiseeren een collecte om de heerschende nood te lenigen; ook Rolduc draagt een mooie som bij.

De komende opvoering van Lucifer vordert alle tijd en inspanning; daarom voeren wij heden op Halfvasten zelf geen tooneelstuk op. In plaats van de leerlingen doet dat heden "Het Jong Tooneel", n.l. het stuk "Van de dood, die bijna stierf"; -het werd knap gespeeld. Ons orkest speelde verdienstelijk tusschen de bedrijven.

2 April 1935.

Het heeft weer neiging, om te gaan winteren en de magnolia's in het carré, zooals ook de bloesemen de boomen hebben het hard te verduren.

6 April 1935.

Een aantal oudleerlingen van Rolduc worden heden te Roermond priester gewijd; wij bidden en wenschen hun Gods rijkste genaden toe.

Te Utrecht komen vandaag eenige personen te samen - onder hen ook onze directeur - om de eerste stappen te doen tot de mogelijke zaligverklaring van den heiligen priester Dr. Alf. Ariëns, die 8 jaar te Rolduc als leerling vertoefde. Moge het vertrouwen op zijne voorspraak bij God ons allen levendig -bezielen.

Op de route Amsterdam-Praag verongelukt heden bij. hevige sneeuwstormen de Nederl. vliegmaschine, "De Leeuwerik". Onder de 7 slachtoffers behoort onze oud-leerling Ernest Prillwitz.

16 April 1935.

De composities nemen een aanvang.

14 April 1935.

In vrome aandacht luisteren wij naar de mooie vertolking van het Matheus-passieverhaal, getoonzet door Pothast.

15 April 1935.

De leerlingen gaan op Paaschvacantie; de priesterleeraren hebben in de goede week hun twee-jaarlijksche retraite.

1 Mei 1935.

Voortdurend regen, die zeer remmend werkt op de afwerking van de aula.

6 Mei 1935.

Terugkomst van de Paaschvacanties; Goddank, het weer wordt beter. Zwartgalligen beweren, dat de aula dit trimester niet klaar zal komen. Onder deskundige leiding worden de rondgangen door het nieuwe gebouw ijverig hervat.

Donkere wolken hangen boven de mijnstreek; men vreest voor een staking bij de particuliere mijnen.

Met belangstelling ziet men, dat het oude kippenpaleis bij de groote vijver herschapen wordt in een mooie volière, waar eerlang allerlei vogels zullen worden ondergebracht.

Heden vertrok de overste onzer eerw. zusters; als haar opvolgster begroet men een oude bekende, Moeder Casimira.

7 Mei 1935.

Wij ontvangen het bericht van het overlijden van Prof. Dr. J. G. Ch. Volmer, die ook dit jaar, en wel voor de 25ste maal als deskundige bij het eindexamen H. H. S. zou optreden. Dankbaar gedenkt Rolduc zijn groote verdiensten en geeft daarvan blijk bij zijne begrafenis.

9 Mei 1935.

Na het souper houdt Z. Exc. Jhr. Mr. Ch. Ruys de Beerenbrouck, minister van Staat, voor de leeraren en leerlingen een voordracht over wijlen Dr. Ariëns, wiens heilig leven hij in breede trekken schetst; wij worden aangespoord de bemiddeling van den grooten doode bij God te vragen.

4 Mei 1935. (14 mei??)

Wij gaan ter pelgrimage naar Schaesberg; het is een frissche morgen, maar later breekt de zon door en maakt de terugtocht echt aangenaam. Daar de oude houten kruiken eindelijk totaal versleten zijn, worden voor lessching van de dorst fleschjes bier en limonade uitgereikt.

15 Mei 1935.

Een fiksche sneeuwbus, ofschoon de ijsheiligen al voorbij zijn; ja de dichter had gelijk: onze noordsche Mei, helaas, is arm aan zonneschijn; hij kan zoo droef, zoo guur, hij kan November zijn.

21 Mei 1935.

Er is reeds heel wat gedaan om onze lekkende vijvers vol water te houden, telkens zonder succes; nu wordt in de vijver met het eilandje, die tevens vergroot en verfraaid wordt een 3 dubbele laag asphalt gelegd. Wij krijgen dan waarschijnlijk een mooie ijsbaan erbij, als de winter komt.

De H. H. S.ers beginnen heden hun schriftelijk eindexamen.

22 Mei 1935.

Idem heden de kandidaten voor het einddiploma H. B. S.

26 Mei 1935.

Op bisschoppelijk voorschrift bidden wij bij een uur aanbidding om afwending van de dreigende mijnwerkersstaking.

27 Mei 1935.

Onze oud-leeraar, de Z. E. Heer Bernard Janssens wordt op deze dag, waarop tevens zijn mooie kerk geconsacreerd wordt, benoemd tot pastoor van Broekhem, rectoraat verheven tot parochie.

In de namiddag hebben wij te Rolduc enkele malen achter elkaar een zware wolkbreuk, zoodat het huis op vele plaatsen terdege overstroomd is, en de vijvers ongewoon gevuld worden.

Heden en de volgende dagen, de kruisdagen; van de processie, vooral die door het bosquet bewaren vele oud-leerlingen zeker een aangename herinnering.

29 Mei 1935.

Die van de Handelsschool zijn heden klaar met hun schriftelijk werk en maken een mooie tocht in Duitschland.

30 Mei 1935.

Eveneens vandaag de eindexaminandi van de H. B. S..

Pater Hubert Lemmens van Beek, Missionaris van Scheut in Noord-China, ±55 jaar geleden leerling van Rolduc, viert heden in zijn Missiestatie zijn gouden priesterfeest. Quam speciosi pedes evangelizantium!

3 Juni 1935.

Prof. Dr. Ir. H. C. J. H. Gelissen wordt benoemd tot Minister van Econom. Zaken. Rolduc, waar hij met groot succes de H. B. S. afmaakte, zendt zijne Excellentie hartelijke gelukwensen.

6 Juni 1935.

Mondeling eindexamen H. H. S. Deskundigen zijn Prof. Dr. Steger, hoogleeraar van Delft, de Heer Mous, afdeelingsschef van de Staatsmijnen te Heerlen en Prof. Dr. A. B. A. van Ketel, Hoogleeraar aan de R. K. Handelshoogeschool te Tilburg.

8 Juni 1935.

De 12 Kandidaten van de H. H. S. behalen alle het eindexamen; een bemoedigend voorbeeld voor de anderen.

9 Juni 1935.

Een schitterende Pinksterdag, buiten en in de kerk. Na de vespers gaan de Zuid-Limburgers naar huis.

10 Juni 1935.

De thuisblijvers genieten in de namiddag te Kerkrade van de film "Golgotha".

13 Juni 1935.

Directeursfeest, hartelijk en prettig gevierd in de huiselijke kring. 's Namiddags concert van de harmonie der Domaniale Mij. Jammer, dat de mooie muziek gestoord wordt door meedogenlooze regen. Wij moeten vluchten naar de groote speelzaal, waar het concert onder groote belangstelling wordt voortgezet.

14 Juni 1935.

Jour de jeux - groote deelname. - De prijsuitdeeling in de namiddag wordt voorafgegaan door een zeer geestige revue; ja, de maan aanschouwt heel wat aardigs in het ondermaansche, ook te Rolduc.

Rolduc's oudleerling, de grootedelachtb. Heer Louis Merckelbach, een trouwe vriend van ons huis, viert heden zijn zilveren jubileum als lid van de Gedeputeerde Staten van Limburg. Deus conservet eum!

18 Juni 1935.

Onze aanstaande leeraar, de Weleerw. Heer J. Titulaer slaagt heden te Tilburg voor het doctoraal examen in Economie. Van harte proficiat.

19 Juni 1935.

Met koortsachtige haast wordt er gewerkt aan de voltooiing van het tooneel in de nieuwe aula en aan de verfraaiing van het terrein voor het nieuwe gebouw.

20 Juni 1935.

Temidden van de drukte komen ruim 30 knapen naar Rolduc voor het toelatingsexamen.

21 Juni 1935.

De morgen verloopt gewoon; alleen zijn de lessen wat korter en houden wij het sacramentslof voor het diner. In de namiddag komt er een echt feestelijk karakter over Rolduc, nu de aula wordt ingezegend en geopend met de opvoering van Lucifer. Tegen 3 uur voeren tal van auto's een keur van hoge gasten aan, die de plechtigheid komen bijwonen. Het eerst komen de heeren van de Pers, die ook reeds dagen tevoren groote belangstelling voor de aula toonden, dan Z. H. Exc. onze bisschop met zijn vereerden vicaris-generaal, de H. E. Heeren President van het Groot Seminarie, en een drietal Kanunniken, (Mgr. Wouters, Mgr. Cloots, Secretaris van der Marck), Dr. Poels, Dr. van Gils, de H. E. Heeren Dekens van Kerkrade, Heerlen, Sittard en Schinnen, en vele andere heeren Geestelijken, onder wie verschillende oud-leeraren, Z. Exc. de Commissaris der Koningin in Limburg, met 3 leden van de Gedeputeerde Staten (Merckelbach, Paulussen, Maenen); Jhr. Mr. Gust. Ruys de Beerenbrouck, de heeren burgemeesters van Kerkrade en Herzogenrath. Ondertusschen is het half vier geworden en begeven allen zich naar de aula, waar de gasten onmiddellijk in bewondering staan voor de schitterende zaal, met haar mooie aankleding en niet minder mooie verlichting.

Als allen hebben plaatsgenomen, speelt het orkest een marsch, en treedt een acteur naar voren, om de beide voornaamste gasten met een aardig versje (zie elders in dit jaarboek) te begroeten. Dan is het Z. H. Exc. onze bisschop zelf die de inzegening van het nieuwe gebouw verricht. Rolduc's directeur heet dan alle gasten hartelijk welkom, herinnert aan het feit, dat het 87 jaar geleden is, dat wijlen Mgr. Paredis naar Rolduc kwam om de thans oude aula in te wijden: geeft uiting aan zijn groote vreugde, nu de nieuwe aula onder Gods zegen schitterend voltooid is, bedankt allen, die aan de totstandkoming hebben meegewerkt, legt met eenige woorden de beteekenis van de nieuwe inrichting uit in verband met de vorming der leerlingen en vraagt dan aller aandacht voor de opvoering van Lucifer. (Zie een apart opstel over dat stuk). Z. H. Exc. de bisschop feliciteerde bij het einde der opvoering Rolduc met de prachtige aanwinst en dankte namens allen voor het groote genot, dat hun bereid was.

De gebeurtenis van die Vrijdagnamiddag vormt een mooie bladzijde in de rijke geschiedenis van Rolduc. Vermelden wij nog, dat de nieuwe Minister van Economische Zaken een sympathiek telegram zond van de volgende inhoud: Moge de kunst in de nieuwe aula evenzeer tot haar recht komen als dat met het onderwijs van mijn geliefd Rolduc het geval is. Gelissen.

23 Juni 1935.

's-Morgens de Sacramentsprocessie; evenals verleden jaar had ook nu de H. Mis in de openlucht plaats op de groote speelplaats, waar duizenden aandachtig het H. Offer

volgden en dan met heel Rolduc de statige tocht terug voortzetten naar de hoofdkerk van Kerkrade.

In de namiddag de tweede opvoering van Lucifer, thans voor genoodigden, speciaal de ouders onze leerlingen; de nieuwe zaal was stampvol. Onder de pauze profiteerde men van een buffet door het Kerkraadsche crisis-comité opgericht in het bosquet. Tegen 9 uur keerden de honderden bezoekers enthousiast over de aula, over spel en zang, huiswaarts.

Hedenavond arriveeren reeds de heeren gecommitteerden voor het eindexamen Gymnasium; het zijn Dr. Krom, Dr. de Josselin de Jong, hoogleeraren van Leiden en oud-inspecteur Dr. Coops, bij wie zich 2 dagen later de Leidsche hoogleeraar Dr. Baas Becking aansluit.

25 Juni 1935.

Uitslag van de 1ste groep Gymnasium A; 8 kandidaten die allen slaagden.

27 Juni 1935.

De tweede groep, voor B, geslaagd 4, afgewezen 2.

Hedenavond onder de wandeling de eerste bioscoop-uitvoering in de nieuwe aula: "De Bengaalsche Lanciers", die buitengewoon in de smaak viel.

28 Juni 1935.

Laatste groep van het eindexamen Gymnasium, 6 kandidaten voor B, aan wie alle het eindexamen werd uitgereikt.

30 Juni 1935.

Feest van het H. Hart. In processie trekken wij naar het beeld van het H. Hart in de tuin, waar op plechtige wijze de toewijding hernieuwd wordt.

1 Juli 1935.

Heden begint het eindexamen mondeling - van de H. B. S. Deskundigen zijn de heeren H. J. Bartelings, Dr. E. van Balen en Mr. G. J. van Brakel.

2 Juli 1935.

Na het souper houdt een zwarte inboorling uit Suriname een aardige voordracht over zijn land.

3 Juli 1935.

Uitslag Eindexamen H. B. S. 10 geslaagd, 1 afgewezen.

4 Juli 1935.

De wandeling van hedenavond wordt gebruikt om een tocht van eerherstel te maken naar het naburige Eygelshoven, waar een afschuwelijke heiligschennende misdaad heeft plaats gehad. Bij het dorp aangekomen, stellen wij ons op in twee rijen; de heeren priesterleeraren in rochet, een aantal acolythen, een drietal vaandels, en trekken dan luide biddend door de stille straat kerkwaarts. Daar aangekomen zingen de leerlingen "Qu'ils sont aimés" en bestijgt de directeur de preekstoel, om in enkele diep gevoelde woorden te spreken over de in-droevige gebeurtenis, welke alle katholieken met heilige verontwaardiging heeft vervuld, om dan de leerlingen aan te sporen om niet alleen op dit oogenblik liefde en genoegdoening te schenken aan den beleedigden God onzer altaren, maar zulks blijvend te doen en wel door steeds bezielde te zijn met de echt eucharistische geest, die vooral tegenwoordig gevraagd wordt. In hun naam legde de directeur die heilige belofte neer voor de voeten van Jezus in het H. Sacrament. Vervolgens had een plechtig Lof plaats met een indrukwekkend gebed van eerherstel; na de zegen werd een Onze Vader gebeden voor de ongelukkigen, die zich aan de heiligschennis hebben schuldig gemaakt, en klonk nog krachtig uit aller mond het "Vive Jésus" door het mooie kerkgebouw. Het geheel maakte een, verheffende indruk, en op de gezichten der bewoners van Eygelshoven las men dankbaarheid, omdat wij getoond hebben met hen mee te voelen en met hen eerherstel te willen schenken.

5 Juli 1935.

De overgangsexamens zijn begonnen; die vragen de laatste dagen aller belangstelling.

12 Juli 1935.

Vandaag lopen de examens ten einde. De koffers worden ingepakt. Er zijn nog enkele uren zonder bestemming; met vreugde verneemt men dat een mooie film "Kameradschaft" zal gegeven worden. Zoo waardeert men het bezit van de nieuwe aula.

13 Juli 1935.

Plechtige Hoogmis met Te Deum. Een echt zenuwachtig wachten voor de deur van de hoofdleraren om de uitslag te vernemen van het overgangsexamen. - Een kort diner en dan "Adieu Rolduc" voor een gedeelte van de leerlingen voor goed, voor de anderen tot over ruim 7 weken.

(Einde kroniek Jrb. blz. 21)

(OCRLC2006)

PRIJSUITDEELING.

SCHOOLJAAR 1934—1935.

.....

Hebben met goed gevolg afgelegd:

I. Het toelatingsexamen tot de Studie der Philosophie,
alle leerlingen der 6de klas van het Seminarie:

Leo Bessems, van Heerlen.
Leo Hünen, van Bocholtz.

Frans Janssen, van Spekholzerheide.

II. Het Eindexamen van het Gymnasium,
de leerlingen der hoogste klas:

A.

Jan van den Bergh, van Nieuwstadt.
Theo Bours, van Terwinselen.
Johan Hinskens, van Eygelshoven.
Pierre Houben, van Eys-Wittem.
Louis Jenniskens, van Vierlingsbeek.
Willem Systemans, van Valkenburg (L.).
Gustave Verstraelen, van Heel.
Frans Wetzels, van Bleyerheide.

B.

Jacques Begheyn, van Nieuwenhagen.
Willy Beurskens, van Tegelen.
Henri ten Doeschate, van Sevenum.
Henri van den Hombergh, van Amsterdam.
Leo Janssen, van Hoensbroek.
Frans Küppers, van Bleyerheide.
Silvester Osse, van Raalte.
Henri Soomers, van Eygelshoven.
Hans Weterman, van Deventer.
Aimé Wijffels, van Aardenburg.

III. Het Eindexamen der Hoogere Burgerschool,
de leerlingen der hoogste klas:

Robert van Aerssen, van Wouw.
Rudolf Dekkers, van Tilburg.
Henk Dijkstra, van Gendringen.
Karel Heys, van Gennep.
Jan Jansen, van Laren.

Herman Mous, van Heerlen.
Joseph Muyrers, van Simpelveld.
Joseph Payens, van Breda.
Jan Samson, van Nijmegen.
Elbert Stoffels, van Brunssum.

IV. Het Eindexamen der Hoogere Handelsschool,
alle leerlingen der hoogste klas:

Bernard Baur, van Heerlen.
Jacques Coenen, van Helmond.
Arnoud Derks, van Maastricht.
Louis Henquet, van Eysden.
Leo Laumen, van Venlo.
August Meens, van Berg en Terblijt.

Jacques van der Meer, van 's-Gravenhage.
Adolf Sampermans, van Simpelveld.
Jan Schoemaker, van Deventer.
Frans Tegelaers, van Ammerzoden.
Bennie Weterman, van Deventer.
Jan van der Zalm, van 's-Gravenhage.

.....

ALGEMEENE PRIJZEN.

Seminarie.

TWEEDE JAAR.

Frits Beiten, van Roermond.

EERSTE JAAR.

Joseph Wijnen, van Kerkrade.

.....

Seminarie-Gymnasium.

VIJFDE KLAS

Jacques van den Berk, van Holtum-Born.

VIERDE KLAS.

Max Bissinger, van Amsterdam.

DERDE KLAS.

Frans Hendriks, van Kerkrade.

TWEEDE KLAS.

1ste Afd.

Hans Senden, van Eigelshoven.

2de Afd.

Adriaan Weyenborg, van Lichtenvoorde.

EERSTE KLAS.

1ste Afd.

Louis Augustus, van Kerkrade.

2de Afd.

Dries Verhoeckx, van Blerick.

Bart Salemans, van Treebeek.

.....

Hoogere Burgerschool.

VIERDE KLAS.

Jean Martens van Bocholt (België).

DERDE KLAS.

1ste Afd.

Henk Beurskens, van Tegelen.

Cornelis Bos, van Usquert.

2de Afd.

August Zonjée, van Uitgeest.

TWEEDE KLAS.

1ste Afd.

Joseph Driessen, van Weert.

Zeer eervolle vermelding:

Nico Beugels, van Kerkrade.

2de Afd.

Willem van Nierop, van Langsa (Atjeh).

Hein Tromp, van Sneek.

EERSTE KLAS.

1ste Afd.

Charles Gonzales, van Batavia.

2de Afd.

Wim Stein, van Lonneker.

.....

Hoogere Handelsschool.

VIERDE KLAS.

Emile Gerards, van Heerlen.

.....

Voorbereidende Klas.

1ste Afd.

Leo Crombach, van Vaals.

2de Afd.

Joseph Crolla, van Valkenburg (L.).

Hubert Többen, van Leeuwarden.

.....

Seminarie.

TWEEDE JAAR.

Frits Beiten, van Roermond.

Alg. pr., 1ste pr. bijb. gesch., 1ste pr. theod., 1ste pr. eth., 1ste pr. gesch. wijsb., 1ste pr. sociol., 2e pr. ontol., 4e pr. kerk. gesch., pr. 5 verm.

1ste verm. lat., 1ste verm. nat. hist., verm. arch., 4e verm. kerk. adm., 5e verm. gew. wel.

Willy Meys, van Nieuwenhagen.

1ste pr. kerk. gesch., 1ste pr. ontol., 2e pr. bijb. gesch., 2e pr. eth., 2e pr. gesch. wijsb., 2e pr. kerk. adm., 3e pr. theod., 5e pr. gew. wel., pr. 4 verm.

Verm. arch., 2e verm. lat., 2e verm. nat. hist., 3e verm. sociol.

Alex Vondenhoff, van Kerkrade.

1ste pr. lat., 2e pr. ontol., 3e pr. theod., 3e pr. eth., 3e pr. sociol.

1ste verm. bijb. gesch.

Leo Feiter, van Kerkrade.

1ste pr. gew. wel., 2e pr. theod., 5e pr. arch.

2e verm. sociol., 3e verm. lat., 4e verm. ontol.

Pierre van Leipzig, van Tegelen.

2e pr. ontol., 3e pr. theod.

8e verm. gew. wel.

André Tummers, van Panningen.

2e pr. ontol., 2e pr. lat.

Charles Janssen, van Maastricht.

3e pr. theod., 5e pr. arch.

2e verm. kerk. adm., 6e verm. ontol.

Johan Heuschen, van Nieuwenhagen.

5e pr. arch.

1ste verm. ontol., 1ste verm. eth., 4e verm. theod.

Leo Sangers, van Maasbracht.

3e pr. eth.

1ste verm. theod., 2e verm. ontol.

Piet van Amstel, van Maastricht.

1ste pr. kerk. adm.

8e verm. sociol.

Jacques Frijns, van Epen (L.).

5e pr. arch.

2e verm. theod., 3e verm. eth.

Paul Hendrickx, van Echt.

1ste verm. kerk. adm., 4e verm. eth., 6e verm. ontol.

Antoon Gibbels, van Heerlerheide.

2e verm. kerk. adm., 6e verm. theod., 6e verm. ontol.

Alphons Timmermans, van Kessel.

3e verm. theod., 5e verm. kerk. gesch., 9e verm. gew. wel.

Lambert Bettinger, van Horst.

2e verm. eth., 5e verm. theod., 5e verm. ontol.

Matthieu Pijpers, van Swalmen.

3e verm. ontol., 4e verm. eth.

Piet Boymans, van Eygelshoven.

3e verm. lat.

EERSTE JAAR.

Joseph Wijnen, van Kerkrade.

Alg. pr., 1ste pr. cosmol., 2e pr. lat., 3e pr. psych., 3e pr. log. en crit., 3e pr. kerk. muz., 4e pr. bijb. gesch., pr. 4 verm.

Verm. arch., 2e verm. eth., 3e verm. kerk. gesch., 5e verm. sociol.

Pierre Niessen, van Roosteren.

1ste pr. kerk. gesch., 1ste pr. gew. wel., 1ste pr. arch., 3e pr. sociol., 3e pr. nat. hist., 4e pr. psych., 4e pr. log. en crit., 4e pr. eth.

1ste verm. bijb. gesch., verm. lat., 4e verm. cosmol.

Jean Mulkens, van Gronsveld.

1ste pr. kerk. gesch., 1ste pr. eth., 2e pr. psych., 4e pr. bijb. gesch., 4e pr. nat. hist., 5e pr. sociol.

Willem Claus, van Eygelshoven.

1ste pr. psych., 1ste pr. log. en crit., 2e pr. kerk. muz., 4 pr. eth., 5e pr. arch., pr. 4 verm.

4e verm. sociol., 4e verm. nat. hist., 5e verm. bijb. gesch., 9e verm. kerk. gesch.

Willem Janssen, van Vijlen-Vaals.

1ste pr. eth., 1ste pr. sociol., 1ste pr. nat. hist., 2e pr. cosmol., 4e pr. psych.

1ste verm. log. en crit., verm. lat., 3e verm. kerk. gesch.

Willy te Locke, van Panningen.

1ste pr. lat., 4e pr. psych., 4e pr. eth., pr. 7 verm. 1ste verm. log. en crit., verm. kerk. muz., 3e verm. nat. hist., 6e verm. bijb. gesch., 6e verm. cosmol., 6e verm., gew. wel., 8e verm. kerk. gesch.

Gerard Gelissen, van Sittard.

1ste pr. eth., 2e pr. nat. hist., 3e pr. cosmol., 4e pr. log. en crit.

5e verm. psych.

Joseph Bey, van Kerkrade.

2e pr. log. en crit., 4e pr. psych., pr. 5 verm. 1ste verm. cosmol., 1ste verm. eth., 2e verm. gew. wel., 5e verm. nat. hist., 9e verm. sociol.

Guillaume Heynen, van Maastricht.

1ste pr. kerk. muz., 5e pr. arch., pr. 5 verm. Verm. lat., 1ste verm. gew. wel., 4e pr. verm. cosmol., 5e verm. kerk. gesch., 5e verm. eth.

Louis Slangen, van Heerlen.

4e pr. gew. wel., 5e pr. nat. hist., 5e pr. arch.

Victor Hermens, van Amby.

4e pr. psych., 4e pr. cosmol.

1ste verm. bijb. gesch., 1ste verm. sociol., 5e verm. log. en crit.

Dominique Rongen, van Schinveld.

3e pr. bijb. gesch., pr. 5 verm.

1ste verm. kerk. gesch., 1ste verm. psych., verm. kerk. muz., 3e verm. cosmol., 4e verm. eth.

Willem Delhoofen, van Heel.

1ste pr. gew. wel., 3e pr. kerk. muz.

Antoon Berkers, van Helden.

2e pr. lat.

8e verm. eth., 10e verm. gew. wel.

Hubert Franssen, van Spekholzerheide.

Pr. 6 verm.

1ste verm. cosmol., 2e verm. psych., 3e verm. log. en crit., 6e verm. bijb. gesch., 8e verm. eth., 10e verm. gew. wel.

Harry Gulikers, van Bunde.

pr. 4 verm.

4e verm. psych., 6e verm. cosmol., 7e verm. eth., 7e verm. gew. wel.

Cor Janssen, van Venray.

5e pr. bijb. gesch.

4e verm. gew. wel., 5e verm. kerk. gesch.

Jean Storcken, van Echt.

pr. 4 verm.

3e verm. psych., 6e verm. log. en crit., 6e verm. sociol., 8e verm. eth.

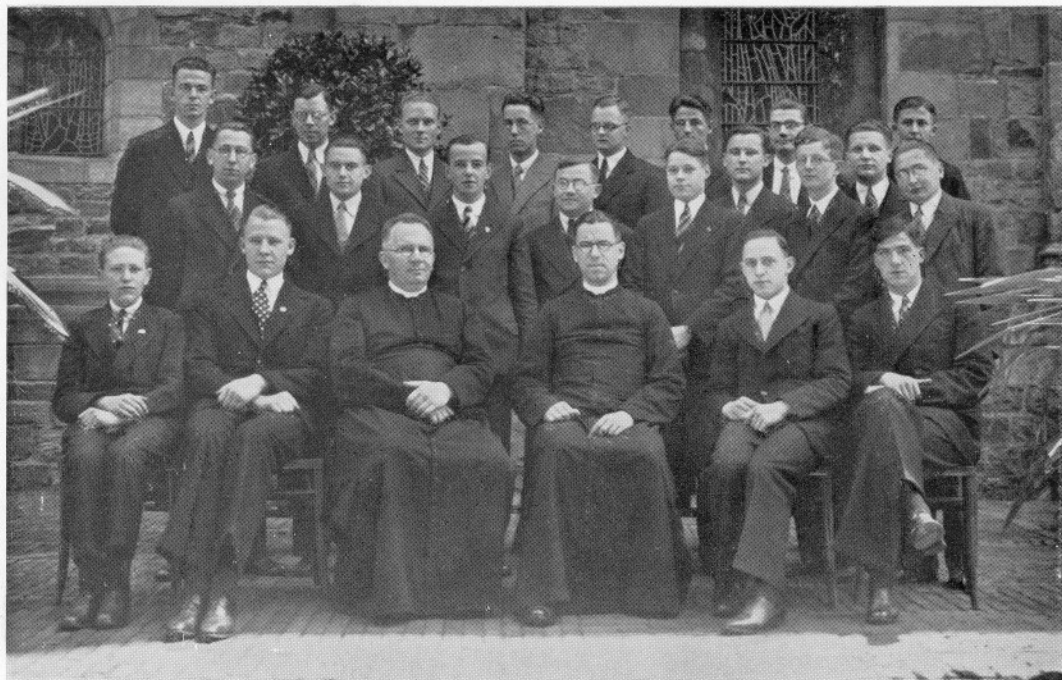
Martin Gielen, van Venlo.

4e pr. kerk. gesch.

3e verm. gew. wel.

Joseph Bours, van Valkenburg (L.).

1ste pr. arch.

PHILOSOPHIE SUPERIEUR.

6E KLAS GYMNASIUM.

5E KLAS H.B.S.

5E KLAS H.H.S.

Nico Rademakers, van Wijk-Maastricht.

1ste pr. arch.

Willy Widdershoven, van Heerlen.

1ste verm. bijb. gesch., 3e verm. eth. 10e verm. sociol.

Jan Douven, van Brunssum.

1ste verm. kerk. gesch., 4e verm. log. en crit., 6e verm. eth.

Jan Hafmans, van Velden.

5e verm. psych., 10e verm. kerk. gesch.

Hendrik Lochtman, van Kerkrade.

7e verm. sociol., 8e verm. eth.

Nico Schlangen, van Roosteren.

verm. kerk. muz.

Joseph Snackers, van Munstergeleen.

6e verm. nat. hist.

.....

Seminarie-Gymnasium.

VIJFDE KLAS.

Jacques van den Berk, van Holtum-Born.

Alg. pr., 1ste pr. godsd., pr. kerk. gesch., 1ste pr. lat., pr. aardr., pr. fr., pr. hoogd., pr. eng., pr. stelk., pr. stereom., pr. goniom. en an. mtk., pr. nat. Afd. B., pr. scheik. Afd. B., pr. nat. hist. 1ste verm. ned.

Emile Vallen, van Ottersum.

pr. gesch., pr. nat. Afd. A, pr. scheik. Afd. A en S, pr. cult. gesch., 2e pr. godsd. verm. lat., 2e verm. stelk., 2e verm. stereom.

Piet Coenen, van Sittard.

pr. ned., pr. hoogd., pr. scheik. Afd. A en S, pr. 4 verm. verm. kerk. gesch., verm. gesch., verm. nat. Afd. A, 1ste verm. cult. gesch.

Jacques Smits, van Maastricht.

pr. 9 verm. verm. kerk. gesch., verm. hoogd., 1ste verm. eng., 1ste verm. stereom., 1ste verm. scheik. Afd. B, 1ste verm. nat. hist., 2e verm. aardr., 2e verm. goniom. en an. mtk., 2e verm. nat. Afd. B.

Willy Tegelaers, van Ammerzoden.

pr. 5 verm. 1ste verm. godsd., 1ste verm. stelk., 1ste verm. goniom. en an. mtk., 1ste verm. nat. Afd. B, 2e verm. scheik. Afd. B.

Florent van Wersch, van Heerlen.

pr. gesch. 2e verm. cult. gesch.

Gerard Wolken, van Nieuw Schoonebeek.

2e pr. lat.

Willy Curfs, van Houthem-St. Gerlach.

pr. alg. lett. 1ste verm. godsd.

Piet Claessens, van Gronsveld.

2e verm. fr., 2e verm. eng.

Emmanuel Jaspers, van Klimmen.

2e verm. ned., 3e verm. godsd.

Marcel Schijns, van Mechelen-Wittem.

1ste verm. fr.

Joseph van Loo, van Kerkrade.

1ste verm. aardr.

VIERDE KLAS.

Max Bissinger, van Amsterdam.

Alg. pr., 1ste pr. gr., 1ste pr. lat., 1ste pr. ned., 1ste pr. gesch., 1ste pr. aardr., 1ste pr. fr., 1ste pr. hoogd., 1ste pr. eng., 1ste pr. meetk., 1ste pr. stelk., 1ste pr. nat., 1ste pr. scheik., 1ste pr. handt.

Willy Paes, van Chèvremont-Kerkrade.

2e pr. godsd., 2e pr. lat., 2e pr. gesch., 2e pr. eng., 2e pr. meetk., 2e pr. handt., pr. 6 verm. 1ste verm. gr., 1ste verm. stelk., 1ste verm. nat., 1ste verm. scheik., 2e verm. ned., 4e verm. hoogd.

Henri Olieslagers, van Doenrade.

2e pr. godsd., 2e pr. aardr., 2e pr. fr., 2e pr. hoogd. 3e verm. scheik.

Gerard Marcus, van Gulpen.

1ste pr. godsd., 2e pr. nat., pr. 5 verm. 2e verm. fr., 3e verm. gr., 4e verm. ned., 4e verm. aardr., 4e verm. hoogd.

Alphons Habets, van Kerkrade.

2e pr. nat., 2e pr. scheik., pr. 5 verm. 1ste verm. handt., 2e verm. gr., 2e verm. gesch., 2e verm. stelk., 4e verm. eng.

Joseph Knops, van Oirsbeek.

2e pr. stelk., pr. 4 verm. verm. meetk., 2e verm. nat., 2e verm. scheik., 3e verm. aardr.

Frans van der Heyden, van Oirschot.

2e pr. ned. 1ste verm. godsd., 3e verm. handt., 4e verm. fr.

Hubert Lumey, van Simpelveld.

2e pr. gr., pr. 5 verm. verm. lat., 1ste verm. gesch., 1ste verm. aardr., 1ste verm. hoogd., 2e verm. eng.

René Rutten, van Maastricht.

2e pr. nat. 1ste verm. ned., 4e verm. handt.

Henri Förster, van Nieuwenhagen.

1ste verm. fr., 3e verm. hoogd., 3e verm. eng.

Nico Zeyen, van Chèvremont-Kerkrade.

2e verm. hoogd., 3e verm. gesch., 3e verm. fr.

Willy Geerits, van Blerick.

2e verm. godsd., 3e verm. gesch.

DERDE KLAS.

Frans Hendriks, van Kerkrade.

Alg. pr., 1ste pr. kerk. gesch., 1ste pr. gr., 1ste pr. gesch., 1ste pr. aandr., 1ste pr. hoogd., 1ste pr. eng., 1ste pr. stelk., 1ste pr. meetk., 1ste pr. nat., 2e pr. godsd., 2e pr. lat., 2e pr. fr.

Verm. ned.

Hans Horbach, van Gulpen.

1ste pr. godsd., 2e pr. kerk. gesch., 2e pr. ned., 2e pr. gesch., 2e pr. aandr., 2e pr. nat., 3e pr. lat., pr. 4 verm.

2e verm. fr., 2e verm. hoogd., 2e verm. meetk., 3e verm. stelk.

Koos Bruysten, van Stein.

1ste pr. lat., 1ste pr. fr., 2e pr. gr., 2e pr. ned., 2e pr. stelk., 2e pr. meetk., 2e pr. nat., pr. 4 verm.

1ste verm. hoogd., 1ste verm. eng., 1ste verm. handt., 5e verm. godsd.

Martin Olieslagers, van Doenrade.

2e pr. hoogd., pr. 5 verm.

1ste verm. lat., 2e verm. gr., 3e verm. godsd., 3e verm. fr., 3e verm. eng.

Hans Bertels, van Deventer.

1ste pr. ned., 2e pr. eng.

2e verm. kerk. gesch., 3e verm. lat., 4e verm. gesch.

Victor Blom, van Maastricht.

2e pr. ned., pr. 4 verm.

1ste verm. godsd., 4e verm. gr., 4e verm. fr., 4e verm. eng.

Otto van Loo, van Kerkrade.

2e pr. kerk. gesch.

1ste verm. aandr., 2e verm. gesch., 3e verm. hoogd.

Laurent Baumans, van Vaals.

2e pr. kerk. gesch.

1ste verm. gesch., 3e verm. nat., 4e verm. hoogd.

Dirk Wintgens, van Heerlen.

pr. 4 verm.

1ste verm. kerk. gesch., verm. ned., 2e verm. aandr., 4e verm. godsd.

Henk Verhey, van Didam.

pr. 4 verm.

1ste verm. gr., 2e verm. stelk., 2e verm. nat., 4e verm. handt.

Jan Smeets, van Valkenburg (L.).

pr. handt.

Jan Gelissen, van Sittard.

3e pr. godsd.

Paul Jaspers, van Klimmen.

pr. 4 verm.

1ste verm. lat., 2e verm. eng., 4e verm. lat., 6e verm. godsd.

Frits Delahaye, van Amstenrade.

1ste verm. fr., 2e verm. godsd., 2e verm. lat., 4e verm. hoogd.

Theo Weterman, van Deventer.

1ste verm. meetk., 3e verm. aandr., 4e verm. stelk.

Willy Thissen, van Schinveld.

2e verm. kerk. gesch., 3e verm. handt., 4e verm. aandr.

Pierre Cremers, van Maastricht.

2e verm. handt., 5e verm. lat.

Eugène Vreuls, van Nieuwenhagen.

3e verm. gr., 6e verm. lat.

Jan Seelen, van Reyen.

2e verm. kerk. gesch., 3e verm. nat.

Leo Nijst, van Kerkrade.

1ste verm. stelk.

Wim Reuwer, van Ootmarsum.

3e verm. gesch.

TWEEDE KLAS.

1ste Afd.

Hans Senden, van Eygelshoven.

Alg. pr., pr. kerk. gesch., 1ste pr. lat., pr. ned., pr. vad. gesch., pr. alg. gesch., pr. aandr., pr. fr., pr. nat. hist., pr. handt., 2e pr. godsd., pr. 4 verm.

1ste verm. gr., 1ste verm. hoogd., 1ste verm. stelk., 2e verm. meetk.

Theo Adriaansens, van Walsoorden.

1ste pr. godsd., 2e pr. lat.

verm. kerk. gesch., 2e verm. alg. gesch., 2e verm. ned.

Theo Pubben, van Venray.

pr. gr., pr. hoogd.

1ste verm. fr., 2e verm. lat.

Joseph Paulissen, van Kerkrade.

pr. meetk., pr. handt.

1ste verm. aandr., 1ste verm. ned., 4e verm. godsd.

Leo Caminada, van 's-Gravenhage.

pr. 6 verm.

1ste verm. vad. gesch., 1ste verm. alg. gesch., 1ste verm. nat. hist., verm. handt., 2e verm. ned., 4e verm. lat.

Frans van der Meulen, van Kerkrade.

pr. stelk.
2e verm. vad. gesch., 2e verm. aandr., 2e verm. hoogd.

Jules Alberts, van Gulpen.

1ste verm. gods., verm. kerk. gesch.

Henri Meens, van Berg en Terblijt.

1ste verm. gods., 2e verm. fr., 3e verm. lat.

Hubert Loyson, van Nieuwenhagen.

2e verm. gr., 3e verm. hoogd.

Christ Brouwers, van Heerlen.

1ste verm. meetk., 2e verm. nat. hist.

Paul van Loo, van Kerkrade.

verm. handt.

Gerard de Bruyckere, van Oostburg.

2e verm. stelk.

TWEEDE KLAS.

2de Afd.

Adriaan Weyenberg, van Lichtenvoorde.

Alg. pr., 1ste pr. gods., pr. kerk. gesch., pr. gr., pr. ned., pr. vad. gesch., pr. alg. gesch., pr. aandr., p. fr., pr. hoogd., pr. meetk., pr. nat. hist., 2e pr. lat.

Verm. stelk., verm. handt.

Joseph Schoemaker, van Deventer.

1ste pr. lat., pr. stelk., pr. meetk., pr. 7 verm. verm. kerk. gesch., 1ste verm. ned., 1ste verm. aandr., verm. fr., 1ste verm. hoogd., 2e verm. gods., 2e verm. gr.

Emile Wolfs, van Voorburg.

pr. fr., pr. handt., 2e pr. gods., pr. 4 verm. 1ste verm. gr., 1ste verm. lat., 2e verm. hoogd., 2e verm. nat. hist.

Jan van Riet, van Stevensweert.

pr. 6 verm.
1ste verm. gods., verm. kerk. gesch., 1ste verm. vad. gesch., 2e verm. lat., 2e verm. alg. gesch., 2e verm. aandr.

Antoon Systermans, van Valkenburg (L.).

pr. 5 verm.
1ste verm. alg. gesch., 1ste verm. nat. hist., 2e verm. vad. gesch., 3e verm. gods., 3e verm. lat.

August van der Steen, van Reijen.

verm. meetk.

Frits Verhoeve, van Makassar.

2e verm. ned., 4e verm. lat.

Joseph Starmans, van Nuth.

4e verm. gods.

EERSTE KLAS.

1ste Afd.

Louis Augustus, van Kerkrade.

Alg. pr., pr. bijb. gesch., pr. ned., pr. alg. gesch., pr. aandr., pr. fr., pr. wisk., pr. nat. hist., 2e pr. lat. 1ste verm. vad. gesch., 2e verm. handt.

Christ Verhaak, van Zevenbergsche Hoek.

1ste pr. lat., pr. 5 verm.
1ste verm. ned., 1ste verm. alg. gesch., 2e verm. aandr., 2e verm. fr., 2e verm. nat. hist.

Andreas Burm, van Nieuw-Namen.

pr. handt., pr. 5 verm.
Verm. gods., 1ste verm. nat., 1ste verm. wisk., 1ste verm. nat. hist., 2e verm. ned.

Joseph van Alphen, van Maastricht.

pr. vad. gesch., 3e pr. voordr.
1ste verm. aandr., 2e verm. alg. gesch., 4e verm. lat.

Jan Crijns, van Hoensbroek.

pr. gods.
2e verm. bijb. gesch., 2e verm. vad. gesch., 2e verm. alg. gesch.

Arnold van den Berg, van Hoensbroek.

pr. gods.
1ste verm. handt., 2e verm. vad. gesch.

Lambert Damen, van Maastricht.

pr. 4 verm.
1ste verm. fr., 2e verm. bijb. gesch., 2e verm. lat., 2e verm. wisk.

Piet van Acker, van Dongen.

1ste verm. bijb. gesch., 2e verm. alg. gesch., 2e verm. wisk.

Leon Hermans, van Nuth.

2e verm. handt., 3e verm. lat.

Joseph de Haes, van Echt.

verm. gods.

EERSTE KLAS.

2de Afd.

Dries Verhoeckx, van Blerick.

Alg. pr., 1ste pr. lat., pr. aandr., pr. wisk., 2e pr. gods., pr. 5 verm.
verm. bijb. gesch., 1ste verm. ned., 1ste verm. nat. hist., 2e verm. vad. gesch., 2de verm. alg. gesch.

Bart Salemans, van Treebeek.

Alg. pr., pr. 9 verm.
verm. bijb. gesch., 1ste verm. lat., 2e verm. ned., 2e verm. vad. gesch., 2e verm. alg. gesch., 2e verm. fr., 2e verm. wisk., 2e verm. handt., 4e verm. gods.

Joseph Mertens, van Mechelen (L.).

pr. ned., pr. vad. gesch., pr. alg. gesch., pr. fr.,
2e pr. lat., pr. 4 verm.

1ste verm. godsd., 1ste verm. aandr., 1ste verm.
handt., 2e verm. nat. hist.

Piet Pinckaerts, van Maastricht.

pr. bijb. gesch., pr. nat. hist., 2e pr. voordr.,
pr. 7 verm.

1ste verm. vad. gesch., 1ste verm. alg. gesch.,
1ste verm. wisk., 2e verm. godsd., 2e verm. lat.,
2e verm. ned., 2e verm. aandr.

Philip Janssen, van Nijmegen.

1ste pr. godsd., 1ste pr. voordr.
verm. bijb. gesch., 1ste verm. fr., 3e verm. lat.

Harry Smeets, van Ottersum.

pr. handt.

Frits Jansen, van Kloosterburen.

3e verm. godsd.

Frans Vissers, van Eersel.

4e verm. lat.

.....

Hoogere Burgerschool.

VIERDE KLAS.

Jean Martens, van Bocholt (België).

Alg. pr., pr. godsd., pr. kerk. gesch., pr. stelk.,
pr. meetk., pr. werkt., pr. nat., pr. scheik., pr.
nat. hist., pr. gesch., pr. aandr., pr. staatsw., pr.
econ., pr. handelsw., pr. ned., pr. fr., pr. hoogd.,
pr. eng., pr. handt., pr. lijnt.

Karel Heys, van Gennep.

pr. lijnt., pr. 10 verm.

1ste verm. meetk., 1ste verm. nat. hist., 1ste
verm. gesch., 1ste verm. staatsw., 1ste verm. econ.,
2e verm. godsd., 2e verm. kerk. gesch., 2e verm.
stelk., 2e verm. scheik., 2e verm. eng.

Herman van der Sande, van Breda.

pr. 7 verm.

1ste verm. godsd., 1ste verm. stelk., verm. werkt.,
1ste verm. nat., 1ste verm. scheik., verm. aandr.,
2e verm. meetk.

Daan van Arcken, van Nijmegen.

pr. 6 verm.

1ste verm. kerk. gesch., verm. ned., 1ste verm.
eng., 2e verm. econ., 2e verm. handelsw., 2e
verm. fr.

Cas Heuvelmans, van Ell-Hunsel.

pr. 6 verm.

1ste verm. fr., verm. hoogd., verm. lijnt., 2e
verm. nat. hist., 2e verm. staatsw., 2e verm. eng.

Gustave Borghstijn, van Vlissingen.

2e verm. nat., 2e verm. gesch.

Matthieu Schenk, van Maastricht.

1ste verm. handt., 2e verm. eng.

Joseph Vrancken, van Kaalheide-Kerkrade.

2e verm. gesch., 2e verm. staatsw.

DERDE KLAS.

1ste Afd.

Henk Beurskens, van Tegelen.

Alg. pr., 1ste pr. nat., pr. fr., pr. hoogd., 2e pr.
aandr., pr. 7 verm.

1ste verm. meetk., 1ste verm. gesch., verm.
staatsw., 1ste verm. handt., 2e verm. kerk. gesch.,
2e verm. stelk., 2e verm. nat. hist.

Cornelis Bos, van Usquert.

Alg. pr., 1ste pr. stelk., 1ste pr. meetk., pr.
goniom., 2e pr. nat.

1ste verm. godsd., verm. aandr., 3e verm. eng.

Jan van der Harten, van Eindhoven.

1ste pr. godsd., 1ste pr. kerk. gesch., 1ste pr.
gesch., 1ste pr. aandr., 1ste pr. ned., pr. handt.,
pr. 5 verm.

verm. staatsw., 1ste verm. hoogd., 2e verm. fr.,
2e verm. eng., 3e verm. nat. hist.

Adri Braat, van Roosendaal.

1ste pr. eng., pr. handt., 2e pr. ned., pr. 4 verm.
verm. aandr., 1ste verm. fr., 3e verm. nat., 4e
verm. meetk.

Bernard Brugman, van Gendringen.

1ste pr. nat. hist., 2e pr. gesch., 2e pr. staatsw.
1ste verm. nat., verm. aandr., 4e verm. stelk.

Bob Gelhard, van Deventer.

1ste pr. kerk. gesch., 2e pr. eng., pr. 5 verm.
verm. aandr., verm. staatsw., verm. ned., 2e
verm. godsd., 3e verm. gesch.

Jules Dijkstra, van Gendringen.

2e pr. stelk., 2e pr. nat. hist.

3e verm. meetk., 4e verm. godsd.

Frans Goes, van Amsterdam.

2e pr. meetk., pr. 6 verm.

1ste verm. stelk., 1ste verm. goniom., 1ste verm.
eng., 2e verm. handt., 3e verm. fr., 4e verm. nat.

Hubert Huynen, van Maastricht.

2e pr. godsd., pr. 5 verm.

verm. aandr., verm. staatsw., verm. ned., 2e verm.
gesch., 2e verm. hoogd.

Rudolf Eysink, van Deventer.

1ste pr. staatsw., pr. fr.

Leo Akkermans, van Rotterdam.

2e pr. gesch.

2e verm. kerk. gesch.

Henk Heys, van Gennep.

pr. 4 verm.

1ste verm. nat. hist. 2e verm. goniom., 2e verm.
nat., 2e verm. handt.

Jan Heys, van Gennep.

2e verm. kerk. gesch., 3e verm. gesch., 4e verm. nat. hist.

Henri Franssen, van Venlo.

2e verm. meetk., 3e verm. stelk.

Theo Drost, van Venlo.

1ste verm. kerk. gesch., 3e verm. godsd.

Hubert Bary, van Zevenaar.

3e verm. eng.

DERDE KLAS.

2de Afd.

August Zonjée, van Uitgeest.

Alg. pr., 1ste pr. kerk. gesch., pr. stelk., pr. meetk., pr. nat., 1ste pr. aandr., 1ste pr. staatsw., 2e pr. gesch., 2e pr. ned., pr. 4 verm.

1ste verm. godsd., 1ste verm. goniom., 1ste verm. fr., 2e verm. nat. hist.

Marcel Smeets, van Maastricht.

1ste pr. kerk. gesch., 1ste pr. nat. hist., 1ste pr. ned., 1ste pr. eng., 2e pr. aandr.

1ste verm. staatsw., 2e verm. meetk., 2e verm. fr.

Rudolf Wennekers, van Utrecht.

1ste pr. staatsw., pr. fr., 2e pr. nat. hist., pr. 6 verm.

verm. kerk. gesch., 1ste verm. ned., 1ste verm. eng., 2e verm. gesch., 3e verm. meetk., 4e verm. stelk.

Urbain Termote, van IJzendijke.

pr. fr., 2e pr. eng., pr. 4 verm.

verm. kerk. gesch., 1ste verm. nat., 1ste verm. gesch., 4e verm. meetk.

Matthieu Turk, van Kerkrade.

pr. goniom., pr. hoogd., 2e pr. eng.

Theo van Wessum, van Watteringen.

pr. meetk., pr. handt.

1ste verm. stelk., 2e verm. goniom., 3e verm. ned.

Otto Schoemaker, van Deventer.

1ste pr. gesch., 2e pr. aandr.

1ste verm. staatsw.

Piet Retel, van Fort de Kock.

1ste pr. godsd., pr. 4 verm.

verm. kerk. gesch., verm. aandr., 2e verm. handt., 3e verm. ned.

Paul Schrijnemaekers, van Maastricht.

2e pr. godsd.

2e verm. gesch., 3e verm. nat. hist.

André Smits, van Maastricht.

pr. stelk.

1ste verm. meetk., 1ste verm. handt., 2e verm. nat.

Johan Tromp, van Sneek.

2e pr. gesch.

verm. kerk. gesch., 3e verm. stelk.

Matthieu van Sloun, van Maastricht.

1ste verm. eng., 2e verm. stelk.

Joseph Koten, van Amstenrade.

2e verm. godsd., 3e verm. eng.

Joseph Vorstermans, van Arcen.

1ste verm. nat. hist.

Frits de Koning, van 's Gravenhage.

1ste verm. ned., 3e verm. staatsw.

Joseph Pappers, van Mechelen-Wittem.

3e verm. staatsw.

TWEEDE KLAS.

1ste Afd.

Joseph Driessen, van Weert.

Alg. pr., 1ste pr. godsd., pr. wisk., 1ste pr. nat. hist., pr. aandr., 1ste pr. ned., 2e pr. eng.

1ste verm. kerk. gesch., verm. fr., 1ste verm. handt.

Hans Cobben, van Breda.

1ste pr. kerk. gesch., 1ste pr. eng., 2e pr. godsd., 2e pr. nat. hist., pr. 4 verm.

1ste verm. aandr., verm. ned., 2e verm. hoogd., 3e verm. gesch.

Bob Fleischeuer, van Heerlen.

pr. handt., 2e pr. ned., pr. 4 verm.

1ste verm. gesch., 2e verm. aandr., 3e verm. kerk. gesch., 3e verm. eng.

Joseph Henquet, van Eysden.

pr. fr., pr. hoogd.

1ste verm. gesch., 1ste verm. eng.

Herman ten Horn, van Maastricht.

2e pr. eng.

verm. fr., 3e verm. gesch.

Gerard Kortmann, van Oegstgeest.

2e pr. kerk. gesch.

2e verm. godsd., 2e verm. aandr.

Frits Bos, van Usquert.

1ste verm. nat. hist., 2e verm. aandr., 3e verm. godsd.

Henri Jaartsveld, van Groenlo.

2e verm. nat. hist., 4e verm. kerk. gesch.

Antoon van Alphen, van Maastricht.

1ste verm. godsd.

Wim Burgers, van 's Gravenhage.

1ste verm. kerk. gesch.

Piet Goossens, van Gennep.

3e verm. nat. hist.

Hein Kremer, van Terwinselen.

2e verm. handt.

TWEEDE KLAS.

2de Afd.

Wim van Nierop, van Langsa (Atjeh).

Alg. pr., 1ste pr. godsd., pr. fr., pr. handt., 2e pr. gesch., 2e pr. hoogd., pr. 5 verm.

Verm. wisk., 1ste verm. nat. hist., verm. aandr., verm. ned., 2e verm. eng.

Hein Tromp, van Sneek.

Alg. pr., 1ste pr. hoogd., 1ste pr. eng., 2e pr. godsd.

3e verm. nat. hist.

Dirk van der Werf, van Bolsward.

1ste pr. aandr., 2e pr. ned., 2e pr. eng.
1ste verm. gesch.

Gert Vullings, van Horst.

1ste pr. gesch., 2e pr. kerk. gesch., 2e pr. aandr.

Henk Steppe, van Venlo.

1ste pr. nat. hist., 1ste pr. ned.
verm. aandr., 1ste verm. eng., 3e verm. gesch.

Joseph Retera, van Beek (L.).

2e pr. eng.
1ste verm. hoogd., 2e verm. nat. hist.

Kees Willemse, van Kerkrade.

pr. wisk.
3e verm. gesch.

Paul Mutsaerts, van Tilburg.

2e pr. nat. hist.

Folkert Sikkes, van Gulpen.

verm. godsd., 1ste verm. gesch., 4e verm. nat. hist.

Nico de Vries, van Sneek.

verm. handt.

Matthieu Wachelder, van Kerkrade.

verm. handt.

EERSTE KLAS.

1ste Afd.

Charles Gonzales, van Batavia.

Alg. pr., 1ste pr. stelk., 1ste pr. meetk., 1ste pr. nat. hist., pr. ned., pr. hoogd., 2e pr. gesch., 2e pr. aandr., 2e pr. fr.

4e verm. godsd., 4e verm. bijb. gesch.

Tonny Hunink, van Wijhe.

1ste pr. bijb. gesch., 1ste pr. gesch., 1ste pr. fr., pr. hoogd., 2e pr. godsd., 2e pr. nat. hist.

3e verm. aandr.

Joseph Caubo, van Vaals.

1ste pr. aandr., pr. ned.

1ste verm. bijb. gesch., 1ste verm. gesch., 3e verm. nat. hist.

Henri Bruykers, van Brunssum.

2e pr. bijb. gesch., 2e pr. fr.

2e verm. stelk., 2e verm. ned.

André van Nierop, van Langsa (Atjeh).

1ste pr. godsd.

1ste verm. nat. hist.

Edgard Snijders, van Nieuwenhagen.

2e pr. meetk.

3e verm. aandr.

Theo de Vries, van Sneek.

pr. 5 verm.

1ste verm. bijb. gesch., 1ste verm. ned., 3e verm. godsd., 3e verm. gesch., 3e verm. aandr.

Bernard Drenth, van Oude Pekela.

2e pr. stelk.

4e verm. meetk.

Pieter Wieggersma, van Deurne.

pr. handt.

3e verm. bijb. gesch.

Paul Ebus, van Venlo.

1ste verm. aandr., 2e verm. godsd., 3e verm. gesch.

Koos de Vries, van Sneek.

3e verm. stelk., 3e verm. meetk., 3e verm. ned.

Jules Braat, van Roosendaal.

1ste verm. meetk., 2e verm. aandr.

Denis Akkermans, van Rotterdam.

2e verm. meetk., 2e verm. nat. hist.

Hans Zantman, van Batavia.

1ste verm. gesch., verm. handt.

Paul van de Venne, van Nijmegen.

1ste verm. stelk.

Rudolf Rouppe van der Voort, van Scheveningen.

verm. hoogd.

Arthur Catsberg, van Lutterade.

4e verm. stelk.

EERSTE KLAS.

2de Afd.

Wim Stein, van Lonneker.

Alg. pr., pr. stelk., pr. nat. hist., pr. aandr., pr. ned., pr. fr., pr. 4 verm.

1ste verm. godsd., 1ste verm. bijb. gesch., 1ste verm. meetk., 1ste verm. hoogd.

Alphons Crijns, van Rumpen-Brunssum.

1ste pr. godsd., pr. bijb. gesch., pr. gesch., pr. hoogd., pr. 5 verm.

1ste verm. nat. hist., verm. aandr., verm. ned., verm. fr., 2e verm. stelk.

Winný Feitz, van Apeldoorn.

pr. meetk., pr. handt.
verm. ned.

Wouter de Vet, van Gilze.

2e pr. godsd.
2e verm. meetk., 3e verm. bijb. gesch.

Hans Schoemaker, van Deventer.

verm. aandr., 2e verm. bijb. gesch., 2e verm. nat.
hist.

Gerrit Athmer, van Utrecht.

2e verm. stelk., 3e verm. godsd.

Jan Smit, van Deventer.

1ste verm. stelk.

Joseph Schormans, van Nieuwenhagen.

1ste verm. handt.

Joseph Diederén, van Nuth.

2e verm. handt.

Jan van Croy, van Rosmalen.

2e verm. godsd.

Jan Hoogstraten, van Deventer.

4e verm. godsd.

.....

Hoogere Handelsschool.

VIERDE KLAS.

Emile Gerards, van Heerlen.

Alg. pr., pr. hoogd. t., pr. hoogd. corr., pr. hand.
recht, pr. 9 verm.

1ste verm. fr. t., verm. eng. t., verm. aandr.,
verm. gesch., verm. scheik., verm. warenk., 1ste
verm. nat., 1ste verm. org. en techn., 2e verm.
eng. corr.

Jan Tromp, van Sneek.

pr. godsd., pr. ned. t., pr. ned. corr., pr. eng.
corr., pr. 8 verm.

verm. eng. t., verm. scheik., verm. warenk., 1ste
verm. econ., 1ste verm. org. en techn., 2e verm.
fr. corr., 2e verm. hand. recht, 2e verm. nat.

Jean Bergmans, van Maastricht.

pr. aandr., pr. scheik., pr. warenk., pr. nat., pr.
org. en techn.

verm. gesch., 1ste verm. wisk., 2e verm. boekh.

Assu Nijdam, van Wageningen.

pr. fr. corr., pr. boekh., pr. scheik., p. warenk.,
pr. 6 verm.

1ste verm. ned. corr., 1ste verm. eng. corr., verm.
hand. rek., 1ste verm. hand. recht, 2, verm. wisk.,
2e verm. econ.

Gerard Moorman, van Tilburg.

pr. aandr., pr. gesch., pr. 5 verm.
verm. godsd., 1ste verm. kerk. gesch., verm.
ned. t. verm. warenk., 2e verm. econ.

Henri Henquet, van Eysden.

pr. fr. t., pr. hand. rek., pr. wisk.
1ste verm. fr. corr., verm. hoogd. corr., 1ste
verm. boekh.

Theo Fröger, van Medan.

pr. godsd., pr. kerk. gesch., pr. gesch.

Eddy Sadée, van Rotterdam.

pr. godsd., pr. eng. t.
verm. ned. t., 2e verm. ned. corr., 2e verm. nat.

George Spauwen, van Gronsveld.

pr. org. en techn.
verm. ned. t., 1ste verm. hoogd. t., 2e verm.
kerk. gesch.

John Búcker, van Gilze.

pr. ned. t.
2e verm. fr. t.

Frans Stoffels, van Brunssum.

pr. hoogd. corr.
verm. godsd., verm. aandr., verm. gesch.

Willy Caubo, van Vaals.

verm. godsd., 2e verm. hoogd. t.

.....

Voorbereidende Klas.

1ste Afd.

Leo Crombach, van Vaals.

Alg. pr., 1ste pr. godsd., 1ste pr. ned., 1ste pr.
fr., 1ste pr. gesch., 1ste pr. aandr., 1ste pr. nat.,
2e pr. bijb. gesch., 2e pr. rek.

Hubert Bischoff, van Kerkrade.

2e pr. bijb. gesch., 2e pr. fr., 2e pr. ned., 2e pr.
gesch., 2e pr. aandr., 2e pr. nat.
1ste verm. rek., 2e verm. godsd.

Louis Demonte, van Weert.

1ste pr. rek., 1ste pr. handt., 2e pr. fr., pr. 6
verm.

1ste verm. aandr., 1ste verm. gesch., 1ste verm.
nat., 2e verm. ned., 2e verm. bijb. gesch., 3e verm.
godsd.

Antoon Vromen, van Brussum.

1ste pr. bijb. gesch., 3e pr. voordr.
4e verm. godsd.

Paul van Loo, van Kerkrade.

2e pr. godsd., pr. 4 verm.

1ste verm. bijb. gesch., 2e verm. nat., 3e verm.
rek., 3e verm. gesch.

Henri Burger, van Zeist.

pr. 4 verm.
2e verm. rek., 2e verm. aandr., 2e verm. nat.,
2e verm. gesch.

Jacques Vullinghs, van Horst.

2e pr. handt.

Frans Vromen, van Brunssum.

1ste verm. godsd., 2e verm. fr.

Godfried Zwijsen, van Eindhoven.

1ste verm. ned., 1ste verm. fr.

Carlos Wijffels, van Westdorpe.

1ste verm. aandr.

Eric Blom, van Maastricht.

verm. voordr.

2de Afd.

Joseph Crolla, van Vaals.

Alg. pr., 1ste pr. godsd., 1ste bijb. gesch., 1ste pr. ned., 1ste pr. rek., 1ste pr. gesch.

1ste verm. fr., 1ste verm. nat., 1ste verm. aandr.

Hubert Többen, van Leeuwarden.

Alg. pr., 1ste pr. aandr., 1ste pr. nat., 2e pr. bijb. gesch., 2e pr. ned.

1ste verm. gesch., 1ste verm. rek.

Jo van Crey, van Rosmalen.

1ste pr. fr., 2e pr. rek.

2e verm. ned., 2e verm. gesch., 2e verm. aandr.

John Hellendoorn, van Sawaloento.

2e pr. aandr., 2e pr. gesch.

1ste verm. bijb. gesch.

Heini Roex, van Rimborg.

2e pr. godsd., 2e pr. handt.

Joseph Schijns, van Mechelen (L.).

2e pr. nat.

2e verm. godsd., 2e verm. fr.

Guillaume Smeets, van Si Gala Gala Batang.

2e pr. fr.

1ste verm. godsd., 1ste verm. ned.

Jan Mooren, van Genep.

1ste pr. handt.

Louis Vromen, van Brunssum.

2e verm. fr., 2e verm. bijb. gesch., 3e verm. gesch.

George Schins, van Heerlen.

1ste verm. rek., 2e verm. nat.

Harry Stein, van Lonneker.

2e verm. nat., 2e verm. aandr.

René Mabesoone, van Oostburg.

2e verm. godsd.

Joseph Nijssen, van Spekholzerheide.

2e verm. godsd.

.....

KLEIN-ROLDUC.

Prijs voor uitmuntend gedrag.

Henny Corsius, van Maastricht.

Jan Grond, van Amsterdam.

Frits Jansen, van Kloosterburen.

Joseph Mertens, van Mechelen (L.).

Johan van Waes, van Zuiddorpe.

JAARVERSLAGEN

.....

Maria-Congregatie.

Het bestuur van de Maria Congregatie voor het schooljaar 1934—1935 was als volgt samengesteld:

1ste Afdeling, seminaristen:

Prefect: Leo Feiter.

1e Assistent: Joh. Heuschen.

2e Assistent: Ant. Gibbels.

Raadsleden: Rich. Martens, Fr. Wetzels.

2e Afdeling, niet-seminaristen A, B, C:

Prefect: Pierre Paulussen.

1e Assistent: Joh. Hinskens.

2e Assistent: Jacq. Smits.

Raadsleden: Herm. Mous, Ger. Moorman en Jan Gelissen.

Directeur van de 1e afdeling bleef de Zeereerw. Heer Jacobs en van de 2e afdeling de Hoogeerw. Heer Mgr. v. d. Venne en de Zeereerw. Heren Reynen en L. Janssen, resp. van de 1e, 2e en 3e onderafdeling. De 1e afdeling telde 80 leden. De 2e afdeling A, B en C, 53, 70 en 63 leden.

Geregeld werden de 14-daagse vergaderingen gehouden op de congregatiekapel en werd de leden hun plicht voorgehouden als kinderen van Maria, door hun lidmaatschap van de congregatie op zich genomen. Er werd hun gewezen op het grote voorrecht boven zoveel andere jongens van gelijke leeftijd. Dat lid van de congregatie niet betekent, slechts de 14-daagse vergaderingen bij te wonen en het verder daarbij laten. Ook daarbuiten moeten wij ons waardige kinderen van Maria tonen en de toespraken in ons hart meedragen.

Als bijzondere feiten dienen vermeld te worden: De gezamenlijke vergadering van alle congreganisten op 2 Februari, het feest van Maria Lichtmis. In de stemmig versierde Crypte, met het Mariabeeld tussen bloemen en flikkerende kaarsen hield de Zeereerw. Heer Turlings een Mariapreek in de gedachte van het feest. Tevens had er de jaarlijkse opdracht plaats der nieuwe leden,

die hun leven toewijden aan hun lieve Moeder Maria in de Hemel en zich voor altijd onder haar bijzondere bescherming stelden. Een indrukwekkende telken jare terugkerende plechtigheid. Van de 1e afdeling deden 3 nieuwe leden hun opdracht. Van de 2e afdeling A, B en C 1, 19 en 21 nieuwe leden.

Op 28 Februari overleed na een zware ziekte in Heerlen onze mede-congreganist Jan Joosten. In de vergadering van de 2e afdeling herdacht de Directeur, de Hoogeerw. Heer Mgr. v. d. Venne hem in zijn toespraak, stelde hem ons ten voorbeeld en liet het ons een les zijn, dat we altijd bereid moeten zijn om voor God te verschijnen. De collecte werd bestemd voor het opdragen van een H. Mis voor zijn zielerust.

Ook op 25 Maart, het feest van Maria Boodschap, had er wederom een gezamenlijke vergadering plaats in de crypte, waaronder een treffende preek van den Zeereerw. Heer Reynen. Van de 2e afdeling B deed er nog één nieuw lid de opdracht en van de 2e afdeling C 7.

Verder dient nog vermeld te worden, dat er ook dit jaar weer op 6 December veel snoep aan de armen van Kerkrade kon gegeven worden, vrijwillig afgestaan door de jongens van hun Sint Nicolaaspakjes. Een mooie gewoonte, door de Maria-Congregatie in het leven geroepen.

23 Juni had de grote processie plaats van Kerkrade, waaraan door de leden van de Maria Congregatie afzonderlijk werd deelgenomen.

Moge het grote nut van de Congregatie steeds meer door de jongens ingezien worden en mogen zich veel nieuwe leden onder de bijzondere bescherming van hun Hemelse Moeder scharen.

Dat de tegenwoordige leden trouw blijven aan het lidmaatschap van de Congregatie en altijd meer en meer de hoge waarde

ervan leren beseffen. Dat zij voortdurend trouwer kinderen van Maria worden en Haar hun liefde en aanhankelijkheid blijven tonen, om zoo de deugden na te volgen van Haar,

door wier handen wij, zoals ons in een van de laatste vergaderingen werd voorgehouden, alle genaden verkrijgen, Maria, de Middelesares van alle genaden. P. P.

.....

Derde Orde van St. Franciscus.

Directeur: Dr. A. Deumens.

Prefect: Joh. Heuschen.

Onder-prefekt: W. Janssen.

Secretaris: Em. Vallen.

Penningmeester: Bern. Baur.

Een jaarverslag maken van een zuiver geestelijke vereeniging lijkt mij bijna een onmogelijkheid. Immers hier geldt vooral het gezegde: „De internis non judicat praetor”. Daarom kan ook de volgende opsomming van feiten slechts een uitwendig iets zijn, dat slechts ten deele het werk der vereeniging weergeeft.

Vol moed en vol ijver werd dit jaar begonnen en tot een succesvol einde gebracht. De vereeniging telt thans 125 leden en wel 4 postulanten, 56 novicen en 65 geprofesten. Dit is niet alleen een quantitatieve vooruitgang, maar ook, dank zij de bezielende leiding van onzen directeur, die steeds het vuur er in wist te houden en zelfs deed oplaaien, een kwalitatieve groei.

Als bijzonder punt van den regel verzocht de directeur dit jaar 't persoonlijke gewetsonderzoek te willen nemen, waaraan hij gedurende 't jaar meerdere malen herinnerde.

16 Sept. werd in Rolduc de Landdag der Derde Orde van het District Heerlen gehouden; 1400 tertiariissen waren aanwezig. De leiding was in handen van den Z. E. Pater Cl. Vrijmoed. In 't bosquet hield de Z. E. Pater Justinus Janssen een rede over „alles voor allen”.

Onder de pauze werd koffie geschonken, waarbij onze vereeniging optrad als hulp in de huishouding, maar ach, waarom ligt de keuken zoo ver van 't bosquet?.... „Hoe warm 't was en hoe ver!”....

In de keuken werden alle spoelbakken stormenderhand veroverd en in 'n minimum

van tijd waren alle handdoeken nat en nog waren er bij die 1400 altijd meer dorstenden dan kopjes koffie. Er werd met ploegen gewerkt. Hard. Er werd gedraafd. 't Ging op zijn Amerikaansch. Koffie aan den loopenden band, dank zij de inspanning van allen. En in 't bosquet stonden de directeur en prefect zonder vereeniging.

Toen na een half uur de vergadering weer begon, kwam eindelijk rust.

Van uit 't bosquet trokken allen naar de kerk, waar onder 't lof onze directeur een preek hield. Voor 't vertrek werd nog gelegenheid gegeven om Rolduc, voor zoover dit mogelijk was, te bezichtigen. 'n Prachtige dag voor de Derde Orde!

4 October werd St. Franciscus' stervensuur plechtig in de crypte herdacht onder geweldige belangstelling ook van niet-leden, welke belangstelling ook verder gedurende het geheele schooljaar is gebleven.

6 October werd onze onder-prefect Joh. Heuschen tot prefect en W. Janssen tot onder-prefect gekozen.

In den loop van het jaar behandelde de directeur de ouders van de H. Theresia van Lisieux, om daarna over te gaan tot de behandeling van de Heilige zelf. Hij schilderde ons de omgeving waarin de heilige aanvankelijk geleefd heeft, haar echt door en door katholieke ouders, door God als 't ware op bijzondere wijze bij elkaar gebracht. Vooral liet hij duidelijk naar voren komen, dat zij ook menschen waren net als wij, waardoor weggerukt werd dat verkeerde idee, dat heiligen nu eenmaal bestemd zijn om heiligen te worden, om niet te zeggen, dat het vanzelf gaat. Dit kwam nog meer tot uiting in de lezing, die de directeur hield in een buitenkerkelijke vergadering over de H. Elisabeth, bij gelegenheid van 't 7e eeuwfeest

van haar heiligverklaring. De lezing gaf ons in de verschillende fasen van haar leven de gestadige groei van haar heiligheid met als toppunt de totale 100% onthechting en overgave aan Christus. In aansluiting hierop spoorde hij ons aan de novene te houden ter eere van deze groote arme moeder en daarbij te denken aan de tegenwoordige werkeloozen, die jonge kerels, die willen werken en niet kunnen!

Ook werd in een buitenkerkelijke vergadering gesproken over de oprichting van 't liturgische sectie. Over 't algemeen was er echter nog weinig belangstelling voor; wel werd er gevraagd, bij 't aanschaffen van nieuwe boeken hieraan te denken.

De eerste Zondag van Juni werd de canonicke visitatie gehouden door de Z. E. Pater Dr. Cl. Vrijmoed O.F.M. In zijn preek spoorde de visitorator ons bijzonder aan den regel, dien wij vrijwillig op ons genomen hebben, trouw na te komen. Volhardt!

Nog rest ons te wijzen op 't groote aantal abonné's van de Derde Orde-tijdschriften, totaal 62 en op 't flinke gebruik, dat van onze Bibliotheek gemaakt is, bijzonder bij de filosofen.

Tot penningmeester werd 26 Juni gekozen

C. Heuvelmans. Aan het Derde Orde-huis konden wij f 40.— afdragen, dank zij een extra-gift en aan de Kerkraadsche Vereeniging „Hulp in de huishouding” f 30.—.

In den loop van het jaar werden 53 leden ingekleed, 34 geprotest en drie buiten-kerkelijke vergaderingen gehouden. Onze maand-vergaderingen werden opgeluisterd door het mooie orgelspel van ons medelid A. Tummers.

Deze regels geven een bescheiden beeld van ons werk. Voor het succes, daarmede behaald, zijn wij God en St. Franciscus oprecht dankbaar. Ook is hier op zijn plaats een speciaal woord van dank aan onzen directeur voor zijn zorg, zijn opoffering en aansporingen, waardoor hij ons, tertiarissen, weet te maken tot echte katholieken. Verder een woord van hartelijken dank aan onzen vertrekkenden prefect en penningmeester, die altijd gereed stonden, wanneer de Derde Orde riep, die steeds gewerkt hebben om onze Vereeniging nog hooger te brengen.

Met U, o God, zullen we over eenigen tijd weer een nieuw jaar beginnen. Moge het op voorspraak van St. Frans een jaar zijn, dat de Derde Orde doet bloeien en dat tot groote zegen strekke voor al haar leden.

.....

Missievereeniging „Rolduc”.

Voorzitter: J. Heuschen.

Vice-Voorzitter: H. ten Doeschate.

Secretaris: V. Hermens.

Penningmeester: L. Sangers.

Moderator: J. Janssen.

Het afgelopen Missiejaar heeft veel nieuws en goeds gebracht. Daarom maak ik ook met dankbaarheid dit jaarverslag, niet zozeer voor de leden en belangstellenden van onze Missievereeniging, als wel voor buitenstaanders, waaronder ik speciaal internaten op het oog heb. Dit jaarverslag toont hoe in onze Missievereeniging gewerkt wordt en wat er bereikt kan worden, ook op een internaat.

De jaarlijkse propaganda-dag werd gehouden op Zondag 23 September. Na de Hoogmis was de algemene Propaganda-vergadering, waarin de Voorzitter met een enkel woord dank bracht aan allen, die in het afgelopen jaar tot de geestelijke en stoffelijke bloei der vereniging hadden bijgedragen. Als voornaamste programma-punt van het komende jaar wees de Voorzitter de gebedsactie aan, die toch de primaire factor is in het grote Missiewerk. Daarna werd nog eens met nadruk herinnerd aan de 14-daagse H. Communie met missiegebed, het Apostolaat des Gebeds, dagelijkse gebeden en offers. Deze woorden werden nog eens onderstreept door den Z. E. Heer Moderator in een korte, maar degelijke uiteenzetting over

het Apostolaat des Gebeds: Wat het is en wat het beoogt.

Dan werd het woord verleend aan Pater Menander Rütten O.F.M., die ons in het Duits op een beslist meesterlijke wijze de toestanden van de Missie in Brazilië schilderde. Op het einde van zijn unieke voordracht had hij de luisterende jongens zozeer op zijn hand, dat, op een dringende vraag van hem om gebed, spontaan een volmondig „ja” volgde.

's Avonds in de aula hield Pater Breukers O.M.I. een causerie met lichtbeelden over de Missie in de ijsvelden van de Poolcirkel. Achtereenvolgens toonde hij ons de gevaren en moeilijkheden, maar ook de mooie kant van het zware missieleven bij de Eskimo's. Na een welgemeend applaus dankte de H. E. Heer Directeur spreker voor zijn geslaagde causerie.

Na deze succesvolle dag gingen de 3 afdelingen aan het werk. Het aantal leden bedroeg in het geheel 284.

In de 1e Afdeling (Philosophie) was dit jaar een merkbare vooruitgang te constateren. Nagenoeg alle leden bezochten regelmatig de vergaderingen, waar degelijke lezingen, gevolgd door critiek, gehouden werden. Van het debat werd ook goed gebruik gemaakt. In de eerste vergadering hield de Voorzitter een korte propaganda-lezing. Na de lezing was er gelegenheid om vragen te stellen aan Pater Popelier (Scheutist), die deze vergadering bijwoonde. Verder werden enige vergaderingen gewijd aan het onderwerp „Kerngroepen in de Missievereniging”. De vergadering kwam tot het besluit: Er mogen zich groepen vormen, maar deze worden niet als zodanig door het bestuur erkend. Deze bespreking heeft zeer veel uitgewerkt en het grote succes der 1e Afd. hangt daar vooral vanaf. Behandeld werden nog de volgende onderwerpen:

De propaganda fide

Het sociale vraagstuk in de Missie.

Onderwijs op Java.

Java en de Javaan.

Britsch-Indie (Pater v. d. Werf).

Missiologie.

Art. 177 R. R.

Oosterse Ritus.

Jodendom en Zionisme.

In de 2e Afd. (hogere klassen) was de opkomst buitengewoon. Toch liet de belangstelling in de vergaderingen veel te wensen over, hetgeen ook tot uiting kwam door het feit dat er op de vele en dikwijls goede lezingen geen debat volgde. Behandeld werden hier:

Kolonisatie en Missie.

Reductie's van Paraguay.

De Hogescholen in de Missie.

Het Jodendom.

De leek en de Missie.

De Missie in de Ned. Koloniën.

De 3e Afd. (lagere klassen) kwam dit jaar meer op de voorgrond. Op enkele uitzonderingen na (De Kaja-Kaja's en de Reducties v. Paraguay) zorgden ze zelf voor lezingen gedurende het hele jaar. Ook vormden hier weer 2 leden van deze Afd. met den Voorzitter der 2e Afd. het bestuur. De volgende onderwerpen werden hier behandeld:

De Islam.

Pater Isaac Joquez.

Noorse Missie.

Godsdiensten op Java.

Missie in het algemeen.

Zo zien we dat er in de Afdelingen gewerkt is, waarover we zeer tevreden kunnen zijn.

De vergaderingen werden geopend met het gebed van St. Paulus en de Z. E. Heer Moderator zette in het begin van de maand de Maandintentie van het Ap. des Gebeds in het kort uiteen.

Zondag 10 Februari voerde de Missievereniging zelf haar eerste Missiespel op, n.l. „Om de Dajaksziel” van Pater Adrianus Ord. Cap. Deze gewaagde onderneming is tot een succesvol einde gebracht, waardoor tevens een nieuwe mogelijkheid voor propaganda gevonden is. Het spel toont ons een reeks interessante en sensationele gebeurtenissen in Borneo; de strijd en de hindernissen bij de bekering der Dajaks; de misleiding en het gestook der Maleiers; de onbetrouwbaarheid der Chinezen; de geringe belangstelling en steun, die het Nederl. gezag in onze Oost aan de missionering van Borneo

schenkt. Deze schitterende avond heeft ons geleerd welk een machtige invloed er kan uitgaan van een Missiespel, mits er moeite aan besteed worden. Daarom dank ik op deze plaats den Z. E. Heer Moderator nogmaals voor zijn prachtige regie en de spelers voor hun werkelijk doorleefd spel, die samen al hun krachten gegeven hebben om er van te maken wat er van te maken was. Dat ze hierin geslaagd zijn, bewees hun groot succes bij de leerlingen en leraren. Ook is hier op zijn plaats een woord van dank aan den Z. E. Heer A. Smits voor de verzorging van het schitterend décor.

't Is duidelijk dat er weinig vraag naar algemene vergaderingen was.

Maandag 14 Januari werd de vereniging vereerd met een bezoek van zijne H. Exc. Mgr. G. Cobben, Ap. Vic. van Finland. Na het souper werd in de speelzaal voor leden en belangstellenden een vergadering gehouden. Na een welkomstwoord van den Voorzitter hield Mgr. een lezing over de ontwikkeling en huidige toestand van zijn Missie. De volgende tijdperken doorliep hij met ons: de H. Henricus maakt Finland tot een diepkatholiek land; door „boerenbedrog" brengt de Reformatie het land aan Luther; na 2 eeuwen gaat het O. gedeelte over tot de Russisch-Orthodoxe kerk; na de grote Revolutie van 1917 maakt Finland zich vrij; toenadering en terugkeer; de pionier Mgr. Buckx; Rome weet Finland te treffen door er een eigen kerkprovincie te stichten; 't grote voordeel van de nog aanwezige katholieke kern.

De H. E. Heer Directeur dankt Mgr. voor zijn bezielende toespraak. Mgr. droeg de volgende morgen de Communautetsmis op, waaronder algem. H. Communie voor zijn Missiegebied.

Zaterdag 2 Febr. bracht zijn D. H. Mgr. Th. Breher O.S.B., Ap. Vic. van Yenki, een kort bezoek aan Rolduc. Wegens gebrek aan tijd bracht hij slechts enige ogenblikken door met de spelers van „Om de Dajaksziel" en het Bestuur. Hij vertelde van de onhoudbare toestand, de wreede vervolging in zijn Missie. Enkele foto's toonden ons de verschrikkingen. We namen afscheid van Mgr.

met een gevoel van bewondering voor den moedigen missionaris, van liefde voor de hem toevertrouwde zielen, van afschuw voor de onmenselijke practijken zijner tegenstanders.

Vrijdag 1 Maart. Bezoek van zijn H. Exc. Mgr. W. Panis, Ap. Vic. van Celebes. 's Avonds in de speelzaal schilderde hij ons in grote trekken de Missie op Celebes, vooral zijn moeilijkheden met de Protestantse Zending. Meer arbeiders voor het binnenhalen van de oogst, waarvan de velden wit staan, daar legde hij vooral de nadruk op. De H. E. Heer Directeur verzekerde in zijn dankwoord, dat hij op ons gebed kon rekenen. De volgende morgen droeg ook Mgr. Panis de Communautetsmis op, waaronder algem. H. Communie voor zijn Missiegebied.

Dit jaar heeft ook een reglementsherziening plaats gehad. Punten die er vroeger ook impliciet in vervat waren, werden nu expliciet op de voorgrond gebracht, o.a. de verplichte bijwoning der vergaderingen; verder werden de 3 Pauselijke genootschappen meer op de voorgrond gebracht. — Het lidmaatschap van de Voortpl. des Geloofs is verplichtend voor de leden; van het St. Petrus' Liefdewerk is de vereniging weldoenster. Voor het Genootschap der H. Kindsheid worden op Kl.-Rolduc leden aangeworven. Voor deze leden (dit jaar 90) worden ook propaganda-avonden gehouden.

Zo hield Pater Vijghen S.V.D. 31 Jan. en 5 Juli op Klein Rolduc een interessante causerie over de Missie in China. Hij liet hen eens lachen, maar spoorde hen ook ernstig aan liefde te hebben en te bidden voor zijn allerbeste Chinezen.

Het nieuwe reglement werd op de afdelingen goedgekeurd en werd van kracht na goedkeuring van den H. E. Heer Directeur.

Het aantal leden van het Ap. des Gebeds kon opgevoerd worden tot 276. Deze gebedsactie en de 14-daagse H. Communie vormden zeker de hechte grondslag van ons werk van dit jaar.

De belangstelling voor de bibliotheek, die met meerdere boeken toenam, was groter dan vroegere jaren. De 3e Afd. staat hier

aan de spits. Opvallend was dat de belangstelling der 1e Afd. hier flink toenam. (Is dit een gevolg van de groepen?). In totaal werden 1000 boeken uitgeleend.

De tijdschriften werden dit jaar in een portefeuille over de klassen verspreid, zodat ieder lid al de tijdschriften van zijn klas in bezit kreeg.

De Missie-rubriek in de J. W. werd ook weer door de leden verzorgd.

Tweedehandse studieboeken werden op verzoek gestuurd aan: de Paters Oblaten Houthem-St. Gerlach, de Paters van den H. Geest Weert, de Paters van Schimmert, de Paters van het H. Sacrament „De Berckt”, Baarlo.

Tenslotte 'n woord van dank aan den Z. E. Heer Provisor door wiens toedoen de Missieklas in bezit kwam van grote boekenrekken en een toonbank.

Ook een woord van dank aan den milden gever, die ons een mooie typemachine schonk.

Resumerend zien we dat er met Gods hulp gewerkt is op geestelijk en stoffelijk gebied. Moge deze bloei ons nog meer aansporen om onze beste krachten te geven voor het heilig Missiewerk.

Dat geve God door de voorspraak van Maria, de Koningin der Apostelen.

Door de vereniging werd dit jaar besteed:

Miva (Aken)	f 6.—
P. M. Rütten O.F.M. (Brazilië)	„ 50.—
P. Dr. H. Breukers O.M.I.	
(Houthem)	„ 50.—
P. A. Popelier, Scheutist (Sparrendaal)	„ 25.—
F. J. Kiggen, Mill Hill (Haelen)	„ 25.—
F. v. d. Werf, Mill Hill (Nellore)	„ 25.—
Z. H. Exc. G. Cobben S.C.J. (Finland)	„ 100.—
P. Vijghen S.V.D. (Kansoe)	„ 25.—
Mgr. Dr. Th. Breher O.S.B. (Yenki)	„ 50.—
Z. H. Exc. W. Panis M.S.C. (Celebes)	„ 100.—
P. J. Fliervoet S.V.D. (Flores)	„ 25.—
fr. P. Hermans M.S.C. (voor Z.Nw. Guinee)	„ 25.—
Z. H. Exc. v. Roosmalen C.ss.R. (Suriname)	„ 50.—
P. J. Kuypers, Montfortaan (Congo)	„ 25.—
Genootschap tot Voortplanting des Geloofs	„ 250.—
Genootschap v. d. H. Kindsheid	„ 40.—
Sint Petrus-Liefdewerk	„ 250.—
K. R. O. (voor Phohi-uitzendingen)	„ 30.—
Bibliotheek, tijdschriften, drukwerk en diversen	„ 380.—

Totaal f 1531.—

L. D.

.....

Mogelijkheid en kracht van 't missietooneel als propagandamiddel.

„'t Zal wel wat worden” zo redeneerde de oppervlakkige. „Zelfs 't proberen is schoon”, zo dacht de meer bezadigde. „Zou 't lukken?” zo dacht 't Bestuur met angstig hart. Drie korte zinnestels, die in hun kortheid toch duidelijk die stemmingen weergeven, waarmee „Om een Dajaksziel” ontvangen werd.

Maar deze drie meningen zouden langzaam aan veranderen, steeds meer tot elkaar naderen en tenslotte overgaan in één gemeenschappelijk oordeel: het is geslaagd.

De mens is nu eenmaal een wezen, dat

vastzit aan concrete dingen en slechts weinigen is het gegeven zich los te maken van het concrete en datgene te zoeken, wat achter de dingen ligt en daarom zou ook de vraag of 't missietooneel als propagandamiddel succes zou hebben, door slechts weinigen beantwoord zijn. Theorieën en meningen zouden tegen elkaar zijn afgewogen, de een zou dit beweerd hebben, de tweede er lijnrecht tegen in zijn gegaan en 't resultaat zou geweest zijn veel hoofdbrekens en voor de rest misschien niets.

Maar nu kunnen we een terugblik werpen

op een geslaagde uitvoering en kunnen dus met feiten degenen slaan, die beweren dat 't missietoneel onmogelijk zou zijn. Wel degelijk is de mogelijkheid bewezen, want moest er filosofie bij gehaald worden: Ab esse ad posse valet illatio en dat betekent, in voor iedereen verstaanbare taal: doordat iets is, is ook de mogelijkheid gegeven, dat 't kan zijn. Zo staat dan ook dit toneelstuk als een eerste bewijs, waaraan, naar we hopen, heel wat andere zullen worden toegevoegd om zo zelfs de grootste pessimisten tot optimisten te kunnen bekeren.

En de kracht die ervan uitgaat? Er is heel wat voor nodig om een vooroordeel te weerleggen en er wordt heel wat geëist om enige honderden jonge mensen, die nogal kritisch zijn aangelegd, tevreden te stellen en eensgezind in hun oordeel te maken en dat heeft weer „Om een Dajaksziel” klaar gekregen. Weinigen zullen er zijn, die nog weten te vertellen wat op de vergaderingen is besproken, de buitengewone bijeenkomsten niet uitgesloten, maar het is niet te veel gezegd, als men durft beweren, dat allen nog weten met welke lasten de missionaris te kampen heeft, zoals ze dat zelf gezien hebben voor hun ogen, al was 't dan ook slechts namaak van de werkelijkheid. Weinigen zijn er die niet meer voor zich zien die zwart gebrande palen en daarvoor de treurende pater,

omdat z'n kerkje verwoest is. Zo iets blijft iemand bij en zal zeker te zijner tijde zijn uitwerking niet missen. Menigeen heeft toen pas goed gaan begrijpen, wat hij reeds zo vaak gehoord had: dat 't leven van den missionaris zwaar is.

Misschien zal iemand opwerpen dat men uit één enkele opvoering nog geenszins zulke voorbarige redenering mag opzetten. Och, deze uitvoering wil slechts als een poging betiteld worden. En een geslaagde poging nu houdt een belofte in, een goed geslaagde zelfs een grote belofte en daarom is deze redenering gerechtvaardigd.

Trouwens de missie heeft pers en film, radio, ja zelfs de sport als propagandamiddel weten te verwerven, zou 't dan niet even goed mogelijk zijn om 't toneel te veroveren?

Is 't zelfs niet passend dat 't toneel, dat dient ter verheffing van den mens, hem leidt en richt in zijn grote plicht van apostolaat.

De grote moeilijkheid zal nog zijn: 't vinden van goede stukken. Doch wie durft uiten, dat een streving, die nog in haar kinderschoenen staat, reeds 't allerhoogste zal presteren? Langzaam moeten grote dingen groeien en zo is 't ook hier. 't Begin belooft al een grote toekomst, daarom ook dit middel aangepakt en benut om op alle punten en met alle middelen klaar te staan om vooruit te dringen en Christus' rijk te brengen. Ch. J.

.....

Academie „St. Augustinus”.

Voorzitter: L. Feiter.

Vice-Voorzitter: G. Heynen.

Secretaris: J. Cals.

Moderator: Drs. L. Janssen.

Ons academiëjaar had ongetwijfeld een vreemd begin, want de eerste kennismaking der nieuwe filosofen met „St. Augustinus” was een afscheidsfeest. Onze Moderator Drs. Th. Absil, die zoovele jaren zijn uitgebreide kennis en scherpzinnigheid, gepaard aan evenzoogroote geestigheid ten dienste had gesteld aan de academië, ging ons verlaten.

Ook hier willen wij hem nogmaals harte-

lijk danken voor al de moeite, die hij besteed heeft aan onze academië.

Maar al beteekende dit heengaan ook een zwaar verlies, toch bleef de academië niet bij de pakken neerzitten. Integendeel onder onzen nieuwen Moderator werd dit jaar van het begin af aan flink aangepakt en kunnen wij nu terugblikken op een welgeslaagd academiëjaar. Volmaakt was het zeker nog niet, maar het was toch alweer een stap in de goede richting.

In het begin was het misschien wat onwennig met onzen nieuwen Moderator, maar al heel spoedig was het contact gevonden en

konden wij merken ook in Prof. Janssen een Moderator gevonden te hebben, die meeleeft met onze academie; moge het hem dan ook gegeven zijn nog vele jaren zijn krachten aan onze academie te geven.

Tot onzen spijt moesten wij in den loop van het jaar ook onzen ijverigen secretaris missen, dien we hier nog onzen dank willen betuigen.

Na zoo de lotgevallen van onze academie in het algemeen meegedeeld te hebben, willen we nu nog even enkele afzonderlijke punten van ons wekelijksch programma nagaan.

De lezingen waren meestal goed verzorgd. Op allerlei gebied werden verdienstelijke proeven gedaan, nieuwe inzichten gezocht en gevonden: wetenschappelijke en diepgaande beschouwingen naast meer populaire en humoristische verhandelingen; allerlei beroemde personen werden ons voorgesteld en uitgeschilderd; allerlei stelsels en leerstellingen werden tot in de kleine details nageplozen. Ook de critiek, waarop de Moderator in het begin extra had gewezen, was bevredigend. Af en toe bleef het wel bij een resumé met enkele vragen, maar meestal was er een

goede opbouwende critiek, die aan de vergadering genoeg aanknoopingspunten bood voor een vruchtbaar debat.

Onze improvisatie kon gerust als motto dragen: „Elck wat wils”, want de onderwerpen waren hier al zeer gevarieerd. Het heelal, met zijn onbegrijpelijke afstanden, mooi voorgesteld door schematische teekeningen en daarnaast het atoom in zijn allerkleinste kleinheid waren werkelijk twee veelzeggende uitersten. Ook de jeugdbewegingen kregen hier een rijke plaats. Soms ging wel het karakter van improvisatie verloren, omdat door al te zorgvuldige voorbereiding de improvisatie uitgroeide tot een kleine- of soms een groote lezing. Het pleit in elk geval voor de belangstelling voor de improvisatie.

Naast dit eigen werk der leden staan nog enkele prachtige lezingen van Prof. J. Adams, waarvoor wij hem recht dankbaar zijn. Dit alles wijst op een bevredigend resultaat, waarvan geen gering deel ook aan onzen voorzitter te danken is. Al is veel geoogst, nog blijft een rijk arbeidsveld voor ons, leden der inferieure, voor het volgend jaar.

G. HEYNEN, Vice-Voorz.

Academie „Alberdingk Thym”.

Moderator: Zeereerw. Heer L. Linssen.

Voorzitter: H. v. d. Hombergh.

Secretaris: A. Nijdam.

Vice-Voorzitter: M. Schenk.

Wanneer we dit jaar geslaagd mogen noemen, is dat voor 'n groot deel te danken aan de prettige geest onder de leden, terwijl ook onze Moderator, ondanks zijn prefectuur, kans heeft gezien, ons op krachtadige wijze te steunen.

Onder de hoofdstellen waren verschillende, die zoowel door grondige bestudering van 't onderwerp als door goede verzorging uitblonken.

Met name kunnen we hier noemen:

Rolduc's Geschiedenis.

't Jodenprobleem.

't Heilsleger.

De veelomstreden Gerard Bruning verdient afzonderlijke vermelding.

Ook de improvisaties zijn van slordigheid, sleur en gebondenheid ten dele losgekomen.

De meest verschillende onderwerpen werden met succes behandeld. Noemen we b.v.:

De chemische Oorlog.

Thomas More.

Pieter v. d. Meer-de Walcheren.

Terwijl ook 't behandelen van enkele Handelsonderwerpen zoals:

De Beurs.

Devaluatie?

getuigden van 'n bredere opvatting inzake de keuze van 't onderwerp.

Een der leden gaf aan de hand van enkele moderne schilderijen en tekeningen, praktische toelichting over het „Schilderijen zien”.

Jammer genoeg waren de critieken over 't algemeen vrij onbeduidend.

't Debat vulde meestal de tekortkomingen van den criticus aan, maar dat dit niet de ideale weg is, is duidelijk. Met wat goede wil kan hier nog heel wat verbeterd worden.

„Er is niets volmaakt onder de zon”, zouden we met 'n kleine variatie op 't bekende gezegde kunnen beweren en zo dit ergens op van toepassing is, dan toch zeker op de voordrachten.

'n Loffelijke uitzondering waren de voordrachten: „Hoe zere vallen z'af....” en „O 't Ruisen van 't Ranke Riet”.

Laten we ook op dit deel van 't program 'ns letten.

Wat echter onze Academie 't meeste leven heeft ingeblazen, waren juist de afwijkingen van de gewone volgorde.

In samenwerking met St. Augustinus kon

met Carnaval 'n prachtafavond worden gegeven, waarbij bleek, dat bij de leden van St. Augustinus sluimerende tooneel-talenten waren ontwaakt, terwijl ons strijkje heel wat presteerde.

Over „Filmkunst” en „Studentengilden”, werden door genodigden interessante lezingen gehouden, Louis Vaessen, med. student te Leiden, en Mutsaerts, pharm. student te Heerlen.

Mhr. Adams wist ons twee avonden te boeien met zijn lezingen over: „Religieuze Kunst” en „Fotografie”.

We hebben nog niet alles bereikt, maar laten we hopen dat 't volgende jaar in dezelfde sfeer van eendrachtige samenwerking mag verlopen, dan zullen de resultaten zeker niet uitblijven.

A. B. J. A. NIJDAM.

Tooneel, Muziek en Film.

.....

De opvoering van Vondels Lucifer.

Er was wel moeilijk een meer representatief stuk denkbaar, om de nieuwe aula in te wijden, dan Vondels Lucifer. Bij alle oud-leerlingen is de herinnering aan de voortreffelijke en de klassiek-geworden opvoeringen der Vondelstukken, zoals de toenmalige Rolducse leraar E. Ribbergh deze voor het voetlicht bracht, een der meest levendige en een der meest dierbare gebleven onder de kostbare levensherinneringen en levenswaarden, die Rolduc hun mee gaf. Scherp herleefde alles weer, de namen van de spelers, de zilveren stem van het zangertje van het gebed van Rafaël, het toneel en de opstelling van de spelers in de meest markante scènes van bijna 30, 20 en 10 jaren terug. We leefden weer in de spanning van de oude vreugde en met een applausje ontvingen we den vroegeren regisseur. Ook de pastoor Nillesen en Knops waren er, die eens de reizangen instudeerden. Ik zag een Apollion van weleer, rijzig nog en enthousiast als toen; daar was ook een Ruben uit Joseph in Dothan en wellicht waren er nog meer onder degenen, die ik van mijn plaats niet zag. Zo groot was de opkomst van oud-leraren, dat ook voor de ouderen, wier hart nog verwijde in de oude trouwe aula, een bekende sfeer aanwezig was en dat ik op eens vergat, dat ik pas te voren nog afscheid was gaan nemen van het oude gebouw. De nieuwe aula was in eens Rolducs geworden: het nieuwe was er af, de oude traditie was er heen gevlogen en binnen één uur hadden de muren door den bisschop gezegend en met Vondels klankvolle verzen besprenkeld de Rolducse wijding ondergaan. Dat dit zo snel geschieden kon was ongetwijfeld deels te danken aan het oude, vertrouwde gezelschap, dat daar te zamen was, maar dan toch vooral, vooral aan de wijze, waarop de Lucifer onder de nieuwe regie werd vertolkt. Want, wat er ook anders was aan de opvoering, weer spreidde zich uren lang de ontroering over allen in de zaal. Ontroering

om de schoonheid van de melodie der verzen, ontroering om de waarlijk grootse eenvoud, waarin de hemelse dingen en diepste geheimen van God en de engelen in menselijke taal en beelden werden weergegeven, ontroering om de tragiek van dat ten slotte onbegrijpelijke gebeuren, de val van de zuivere geesten en van Gods Stedehouder zelf, ontroering ten slotte en niet het minst, omdat de spelers met de kracht van hun eigen ontroerde en aangegrepen ziel op de toeschouwers overbrachten, wat in hen zelf levend was geworden. Bij de opvoering van Joseph in Dothan enige jaren her heb ik met grote bewondering getuigd, hoe de spelers geheel één waren geworden met de personen, die zij verbeeldden. Ze waren Joseph en zijn broeders. Dat kon, omdat zij mensen verbeeldden, mensen als zij zelf. In de Lucifer stellen de mensen engelen voor. Een eenheid maken tussen uitbeelder en uitgebeelde zou onwaarachtig zijn en pose.

Het hoogste, wat hier bereikbaar is en het enig juiste, naar ik meen, is het pogen om weer te geven in mensentaal en menselijke voordracht wat, naar menselijke voorstelling, een engel kan hebben beroerd in dié dramatische momenten, die de engelen-slag voorafgaan en volgen. De engelen van het toneel moeten mensen blijven van vlees en bloed, niet wijzer en niet grootser dan mensen kunnen zijn in hun beste levensuren, niet wijzer en ook niet gewichtiger dan mensen van de leeftijd, die de spelers hebben. Een mens van vijftig jaar en in de levensconflicten gerijpt, vertolkt het engelenconflict geheel anders, dan een jongen, die nog pas staat voor de poort van het grote leven. Wie van beide heeft de zuiverste kijk? Me dunkt er is verschil. Er zijn in Vondels spel figuren, wier levenstragiek slechts de grootste levenservarene volledig doorvoelen kan, er zijn anderen, die het allerdichtste staan bij de jonge ziel. Toch heeft de jeugd, die niet de terughoudendheid kent in de uiting harer gevoelens, die de oudere zo sterk bevangt, de meeste kans de juiste vertolking

te vinden. Want evenmin als de jeugd hadden de engelen ervaring van het bittere conflict tot op die kwade dag, dat ontevredenheid en oproer door de hemelzalen gromde. Wie begrijpt dat conflict van de hoogmoedige opstand tegen God, dat sinds Lucifer's val duivels heet, maar dat ontstond, toen er nog geen duivels waren! Het is het eeuwige menselijke onverstand, dat van den beginne in haast elke mensenzonde zich openbaart, God en Lucifer te willen dienen. Het is die opvatting, naar ik meen, die aan de uitvoering dat beheerste heeft gegeven en alle te zware effect heeft doen vermijden. Een engel — en dat bleven Lucifer en al de zijnen tot hun val — raakt toch niet alle zelfbeheersing kwijt en de hemel wordt toch nooit een hel. Lucifer, die een heel enkele maal slechts in het begin zich wat al te veel liet gaan, toonde die zelfbeheersing ook in de meest dramatische momenten, die ook verklaarbaar maakt, dat hij bij al de rampzaligheid van zijn sprong tegen Gods bevel, nog groots bleef, toen hij wegtrok ten strijde.

Dat beheerste, dat bewustzijn, dat een mens een engel verbeeldt, heeft ook een al te menselijke uitbeelding verhinderd van de Rafaël-scène. De oprechte Rafaël, die zonder wee te worden en sentimenteel, zo trouwhartig, zo echt hartelijk, zo oprecht gemeend een laatste poging waagde.

Dat beheerste is ook zo voortreffelijk bewaard in de klaag-scène der Luciferisten en in Uriels relaas. Beheerst was ook de hulde aan Michaël na de overwinning. Ik houd niet van een Michaël, die na zo tragische ontknoping onder palmgewuif zijn intree houdt en als triomfator kan gaan staan hoog boven, waar straks nog de Stedehouder stond. Er is te minder reden voor zo forse triomf, nu een ogenblik daarna de boodschap komt, dat het duivelswerk is begonnen en de mens gevallen is. De levenswijze kunstenaar en de goede theoloog, die Vondel is, heeft door zijn gedicht niet af te breken bij Michaëls triomf wel goed begrepen, dat de eindvictorie ook in de hemel pas kan worden gevierd op de laatste oordeelsdag. De overwinning van de boze engelen is slechts een phase in het Goddelijk beleid. De historie

van den mens, die, doordat zij den Verlosser bracht, ten slotte grootser is dan die der engelen, begint pas op de dag van de engelenval. Het uur der „felix culpa” is begonnen. Eeuwen nadien pas zal de Rechter komen op de wolken, toegejuicht door allen, die met Hem mee zullen gaan.

Wat een opvoering van een groot klassiek stuk in Rolduc zo dierbaar maakt, is, dat ze door de gehele gemeenschap wordt gedragen. In de klassen wordt het stuk, wekenlang soms, besproken, zodat het leeft in de zielen der toeschouwers. Er is een heel aparte sfeer in die dagen: Men leeft in gedachte en gesprek op hoger plan, voor en na. Daarom is de vrucht zo rijp en rijk. Ieder, speler en toeschouwer draagt weer iets mee voor het leven. Ik vermoed, dat het velen gaat als mij, die in de alledaagse gang van het leven er nooit toekomt, Vondel ter hand te nemen. En als ik het ooit zou doen, dan versta ik het maar half. Daags na de opvoering heb ik de Lucifer weer in één ruk uit gelezen. Alles leefde weer voor me en alles verstond ik. Dat is de grond van mijn grote dankbaarheid voor den regisseur en de spelers en voor hen, wier namen in dit Jaarboek niet behoeven te worden vermeld, die met zoveel toewijding en kunstzin het prachtige toneel en de aankleding verzorgden en die ingetogen zang leidden der sublieme reien.

Nu zingt de Godtheit lof
In 't onverwinbaar hof
Prijs en eer zij den Heer aller Heeren,
Hij geeft ons zingens stof.

.....

De Vorst der Duisternis. *)

bij Vondels „Lucifer”, gespeeld op „Rolduc”, onder regie en met decors van Jean Adams.

Wie ooit de Sint Martinuskerk in Wijk bij Maastricht, bezocht, kent het crucifix van den Zwarten Christus. Het is zwart als een neger-beeld; een sublieme koning der duisternis. De legende, die aan zijn bestaan ver-

*) Uit het nog te verschijnen Juli-nummer van „De nieuwe Gemeenschap”.

bonden is, verhaalt hoe een man, die een bedevaart naar het Heilig Land volbracht, zijn dochtertje een noot schonk, welke zij plantte. Toen de boom volwassen was, heeft God, als een andere Vulcanus, het werk van een beeldensnijder verricht. Want Hij zond een bliksemstraal, die de stam van de boom spleet, waartussen men het gave corpus van den Zwartten Christus ontdekte.

Zo vele eeuwen geleden heeft God aan deze streek een teken gezonden, en de dichter meent, dat men het niet heeft begrepen. Want nog nimmer heeft een mens dezen seren en Vorst van de nacht uitgeroepen tot den Koning van hen, die hun leven slijten in de durende nachten der mijnen.

Hier op Rolduc heb ik Zijn contereitsel teruggevonden en ik moest er aan denken dat dit was op een bodem, die zich uitstrekt boven de oudste schachten van het Westelijk halfroond, en waar nu het drama gespeeld ging worden van een anderen vorst der duisternis, eenmaal „klaerder dan alle starren uitblinckende”, Lucifer.

Op de dorpen rondom is het kermis. Op zeer vele plaatsen is vanmorgen de processie uitgetrokken. De Johannesvaantjes staan nog langs de wegen en overal ligt het bloemenstrooisel der bruidjes. De midzomer staat als een blinkende koepel over het land, over de heuvels van Limburg, die zich in de verte aaneenrijen als grote kudden zomerblonde reën. Maar vandaag leidden alle wegen van dit land, voor mij, naar de oude abdij van Roda Ducis waar in de nieuwe aula de toneelgong nog even natrilt in de aanvangsregels van het spel:

„Mijn Belial ging hene op lucht en vleugels
drijven,
om uit te zien waer ons Appolion magh
blijven.
Vorst Lucifer zondt hem, tot dezen toght
bequaem,
naer 't aertrijck, op dat hij eens nader
kennis naem'
van Adams heil en staet, waer in
l'Almogentheden
hem stelden.”

Dit is het begin van het zeer menselijk-verbeelde spel van de opstand der engelen.

De regels leiden het voortreffelijk in. Zij openbaren de nieuwsgier en de achterdocht; twee niet bijzonder engelachtige deugden in zuivere geesten, op wier voorhoofd nog het onverduisterd licht van Gods genade moet branden.

Maar dit compromis is de enige mogelijkheid om tot dramatisering te komen van het anders niet te activeren spel van de hoogmoed en de afgunst der opstandige geesten. Dit was voor den dichter, en groten Schriftkundige Vondel geen geheim. En hij beroept zich op het oude hantvest der poëten de fabel van een spel zo te versieren, dat ook bij de behandeling van een gewijde stof de hogere waarheid geen geweld wordt aangedaan.

Deze hogere waarheid is de geschiedenis van een bekoring en een val. Een bekoring door nijd en hoogmoed en een val in het volkomen duister van de straf der schade. Het aangrijpende keerpunt in het drama is het oogenblik waarop alles nog naar twee kanten kan hellen. Dan wanneer Lucifer voor de uiteindelijke beslissing wordt geplaatst en zijn vertwijfeld hart de verschrikkelijke klacht utischreeuwt:

„of ergens schepsel zoo rampzalig zwerft
als ick?”

Lucifer is een held in de klassieke zin van het woord. Hij is de meest absoluut bekoorde in datgene wat met zijn geestennatuur verband houdt. Hij is vrij van het laag- en zwakmenselijke dat zijn rotgenoten kenmerkt. Hij heeft, gelijk Appolion zijn slagveer in geen „aengenaem vier gesenght”. Hij kwam alleen in opstand tegen de verheffing van een latergeboren zoon: de mens. Hij wist niet dat dit in Christus zou gebeuren en hij was te hoogmoedig om bij het eenvoudig vernemen der beslissing het hoofd te buigen. Vondel liet immers om zijn dramatisch wit des te feilozeler te treffen: „den Engelen de geheimenis van het toekomstige mensch worden des Woorts, door den Aertsengel Gabriël, Gezant en Geheimenistolck der Godtheit eenighzins ontdekken”.

Lucifers rebellie is door zijn abstractheid het volmaaktst in overeenstemming met de natuur der engelse geesten. Daarom is hij

LUCIFER

GROEPFOTO „LUCIFER”.

4E BEDRIJF: RAPHAEL EN LUCIFER.

de tragische figuur bij uitnemendheid. Hij roept een nimmer-eindigende straf over zich af, en eenmaal gevallen, heeft hij alles wat meelij-wekkend en beminnelijk in hem was verloren. Hij is van een sombere grootse adelaar, een groteske, loense aasgier geworden.

Het is ruim een jaar geleden, dat te Nijmegen door de adepten der „Carolina”, onder leiding van den Vondelgeleerden professor Molkenboer een creatie werd gegeven van Vondels „Salomon”. De vergelijking van deze opvoering met die te Rolduc biedt leerzame aspecten. Vooral wanneer men bedenkt dat beide vertoningen werden gegeven door studenten, jongelieden, welke in mindere of meerdere graad in het ontwikkelingsstadium van knop tot bloem der natie verkeren.

Is het reeds een verrassing, wanneer de eerste de beste jeugdige Franse normalist of Duitse middelbare schoolleerling de klassieken van zijn land weet te citeren, hoe verandert de vreugde van dit gevoel wanneer men hij den doorsnee-ontwikkelden Nederlander peilingen op dit terrein verricht. Verder dan enkele onvolledige herinneringen weet hij het niet te brengen. De vorming van de geest door het beste wat het Nederlandse genie heeft voortgebracht is ons vreemd. Toch zou een oppervlakkige kennisname van de historie in deze weldadig werken. Tenminste wanneer men voor dat argument in zijn juiste verhouding ontvankelijk is. Dan zou men bemerken, dat de ontwikkeling van het school-drama, de voor en door leerlingen der Latijnse scholen gespeelde dramatische letterkunde, de vorming van de grootste litterair-dramatische vertegenwoordigers van een cultuur-periode en deze periode-zelve, in zijn meest verscheidene uitingen heeft beïnvloed.

Op zich zelf een bewonderenswaardig verschijnsel, stelt ieder Vondelvertoning de vraag omtrent het „hoe”.

Ik geloof niet aan een bepaalde „stijl” in deze. Ik geloof alleen aan de overtuiging, het vuur, de geestdrift, de bezieling, waarmee men zich openstelt voor het diepste wezen van den dramaturg Vondel.

Waarom was het Salomon-schouwspel te Nijmegen zulk een afschuwwekkende en dode vertoning? Omdat dáár een savante reconstructie van een z.g. Vondeliaanse stijl werd gegeven. Nu was ds stijl der vertoningen in Vondels tijd inderdaad een barokke. Maar hoe durfde men de vervoering van deze stijl levend te maken in de sinterklazen-mommerij van den speler die den groten en machtigen Salomon moest voorstellen. En dan deze Sidonia! De vrouw, die de verandering van de grootheid en de macht van den wijzen koning in de weekste zwakheid van den minnaar bewerken moest! Oef, de simpele verhouding der dingen dwingt ons hier de regels der beleefdheid boven die der schouwspel-kritiek te laten gelden.

Men maakt Vondel ongenietelijk wanneer men (bovendien nog met een manco aan historische verbeelding) gaat bestuderen en imiteren hoe Jan Vos zijn spelen regisseerde. Men gaat dan met historische feiten-kennis (doch hoe bedriegelijk is de analyse, wanneer men het vermogen tot de synthese mist) aanvullen wat men aan waarachtige geestdrift tekort komt. Dat is een zeer gevaarlijk werk. De questie van Lekenspel of „Be-roeps”spel kan in deze instantie nog achterwege blijven. Want het begin van dit alles is bij voorbeeld, dat men het levende, in wezen zo natuurlijke en vrijvloeiende rythme van Vondels vers niet ontkracht in de bête rhetoriek van het declamatorische. Gaat men een spel verbeelden met personen, die door hun leeftijd en talent aan de vervoering niet steeds die grootse gestalte kunnen geven welke de hare is, dan doet men het beste alles terug te brengen binnen de natuurlijke mogelijkheden van het jeugdig verbeeldingsvermogen.

Dit heeft men te Rolduc begrepen, en daarom was deze vertoning er ene, die op haar hoogtepunten ontroerde door haar overtuigende eenvoud.

Dit zuivere effect leed schade wanneer een tekort aan kracht of bezinning de actie en het woord afbreuk deed. Maar zelfs op die plaatsen is alles minder hinderlijk dan de valse klank der kunstmatig opgewekte ontroering.

De decors waren in hun stijl en kleur de decoratieve censequentie van de spel-opvatting die den regisseur leidde. Zij waren een rustig, illustratief kader waarin de handeling zich vrij kon ontwikkelen. Het violet op het voorste plan viel echter, door welke oorzaken dan ook, buiten het kleuren-rythme.

Bovendien was het te betreuren, dat de goede indruk der bedrijven, telkens door de reien-zangers werd weggezonden op de tonen van een veel te lange muzikale compositie, die onmachtig was ook maar de zwakste weerklink te geven van de verhevenste reien, die Vondel ooit geschreven heeft.

De reien bij Vondel zijn nog steeds het tere punt. Het wekt verwondering, dat buiten mijn weten, men nog nimmer er toe is overgegaan ze te individualiseren. Niet zó, dat één figuur de verzen zegt, maar dat beurteelings eenieder der rei-leden, een gedeelte der overweging uitspreekt waartoe het aanschouwen van 't spel hem aanleiding heeft gegeven.

Het is nu zomernacht; een open hemel en een helder-glanzende marmeren maan.

In het donkere dal van 's-Hertogenrade vlammen de rode vuren der cokesovens.

En verder dan deze rij van offervuren ter ere van een koning van de nacht stroomt ergens de blonde rivier, die Vondel zo lief had, omdat het zijn machtige geboortestroom was.

Het is verbijsterend schoon zich de aardse eeuwigheid van deze dingen indachtig te maken. Onder dit hemelse tentdoek, geborduurd met sterren, zo stralend als de stenen en schoon als de namen waarmee de dichtelijke bouwer van der engelen hemel en het menselijk paradijs zijn spel gedreven heeft.

AD. SASSEN.

.....

1e Halfrimester, 7 October

Film „Igloe”.

Na 't diner zijn we naar Kerkrade gegaan om daar in Herberich's bioscoop de Eskimo-film „Igloe” (IJshut) te zien. Achtereenvolgens werd ons het leven der Eskimo's in hun ijschutten vertoond, de telkens terugkerende

zorg voor hun bestaan, hun vreugde en uitbundigheid na een goed geslaagde vischvangst of jacht, en dan opeens de wending: een strenge winter, de zeeën dichtgevroren, geen rendieren meer, buiten de hutten felle sneeuwstorm, en binnen een nijpende honger. Dan worden tenslotte de sleden gepakt, de honden ingespannen, en de stoet zet zich in beweging, op zoek naar open zeeën. Sombor en treurig worden, naar stamgebruik, de ouden en zieken, die niet mee kunnen, ingemetseld. Na gevaarlijke tochten over ijsbergen en drijfs, door felle sneeuwstormen en ten koste van veel ontbering bereiken ze tenslotte een open kust, waar ze door een overvloedige vischvangst van de hongerdood gered worden. Er waren vele prachtige opnamen in deze film, en het verloop der handeling boeide ons in hooge mate; een middag van amusement.

2e Halfrimester, 11 November.

Film „Dreyfus”,

Ditmaal zouden we een film te zien krijgen over de „Dreyfus-affaire”, die indertijd zooveel opspraak verwekt heeft. Vol belangstelling vertrokken we dan ook na het diner naar Kerkrade, en we hebben inderdaad een spannende middag gekregen! Anderhalf uur hebben we met aandacht de lotgevallen gevolgd van den jongen Joodschen officier Dreyfus, van den schrijver Beno, van de processen voor de rechtbank, en tenslotte het eerherstel van den valschbeschuldigten Dreyfus. Deze spannende film gaf ons weer een voorbeeld, hoe altijd toch de waarheid triomfeert — al was de film ook een beetje semitisch getint!

25 November

Feestdag van St. Catharina 1934.

Tooneel „De Wonderdokter”,

Programma

DE WONDERDOKTOOR

Blijspel in drie bedrijven.

Steven Martens, de geneesheer	Fr. Smeets.
Mante Boone, een koeboertje	C. Janssen.

Theo, z'n zoon	L. Bettingen
Dokus Geeraert, de wonderdokter	J. Snackers.
Petrus Verkarre, de burgermeester	P. Smeets.
De Onderzoeksrechter	J. Hermans.
Sander Bekaert	J. Snackers.
Lander, z'n broer	J. Boers.
De kosten	J. Cals.

Twee Gendarmen, Pe Lamote, Dasten Loncke, Boertje Stampers, David Schorre, Eerste doove Man, Tweede doove man, De Heer, De echte Heer, Zieken.

Het stuk speelt in onzen tijd, in een klein Vlaamsch dorp.

Avec Aplomp, Marsch van Vollstedt.
1e Bedrijf van *De Wonderdokter*.

Ave Maria, Schubert.
Frohsinn und Heiterkeit, Schreiner (Clarinet-Solo: Herman Mous).

2e Bedrijf van *De Wonderdokter*.

Donauwellen, Wals van Ivanovici.
Abschied der Gladiatoren, Marsch v. Blankenburg.

3e Bedrijf van *De Wonderdokter*.

5 November

Marionettentheater,

De traditionele verrassing van Sinterklaas was wederom: Brugman's Marionetten-Theater; was het daarom misschien geen verrassing meer? De verwachtingen waren te hoog gespannen na de aangrijpend-tragische Faust van het vorige jaar en daardoor kwam het, dat een overigens verdienstelijke, maar meer jolige compositie als „De Grootvizier”(?) niet die waardering vond, welke het als een goed in elkaar gezet en fris en vrolijk marionetten-stuk werkelijk verdiende. De rest van het programma bestond hoofdzakelijk uit sinds het vorige jaar reeds bekende lachedingetjes, welke kennis vanzelfsprekend ook weer de waardering drukte.

2 Februari

Tooneel „Der Jaeger aus der Pfalz”,

„Der Jäger aus der Pfalz”, zo heette de operette, waarmede ons op deze feestdag een dilettanten-gezelschap uit Haanrade kwam vermaken; een luchtig ding met enkele eenvoudige dansen en aardige muziek.

Een avond van vrolijk amusement.

10 Februari

Tooneel „Om de Dajaksziel”,

Onder auspiciën der Missievereniging werd door Rolducse spelers een missie-tooneelstuk geboden: „Om de Dajaksziel”, dat een beeld geeft van de tegenwerking, die ondervonden wordt, en de strijd, die moet gestreden worden, bij het winnen van de zielen der Dajaks voor het H. Geloof. Dit stuk, dat op zich genomen geen bijzondere kwaliteiten bezit werd toch op een hoger peil gebracht door de grote toewijding der spelers en vooral het sterke spel van C. Janssen als het opperhoofd der Dajaks, zodat het tenslotte een geslaagde uitvoering mag genoemd worden.

OM DE DAJAKSZIEL

Missiespel in 3 bedrijven door P. Adrianus O.C.
Op te voeren door de Missievereniging „Rolduc”,
op Zondag 10 Februari 1935.

Programma:

1. Orkest The Liberty Bell, Sousa.
Marsch
2. „Om de Dajaksziel”. *Eerste bedrijf*.
3. Orkest Glühwürmchen Idyll Paul Lincke.
4. *Tweede bedrijf*.
5. Orkest Zigeunerliebe, Wals Fr. Léhar.
Abschied der Gladiatoren,
Marsch Blankenburg.
6. *Derde bedrijf*.

Personen:

Pater Franciscus, Missionaris	L. Feiter.
Pater Antonius	L. Bettinger.
Kepala Oetjil, Dajaks Kamponghoofd	C. Janssen.
Silai, zijn kleinzoon	P. Retel.
Bonifacius, Dajaks schooljongen	H. Jaartsveld.
Mattheus, idem	A. Smits.
Joseph, idem	Jos. Schoemaker
Kedai, Dajak	W. Claus.
Landak, idem	P. v. Leipzig.
Banggi, idem	R. Dekkers.
Ranggas, idem	M. Frissen.
Abang Oemar, Maleier (hadji)	J. Cals.
Ali, zijn koelie	Ch. v. Reij.
Kim Hin, Chinees	G. Heynen.
Fa On, zijn zoon	B. Gelhard.
Weled. Gestr. Heer Havelaar, Controleur	N. Rademakers.
Indische soldaten.	

17 Februari

Film „The World Changes”,

„Gewoongetrouw” gingen we 's middags weer naar Kerkrade, thans echter naar de ruime en gerieflijke zaal van het Capitol, waar de Amerikaansche film „The World changes” voor ons gedraaid werd. Vlug en fantastisch speelden zich de veranderingen af op het witte doek. In een sensationeele snelle climax kregen we achtereenvolgens te zien, hoe een farmerszoon zich uit het eenvoudig geluk van zijn landleven losrukte, het verleidelijk aanbod der wereld aannam, door zijn ijzeren wilskracht de groote moeilijkheden overwon, en daarna opsteeg tot zulk een hoogte, dat als 't ware een plotselinge inzinking en een hopeloos verval niet uit konden blijven. Dit zag de man in, toen het voor hem te laat was. Zijn eenige troost was, dat zijn kleinkinderen zijn raad, gesproken uit bittere ervaring, opvolgden, en met Gods zegen een nieuw, gelukkig tehuis gingen stichten op het land, ver van de bedriegelijkheid van een verleidelijk New-York, dat hun grootvader geestelijk en lichamelijk geruïneerd had. Met groot genoegen hebben we deze typisch Amerikaansche film gezien en er van genoten.

5 Maart

Declamatie: Ed. Verkade.

Nadat op de beide voorafgaande dagen alle feestelijke uitvoeringen afgelast waren wegens een droevig sterfgeval, kon toch Dinsdag de voordrachtavond van Verkade doorgaan. Na een korte inleiding, waarin hij zijn visie op Shakespeare's werk en in het bijzonder op „Macbeth” uiteenzette, droeg deze kunstenaar een zeer groot aantal passages uit dit drama voor. En weer was er dat wonderlijke contact, dat reeds meermalen bij Verkade's spel hier opgemerkt is, tussen hem en zijn toehoorders. Hij wist hen met hem te doen verblijven in de wereld van Macbeth, die hij opbouwde door zijn spel. Meegevoerd werden wij naar de Schotse heidevelden en burchten; dadelijk in het begin wordt door de heksenscène reeds een stemming van sombere huivering gewekt en

alle beslissende tonelen in dit stuk spelen verder op donkere dagen of nog meer in het duister der nachten. De heksen, de belichaming van de eierzuchtige gedachten van Macbeth, en zijn verleidsters tot het kwaad, verkondigen hem de verheffing op de troon, het doel, waarmee zijn gedachten reeds lang speelden. Door het drijven van Lady Macbeth in dienst van zijn kwade hartstochten, bereikt hij tenslotte dat doel door de vermoord van koning Duncan, wanneer deze zijn gast is. Maar met den koning vermoordt hij zijn slaap, zijn gewetensrust. Z'n innerlijke angst en onrust tracht hij in nieuwe moorden te smoren. Zijn phantastische hersenschimmen tasten ook zijn vrouw aan: de scène waarin Lady Macbeth door haar angst gedreven in haar slaap wandelt, is een toneel zo beklemmend, dat het steeds in de herinnering blijft. Het is tenslotte ook voor de vermoorden, voor zijn geweten, dat Macbeth bezwijkt en niet voor de levenden, wanneer hij sneuvelt in de strijd met het volk en de adel, die tegen zijn tyrannie in opstand zijn gekomen.

Door zijn machtig spel, waardoor hij zijn eigen persoonlijkheid verliest en de persoon wordt, die hij speelt, heeft Verkade „diese Tiefen der Welt, wo sie am dunkelsten sind”, deze „staatszucht” die het sterkst de wereld beheerst, sterker nog dan de liefdeshartstocht, ons, doorhuiverd van een angstige beklemming doen zien. Het frenetiek applaus brak de boei, waarin hij zijn toehoorders gehouden had.

30 Maart

Tooneel „Van de Dood, die bijna stierf”.

's Avonds te voren had de jonge en bekwame regisseur van „Het Jong Toneel” Ad. Sassen in de speelzaal reeds een voordracht gegeven over het werk van den door hem en ook door ons zo zeer bewonderden Limburgsen dichter Jac. Schreurs M.S.C.

In zijn inleiding op „De Hemelse Twistappel”, waaruit hij meer speciaal wilde voordragen, vervlocht hij ook zijn ideeën over het toneel en de betekenis, die de lyriek daarvoor heeft. Dat de lyricus Pater Schreurs

APOLLION

LUCIFER

BELIAL

RAPHAËL

MICHAËL

GABRIËL

BELZEBUB

LUCIFER

GROEPFOTO „LUCIFER”.

ook werkelijk onmiskenbaar talent bezit als *toneeldichter* en wel religieus-toneeldichter blijkt daaruit, dat de prachtige verzen, die de zeldzame hoogtepunten vormen van zijn soms mystieke dichtkunst, ook de toppen der voordracht werden. We zagen dan nu ook vol spanning uit naar de opvoering door „Het Jong Toneel” van „Van den dood, die bijna stierf”, onder leiding van zijn regisseur, die bewezen had zich zo voortreffelijk te kunnen inleven in de rollen. Doch... om eerlijk te zijn, het stelde teleur, echter niet om de individuele prestaties of de regie, die uitmuntend waren, maar juist om het karakter en de inhoud van deze klucht. „Men moet”, zo zei de inleiding, „in onze klucht niet te veel zoeken evenmin als men er te weinig in mag vinden. Tussen deze beide polen immers beweegt zich het spel, dat als een korte bliksemsnelle ontlading is”. Wij hebben er echter niet te veel in gezocht, en toch te weinig erin gevonden. Een diepere inhoud, die wij verwacht hadden, lag voor ons, indien hij er was, te ver achter dit stuk: wij zagen hem niet. En zo bleef alleen de scherts en de lol.

„VAN DEN DOOD, DIE BIJNA STIERF”

Klucht in vijf schuifkens en een proloog. Door Michiel de Ghelderode en Jef Vervaecke.

Dramatis Personae:

Pietje de Dood	Giel Krijnen.
Paternoster, de filosoof	Harrie Disch.
Het Boze Wijf, zijn vrouw	C. Thole.
Van Slimmeke, dagdief	Ad. Sassen.
Diplomaat: „Oorlog”	Karel Thole.
Proloogspreker	Joop Kok.
Een Apotheker	} komen niet op het toneel.
Een Notaris	
Een Geneesheer	
Een Kistenmaker	
Een Gravenmaker	

1. Avec Aplomb, mars Vollstedt
 2. Leuchtkäferchen's Stelldichein L. Siedl.
- In de pauze, na het derde schuifke:
3. Fantasie naar motieven uit de opera „Faust” Gounod. arr. Stasny
 4. Einzug der Gladiatoren, mars G. Fučík.

10 Juni

Film „Golgotha”.

De bekendmaking van Mr. Directeur aan het diner, dat we straks naar de film „Gol-

gotha” zouden gaan, werd met uitbundig gejuich ontvangen. Een half uur later waren we al op weg naar de markt in Kerkrade, en met den prefect aan het hoofd stapten we de smalle bioscoop binnen, waar we twee uur lang ingespannen gekeken hebben naar de verheven filmvoorstelling van het lijden van Christus. Christus zelf kregen we aanvankelijk op de film niet te zien: het verloop van de film gaf vooral de verschillende indrukken weer die Christus maakte op het Joodsche volk, op de Farizeërs, en op zijn Apostelen. De opnamen van de film waren buitengewoon mooi en helder, over vele scènes hing een bijna hemelsch licht. Ook de muziek was prachtig van stemming. En toen we na afloop naar huis gingen, was het dan ook met de overtuiging, dat we weer iets moois gezien hadden.

13 Juni

Concert.

Op de avond van 13 Juni, de eerste dag van het Directeursfeest, kregen we naar gewoonte een der groote mijn-muziekcorpsen op bezoek. Ditmaal was het het Mijnwerkers-muziekcorps „Bergkapelle” van de Domaniale mijnen te Kerkrade, dat ons een schitterend concert bracht, helaas halverwege, net onder de ouverture van „Rienzi”, verstoord door een haastige regenbui. Ondanks het stroomende hemelwater en het naar de beugelbanen weggevlucht publiek, speelden de muzikanten rustig hun ouverture uit, en hoorden daarna drijfnat de ovatie aan, die hun voor deze natte prestatie gebracht werd! De rest van het concert werd voortgezet in de speelzaal, waar na afloop van het programma op veelvuldig verzoek nogmaals „Rienzi” geblazen werd.

1. Unsere Reichswehr, marsch H. C. Blankenburg.
2. Deutsche Marschperlen, Grosses Potpourri H. L. Blankenburg.
3. Ouverture zu Rich. Wagners „Rienzi”.
4. Jerusalem, Grande Fantaisie sur l'opéra G. Verdi.
5. Vom Rhein zur Donau, Lieder-Potpourri Max Rhode.
6. Les Exilés, Grande Ouv. L. Langlois.
7. Valse Interrompue, Lé-
8. Sans Souci, Bravour-Gal- gende L. Montagne. Jos. Ascher.

14 Juni

Revue „De Maan glundert”

Rolduc.

Bemerking: De revue schildert taferelen uit 't Rolducse leven in manelicht aanschouwd.

Programma:

- 1ste scène: Ontmoeting.
 2de " : Alle crisis ten spijt.
 3de " : Verslagen.
 4de " : Doktersleed.
 5de " : Wir zahlen keine Miete mehr.

Pauze Song-Song.

- 1ste scène: Sing—Sing.
 2de " : De Jubilaris.
 3de " : Houdt er de moed maar in!!
 4de " : De Dageraad.

Na afloop: Cramignon op de Cour van Klein-Rolduc.

Veel leute en luim!!!!

LUCIFER.

De spelers:

Belzebub	} wederspannige	E. Jaspers.
Belial		A. Nijdam.
Apollion	} Oversten	B. Gelhard.
Gabriël, Godts Geheimenistolck		P. Retel.
Rei van Engelen		B. Fleischeur.
Lucifer, Stedehouder . . .		C. Janssen.
Luciferisten, oproerige Geesten		M. Bissinger.
Michaël, Veltheer		L. Feiter.
Rafaël, Beschermengel . .		F. Janssen.
Uriël, Michaëls Schiltknaap .		W. Delhofen.

Het Toneel is in de Hemel.

27 Juni

Film „Bengaalsche Lanciers”.

De film: „The Lives of a Bengal Lancer” (Bengaalse Lanciers), gedraaid bij de opening van de nieuwe aula als cinema mag een buitengewoon gelukkige keus van de artistieke leiding genoemd worden. Want vooreerst behoort dit met gevoel voor spanning en climax in elkaar gezet filmwerk tot die uitzonderlijke films, die nog voor de grootst mogelijke totaliteit van een publiek, ook studentenpubliek, berekend zijn, doordat zij immers in den grond niets anders is dan een grootse avonturenfilm. Maar ook hoe meesterlijk is zij ook als film: de gesprekken tussen de spelers, gesprekken van harde, prachtige officieren zijn echte filmgesprekken: geen speld is er tussen te krijgen, de emoties vonken eruit; door een subtiële montage

weet de (nog onbekende) regisseur Henry Hathaway temidden van alle avonturen een aantal mensen indrukwekkend te schilderen: de drieste Cary Cooper, de jonge karakteristiek Engelse Franchot Tone, de superieure Vader van het Regiment (Guy Standing) en de enige sentimenteel in deze film: de jongste luitenant Richard Cromwell. Kortom: diamanthard en boeiend-verteld.

12 Juli

Film „Kameradschaft”.

Op de laatste avond van het schooljaar, een heete Vrijdagavond, kregen we in de nieuwe aula nog van een prachtig film-programma te genieten. Eerst een van de nieuwste Ufa-journaals, waarop we o.m. de mobilisatie in Abessinië te zien kregen, en daarna als hoofdfilm „Kameradschaft”, een Franschen Duitsch-sprekende film van G. W. Pabst. Voor ons, die steeds vanuit Rolduc de horizons met schoorsteenen en mijnschachten zien, was het wel een bijzondere openbaring, mee te maken hoe gevaarlijk en hard het leven in de kolenmijnen is, en hoe tragisch plotseling een mijnramp over een dorp kan komen.

De mijnbrand, de instortingen, de reddingspogingen van Franschen en Duitschers, het fragment uit de wereldoorlog, alles werd in deze film met een bijzondere suggestie van geluid - het klinkt nog zoo ongewoon voor een Rolducse filmvoorstelling! - weergegeven. Voor de jongens zal de strekking van deze film dan ook niet verborgen zijn gebleven: door de ramp, diep onder de grond, worden twee naties, die uiterlijk vijandig tegenover elkaar staan, nader tot elkaar gebracht; de Duitschers helpen moedig de Fransche reddingsbrigaden, en het einde van de film geeft een vroolijke verzoening tussen de Duitsche en Fransche arbeiders te zien. - Tot slot van deze avond volgde nog een nouveauté voor Rolduc: een gekleurd geluids-teekenfilmje, van welks uitbundige dwaasheid allen hartelijk genoten. Deze laatste avond hebben we de Rolducse aula verlaten in het besef, dat we nu een theater hebben, „ebenbürtig” aan alle theaters in den lande (en over de grenzen!!).

SPORT EN SPEL

Voetbal.

Ondanks alles is ook thans nog voetballen het spel op Rolduc en iedere echte Rolducsche boy, wanneer hij slechts 'n lenige of stoere kerel is, draagt 't praedicaat van goed of minder goed voetballer te zijn.

En al is dan ook de laatste jaren in 't Rolducsch voetbal 'n crisis te bespeuren, wat misschien verband houdt met de groote wereldcrisis, toch is men op de goede weg om die voetbalcrisis te boven te komen, wanneer men slechts ziet naar de resultaten van 't afgelopen jaar en vooral naar de jeugdige voetballers, die veel beloven voor de toekomst.

WEDSTRIJDEN VAN HET ROLDUCSCH ELFTAL.

Zondag 9 September.

Rolduc—Oud-Studenten (4—4).

Onder een druilerige regen stellen beide elftallen zich op. De eerste aanvallen zijn voor Rolduc, waarbij onze midvoor uitblonk. Dan komen plotseling de oud-stud. gevaarlijk opzetten en forceeren een corner, die door den linksbinnen onfeilbaar wordt ingeschoten (0—1). De bezoekers blijven in de meerderheid en weten door hun rechtsbinnen de score te verhoogen (0—2). De Rolduciens probeeren steeds met taaie volharding hun tegenstanders te verschalken, maar hun middenlinie bleek voor haar taak niet berekend, zoodoende kwamen ze niet verder dan bij de halflinie der Oud-Stud., met haar eminenten spil. Dat de voorhoede van Rolduc evenwel nu en dan den keeper, die prachtig voldeed, aan den tand voelden, pleit voor onze aanvallers.

Na eenige slordige aanvallen van beide zijden is het rusten. De regen begint nu pas flink door te komen. Na half-time dezelfde vertooning. De oud-stud. weten resp. door hun midvoor en linksbinnen de score te vergrooten (0—4).

Nu volgt er een inzinking bij de bezoekers, die tot nu toe verre de meerderen waren geweest. In 10 minuten tijds loopt Rolduc de achterstand (0—4) in. Maar dan laten de oud-stud. even zien dat ze er nog zijn; echter voordat hun prachtig opgezette aanval succes heeft, is het einde. — Nog altijd regende het. —

Gruppo Sportivo Italiano—Rolduc (1—5).

Rolduc kiest de stijgende helft en is er 't eerst ingespeeld, dan neemt G. S. I. 't spel over, doch hun schoten blijken niet gevaarlijk. Nu komt Rolduc flink opzetten en de arbiter ziet niet, hoe een der G. S. I.-backs de bal achter uit 't doel grabbelt.

Dan blijft 't spel op en neer gaan met Rolduc in de meerderheid en weldra bezorgt de rechtsbinnen na mooi samenspel de leiding, 1—0. Hierop antwoordt G. S. I. met 'n vurig offensief en weldra brengt 'n corner de stand op 1—1. Dan gaat 't spel flink op en neer, waarbij G. S. I. hard werkt.

Na rust komt 't samenspel bij Rolduc er meer in en direct jaagt de linksbinnen 'n vliegend schot langs 't doel. Direct hierna forceert Rolduc 'n offside-goal en sterk blijven ze in de meerderheid, terwijl G. S. I. met man en macht staat te verdedigen. Even werkt G. S. I. zich los, doch dan zien we een snelle aanval van rechts, de bal belandt bij den linksbinnen en met 'n prachtomhaal bezorgt deze Rolduc de leiding, 2—1. Direct hierna kopt de linksbinnen uit 'n corner van rechts in, 3—1. Dan werkt de pittig spelende G. S. I.-rechter vleugel zich door alles heen, doch de keeper keert de kogel op sublieme wijze. Dan gaat de Rolducsche rechtervleugel er vandoor, de rechtsbuiten zwenkt naar binnen en met 'n harde schuiver gaat 4—1 in de touwen. Dan gaat de hardwerkende G. S. I. mid-voor er alleen vandoor, doch komt niet verder dan de backs. Rolduc blijft

nu sterk domineeren, doch de G. S. I. keeper weert zich krachtig. Dan zien we een snelle aanval en de mid-voor loopt 5—1 in 't doel. Met Rolduc in de meerderheid komt het einde.

V. V. H.—Rolduc 3—4.

Rolduc trapt af op een zwaar en hellend terrein. V. V. H. neemt echter direct 't spel in handen. Al houdt de achterhoede goed stand, toch kopt na 10 min. de mid-voor uit 'n corner 1—0. Rolduc bepaalt zich nog tot verdedigen en snelle uitvallen. Weldra weet de rechtsbuiten zich door alles heen te werken, passeert de backs en met 'n scherp schot is 't 1—1.

Even hierna wederom een verrassend snelle doorbraak, de midvoor glipt tusschen de backs door en met een resolute kogel geeft hij Rolduc de leiding, 2—1.

V. V. H. komt nu in de meerderheid en zwoegt hard, doch de Rolducsche achterhoede houdt flink stand. Even voor de rust rolt door een misverstand van de backs 'n kalme voorzet van den linksbuiten via de paal 't doel in, 2—2.

Na rust zien we een flink op en neer gaand spel, waarbij de keepers volop hun talenten kunnen toonen. Weldra weet de rechtsbinnen uit 'n mooie aanval V. V. H. de leiding te geven 3—2. Hard wordt er nu gewerkt, vooral de tengere Rold. halflinie heeft handenvol werk. Aan weerskanten wordt nu een penalty geschonken. Nu komt Rolduc in de meerderheid, de linksbinnen valt uit, doch de rechtervleugel leidt pittig door alles heen en met 'n zuiver schot brengt de rechtsbinnen de stand op 3—3. Rolduc blijft aanhouden, de rechtervleugel breekt weer door en thans geeft de rechtsbuiten met 'n laag schot den keeper 't nakijken, 4—3. V. V. H. werkt nog eens hard, doch als het einde komt, hebben de Rolducsche jongens een zware en mooie match verdiend gewonnen.

Rolduc—Laura 3—3.

Wanneer beide elftallen zich opstellen, telt Rolduc 2 invallers en Laura eveneens. Er is zeer weinig publiek.

Laura dringt direct tot de backs door, doch hun aanvallen zijn te aarzelend. Langzaam worden ze op hun helft teruggedrongen en Rolduc begint gevaarlijk te worden.

Opeens glipt de midvoor tusschen de Laurabacks door en met een lage schuiver bezorgt hij Rolduc de leiding 1—0.

Ze blijven gevaarlijk en bij een aanval van rechts schiet de rechts-binnen 2—0 in het hoekje. Rolduc neemt de match uiterst kalm op en vindt 't nu welletjes. Dat benut Laura; 'n aanval van rechts en uit 'n geharrewar voor doel bezorgt de rechts-buiten Laura een tegenpunt: 2—1.

Dan zien we tot rust 'n heel kalm op en neergaand spel zonder veel bezieling. Even voor rust schenkt Laura onder geklap 'n penalty.

Na de thee zijn beide partijen om beurten in den aanval. Rolduc speelt nog steeds zonder vuur, terwijl Laura met meer zelfvertrouwen speelt, doch teveel voor doel pingelt. Laura krijgt een invaller voor den links-buiten en bij een aanval van rechts weet deze de stand op 2—2 te brengen.

Laura blijft nog steeds in de aanval en nu bezorgt de links-binnen Laura de leiding 3—2. De Laura-supporters juichen.

Vooral de Laura links-half stuwt de voorhoede goed, doch Rolduc gaat nu toch werken voor de gelijkmaker. Telkens dringen zij voor doel en de Laura's links-back verricht flink werk. Corners worden genomen en in de laatste minuut kopt de links-binnen uit een corner in, 3—3.

Rolduc—Werkloozen elftal Bleijerheide 2—4.

De gasten zijn compleet; Rolduc telt 3 invallers.

Na de aftrap, die door de gastheeren genomen wordt, nemen de gasten de bal over, een voorzet van rechts volgt en de rechtshalf van Rolduc werkt de bal met 'n zacht rollertje in eigen doel, 0—1.

Nu krijgen we 'n verrassend, doortastend, vlug spel te zien, met goed afgemeten voorzetten, vooral van de kant van Bleijerheide. Rolduc weet zich snel hieraan aan te passen en zoo weegt het spel met z'n verrassende momenten eenige tijd tegen elkaar op. Dan

komt Rolduc iets in de meerderheid, waar we vooral het binnentrio hard zien werken, waaruit tenslotte de middenvoor de stand brengt op 1—1.

Enkele goed en vlug opgezette en doortastende aanvallen volgen nu van Bleijerheide, waarbij vooral de middenlinie de voorhoede schitterend steunt door het afgemenen en zuiver plaatsen en koppen der ballen. Niet zonder eenige schuld van Rolduc's keeper wordt de stand dan opgevoerd tot 1—3.

Even later weten de Bleijerheide backs erger te voorkomen. Weer zien we dan van beide kanten enkele mooie watervlugge aanvallen, maar bij Rolduc wil het voor 't Bleijerheide-doel niet lukken. Even voor rust wordt de stand na 'n mooie doorbraak van Bleijerheide's voorhoede 1—4.

Na de thee hetzelfde spel als voor rust, waarbij we vooral het werk van den spil van gasten en gastheeren bewonderen. Hun plaatsen, aangeven en wegwerken der ballen is af en we zien dan ook enkele mooie duels tusschen deze twee spelers. Rolduc pakt flink aan en hun moeite wordt dan ook beloond als de middenvoor doorbreekt en 'n schot lost, dat achter den doelman verdwijnt, 2—4. Voortdurend dringt Rolduc nu op, maar de halflinie der gasten met haar tactisch, doortastend spel weet in deze periode van Rolduc's overwicht stand te houden. Ook de backs van Bleijerheide geven geen krimp en de keeper in laatste instantie laat z'n talenten zien. Bleijerheide weet zich dan los te werken, maar hun aanvallen stranden op de beide Rolducsche backs. Na nog enkele wederzijdsche, goed opgezette en doortastende aanvallen komt 't einde van deze prettige wedstrijd. Eindstand 2—4. Van beide kanten werd zeer fair gespeeld.

Rolduc—Oud-studenten 1—1.

Onder groote belangstelling en 'n heerlijk voetbalweertje trappen de Oud-Studenten af. 'n Snelle uitval van de linkervleugel wordt door de Rolducsche achterhoede in de kiem gesmoord.

Goed combineerend trekt Rolduc ten aanval, 'n hard schot volgt, hetgeen de keeper

schitterend vangt. Er ontstaat een scrimmage voor het Rolducsche doel, maar de linker-back duikt uit een kluwen van spelers met de bal op. Ze komen echter terug, een schitterend schot, even schitterend door den keeper gestopt. 't Spel gaat vlug op en neer, goed samenspelend komen de gasten voor onze achterhoede, de rechtsback aarzelt even, de bal wordt tusschen de backs door gespeeld en de toestroomende linksbinnen scoort onhoudbaar, 0—1.

Na de thee weer een gelijkopgaande strijd met Rolduc iets in de meerderheid. Verschillende goede schoten worden door hun eminenten doelman gestopt. De Rolducsche middenlinie stuwt op, een aanval van rechts, 'n wankelen in de verdediging, 'n voorzet en de linksbinnen is er als de kippen bij om den bal in het verlaten doel te plaatsen, 1—1.

De wedstrijd wordt spannender, Rolduc krijgt 'n vrije trap te nemen welke overgeschoten wordt. 'n Laatste poging der Oud-Rolduciens om de overwinning in de wacht te slepen, wordt door den links-back schitterend afgebroken. Zoo kwam het einde van deze spannende en zeer faire wedstrijd.

COMPETITIE 1934—1935.

1e Klas.

In de eerste klas loopt Minor geweldig hard van stapel en gedurende de competitie wacht men tevergeefs op het bekende „inspelen" van Pantarei.

Wanneer 't echter tenslotte om de kampioenstitel gaat, bijt Sparta flink van zich af en eindelijk kan Minor slechts na vinnige kamp de titel veroveren.

MINOR I—SPARTA I (8—0).

Terstond is Minor in de aanval, doch Sparta's backstel bijt flink van zich af. Minor komt terug langs de rechtervleugel, een keihard schot, de keeper keert, maar slaat hem juist voor de voeten van Minor's linksbuiten, die de kans goed waarneemt, 1—0. Sparta forceert aan de andere kant 2 corners, evenwel zonder resultaat. Dan onderschept Minor's keeper een grootsche aanval

van Sparta, zij het dan met groote moeite.

Minor gaat weer eens probeeren — een schot tegen de paal — weer opnieuw een knal, maar Sparta's keeper redt schitterend. Minor echter laat niet los en eenige minuten later weten ze voor de tweede keer terug te keeren en te doelpunten.

Minor oefent nu zóó'n drang op de Sparta-veste uit, dat de achterhoede het niet meer houdt, en verhoogt de score tot 4—0.

Nee, geen tien, dat nooit. De tanden op elkaar gaat Sparta er van door en belegert geducht de Minor-veste, evenwel zonder succes.

Reeds direct na de rust neemt Minor in successie 2 corners. Hoe Sparta ook werkt, succes blijft uit. Minor speelt vandaag in topvorm. Sparta moest 't loodje leggen en als 't einde aanbreekt, heeft Minor er 8—0 van gemaakt. Deze uitslag wil volstrekt niet zeggen dat Sparta in deze competitie niet mee kan. Of Minor deze vorm in de toekomst ook weet te houden....?

Minor—Pantarei 4—0.

Na zoo'n overwinning op Sparta kon men wel 'n zege van de Minor-lui verwachten. Aanstonds trekken zij ten aanval en uit een voorzet van rechts scoort de midvoor, 1—0. Tot aan de rust is 't 'n gelijk opgaande strijd.

Na de rust komt Minor flink opzetten, doch de Pantarei-achterhoede houdt stand. Een der backs werkt de bal met de hand weg; de midvoor maakt van de strafschoep 'n doelpunt, 2—0. Minor zet door en de linksbinnen doelpunt door 't keurig samenspel van de linkervleugel, 3—0.

Dan komt Pantarei opzetten. De rechtervleugel wordt gevaarlijk, doch de linksback van Minor werpt zich in de strijd en trapt de bal weer naar de andere speelhelte. De voorhoede vangt de bal op en gaat snel op 't Pantarei-doel af, doch keeper en backs zijn hier op hun post en voorkomen 't gevaar.

Minor blijft aanhouden en daagt telkens weer voor de Pantarei-veste op. Nog tien minuten en de stand is nog 3—0. De linksbinnen van Minor haalt de bal op, breekt door, geeft 'n afgemeten pass naar den midvoor, deze naar den rechtsbuiten en met 'n

boog valt de bal in 't net. De stand blijft 4—0, ofschoon Pantarei wel 'n tegenpunt verdiend had.

Pantarei—Sparta 3—6.

Beide partijen blijken direct tegen elkaar opgewassen. Pantarei komt 't eerst in evenwicht en neemt de leiding, 1—0. Hierna zien we weer een flink op en neergaand spel, waarbij Sparta gelijk maakt 1—1. Voor rust weet Sparta in de meerderheid te komen en neemt de leiding 2—1.

Na rust loopt Pantarei weer hard van stapel 2—2. In een vlugge doorbraak neemt Sparta de leiding 2—3. Dan heeft Pantarei na flink zwoegen succes 3—3. Thans schijnt 't, alsof Pantarei gaat winnen en 't publiek laat zich niet onbetuigd.

Doch 10 min. vóór 't einde zien we Sparta 'n voorsprong nemen, wanneer de Pantarei-backs te ver zijn vooruitgedrongen, 3—4.

Dan zien we 'n slap spel waarbij Sparta nogmaals door blunders van de Pantareibacks tweemaal doelpunt, 3—6.

Pantarei—Sparta 2—3.

Pantarei wint den tos en Sparta trapt af. 't Begin is voor Sparta. Pantarei neemt de eerste corner, zonder succes. Sparta komt nu geweldig opzetten, en bij een dezer aanvallen raakt de Sparta rechtsbuiten geblesseerd. Dit is het sein voor Sparta om nog beter aan te pakken en niet zonder succes; na mooi samenspel scoort haar eminente midvoor, 1—0.

Pantarei, niet ontmoedigd, komt geweldig opzetten, 'n mooie voorzet van links en de midvoor zorgt voor de rest, 1—1. Pantarei is nu sterk in de meerderheid; succes komt echter aan de andere kant: uit een voorzet van rechts doelpunt de midvoor voor de tweede maal, 1—2. Na eenig gewirwar voor het Pantarei doel breekt de rust aan.

De Philosophen, aangemoedigd, loopen hard van stapel en forceeren eenige corners. Sparta werkt zich echter los en uit een mooi opgezette aanval scoort haar rechtsbinnen met 'n diagonaal schot, 1—3. Van beide zijden echter worden de aanvallen in deze pe-

riode zeldzaam. Plotseling 'n vlugge uitval van de Oranejmannen en deze bezorgt hun een doelpunt door den midvoor met 'n formidabel schot, 2—3. Er komt nu weer eenig leven in de brouwerij. De tijd verstreek snel en ieder dacht reeds dat deze spannende wedstrijd geëindigd was, maar de Sparta-links-back maakte hands in het beruchte gebied. De befaamde linksbuiten plaatste zich achter de bal, iedereen verwachtte een knal, maar er volgde 'n tam schoot, dat meters naast ging. Na nog wat heen en weer getrap klonk het eindsignaal.

Minor—Sparta 3—2.

Wanneer Sparta aftrapt, heerscht er groote belangstelling en spanning rondom de lijnen. Minor is dadelijk in de aanval, forceert een corner, die niets oplevert, doch blijft flink aanvallen. Eindelijk heeft de midvoor succes, 1—0. Dit wordt door Sparta direct met 'n heftige aanval beantwoord en de rechtsbuiten knalt 1—1. Hard wordt er thans gezwogd, beide partijen bijten flink van zich af, doch zelfs ondanks de aanvuring van 't publiek blijft de stand tot rust gelijk.

Na rust komt Minor weer in de aanval, doch Sparta weert zich geducht. Dan wordt 't spelorsch, ja te orsch en 'n paar Minorspelers worden door den arbiter op hun vingers getikt wegens hun unfair spel. Sparta blijft nu gevaarlijk aanvallen, doch uit 'n doorbraak weet de rechts-binnen Minor de leiding te geven, 2—1. Geen minuut later heeft Sparta weer succes, 2—2.

Dan blijft 't spel flink op en neer golven, waarbij men vecht om 't winnende puntje. Dan weet Minor 't eerst 't net te vinden, 3—2.

Sparta gaat nu energiek aanvallen. De links-back van Minor maakt hands binnen 't beruchte gebied, wat den arbiter ontgaat, maar niet 't publiek, dat joelt. Einde komt met protest tegen Minor, dat tenslotte in 't voordeel van Minor wordt bijgelegd, zoodat Minor dit jaar de titel veroverd heeft.

De stand is hier:

Minor I	3	3	0	0	6	15—2
Sparta I	4	2	0	2	4	11—16
Pantarei	3	0	0	3	0	5—13

COMPETITIE 2e KLAS.

Vanaf 't begin trad Minor II hier als de ernstige candidaat op de voorgrond.

Limburgia kan vanaf 't begin niet mee en op 't einde was 't alleen Sparta II dat nog in 'n paar aardige matches eenig leven in de brouwerij bracht, waarna Minor II onbedreigd met de titel ging strijken.

De uitslagen waren:

Limburgia I—Minor II	1—5
Sparta II—Limburgia I	2—1
Minor II—Sparta II	9—2
Sparta II—Minor I	1—5

De stand is hier:

Minor II	3	3	0	0	6	19—4
Sparta II	3	1	0	2	2	5—15
Limburgia I	2	0	0	2	0	2—7

COMPETITIE 3e KLAS.

In deze klasse waren de rivalen allen van ongeveer gelijke kracht. Minor III was 'n tikje meer. Sparta en Limburgia gaven mekaar niet veel toe. Klein Rolduc weerde zich dapper en ondanks hun fysieke minderheid bleven zij flink candidaat voor de titel.

't Is alleen maar jammer, dat door de ongunstige weersgesteldissen hun matches telkens in 't gedrang moesten komen, zoodat hun competitie dan ook niet kan worden uitgespeeld.

DE BEKERWEDSTRIJDEN.

1e KLAS.

De bekermatches waren vooral dit jaar 't hoogtepunt van het seizoen, temeer daar de wedstrijden de groote verrassing brachten, dat de kampioenen de laatste plaats moesten gaan innemen; terwijl Pantarei „ingespeeld” bleek, door van de laatste plaats in de competitie ongeslagen bekerhouder te worden, terwijl Sparta zich als de ernstigste mededinger betoonde.

Minor I—Sparta I 2—3.

Terwijl een prachtige November-zon de oranje-bruine toppen van het bosquet doet gloeien en er voor een bekermatch weinig

publiek is, wordt 't bekertournooi geopend. Minor verschijnt in nieuwe shirts en Sparta trapt af. In 't begin zien we tam spel met wat plankenkoorts. Minor komt nu in de meerderheid, wordt steeds gevaarlijker, dan goal... maar 't was offside. Nog houdt Minor de overhand dank zij 't open spel der voorhoede.

Langzaam wordt Sparta nu gevaarlijk. Steeds weer worden vlotte vinnige Sparta-aanvallen van links geleid. Dan 'n solo-ren van den Sparta-links-buiten en de Minor-keeper stompt nog juist over de lat. Uit de corner geeft de spil Sparta de leiding 0—1.

Nog even blijft Sparta in de aanval, en dan komt Minor weer krachtig opzetten, vooral de linker-vleugel werkt hard en geeft prachtschoten op 't Sparta-doel. Tot rust blijft Minor de meerdere, doch de Sparta-achterhoede weert alles af. Rust. Tot nu toe was er weinig leven zoowel binnen als buiten de lijnen. Na rust zien we even 'n open neergaand spel, doch dan gaat Sparta er van door en de rechtsbuiten jaagt mooi langs den vallenden keeper heen 0—2. Dan wordt 't spel weer kalm. De Minor-links-buiten neemt van verre 'n free kick, plaatst voor doel... doch de bal verdwijnt ineens onder de lat, 1—2. Minor wordt sterker, gevaarlijke ballen worden voor 't Sparta-doel weggekopt en weggegrabbeld; 'n strafschop voor Minor levert niets op.

Eindelijk bij een corner maakt de Minor-rechtsbinnen gelijk, 2—2. 't Gaat 'n beetje spannen en we beleven een van de enkele keeren dat 't publiek aanvuurt. Sparta en Minor worstelen om 'n overwicht. Sparta komt weer opzetten, de Minor keeper stompt schitterend over de lat, doch even later moet hij 'n draai-bal van den Sparta-centervoor laten glippen, 2—3. Minor werkt nog voor de gelijkmaker; doch dan maakt 't fluitje 'n einde aan deze zeer tamme en eentonige bekermatch.

Pantarei—Minor I 5—1.

Minor verschijnt met z'n kampioens elftal, doch Pantarei is vastbesloten de eer in deze laatste kans duur te verkoopen.

't Begin is nogal zenuwachtig, doch weldra

komt Minor telkens met mooie aanvallen gevaarlijk opzetten, doch de stoere achterhoede keert alles. Dan komt Pantarei in de meerderheid en met 'n hard schot langs de paal geeft de rechts-buiten Pantarei de leiding, 1—0. Direct hierna scoort de midvoor, doch 't was offside. Dan breekt Minor weer door, doch de bal raakt corner. Deze wordt goed genomen, en Pantarei kopt in eigen doel 1—1. Terwijl 't publiek aanvuurt, blijft de strijd tot rust spannend op en neer gaan.

Direct na rust is Pantarei er vandoor en weldra scoort de mid-voor in moeilijke positie 2—1. Minor trekt zich in de verdediging terug en wanneer bij een geharrewar voor doel de bal weer op half-veld komt, schiet de rechts-half ineens op doel, de keeper grijpt te laat in 't hoekje en 't is 3—1. Dan zet Minor er alles op en Pantarei wordt 'n tijdlang op eigen helft teruggedrongen, doch verdedigt hardnekkig. Vooral de keeper weet, vallend en springend, de bal steeds weer klemvast voor zijn heiligdom op te vangen. Ondertusschen is de strijd tot 't hoogst gespannen en geloei van het publiek zorgt voor 'n koortsige stemming.

Langzaam komt Pantarei nu weer meer los en weldra stormt de voorhoede verrassend snel op het Minor-doel af, waar de mid-voor 4—1 scoort.

Minor raakt er steeds meer uit, doch Pantarei bouwt telkens in W-formatie nieuwe aanvallen op. Wederom wordt de Minor-achterhoede door 'n snelle aanval verrast en thans brengt de links-buiten de stand op 5—1.

Minor speelt nu 'n verloren partij en wanneer einde komt is de beker voor de kampioenen verkeken.

Sparta I—Pantarei 4—6.

In 't begin zijn de partijen nog al zenuwachtig, want de rivalen zijn aan mekaar gewaagd. Eenige tijd gaat 't spel op en neer, dan komt Sparta 'n tikje in de meerderheid en de mid-voor scoort 1—0. Pantarei beantwoordt met flinke aanvallen en weldra maakt de rechts-buiten 1—1. Wanneer 't spel dan op en neer gaat, schiet 't Sparta-binnentrio er tusschen uit en 't is 2—1. Wederom dient

PANTAREI.

MINOR II.

CONCORDIA (KL. ROLDUC).

HOCKEY-CLUB.

Pantarei van antwoord en uit 'n snelle doorbraak kogelt de mid-voor 2—2. 't Publiek is in vuur en beide partijen worden luidruchtig aangemoedigd.

Wanneer Sparta 'n corner neemt kopt de links-back van Pantarei in eigen doel, 3—2. Dan zakt 't spel een beetje.

Na rust loopt Pantarei flink van stapel en weldra neemt de spil 'n vrije trap buiten 't beruchte gebied, die onberispelijk in 't hoekje verdwijnt, 3—3. Dan gaan de partijen flink tegen mekaar op en uit 'n vinnig vlugge aanval scoort de mid-voor schitterend 4—3 voor Sparta.

Thans zien we 'n lange periode waarin niets gebeurt en 't vuur er 'n beetje uitgaat. Dan begint Pantarei zich het eerst te roeren, de linker vleugel breekt door en de links-binnen scoort mooi 4—4. Nu is er weer vreugde in 't filosofen-kamp en luide aangevuurd, weerstaat Pantarei alle aanvallen van 't flink werkende Sparta en onder geweldige spanning komt 't einde.

Hierna besluit men tot verlenging. In 't begin houdt Sparta nog flink vol, doch Pantarei geeft zich tot 't uiterste en komt langzaam in de meerderheid en weldra knalt de rechts-binnen de beslissende goal, 4—5.

Groote vreugde en teleurstelling heerscht er langs de lijnen. Nog 'n paar minuten en wederom breekt Pantarei door alles heen en de midvoor scoort 4—6. Wanneer einde komt, is Pantarei ongeslagen bekerhouder.

Met gejubel trekt Pantarei met supporters naar 't Casino.

„De filosofen maken toch zelf hun plezier!”

BEKERWEDSTRIJDEN.

2e KLAS.

Limburgia—Sparta II 6—3.

In 't begin lijkt 't alsof Sparta de sterkste zal zijn en de tengere Limb.-mannetjes moeten dan ook zwoegen om erger te voorkomen. Sparta wordt steeds sterker en weldra hebben ze de leiding, 0—1. Dan blijven ze nog steeds gevaarlijk opzetten en vergroten de voorsprong, 0—2.

Dan gaat 't spel op en neer en Limburgia

begint er beter in te komen. Gevaarlijk komen ze voor doel en uit 'n penalty schiet de rechts-back, 1—2. Mooi combineerend komt Limburgia terug en slechts ten koste van 'n penalty kan de robuste Sparta-back de vlugge aanval onschadelijk maken. Ook deze penalty bezorgt Limburgia 'n puntje, 2—2.

Tot rust blijft 't spel flink op en neer gaan met Limburgia 'n tikje in de meerderheid.

Direct na rust tast Limburgia flink door en mooi combineerend glippen ze herhaaldelijk door de Sparta-achterhoede heen, zoodat weldra de stand 4—2 is. 't Publiek vuurt thans flink aan en Sparta gaat nog eens flink van zich afbijten, doch de Limburgia-keeper is niet te passeeren en stompt en grabbelt alles uit zijn heiligdom. 'n Penalty van Sparta wordt vallend gehouden. Dan drukt Sparta zijn overwicht uit in 'n doelpunt, 4—3. Limburgia beantwoordt dit offensief met vinnig vlugge aanvallen, geleid door de snelle vleugels.

Weldra is Sparta zijn vorm weer kwijt en Limburgia vergroot zijn voorsprong tot 6—3. Dan zien we tot einde nog een mooi spel, waarbij Sparta steeds weer flink opzet, doch Limburgia mooi samenwerkend alle gevaar keert.

Sparta II—Minor II 2—6.

In 't eerste kwartier zien we een flink op en neergaand spel, met Minor iets in de meerderheid. Wanneer de Sparta-keeper dan de bal met de voeten bewerkt, vangt Minor hem op en de bal verdwijnt onder de lat, 0—1. Direct komt Minor weer flink opzetten en wanneer 'n Sparta-back onvoldoende wegwerkt, benut Minor de kans, 0—2. Sparta begint er nu meer in te komen, doch blijft te veel verdedigen. Daardoor kan de Minor half-linie steeds weer aanvallen opbouwen, zoodat dan ook weldra de stand 0—3 is. Dan heeft Sparta pech als de bal tegen de paal ketst. Een corner voor Sparta levert niets op. Tot rust blijft Minor weer domineeren en verhoogt de stand tot 0—4.

Na rust werkt Sparta hard, maar toch weet Minor uit 'n vlugge aanval 0—5 te scoren. Dan heeft Sparta eindelijk succes, als na een

vlugge aanval de mid-voor de bal langs den vallenden keeper jaagt, 1—5. Sparta komt nu flink in vuur en de Minor-keeper heeft handen vol werk en weldra is 't 2—5. Nog even blijft Sparta in de meerderheid, doch dan gaat Minor er van door. De Sparta-achterhoede komt in 't nauw, de keeper werkt weg, doch een back maakt hands en de penalty brengt Minor 6—2. In flink op en neergaand spel, waarbij Sparta nog probeert te maken, wat maar kan, komt 't einde, zoodat de kans op de beker voor Sparta verkeken is.

Limburgia—Minor II 0—4.

Limburgia telt 1 invaller en Minor trapt af. Deze club is direct in de meerderheid, doch de Limburgia-verdediging houdt goed stand. Dan probeert Minor 't met verre schoten, doch de Limburgia-keeper is niet te verschalken en verricht mooie safe's.

Limburgia is minder in de aanval en hun aanvallen zijn te doorzichtig en worden te kort gehouden, zoodat de Minor-backs er makkelijk werk mee hebben.

Dan is Minor weer aan 't woord en uit een geharrewar ontstaat 'n corner. Deze wordt goed genomen en de Minor mid-voor knalt onhoudbaar 0—1. Limburgia probeert door hard werken de achterstand in te loopen, maar even voor rust komt succes van de andere kant, waar de links-buiten de voorsprong vergroot, 0—2.

Na rust is 't spel van beide kanten nogal slap met Minor iets sterker.

Bij 'n scrimmage voor doel wordt de Limburgia-back geblesseerd en moet 't veld verlaten, wat 'n flinke knauw voor Limburgia betekent.

Met Minor in de meerderheid gaat de strijd nu flink door. Bij 'n Minor-aanval ontstaat penalty, die door den links-back wordt genomen. De Limburgia-keeper kan er nog even aan raken, doch de bal springt nog juist in 't net 0—3. Nu geeft Limburgia de kans verloren en Minor speelt sterk domineerend verder. Weldra is de stand 0—4 en wanneer einde komt aan deze slappe bekermatch, heeft Minor II de beker voor dit jaar in zijn bezit.

KLEIN-ROLDUC.

Beker- en „choc”-wedstrijden

Concordia I—Unitas I 2—0.

In deze match met geweldig élan gespeeld, wist tenslotte Concordia de overwinning uit 't vuur te slepen en verdiend. Voortdurend zaten ze op 't doel der Unitas-mannen en alleen aan 't slecht schieten der wit-zwarte voorhoede en 't met man en macht verdedigen der Unitassers was 't gelegen dat de score bij 2—0 beperkt bleef in 't voordeel van Concordia.

Unitas I—Concordia I 2—0.

Deze wedstrijd was 'n getrouw beeld van de eerste bekermatch, met dit verschil, dat nu de rollen omgekeerd waren en Unitas steeds de aanvallende partij was. Ook hier ontbrak de goede schutter, terwijl Concordia 'n futloos spel speelde. Unitas sleepte ten slotte 'n welverdiende 2—0 zege uit 't vuur, zoodat 'n beslissingsmatch noodzakelijk was.

Concordia I—Unitas I 2—1.

Beide partijen zetten er alles op en in gelijk opgaande strijd werd 'n aantrekkelijk partijje voetbal gespeeld. De rust ging in met 1—1. Maar tenslotte bracht 'n penalty aan Concordia een zwaarbevochten zege, zoodat voor de zooveelste maal in successie hun de beker gewerd.

Concordia II—Unitas II 0—5.

In 'n eenzijdig gespeelde match sleepte Unitas II voor dit jaar de choc in de wacht.

.....

Tenniscub R. T. C.

VERSLAG 1935.

Met groot enthousiasme werd dit jaar weer het raket ter hand genomen. Het ledenaantal groeide met den dag. Het weer in het eerste trimester was mooi. Leden waren er meer als het vorige jaar; toen hadden we twee banen. Nu maar één, de andere werd onder de nieuwe aula begraven. De speeltijd werd zeer beperkt. We hopen dan ook, dat wij een volgend seizoen een tweede baan erbij krijgen. In den loop van het derde trimester werd de baan van een nieuw dek voorzien. Jammer, dat het door 't slechte weer zoo lang duurde, want 't viel midden in onze wedstrijden om 't kampioenschap, die dan ook niet afgespeeld konden worden, althans die der eerste klas.

Daardoor konden ook geen „buiten”wedstrijden gespeeld worden,

Hieronder volgt een verslag van de met zooveel animo gespeelde kampioenswedstrijden, die dit jaar, meer dan anders, met veel belangstelling door het „publiek” gevolgd werden.

De demifinale en finale van iedere klas.

III klas R. T. C.

Jean Hartens—Goes Tr.	1-4	3-4
finale: Breukel—Goes Tr.	4-1	4-3

II Klas R. T. C.

Veen—Sikkcs	2-6	6-3	1-4
finale: Eysink—Sikkcs	2-6		0-4

I Klas R. T. C.

H. Brand—T. Brand	3-6	4-6	
Tr. Stoffels—Jos. v. Loo	1-6	6-4	0-6
T. Brand—v. Wessem	6-4	6-1	
finale: T. Brand—Jos. v. Loo	6-8	6-8	

Secretaris-Penningmeester,
JOS VAN LOO.

Hockey-Club „Unitas”.

Wanneer we het jaarboek van 1934 open slaan en nog eens het verslag van onze club nalezen, waarbij we aan het eind de wensch zien uitgesproken, om van het volgend jaar een succesjaar te maken, dan kunnen we tot onze voldoening niet anders zeggen, dan dat hij in vervulling is gegaan. Met trots kunnen we op het afgelopen jaar terugzien, waarin ons ledenaantal en enthousiasme sterk steeg. Het heeft getoond wat door voortdurende training en goede samenwerking kan bereikt worden. Hieronder de verslagen der verschillende wedstrijden in het afgelopen schooljaar gespeeld.

Unitas—Tegelen 6—0.

28 October speelden we onze eerste wedstrijd in dit jaar en wel tegen Tegelen. Het veld was in uitstekende conditie wat zeer tot

de aantrekkelijkheid van het spel leidde, zoodat onze spelers overwegend in de meerderheid waren. De rust ging in met 2—0 voorsprong voor Rolduc dank zij de goede schoten van onze voorhoede. Na de thee werd onze voorsprong danig vergroot, vooral door de goede samenwerking van spil en midvoor, wat Tegelen niet minder dan 4 goals kostte. Deze wedstrijd eindigde met een verdiende overwinning voor Unitas.

Unitas—Concordia (Roermond) 1—0.

Op 25 November kwam een combinatie-elftal van Roermond. Direct na de bully ontstond zich een heftige strijd, die van het begin tot het einde voortduurde.

De eerste helft bracht aan geen der partijen succes. Na de rust gelukte het onze voorhoede te scoren. Hetgeen ons een 1—0

voorsprong gaf, met welk cijfer de wedstrijd eindigde.

Unitas—Concordia (Roermond) 0—4.

3 Februari. Het is weer Roermond dat nu met een veel sterker erfal verschijnt, daarentegen speelden wij met twee invallers. Het was een vlotte wedstrijd waarbij Roermond tot op het einde onze meerdere bleef. De rust ging in met 2—0 voor Roermond. Na de rust kwam Roermond flink opzetten en moesten onze binnenspelers naar achteren, hetgeen ons de kans voor een tegenpunt ontnam. Roermond zag nog tweemaal de kans zijn voorsprong te vergrooten. Waarmee de wedstrijd met een verdiende 4—0 overwinning voor Roermond eindigde.

Unitas—H. E. H. C. (Heerlen) 9—2.

24 Maart kwam een pas opgerichte club uit Heerlen, een oefenwedstrijd tegen ons spelen. Tot ons genoegen bemerkten we, eenige oud-leden van Unitas in dit nieuwe team. Het werd een eenzijdige wedstrijd, waarbij door het voordurende overwicht van Unitas niet veel spanning was te bemerken. Gedurende de eerste minuten gelukte het Unitas een doelpunt te maken. Van toen af bleef het spel op de helft van onze gasten. Dank zij de aanmoedigingen van de Heerlensche supporters gelukte het hun midvoor een tegenpunt te maken. De rust ging in met een 4—1 voorsprong. Na de rust was de eer aan H. E. H. C. om de eerste goal te maken. Dit spoorde Unitas aan om niet op hun lauweren te gaan rusten. Van toen af kwam de bal niet meer op de Rolducsche helft. Snel volgden 5 doelpunten elkaar op. Zoodat de wedstrijd alweer met een Rolducsche overwinning eindigde.

Unitas—H. E. H. C. 3—0.

H. E. H. C. kwam ons op 26 Mei nogmaals met een bezoek vereeren. Het spel was dit keer niet zoo eenzijdig. H. E. H. C. bleek zich gedurende deze weken uitstekend getraind te hebben. De rust ging in met een drie nul voorsprong voor Unitas. Na de rust zag H. E. H. S. in, dat ze met man en macht moest gaan verdedigen om verdere ongeluk-

ken te voorkomen. Zoodat het ons niet gelukte door de haag van teruggetrokken voorhoedespelers te doelpunten. De eindstand bracht een 3—0 overwinning voor Unitas.

H. E. H. C.—Unitas 0—4.

Op 2 Juni speelden we onze eerste uitwedstrijd te Heerlen. Bij aankomst op het sportterrein bleek H. E. H. C. nog niet volledig te zijn, waardoor we gelegenheid kregen, ons in te spelen op dit nieuwe terrein. In het begin was H. E. H. C. in de meerderheid, wat ons in ons vermoeden versterkte, dat ze revanche wilden nemen. Na een minuut of tien spelen waren onze spelers goed aan het terrein gewend geraakt, zoodat na een goed opgezette aanval de eerste goal viel. Het bleek dat Unitas op dit groote terrein met beter opgezette aanvallen speelde en de Heerlense achterhoede werd meermalen verschalkt. Voor de rust werd het spel eenmaal onderbroken door een stortbui. Snel vlogen alle spelers onder de tribune om te schuilen. Na de hervatting wist Rolduc nog tweemaal te doelpunten, zoodat we met een 3—0 voorsprong gingen thee drinken. Hierna bleek H. E. H. C. zijn oude tactiek weer te hervatten door zijn binnenspelers naar achteren te trekken. Toch gelukte het onze voorhoede nog eenmaal te doelpunten gedurende het eerste kwartier. De rest van de tweede helft bleef het spel wel op de Heerlensche helft, maar door het gladde veld kon onze voorhoede niet snel genoeg opereeren. Geheel tegen de verwachting van H. E. H. C. in was de eindstand een 4—0 overwinning voor Unitas.

Nu onze algemeene beschouwing.

Zooals we reeds gezegd hebben, kunnen we met het resultaat van dit jaar tevreden zijn. Vooral onze eerste uitwedstrijd, dank zij de welwillende medewerking van den H. E. Directeur en andere heeren werd *het* succes voor dit hockey-jaar.

Over het algemeen kunnen we opmerken, dat bij het spelen van hockey-wedstrijden de belangstelling niet alleen van onze leden uitgaat, maar ook kregen we aanmoedigingen van niet-leden, wat wel bewijst dat de

interesse groeide. Het spel van dit jaar, wat blijkt uit de verslagen, mag best als voorbeeld gesteld worden voor de toekomstige jaren.

Spelers. Blijft doorzetten, blijft volharden bij al datgene wat jullie dit jaar aan succes hebt geboekt. Vervolmaakt jullie technisch- en samenspel, opdat jullie kunt doorgaan voor een eerste klas hockey-elftal.

Leden! Jonge en toekomstige leden. Jullie kunt trotsch zijn op het tegenwoordige elftal. Laat het zoowel een voorbeeld als aanmoediging zijn om veel te komen oefenen.

Eens zullen jullie een elftal moeten vormen, dat ook Unitas heet en dat onze clubkleuren zal moeten ophouden, wat alleen door voortdurende training kan verkregen worden. Begin daarom nu al volgens de regels te spelen en op alle fouten te letten.

Tot slot nog een woord van dank aan onzen oud-secretaris, den heer J. v. d. Zalm, waaraan wij in het afgelopen jaar bijzonder veel verschuldigd zijn.

G. BORGHSTIJN, Secretaris.

M. SCHENK. Voorzitter.

G. Zonjée.

SCHOOLJAAR 1934—1935.

.....

Leerarencorps

I. Priesterleeraren.

van de Venne Mgr. A. J. M. H., Directeur.

Benoemd 1898.

Jacobs Dr. J. W. J. J. 1905.

Janssen Drs. L. J. 1910.

Everts Dr. P. E. 1912.

Knops J. W. H., 1913.

Linssen L. W. 1913.

Deumens Dr. A. L. I. 1913.

van der Mühlen Drs. H. J. 1913.

Sittarz Drs. W. F. J. 1914.

Steinhart Drs. J. 1914.

Metzemakers J. P. J. 1914.

Reynen Drs. H. M. H. 1915.

Hutschemakers K. C. 1916.

Smits A. M. I. H. 1916.

Cobbenhagen Prof. Dr. M. J. H. 1916.

Brouwers Drs. G. L. J. 1917.

Kurris Dr. J. M. H. 1917.

Zuylen A. H. H. 1922.

Adams J. H. 1923.

Stroux Drs. F. A. A. 1923.

Boosten Drs. J. P. 1924.

Turlings H. J. H. 1924.

Pop Drs. L. J. J. 1926.

Huysmans Dr. R. H. A. 1927.

Castermans P. G. F. 1928.

Janssen A. J. A. 1928.

Peeters A. M. J. L. 1928.

Titulaer Drs. J. J. P. 1929.

Bohnen J. H. J. 1930.

Halmans W. G. 1930

Geurts P. H. J. M. 1932.

Janssen J. A. E. I. 1932.

Vliegen M. J. H. 1932.

Jansen J. E. P. M. 1933.

Jenniskens J. Ch. W. 1934.

Meisen P. J. W. 1934.

II. Leekenleeraren

Eck P. J. A. 1910.

Vaessen J. H. 1921.

Ross Drs. A. L. H. 1924.

Willems G. H. 1926.

van Can Drs. H. L. M. 1928.

Burgers Dr. W. A. M. 1929.

de Groot C. A. J. 1930.

van Eijseren Drs. L. A. H. 1932.

Selman Dr. J. 1933.

III. Onderwijzers voorb. school.

van der Heyden A. C. J. 1922 (Hoofd).

Zwitserslood J. M. G. 1934.

IV. Muziekleeraren.

Zeyen P. 1901.

Rhoen J. L. 1934.

.....

Leerlingen van het schooljaar 1934-1935

.....

Philosophie Sup.

van Amstel Piet, Maastricht.
 Beiten Frits, Roermond.
 Bettinger Lambert, Horst.
 Boymans Piet, Eygelshoven.
 Cals Jo, Roermond.
 Feiter Leo, Kerkrade.
 Frissen Marcel, Houthem-St. Gerlach.
 Frijns Jacques, Epen (L.).
 Gibbels Antoon, Heerlerheide.
 Hendrickx Paul, Echt.
 Hermans Jan, Leveroy.
 Heuschen Johan, Nieuwenhagerheide.
 Janssen Charles, Maastricht.
 Keyzers Martin, Horst.
 van Leipzig Pierre, Tegelen.
 Meys Willy, Nieuwenhagen.
 Palmen Joseph, Schaesberg.
 Pijpers Matthieu, Swalmen.
 Sangers Leo, Maasbracht.
 Smeets Frans, Maasbracht.
 Timmermans Alphons, Kessel.
 Tummers André, Panningen.
 Vondenhoff Alex, Kerkrade.
 Wismans Henri, Cuyck.

Philosophie Inf.

van Acker * Gerard, Valkenburg (L.).
 Berkers Antoon, Helden.
 Bey Joseph, Kerkrade.
 Boermans * Aloys, Waubach.
 Boers * Joseph, Weert.
 Bouis * Joseph, Valkenburg (L.).
 Claus Willem, Eygelshoven.

Delhooven * Willem, Heel.
 Douven * Jan, Brunssum.
 Franssen Hubert, Spekholzerheide.
 Gelissen Gerard, Sittard.
 Gielen * Martin, Venlo.
 Gulikers * Harry, Bunde.
 Hafmans * Jan, Velden.
 Hermens Victor, Amby.
 Heynen Guillaume, Maastricht.
 Janssen * Cor, Venray.
 Janssen Willem, Vijlen-Vaals.
 Kessels * Joseph, Nederweert.
 Lochtman Hendrik, Kerkrade.
 te Locke Willy, Panningen.
 Martens Richard, Valkenburg (L.).
 Mulkens Jean, Gronsveld.
 Niessen * Pierre, Roosteren.
 Notermans * Jan, Ulestraten.
 Penders * Joseph, Dieteren (L.).
 Rademakers Jo, Sittard.
 Rademakers * Nico, Wijk-Maastricht.
 van Rey * Charles, Roermond.
 Rongen * Dominique, Schinveld.
 Schlangen * Nico, Roosteren.
 Slangen Louis, Heerlen.
 Smeets Pierre, Thorn.
 Smits * Antoon, Sittard.
 Snackers * Joseph, Munstergeleen.
 Storcken * Jean, Echt.
 Swelsen * Pierre, Schimmert.
 Thewissen * Willy, Sittard.
 Verschaeren * Jacques, Nederweert.
 Widdershoven * Willy, Heerlen.
 Wientjens * Frans, Ottersum.
 Wijnen Joseph, Kerkrade.

.....

* Nieuwe leerlingen van het schooljaar 1934-1935.

Seminarie-Gymnasium

6de Klas.

Begheyn Jacques, Nieuwenhagen.
 van den Bergh Jan, Neuwstadt.
 Bessems Leo, Heerlen.
 Beurskens Willy, Tegelen.
 Bours Theo, Terwinselen.
 ten Doeschate Henri, Sevenum.
 Hinskens Johan, Eygelshoven.
 van den Hombergh Henri, Amsterdam.
 Houben * Pierre, Eys-Wittem.
 Hünen Leo, Bocholtz.
 Janssen Frans, Spekholzerheide.
 Janssen Leo, Hoensbroek.
 Jenniskens Louis, Vierlingsbeek.
 Küppers Frans, Bleyerheide.
 Omloo Egbert, Arnhem.
 Osse Silvester, Raalte.
 Paulussen Pierre, Maastricht.
 Soomers Henri, Eygelshoven.
 Systemans Willem, Valkenburg (L.).
 Verstraelen Gustave, Heel.
 Weterman Hans, Deventer.
 Wetzels Frans, Bleyerheide.
 Wijffels Aimé, Aardenburg.

5de Klas.

van den Berk Jacques, Holtum-Born.
 Claessens Piet, Gronsveld.
 Coenen Piet, Sittard.
 Curfs Willy, Houthem-St. Gerlach.
 Giesen Frans, Zeddam.
 Jaspers Emmanuel, Klimmen.
 Litjens Pierre, Horst.
 van Loo Joseph, Kerkrade.
 Martens Joseph, Valkenburg (L.).
 Schijns Marcel, Mechelen-Wittem.
 Smits Jacques, Maastricht.
 Tegelaers Willy, Ammerzoden.
 Vallen Emile, Ottersum.
 van de Venne Hans, Nijmegen.
 Verheugt Piet, Mierlo.
 van Well Jan, Horst.
 van Wersch Florent, Heerlen.
 Wolken * Gerard, Nieuw Schoonebeek.

4de Klas.

Bissinger Max, Amsterdam.
 Bloemen Arthur, Schaesberg.
 Brand Thom, Wylré.

Förster Henri, Nieuwenhagen.
 Garé Alphons, Beek (L.).
 Geerits Willy, Blerick.
 Habets Alphons, Kerkrade.
 van der Heyden Frans, Oirschot.
 Knops Joseph, Oirsbeek.
 Lambriks Robert, Valkenburg (L.).
 Lumey Hubert, Simpelveld.
 Marcus Gerard, Gulpen.
 Olieslagers Henri, Doenrade.
 Paes Willy, Chèvremont-Kerkrade.
 Rutten René, Maastricht.
 Vreuls Frans, Nieuwenhagen.
 Wiegersma Jaap, Deurne.
 Zeyen Nico, Chèvremont-Kerkrade.
 van Zinnick Bergmann * Rob, Vugt.

3de Klas.

Baumans Laurent, Vaals.
 Begheyn Paul, Nieuwenhagen.
 Bertels Hans, Deventer.
 Blom * Victor, Maastricht.
 Bruysten Koos, Stein.
 Cremers Pierre, Maastricht.
 Delahaye Frits, Amstenrade.
 Gelissen Jan, Sittard.
 Gooden Gerard, Meyel.
 Hendriks Frans, Kerkrade.
 Horbach Hans, Gulpen.
 Janssen * Leo, Weert.
 Jaspers Paul, Klimmen.
 Kuypers Hans, Chèvremont-Kerkrade.
 van Loo Otto, Kerkrade.
 Nijst Leo, Kerkrade.
 Olieslagers Martin, Doenrade.
 Reuwer Wim, Ootmarsum.
 Seelen Jan, Reyen.
 Smeets Jan, Valkenburg (L.).
 Thissen Willy, Schinveld.
 Verhey Henk, Didam.
 van de Voort Eddy, Heerlen.
 Vreuls Eugène, Nieuwenhagen.
 Weterman Theo, Deventer.
 Wintgens Dirk, Heerlen.

2de Klas, 1ste Afd.

Adriaansens * Theo, Walsoorden.
 Alberts Jules, Gulpen.
 Brouwers Christ, Heerlen.

de Bruyckere Gerard, Oostburg.
 Caminada Leo, den Haag.
 Cammaert Paul, Hontenisse.
 Coerver Willem, Bocholtz.
 Coppes Jan, Enschede.
 Crolla Alphons, Valkenburg (L.).
 Haeren Joseph, Eygelshoven.
 van Loo Paul, Kerkrade.
 Loyson Hubert, Nieuwenhagen.
 Meens Henri, Berg en Terblijt.
 van der Meulen * Frans, Kerkrade.
 Paulissen Joseph, Kerkrade.
 Pubben Theo, Venray.
 Senden Hans, Eygelshoven.

2de Klas, 2de Afd.

van den Berg Wim, Utrecht.
 Boymans Adolf, Nieuwenhagen.
 Bresser August, Eygelshoven.
 Dekkers Eduard, Tilburg.
 Limpens * Jules, Amby.
 Ramaekers Joseph, Gulpen.
 van Riet Jan, Stevensweert.
 van der Sande Gys, Breda.
 Schoemaker Joseph, Deventer.
 Starmans Joseph, Nuth.
 van der Steen August, Reyen.
 Systermans Antoon, Valkenburg (L.).
 Verhoeve Frits, Makassar.
 Vrancken Hubert, Kaalheide-Kerkrade.
 van Wessum Jaap, Wateringen.
 Weyenborg Adriaan, Lichtenvoorde.
 Wolfs Emile, Voorburg.
 van Zinnick Bergmann * Joris, Vugt.

1ste Klas, 1ste Afd.

van Acker * Piet, Dongen.
 van Alphen * Joseph, Maastricht.
 Augustus * Louis, Kerkrade.
 Bemelmans * Peter, Heerlen.
 van den Berg * Arnold, Hoensbroek.
 Bischoff * Johan, Kerkrade.
 Boymans Coen, Rimburch.
 Burm Andreas, Nieuw-Namen.
 Corsius * Henny, Maastricht.
 Crijns * Jan, Hoensbroek.
 Damen * Lambert, Maastricht.
 Erens José, Schaesberg.
 Grond * Jan, Amsterdam.
 de Haes Joseph, Echt.
 Hermans * Leon, Nuth.
 Verhaak Christ, Zevenbergsche Hoek.

1ste Klas, 2de Afd.

Baur Hein, Heerlen.
 Jansen * Frits, Kloosterburen.
 Janssen * Philip, Nijmegen.
 Jaspers Matthieu, Klimmen.
 Mertens * Joseph, Mechelen (L.).
 Pinckaerts Piet, Maastricht.
 Salemans * Bart, Treebeek.
 Seelen Harry, Reyen.
 Smeets * Eduard, Thorn.
 Smeets * Harry, Ottersum.
 Verhoeckx * Dries, Blerick.
 Vissers * Frans, Eersel.
 Voorpool * Jan, Deventer.
 van Waes * Johan, Zuiddorpe.
 Wolfs * Winand, Voorburg.

.....

Hoogere Burgerschool

5de Klas.

van Aerssen Robert, Wouw.
 Dekkers Rudolf, Tilburg.
 Dijkstra Henk, Gendringen.
 Heys Karel, Gennep.
 Jansen Jan, Laren.
 Mous Herman, Heerlen.
 Muyrers Joseph, Simpelveld.
 Nieuwenhuis Lambert, IJsselstein.
 Payens Joseph, Breda.

Samson Jan, Nijmegen.
 Stoffels Elbert, Brunssum.
 van der Werf Jules, Bolsward.

4de Klas.

van Arcken Daan, Nijmegen.
 Borghstijn Gustave, Vlissingen.
 Heuvelmans Cas, Ell-Hunsel.
 Heys Karel, Gennep.
 Joosten Jan, Gendringen. †

Maenhout Bertrand, Sluis Heille.
 Martens Jean, Bocholt (België).
 Reiring Jan, Winterswijk.
 Rühülessin Willem, Mr. Cornelis.
 van der Sande Herman, Breda.
 Schäftlein Roul, Sarangan.
 Schenk Matthieu, Maastricht.
 Stoltz Wim, Oss.
 van Susante Bertie, den Bosch.
 Veeger Henk, Nijmegen.
 Vrancken Joseph, Kaalheide-Kerkrade.

3de Klas, 1ste Afd.

Akkermans Leo, Rotterdam.
 Bary Hubert, Zevenaar.
 ten Berge * Hans, Arnhem.
 Beurskens Henk, Tegelen.
 Bos Cornelis, Usquert (Gron.).
 Braat Adri, Roosendaal.
 Brand Henri, Wylré.
 Brugman Bernard, Gendringen.
 Catsberg Emile, Lutterade.
 Diebels Jan, Nijmegen.
 Drost Theo, Venlo.
 Dijkstra Jules, Gendringen.
 Eysink Rudolf, Deventer.
 Franssen Henri, Venlo.
 Gelhard Bob, Deventer.
 Goes Frans, Amsterdam.
 van der Harten Jan, Eindhoven.
 Heys Henk, Gennep.
 Heys Jan, Gennep.
 Hoynck van Papendrecht Adri, Bergeijk.
 Huynen Hubert, Maastricht.
 de Jong Adri, Kortgene.

3de Klas, 2de Afd.

de Koning * Frits, Den Haag.
 Koten Joseph, Amstenrade.
 Martens Arnold, Heerlen.
 Meulemans Piet, Ravestein.
 Pappers Joseph, Mechelen-Wittem.
 Plaisier Max, Nijmegen.
 Retel Piet, Fort de Kock.
 Schoemaker Otto, Deventer.
 Schrijnemaekers Paul, Maastricht.
 van Sloun Matthieu, Maastricht.
 Smeets Marcel, Maastricht.
 Smits André, Maastricht.
 van Soest Jo, Utrecht.
 Termote Urbain, IJzendijke.

Tromp Johan, Sneek.
 Turk Matthieu, Kerkrade.
 Vorstermans Joseph, Arcen.
 Welp * Phons, Boxmeer.
 Wennekers * Rudolf, Utrecht.
 van Wessum Theo, Wateringen.
 Zonjée August, Uitgeest.

2de Klas, 1ste Afd.

van Alphen * Antoon, Maastricht.
 Beckers * Frans, Ubach o. Worms.
 van Benthem Tonny, Nijmegen.
 Beugels Nico, Kerkrade.
 Bloemen Louis, Oldenzaal.
 Bos Frits, Usquert (Gron.).
 Burgers Wim, den Haag.
 Cobben * Hans, Breda.
 Driessen * Joseph, Weert.
 Drost Simon, Venlo.
 Eckmans Pierre, Maastricht.
 Fleischeuer Bob, Heerlen.
 Goossens Piet, Gennep.
 ten Horn * Herman, Maastricht.
 Henquet Joseph, Eysden.
 Jaartsveld Henri, Groenlo.
 Kochen * Wim, Spekholzerheide.
 Kortmann * Gerard, Oegstgeest.
 Kremer Heinrich, Terwinselen.
 van Pol * André, Buggenum.

2de Klas, 2de Afd.

Muysson Charles, den Haag.
 Mutsaerts Paul, Tilburg.
 van Nierop Wim, Langsa (Atjeh).
 Retera Joseph, Beek (L.).
 Ruiters Gerard, Kerkrade.
 Sikkes Folkert, Gulpen.
 van der Sluis * Charles, Rotterdam.
 Snijders Leo, Nieuwenhagen.
 Steppe Henk, Venlo.
 Tromp Hein, Sneek.
 Veeger Jan, Groningen.
 Verdijk * Thom, Eindhoven.
 Vissers Henk, Eersel.
 van Velzen Jan, Bommel.
 de Vries Nico, Sneek.
 Verheugt Joseph, Mierlo.
 Vullingsh Gert, Horst.
 Wachelder Matthieu, Kerkrade.
 van der Werf Dirk, Bolsward.
 Willemse Kees, Kerkrade.

1ste Klas, 1ste Afd.

Akkermans * Denis, Rotterdam.
 Braat Jules, Roosendaal.
 Breukel Tonny, Djember (Java).
 Bruykers Henri, Brunssum.
 Catsberg Arthur, Lutterade.
 Caubo Joseph, Vaals.
 Coppes Leo, Enschede.
 Dirken Frans, Simpelveld.
 Drenth Bernard, Oude Pekela.
 Ebus Paul, Venlo.
 Gonzales * Charles, Batavia.
 Hunink Tonny, Wijhe.
 van Nierop * André, Langsa (Atjeh).
 Retel * Gust, Fort de Kock.
 Rouppe van der Voort Rudolf, Scheveningen.
 Snijders Edgard, Nieuwenhagen.
 van de Venne Paul, Nijmegen.
 Versteegh Jaap, Utrecht.
 de Vries Koos, Sneek.
 de Vries Theo, Sneek.
 Vullings Henk, Horst.

van der Werf Frits, Bolsward.
 Wiegersma Pieter, Deurne,
 Zantman Hans, Batavia.

1ste Klas, 2de Afd.

Athmer Gerrit, Utrecht.
 Claessens Joseph, Schin op Geul.
 van Crey * Jan, Rosmalen.
 Crijns Alphons, Rumpen-Brunssum.
 Diederer * Joseph, Nuth.
 Feitz Winny, Apeldoorn.
 Haast * Willem, Dongen.
 Hoogstraten * Jan, Deventer.
 Janssen * Jan, Best.
 Leygraaf * Jan, Venlo.
 van der Meulen * Frans, Eindhoven.
 Schoemaker * Hans, Deventer.
 Schormans Joseph, Nieuwenhagen.
 Smeets Guillaume, Stevensweert.
 Smit Jan, Deventer.
 Sogtoen * Johan, Hasselo (bij Hengelo).
 Stein * Wim, Lonneker.
 de Vet * Wouter, Gilze.

.....

Hoogere Handelsschool**2de Klas.**

Baur Bernard, Heerlen.
 Coenen Jacques, Helmond.
 Derks Arnoud, Maastricht.
 Henquet Louis, Eysden.
 Laumen Leo, Venlo.
 Meens August, Berg en Terblijt.
 van der Meer Jacques, den Haag.
 Sampermans Adolf, Simpelveld.
 Schoemaker Jan, Deventer.
 Tegelaers Frans, Ammerzoden.
 Weterman Bennie, Deventer.
 van der Zalm Jan, Den Haag.

1ste Klas.

Bergmans Jean, Maastricht.
 Bucker John, Gilze.
 Buysrogge Kees, Bergen op Zoom.

Caubo Willy, Vaals.
 Drost Simon, Venlo.
 Fröger Theo, Medan.
 van Geldorp Antoon, Weert.
 Gerards Emile, Heerlen.
 van Hegelsom Frans, Grubbenvorst.
 Henquet Henri, Eysden.
 de Kerf Louis, St. Jan Steen.
 Moorman Gerard, Tilburg.
 Nijdam * Assu, Wageningen.
 Sadée Eddy, Rotterdam.
 Spauwen George, Gronsveld.
 Stoffels Frans, Brunssum.
 Tromp Jan, Sneek.
 Veen * Leo, Hilversum.
 van Waes * Hubert, Westdorpe.
 de Wit Wim, Hilversum.

.....

Voorbereidende Klas

1ste Afd.

Adriaansens * Lodewijk, Walsoorden.
 Batenburg * Arnoud, Soest.
 Beckers * August, Ubach o. Worms.
 Bischoff * Hubert, Kerkrade.
 Blom * Eric, Maastricht.
 Burger * Henri, Zeist
 Bury * Armand, Maastricht.
 Crombach * Leo, Vaals.
 Demonte * Louis, Weert.
 Fliek * Jan, Kerkrade.
 Groten * Willy, Simpelveld.
 Habets * Chrétien, Kerkrade.
 Habets * Emmanuel, Kerkrade.
 Hupperetz * Jan, Gulpen.
 van Loo * Paul, Kerkrade.
 van der Meulen * Hubert, Eindhoven.
 Schrijnemaekers Frans, Maastricht.
 Souren * Eduard, Vaals.
 Vromen * Antoon, Brunssum.
 Vromen Frans, Brunssum.
 Vullings Jacques, Horst.
 Wijffels * Carlos, Westdorpe.
 Zwijsen * Godfried, Eindhoven.

2de Afd.

van Crey * Jo, Rosmalen.
 Crolla Joseph, Valkenburg (L.).
 Gerards Leo, Heerlen.
 van Ginneken * Karel, Zundert.
 de Haan * Eddy, Maastricht.
 Hellendoorn * John, Sawaloento (S. W.).
 Loyson * Piet, Nieuwenhagen.
 Mabesoone * René, Oostburg.
 Mooren * Jan, Gennep.
 Nijssen * Joseph, Spekholzerheide.
 Roex * Heini, Rimbürg.
 Schins * George, Heerlen.
 Schreurs * Wim, Vaals.
 Schijns * Joseph, Mechelen (L.).
 Smeets Guillaume, Si Gala Gala Batang
 Souren * Jérôme, Vaals. [Toroe (Sumatra).
 Steemers * Nico, Zutphen.
 Stein * Harry, Lonneker.
 Többen * Hubert, Leeuwarden.
 Vromen * Louis, Brunssum.

PERSONALIA 1934-1935

.....

PERSONALIA 1934-1935.

De H. Priesterwijding ontvingen:

W. van Bommel	Jos. Pffenings.
G. van den Boorn.	L. Pricken.
Jul. Breukers.	Fr. Rulkens.
Fr. Ehlen.	K. Schmitz.
Jos. Engwegen.	Th. Smeets.
Jos. Flecken.	Dion. Soons.
Em. Goossens.	H. Souren.
Jan. Kuypers.	P. Tummers.
Eug. Lemmens.	Jan Vogels.
Fr. Lenders.	M. Waterval.
Jac. Maes.	

van het Bisdom Roermond.

Bernard Carlier.

Henri Weitjens.

van het Aartsbisdom Utrecht.

Jan W. M. Peeperkorn S.J.

van de Orde der Jezuïeten.

Anton van Eekelen.

van het Bisdom Breda.

M. J. M. Neyens M.S.C.

van de Congregatie der Missionarissen van
het H. Hart.

Jan Linssen, S.S.S.

van de Paters van het Allerh. Sacrament.

Winand Nelissen.

van de St. Joseph Congregatie van Mill-Hill.

De volgende examens werden afgelegd:

Universiteit Leiden:

L. Vaessen, cand. med.
P. Rutges, doctoraal ex. Indisch Recht.
W. P. M. Matla, promotie W. N.

Universiteit Nijmegen:

W. Smeets, doct. ex. Germ. lett.
J. Pastoor, doct. ex. Engels.
F. Storms, doct. ex. Engels.
H. J. A. Prickartz, cand. rechten.
J. Voncken, cand. rechten.
Th. W. F. Speetjens, doct. ex. Rechten.
G. Offermans, doct. ex. Nederl.

Universiteit Utrecht:

A. Lannoye, arts ex.
J. Simons, doct. ex. med.
Guill. Henquet, Semi-arts.
P. Otjens, cand. med.
A. A. H. Nelissen, prom. med.
J. Jaspar, semi-arts.
W. Snieders, tandarts.
A. van Susante, artsex.
E. Schoenmaeckers, cand. med.
H. J. van Wersch, prom. med.
P. Mesker, artsex.
P. Gelhard, tandarts.
J. Hermans, semi-arts.
F. Vossenaar, cand. med.
J. Vallen, doct. ex. med.

Universiteit Groningen:

A. Annyas, semi-arts.

Universiteit Amsterdam:

J. Rouwendal, cand. med. 2e d.
H. Neyens, cand. med. 1e d.

Technische Hoogeschool Delft:

F. van Goor, nat. Ing.
R. Dooper, cand. chem. ir.

Technische Hoogeschool Aken:

V. Zweipfennig, cand. w.i.
J. Beuskens, electr. ir. c. l.
F. Voncken, Ir. m.i.

Handelshoogeschool Tilburg:

L. Voncken, prop. ex.
J. Boots, doct. ex.
M. Meyer, prop. ex.
P. van der Heyden, prop. ex.
J. Bles, prop. ex.
J. Erens, prop. ex.
J. Tendijck, cand. ex.
J. Titulaer, doct. ex.

Handelshoogeschool Rotterdam:

A. Kreugel, doct. ex.

Collegium Anglicum Rome:

J. Damen, lic. philos.

Notarieel Staatsexamen:

A. Ploegmakers, 2e d.
L. van den Ende, 1e d.
A. Jochems, 3e d.

Werden benoemd:

tot Ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw:

Z. H. Exc. Mgr. G. Lemmens, Bisschop van Roermond.

tot Geheim-Kamerheer van Z.H. den Paus:

Mgr. W. H. Cloots, Professor aan het Groot-Seminarie te Roermond.

tot Kanunnik van het Kathedraal Kapittel van Roermond:

Th. H. A. M. van der Marck, Secretaris van het Bisdóm.

tot Kanunnik van het Kathedraal Kapittel van Breda:

J. Batenburg, pastoor-deken van Dongen.

tot Ridder in de Orde van den H. Gregorius den Groote:

Dr. A. M. Nelissen, arts te Rotterdam.
Rich. Wilking, Kerkmeester van de Basiliek St. Willibrordus, te Hulst.

tot Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau:

Dr. K. J. L. Alberdingk Thijm Jr. (Lodewijk van Deyssel).

tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau:

Dr. H. H. Knippenberg, Directeur der R.K. H.B.S. te Helmond.

M. W. J. Coenders, Burgemeester van Sittard.

Z. Exc. Prof. Dr. Ir. H. C. J. H. Gelissen, Directeur van de N.V. Prov. Limburgsche Electriciteits Mij. te Maastricht.

tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau:

A. J. J. H. Grispen, pastoor te Tegelen.

Dr. J. F. H. Hoyng, arts te Roermond.

F. A. M. J. Smits van Waesberghe, Directeur van de N.V. Bierbrouwerij „De Drie Hoefijzers” te Breda.

tot Groot-Officier in de Orde van Leopold II:

Dr. K. J. L. Alberdingk Thijm Jr. (Lodewijk van Deyssel).

tot lid van de Maatschappij van Nederl. Letterkunde:

Dr. H. Beuken, te Helmond.

tot Directeur-Generaal van den Landbouw:
Ir. Alph. Roebroek.

tot Burgemeester van Schiedam:

Mr. Dr. F. L. J. van Haaren.

tot Lid van Gedeputeerde Staten van Overijsel:

H. J. Schoemaker Jr., Deventer.

tot Minister van Economische Zaken:

Z. Exc. Prof. Dr. Ir. H. C. J. H. Gelissen.

OVERLEDENEN.

(achter de naam is het jaar aangegeven, waarin ze op Rolduc gekomen zijn).

Michel Michon (1933), te Maastricht.

J. H. M. J. Kerckhoffs (1870), em. pastoor van Amstenrade, te Heerlen.

W. M. H. van Lokven (1904), pastoor van Meerlo.

C. J. Eygelshoven (1859), em. pastoor van Noorbeek, te Heerlen.

H. M. H. van den Schoor (1888), pastoor van Roggel, te Heerlen.

M. J. Janssen (1870), em. pastoor van Meerlo, te Overloon.

Joh. M. Dijkhof (1871), notaris, te Helmond.

P. J. L. Litjens (1870), em. pastoor van Einighausen, te Horst.

J. W. Peeters (1880), oud-Directeur van het Bisschoppelijk College, Roermond.

W. H. Berden (1877), em. pastoor van Afferden, te Heel.

Prof. Dr. W. J. Paimans (1878), oud-hoogleeraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, te Nijmegen.

Sylvio Raven (1922), te Sittard.

Dr. A. G. M. Verbeek (1916), geneesheer-directeur van het St. Elisabeth-ziekenhuis te Amersfoort.

J. J. Gitmans (1879), em. pastoor van Baexem, te Tegelen.

Mr. Victor Dubois (1913), Directeur der Coöp. Centr. Boerenleenbank te Eindhoven.

Nic. van de Griendt (1933), Drs. in de biologie, oud-leeraar van Rolduc.

A. M. A. H. Slijpen (1893), pastoor van Mook.

Ernest Prillwitz (1912), bestuurder bij de K.N.I.L.M., te Brilon (D).

Jean Hub. Henri Brand (1878), te Wylré.

Jan Joosten (1931), te Heerlen.

Jan Holtackers (1889), te Baarlo.

Andreas Jos. Hub. van der Heyden (1871), em. pastoor van St. Pietersrade-Kerkrade, te Holset-Vaals.

Joseph Maria Hubert Eugène Roebroek (1902), arts te Weert.

IN MEMORIAM

.....

Pastoor H. van den Schoor †

Wie ongeveer een jaar geleden pastoor van den Schoor, den man met de forsche gestalte, de gezonde gelaatskleur, het tintelend oog, en den levendigen, scherp en geest ontmoet heeft, verwachtte zeker niet, dat hij eenige maanden later van het aardsche heen zou gaan,

Menschelijke oordeelen falen: een hevige ziekte greep hem aan, ondermijnde weldra zijn sterk gestel en deed hem 11 December 1934 scheiden uit dit leven. Ruim een half jaar tevoren had hij onder groote belangstelling zijn 40-jarig priesterfeest gevierd. Van die 40 priesterjaren besteedde hij er ruim 17 aan het onderwijs en de opvoeding van de Rolduc'sche jeugd, vol opgewektheid en vol toewijding; daarna ging hij over in

de eigenlijke zielzorg en was achtereenvolgens kapelaan te Bergen, pastoor te Neeritter en ten slotte te Roggel.

Overal heeft hij zijn priesterplichten trouw vervuld en met ijver gewerkt aan het heil der zielen. In zijn laatste standplaats heeft hij zich rijke verdiensten verworven door de vergroting en niet minder door de kunstzinnige verfraaiing van de parochiekerk. Dat was vooral zijn werk; daarvoor heeft hij gewoegd en groote offers gebracht. De parochie Roggel blijft hem zeker dankbaar voor die groote weldaad, zooals ook Rolduc dankbaar zijn werken voor de leerlingen en de inrichting zal gedenken.

Hij ruste in vrede.

Drs. Nico van de Griendt †

Tijdens het schooljaar 1933/1934 gaf hij ons les in de Natuurlijke Historie; half Juli 1934 verliet hij Rolduc, na de laatste dagen nog enthousiast meegewerkt te hebben aan de samenstelling van de fotomontages in het vorige jaarboek.

En thans, na een jaar, zitten we voor de taak, hem in ditzelfde jaarboek te herdenken. Wie had verleden jaar op die warme Julimorgen daar bij den portier gedacht, dat het de laatste keer geweest was, dat we hem de hand gedrukt hadden? Hij, die met zijn onverwoestbare vitaliteit elke gedachte aan een spoedige dood reeds tartte. Nu echter, na zijn heengaan van deze wereld, beseffen wij weer eens te meer, hoe wreede slagen er vallen kunnen in het veld eener herinnering.

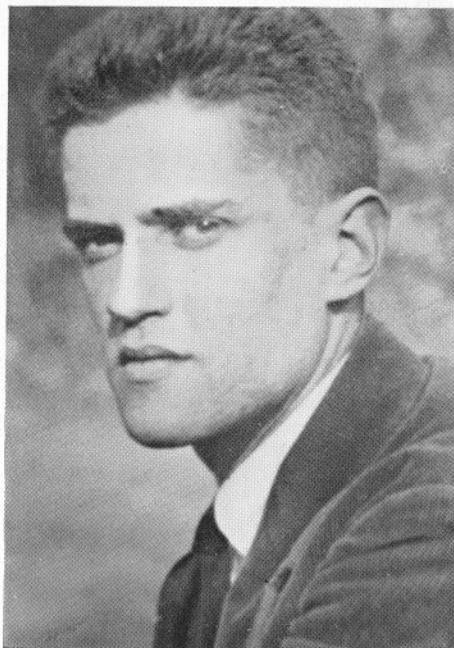
Toen hij van Rolduc vertrokken was, werkte hij te Utrecht verder aan zijn proefschrift en was tevens vertegenwoordiger voor een Chemische Fabriek. Totdat op een

regenachtige Aprilmorgen van dit jaar door een ontzettend auto-ongeluk een eind werd gemaakt aan dit jonge en veelbelovende leven. Met vier andere kameraden verdronk hij in de Dommel, waarin zijn auto door een ongelukkige manoeuvre bij het uitwijken voor een bus terecht gekomen was. Het was op een Zondagmorgen onder de Hoogmis, in St. Michiels-Gestel. Hij, die als geen in het water thuis was en zwemmen kon, hij moest in dit, in *zijn* element, de dood vinden. Het is even jammerlijk als tragisch.

In deze enkele regels is weer het eind weergegeven van een levensgeschiedenis, een legendarische geschiedenis, die gegroeid is in het jaar dat we hem kennen leerden, en in de korte tijd daarna. Nico van de Griendt was in de studentenwereld geen onbekende; zijn radicalisme inzake Katholiek studentenleven, politiek en jeugdbeweging, en zijn stuwkracht en enthousiasme in de

MICHEL MICHON †
Leerling Rolduc 1933—1934.

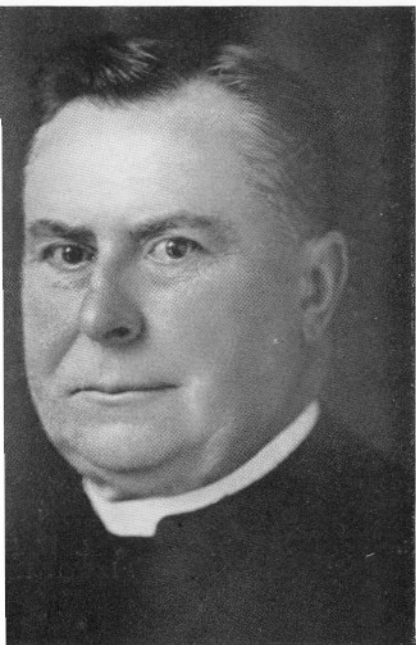
DRS. W. v. D. GRIENDT †
Leeraar Rolduc 1933—1934.

PAST
Lo

JAN FRANS JOOSTEN †
Leerling Rolduc 1931—1935.

PASTOOR V. D. SCHOOR †
Leeraar Rolduc 1888--1905.

PROF. DR. J. G. CH. VOLMER †

PROF. DR. M. J. H. COBBENHAGEN,
Leeraar Rolduc 1916—1935

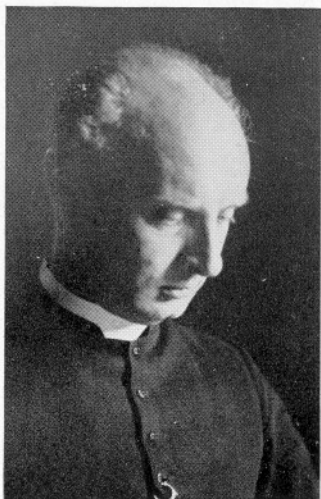
L. W. H. BACKHUYS,
Leeraar Rolduc 1905—1934.

DRS. J. STEINHARDT,
Leeraar Rolduc 1914—1935.

DRS. L. A. H. VAN EIJSEREN,
Leeraar Rolduc 1932—1935.

DRS. TH. E. ABSIL,
Leeraar Rolduc 1911—1934.

Z. EX. PROF. DR. IR. H. GELISSEN,
Eind-examen 5-j. H.B.S. 1912.

stroomingen der jongeren waren vooral in Brabant bekend. In de klas was hij de uitstekende vakman, wiens toewijding en enthousiasme zelfs op den meest verstokten leerling nog aanstekelijk werkte. We herinneren ons philippica's tegen de theorieën van zijn Utrechtsche hoogleeraren! Boven alles was hij een hartstochtelijk liefhebber van de natuur; uren zwierf hij rond in de bosschen van Rolduc, met zijn camera en zijn verrekijker, en elke les had hij nieuwe ontdekkingen bij zich. Zijn hoofd, zijn schouders en handen hadden de typische beweeglijkheid gekregen van iemand die veel met fototoestel en microscoop omgaat. Altijd was hij in beweging, en alles ging even vlug, zijn loopen, zijn fietsen, zijn schrijven en teekenen op het bord, zijn gebaren — en ook zijn dood....

Nooit zullen we de morgen vergeten, dat we, aan de universiteit naar ons maandagochtendcollege wandelend, voorbij een sigarenwinkel kwamen waar de „Maandagmorgen” hing met de foto van Nico v. d. Griendt op het buitenblad. Het eerste wat we tegen elkaar zeiden was: „Zou hij een record verbeterd hebben?”; maar zoodra we de eerste blik op de tekst geworpen hadden....

En nu is het weer zomer, de eerste zomer die hij niet meer meemaakt. In het zonlicht wuiven zachtjes de groene velden, de bloemen wenden zich in al hun kleuren-rijpheid naar het licht van de middag, in alle boomen zingen de vogels. Dit was de tijd en het land dat hij zoo hartstochtelijk liefhad, waar hij een kind van was, en waar hij zoo levenslustig en wild in kon leven. Zijn jong en sterk lichaam rust in deze morgen ergens onder de koele aarde, zijn Brabantsche studenten hebben een groot kruis geplaatst op zijn graf, en in de dorpen wordt nog over hem gepraat; er is een prachtig afscheidsartikel over hem geschreven in het Utrechtsche Studentenblad „Vox Veritatis”.... Buiten waait het; het is nu goed, zijn dood te overwegen en er zich bij neer te leggen zonder te vragen: „waarom hij net; zoo hadden we er geen tien in ons land”. Wij bidden voor hem dat hij in de Hemel moge zijn, en we bewaren de kostbare herinnering aan dit korte, maar geweldige leven, wij, zijn weinige eindexamen-leerlingen, zijn eerste en zijn laatste....

Juni 1935.

T.

Prof. Dr. J. G. Ch. Volmer †

Het bericht van het onverwachte overlijden van prof. Volmer heeft ook in Rolduc ontroering verwekt. Enige weken vóór zijn dood was hij weer als gecommitteerde benoemd bij de eindexamens der hogere handelsschool. Volmer's relatie met Rolduc was begonnen in 1910 en onafgebroken is ze blijven bestaan tot aan zijn dood.

In de loop dier jaren heeft Volmer in Rolduc vrienden gemaakt en is hij zelf een groot vriend van Rolduc geworden. Op de dag zijner begrafenis heb ik aan de eerbied en sympathie, waarmede een zeer grote kring van familieleden en vrienden over Rolduc sprak, weer kunnen ervaren, hoe groot Volmer's vriendschap voor Rolduc geweest is. Hij liet die vriendschap op ondubbelzinnige wijze blijken, niet alleen door zijn ken-

nis en zijn naam aan de Rolducse eindexamens te verbinden, maar ook door de bijzondere hartelijkheid, waarmee hij degenen tegemoet kwam, die hun verblijf in Rolduc als introductie konden gebruiken.

Zo gaarne had Volmer de dag van zijn 25-jarige relatie met Rolduc deze zomer feestelijk herdacht: de plannen waren al klaar; ook mevrouw Volmer zou die feestdag komen meevieren. Hij had dat alles reeds besproken, voordat hij naar Nice ging. Maar God heeft het anders geleid. Op het uur, dat de directeur Volmer in een feestrede had kunnen huldigen, moest hij een herdenkingsrede wijden aan den overledene. Onder de indruk hebben we dat mooie woord aangehoord en met een stil gebed de wenschen van den directeur ondersteund.

Met Volmer is een zeer nobel mens heengegaan: een, die zeker in zijn rijpere levensjaren met oprechtheid naar God heeft gestreefd. Er was in zijn onrustige, met veel leed geplaagde en steeds maar worstelende ziel een grote hunkering naar zekerheid en rust. Wat Volmer in Rolduc zo aantrok, was die zekerheid en die rust van het weten, die het geloof geeft. Zijn gejaagdheid kwam in die paar dagen, dat hij in Rolduc vertoefde, even tot kalmte. En als die rust inderdaad voor enkele uren over hem was gekomen, als dan het diepste van zijn ziel gelegenheid kreeg om naar boven te stijgen, leidde hij steeds een gesprek in over godsdienstige en bijbelse onderwerpen. Zijn spotlust en verlangen naar debat verdwenen dan geheel: hij sprak met ontroering en overgave. En nu, terwijl ik schrijf, de herinneringen weer bij me boven komen, zie ik Volmer weer voor me in het schemerdonker van de bisschopszaal in een boeiend betoog over de schoonheid van het oude Testament.

Met Volmer is een geleerde heengegaan van de eerste rang: de schepper van een nieuw wetenschappelijk vak, de bedrijfsleer: de eerste en jarenlang de enige hoogleraar in dit vak in ons land: de leider ten einde toe.

In het orgaan van het Delfts studenten-corps heeft prof. Veraart zijn collega Volmer genoemd: den man met het ruime hart. Dat is wel zeer juist getypeerd: Volmer was edelmoedig en goed. Hij hielp overal en iedereen: hij hielp te veel. Hij werd de man, die de slagen kreeg, terwijl degenen, voor wie hij in zijn edelmoedigheid insprong, er van doorgingen.

Aan Volmer, den nobele, den geleerde, den edelmoedige en eenvoudige, breng ik in dit Jaarboek gaarne mijn laatste hulde met de grote eerbied van den leerling voor zijn leermeester, met de liefde van den jongere voor een vaderlijken vriend.

Gods eeuwige vrede zij zijn onvergankelijk deel.

Tilburg.

M. J. H. COBBENHAGEN.

Michel Michon †

In September 1933 kwam hij op de vijfde klas van het gymnasium. Op Rolduc zou hij trachten, zijn ideaal: priester worden, te verwezenlijken, hoewel een zwakke gezondheid hem belette, zich met hart en ziel aan de studie te geven.

Gedurende de herfst en de winter van zijn eerste jaar op Rolduc had Michel een voortdurende last van verkoudheid. En wanneer men hem van den dokter praatte, was steeds zijn antwoord: „Och, ze zouden me toch niet kunnen helpen...”. Tijdens de Paaschvacantie 1934 bleef hij in bed, maar kwam daarna weer terug naar Rolduc, om toch vooral het einde van zijn studiejaar te kunnen bereiken. Met veel energie volgde hij nog de lessen tot een week voor de groote vacantie, toen een diepe inzinking kwam, en de huisdokter hem naar Maastricht stuurde, naar huis. Kinderlijk blij kwam hij toen nog afscheid van ons nemen, want hij hoopte in die groote vacantie weer al zijn krachten

te kunnen verzamelen.... Maar toen wij enkele dagen op vakantie waren, kwam zijn overlijdensbericht.

En weer kwamen de vragen over onze lippen, die vragen waar we ons bij voorvallen als deze telkens zoo diep en schokkend van bewust worden: Waarom moest hij, met zijn energie en met zijn heerlijk ideaal, zoo vroeg heengaan? Maar tevens werden we door zijn dood weer eens herinnerd aan de groote les van den Meester over leven en dood: Estote parati....

Zijn begrafenis had plaats op een heerlijke, zonbeschenen zomermorgen van de groote vacantie. Na een plechtige Mis in de O. L. Vr. Basiliek te Maastricht begeleidden we Michel met zes klasgenooten naar het kerkhof, waar Mhr. Directeur de absoute verrichtte.

Michel, we blijven voor je bidden, en in ons gebed ligt de ééne dienst opgesloten, die we van je vragen: bid jij in de hemel voor

ons en voor onze idealen, die wij immers samen nagestreefd hebben. Je was een vriend met een ernstige plichtsbetrachting en een innige godsvrucht. Laat dit voor je Vader

een troost, en voor ons, je medestudenten, een voorbeeld zijn.

In Paradisum deducant te Angeli....

B.

Jan Joosten †

Zijn karakter had de aantrekkelijkheid van het raadselachtige, want het was de harmonische verbinding van vele schijnbaar onverenigbare eigenschappen. Hij was droomerig en levenslustig, gesloten en uitbundig tegelijk; flegmatisch in houding en gebaar, was hij vurig en luidruchtig, als hij onder zijn vrienden het woord voerde; bescheiden en haast verlegen in zijn houding tegenover zijn leeraren, bezat hij niettemin een zeldzame openheid in zijn oogopslag en zulk een volmaakte natuurlijkheid en vrijmoedigheid, dat men zonder moeite of gedwongenheid met hem een gesprek gaande houden kon. Hij was tegelijk kinderlijk naïef en volwassen verstandig; stralend van blijdschap om ieder bewijs van gunst of belangstelling, was hij nochtans angstvallig bezorgd om zich bij niemand in- of op te dringen. Als eenige jongen in een tamelijk klein en gesloten gezin opgevoed, was hij zóó aan dien huiselijken kring gehecht, dat hij na de vacaties nooit zonder tranen naar kostschool vertrok; maar niemand heeft ooit een zweem van heimwee bij hem bespeurd, als hij daar eenmaal was aangekomen: van den eersten dag af voelde hij er zich geheel op zijn plaats. Het eenig spoor, dat zijn overwegend-vrouwelijke huiselijke omgeving bij hem had nagelaten, was het nauwkeurig tegendeel van wat men verwachten zou: een uitgesproken, ja uitbundige jongensachtigheid. En toch bellette deze kranige flinkheid niet, dat hij in de innigste vriendschap en vertrouwelijkheid met zijn zusjes omging: toen hij gestorven was en op zijn doodsbed lag, ging zijn jongste zusje bij hem zitten praten en vertelde hem allerlei nieuws, dat hij in dit leven niet meer hooren zou.

Toen hij veertien dagen vóór zijn sterven op een avond voor de eerste keer met oorpijn naar bed ging, had hij tevoren tegen

zijn vrienden gezegd, dat ze binnenkort zijn Requiem zouden zingen. Toen hij gestorven was, herinnerden zij zich dit gezegde, maar niemand wist, wat hij ermee bedoeld had: of het niets anders was geweest dan loslippige scherts zonder bedoeling of beteekenis, ofwel de uiting van een vaag en half-bewust vermoeden, dat de Dood hem uit de verte gewenkt had. Dat dit laatste iets meer is dan een fantastische onmogelijkheid zou men misschien mogen afleiden uit het feit, dat hij, toen een der leeraren (het was in de aller-eerste dagen van zijn ziekte, toen nog onmogelijk iemand aan een noodlottigen afloop denken kon) hem bezocht, op de vraag, hoe het ging, voor eenig antwoord in tranen uitbarstte.

Zijn studie verliep gewoon, zooals bij het meerendeel der jongens: geen zijner leeraren had te klagen over luiheid of onverschilligheid; maar dat zijn werk zijn volle bezorgdheid had, ja dat hij er met hart en ziel in oging, dat had evenmin iemand vermoed, voordat dit bleek uit de tranen in zijn oogen, waarmede hij twee dagen voor zijn dood de bedektelijk gedane mededeeling ontving, dat hij voor dit schooljaar maar alle zorg voor zijn studie en zijn overgang uit het hoofd zetten moest. Op zijn eigen stille manier was hij vol ijver voor zijn werk, en zijn plichtsbetrachting was wat ze voor zulk een jeugdig kind zijn kon.

Zijn godsdienstig leven voltrok zich op dezelfde rustige, onopvallende wijze; hij is gestorven als een kind, dat het kwaad alleen uit den catechismus kent, en dat het nog niet heelemaal begrijpen kan, waarom het strijden tegen het kwaad en het waarschuwen tegen het kwaad toch zoo'n groote plaats in den godsdienst moeten innemen. „Met een onbegrensd vertrouwen, dat nog geen vrees kent voor God of de eeuwigheid, heeft hij

het offer van zijn leven gebracht", zegt zijn bidprentje. Uit al zijn doen, zeggen en laten zag men, dat hij een onschuldig en zeer gelukkig huiselijk leven had gekend, waar het kwaad geen toegang heeft en zijn volkomen vertrouwelijkheid en openheid met zijn ouders en zusjes hadden zijn natuur met een fijnheid en zieleadel doorstraald, die alleen het christelijk familieleven aan een kinderziel schenken kan.

Ook zijn populariteit onder zijn vrienden bezat ditzelfde onopvallende, vanzelf sprekende, onuitgesproken karakter. Het is niet teveel gezegd, dat zijn klasgenooten eerst tot het besef kwamen, hoeveel ze van hem hielden, toen hij niet meer bij hen was: toen zijn onbezette plaats in de klas bij hen de smartelijke gevoelens wekte van een ledigen stoel in een door den dood gebroken huiselijken kring.

En die karakter-eigenschappen van ongedwongen eenvoud en onbevangen natuurlijkheid hadden hem ook in zijn geboorteplaats

zulk een ontroerende sympathie verworven, dat bij zijn uitvaart heel de parochie aanwezig was, dat alle vastenavond-vermakelikheden werden afgelast, en dat nog weken nadien de bewoners der plaats, Protestant en Katholiek, om bidprentjes kwamen vragen bij zijn vader.

Wij denken bij dit sterven aan dat geheimzinnige, diep in de menschheid wortelende geloof, waaraan de heidensche wijsheid uiting gaf in het woord: „Die door de goden bemind worden sterven jong”; dat menschelijk geloof, waaraan de Heilige Geest zelf een eindeloos perspectief van troostende, goddelijke zekerheid geeft in het Wijsheidswoord: *„Placens Deo factus est dilectus.. et raptus est ne malitia mutaret intellectum eius aut ne fictio deciperet animam illius.* Aan God behagend werd hij Zijn lieveling; en weggerukt werd hij, opdat niet de verdorvenheid zijn gedachten binnendringen of de bedriegelijkheid der aardse dingen zijn geest misleiden zou.’ (Wijsheid 4. 11).

AANKOMST VAN DE AUTORITEITEN.

INZEGENING VAN DE NIEUWE AULA.

VOOR 'T NIEUWE GEBOUW.

GEDURENDE DE OPVOERING VAN „LUCIFER”.

De oude en de nieuwe aula van Rolduc.

.....

Toen Mgr. van Bommel, bisschop van Luik, in 1831 het aanbod van de overgebleven Rolducsche monniken aanvaardde, en hun eeuwenoude abdij opende als Klein Seminarie van zijn bisdom, waren de toestanden er onder menig opzicht echt primitief.

Dat behoeft allerminst te verwonderen, immers de abdij was niet als kostschool gebouwd en 38 jaren was ze onbewoond geweest: het spreekt dus vanzelf, dat in- en uitwendig heel wat onderkomen en verwoest moet geweest zijn. Daarenboven was er gebrek aan geldelijke middelen, zoo zelfs, dat de Luiksche bisschop ter onzaliger ure ertoe overging, de bij de abdij behorende hoeve en landerijen te verkoopen.

Met de opbrengst van die verkoop zijn zeker heel wat verbeteringen aangebracht en toch bleven nog vele wenschen onvervuld. Zoo verhaalt wijlen de Rolducsche leeraar B. Pothast, die in de Belgische tijd (1831—1843) leerling was van Rolduc, in zijn dagboek, dat men niet beschikte over een aula. Er bestond wel een zaal, gelegen op de plaats, waar zich thans de speel- en studie-zaal van Klein-Rolduc bevinden, die diende voor gebedszaal en voor „des représentations théâtrales”. Er schijnt ook een klein tooneel bij geweest te zijn, maar de Kroniekschrijver vermeldt, dat het van buiten voor de tooneelspelers slechts te bereiken was door naar binnen te klauteren door een venster. Wanneer er nu grootere uitvoeringen gegeven werden, waarbij vele gasten werden uitgenoodigd, nam men zijn toevlucht tot... de kerk. Zoo b.v. had de prijsuitdeeling met de toenmaals onafscheidelijk daarmee verbonden tooneel- of muziekuitsvoering geregeld plaats in het Rolducsche kerkgebouw. Men droeg dan het Allerheiligste in de kleine Sacristie (deze bevond zich onder de toren aan de noordoostelijke zijde van de kerk en werd met de toren afgebroken bij de restauratie van de crypte en het priesterkoor); er werd een groot gordijn opgehangen bij het uiteinde van het priesterkoor, zoodat het

hoofdaltaar onzichtbaar was; de zangers en het orkest werden opgesteld tusschen de koorbanken en in de kerk zelf op de plaats ongeveer, waar men later het altaar van St. Joseph heeft aangebracht, werd een klein tooneel opgeslagen zonder décors. De leerlingen namen plaats op de kerkbanken, terwijl de gasten zaten op stoelen in de midden- en zijgangen. Wie meent, dat alles, wat ten tooneele gevoerd werd, van ernstig godsdienstige aard was, vergist zich. Toen Rolduc in 1843 klein Seminarie werd van het bisdom Roermond, kon deze wan-toestand niet onmiddellijk worden opgeheven, en zoo vernemen wij uit het aangehaalde dagboek, dat bij een der eerste prijsuitdeelingen na 1843 „Le Médecin malgré Lui” werd opgevoerd in de kerk en dat de latere leeraar van Rolduc Théod. Ariens bij die opvoering de vrouwenrol vervulde in vrouwenkleeding „in de kerk”. (Incroyable et cependant vrai, à l'église, devant l'évêque et un public d'élite!!).

Dat schandaal, zooals Pothast het noemde duurde slechts tot 1848; toen kwam Rolduc in het bezit van een eigenlijke aula. Wel schijnt het geen gemakkelijke onderneming geweest te zijn dat aulagebouw te doen verrijzen, het gold gedeeltelijk een verbouwing van een oude tiendeschuur en een stal, en zoo vertelde men, met een aardige Latijnsche woordspeling, dat het moeielijk was geweest van een *caula* een *aula* te maken en in diezelfde gedachtengang maakte een leerling op de nieuwe aula een Fransch gedicht, dat begon met de woorden: „où menez-vous ces vaches et ces moutons?” Waarschijnlijk is een zekere A. Klausener uit Burtscheid de architect geweest, in elk geval was hij de ontwerper van de aangebrachte schilderingen, want in ons bezit is een teekening van de plafondversiering en de beelden, (heidensche figuren als Apollo, Euterpe, Ceres) welke toen in de wandnissen werden aangebracht.

Bij de prijsuitdeeling van 1849 wijdde Mgr. Paredis, bisschop van Roermond, het gebouw

in, en de latere directeur van Rolduc Mgr. Dr. W. Everts, toen leerling, droeg bij die gelegenheid een zelfgemaakt gedicht voor, dat tot titel droeg: „Geloof, Deugd en Wetenschap”. Rolduc was daarmee in het bezit van een voor dien tijd mooie gelegenheid voor de beoefening van de muziek en tooneelkunst, en wanneer deze kunsten in het algemeen in onze katholieke internaten hebben gebloeid, dan kan Rolduc met trots verklaren, daarbij een belangrijk aandeel te hebben gehad. Wanneer men de programma's van de uitvoeringen van vele jaren naziet, staat men verbaasd over hetgeen hier op theatraal en muzikaal gebied werd aangedurfd: klassieke tooneelstukken in de moedertaal, in 't Fransch en 't Duitsch werden geregeld opgevoerd. Vondel, Racine, Corneille Molière, Schiller en Goethe, Shakespeare (in de Nederl. vertaling) waren de geliefde schrijvers, van wie de meesterstukken werden gespeeld. En niet minder, wat betreft de muziek; niet alleen zong men met of zonder begeleiding van het leerlingen-orkest tal van mooie composities van Pothast zelf, maar men waagde zich ook aan oratoria (Händel, Haydn) operetten en zelfs belangrijke gedeelten van opera's, die, gezien de jeugd der medewerkers, met opvallend succes werden uitgevoerd. Onnoodig erop te wijzen, dat aldus de leerlingen van Rolduc niet alleen veel hebben genoten, maar ook voor hun verder leven een mooi stuk edele vorming hebben meegenomen.

19 Januari 1874 trof de Rolducsche aula een ware ramp; 's avonds tegen 8 uur brak er brand uit in de schuur, gelegen tusschen de toenmalige kamer van den meesterknecht en de buitenschool (een lagere school voor jongens uit Kerkrade) en vlak bij de aula.

Het vuur greep onmiddellijk gretig om zich heen en tastte de genoemde gebouwen bijna tegelijk aan. De klokken werden geluid en van alle kanten kwamen brandspuiten aangespoed. Gelukkig dreef de oostenwind de vonken naar de groote vijver en spaarde aldus de naburige gedeelten van Rolduc, maar schuur en aula en school brandden geheel uit, en heel het theatermateriaal en de mooie schilderijen gingen op in de vlam-

men. Toen tegen middernacht alle gevaar voor verdere brand verdwenen was, gingen de leerlingen, die ijverig aan het blusschen hadden meegedaan, naar bed, na eerst in de eetzaal op warme wijn te zijn onthaald.

Overtuigd, dat de aula te Rolduc onmisbaar was, is men toen onmiddellijk aan het werk gegaan, om een nieuwe te bouwen. De plannen werden nu gemaakt door den toen reeds bekenden architect Pieter Cuypers. Hij vergrootte de zaal en het tooneel; voor de versiering werkten de architect, de kunstzinnige Rolducsche teekenleeraar Slits en een Vlaming, Lauweriks genaamd, samen. In plaats van de heidensche figuren kwamen nu in de nissen de vertegenwoordigers van verschillende kunsten en wetenschappen, zooals vele geslachten van leerlingen ze hebben gekend; Slits maakte zelf het tooneelscherm. Natuurlijk werd na de herbouw de oude traditie van schoone uitvoeringen weer voortgezet tot op deze dag. Daarover in bijzonderheden uitweiden wil ik niet, ik roep slechts in de herinnering terug eenige personen, die zich nadien op tooneel- en muziekkundig gebied zeer verdienstelijk hebben gemaakt, en enkele uitvoeringen, waaraan zeker vele oudleerlingen en gedeeltelijk tegenwoordige leerlingen met bijzondere vreugde terugdenken: Ik noem de heeren régisseurs Prof. Keuller, den man van zoo veelzijdige talenten, den zoo idealistisch aangelegden Dir.: Corten, Pastoor Ribbergh met o.a. zijn eenig mooie Luciferopvoeringen, Pastoor Wismans, die Shakespeare weer op het Rolducsche tooneel bracht, Mh. Metzmakers, onder wiens leiding Joseph in Dothan zoo treffend vertolkt werd, (een tweede opvoering van dit laatste stuk bracht de som van 800 gld. op voor de nieuwe kerk van Holz), Mh. Adams, die ons echt liet genieten van „Elcerlyck”; ik vermeld de fijnvoelende verzorgers van het tooneel-décor Pastoor Baert, wijlen Mh. J. Lückcr, en ook met groote dankbaarheid den tegenwoordigen functionaris voor die taak, Mh. André Smits. Op muzikaal gebied vestig ik de aandacht op de koördirecteuren Pothast, Schmitz, Nillesen, Knops en Zuylen en den orkostdirecteur Hanöver, die achtereenvolgens voor mooie

zang en orkestmuziek in de aula hebben gezorgd.

Ook bestond — en bestaat nog — te Rolduc de gewoonte, om vreemde tooneelspeelers, tooneeltroepen, muziekverenigingen, zangers, beroemde sprekers en kunstenaars van tijd tot tijd in de aula te laten optreden. Oudleerlingen herinneren zich ongetwijfeld met groot genoegen de opvoering van „De Koopman van Venetië” met Bouwmeester zelf als Shylock, zoo ook het optreden van Verkade, van Dalsum, Huf en anderen. Heel bijzondere gebeurtenissen op muzikaal gebied waren er ook; zoo herinner ik ook aan de heerlijke zang van Rolduc's oudleerlingen wijlen Antoon van Rooy, den beroemden Wagnerzanger en Antoon Sistermans, en niet minder aan de schitterende in onze aula gegeven concerten van de helaas verdwenen Kerkraadsche concertvereniging, die onder de kundige leiding van onzen muziekleeraar P. Zeyen met begeleiding van het Maastrichtsche Stedelijk orkest de Schöpfung en de Jahreszeiten uitvoerden met o.m. Jo Vincent, Suze Lüger en van Tulder als solisten. De Rolducsche aula met haar goede accoustiek leende zich blijkbaar daarvoor uitstekend. Ook denk ik aan mooie toespraken en redevoeringen, als van den bekenden conferencier, Pater van Tricht, Hugo Verriest en Abraham Kuyper, dan de mooie avond van Prof. Rikeri (niemand anders dan de thans zoo gevierde Buziau).

Dan vraag ik nog even de aandacht voor andere doeleinden, waarvoor de aula jaren lang gebruikt werd: in de eerste plaats was de aula de zaal, waar de oudere leerlingen hun declamatie-oefeningen hielden — Zondagnamiddag om 3 uur — waarbij ieder op zijn beurt proeven van oratorische aanleg moest afleggen. Ten tweede werd en wordt de aula gebruikt voor examenzaal: dan worden de zitbanken opgeruimd, om plaats te maken voor schoolbanken op behoorlijke afstand van elkaar geplaatst, en waaraan honderden kandidaten dan in de loop der tijden gelegenheid hebben gekregen, om hun verworven wetenschap op het papier te zetten; of de daarmee verbonden herinneringen uitsluitend van aangename aard zijn ge-

weest, laat ik over aan de individueele appreciatie van hen, die daar naar het bezit van een einddiploma hebben gedongen.

Ten derde was de aula de plaats, waar telken jare bij het einde van het schooljaar leeraren en leerlingen tezamen kwamen voor de uitreiking van de behaalde prijzen; vooral zij, wier namen dan werden voorgelezen en die de trappen naar het tooneel moesten opgaan, om de belooningen voor hun ijver in ontvangst te nemen, denken ongetwijfeld met voldoening terug aan het oude Rolducsche aulagebouw.

Ook wil ik vermelden, dat de Rolducsche aula een paar maal gebruikt werd voor ziekenzaal. Wanneer een of andere epidemie vele slachtoffers maakte, die voor anderen gevaarlijk waren, werden de banken opgeruimd en werd de zaal herschapen in een lazaret.

Ten slotte moge ik erop wijzen, dat sedert 1925 jaarlijks onder de groote vacantie de aula het ruime leslokaal is geweest voor de bekende Sociale Week, wanneer de heerschende hitte de lesgevers en deelnemers ten minste niet dreef naar de frissche koelte van het bosquet. Honderden van alle rangen en standen hebben daar urenlang geluisterd naar de wetenschappelijke uiteenzettingen van geleerde mannen over godsdienstige en sociale onderwerpen en hebben vandaar kennis en strijd lust meegenomen voor de bevestiging van hun eigen mooie overtuiging en voor het apostolaat in hun omgeving.

Dr. Poels en de heer Maenen, de leiders, hebben van de Rolducsche Sociale Week een instelling gemaakt, die een zegen is geworden voor Katholiek Limburg, ja voor Katholiek Nederland.

Het neerschrijven van de naam van Dr. Poels doet mij denken aan een evenement uit het bestaan van de aula, dat ook hier mag worden vastgelegd: 11 Juni 1885 brak onder het diner boven Rolduc een hevig onweer los. Plotseling komt een knecht de eetzaal binnenloopen en schreeuwt, dat de bliksem is ingeslagen in de aula. Velen stormen naar buiten voor het huis en zien een rookwolk opstijgen boven het tooneel. Er moest

onmiddellijk worden ingegrepen, wilde de ramp van 1874 zich niet herhalen.

Doch, helaas, wat bij dergelijke gelegenheden meer gebeurt, geschiedde ook hier. In zijn opgewondenheid, wel verklaarbaar bij dit dreigend gevaar, kon de toenmalige regisseur, Prof. Keuller de sleutel niet vinden van de buiten- en binnentoegang naar het afgesloten tooneel. Maar geen nood: de student Henri Poels, thans Dr. Poels, toen reeds iemand van respectabele lichaamsomvang en lichaamskracht, zette zijn zware schouders tegen het buitendeurtje, dat weldra voor die herkulische kracht moest wijken, klom toen in de nok van het tooneel, en terwijl de neerplassende regen hem goede hulp verleende, slaagde hij er spoedig in de vlammen te dooven, zoodat er slechts weinig schade werd aangericht.

Ik heb een verzoek om bijzonderheden omtrent de oude aula tot onzen heer Smits gericht: deze deelt mij het volgende mede:

Toen ik in het schooljaar 1921—1922 de zorg voor het tooneel van Rolduc overnam, trof ik daar aan: een volgens het oude Stadt-theater in Aken vervaardigde hijsch-inrichting met tegenwichten voor achterdoeken en friezen, voor dien tijd niet onverdienstelijk; maar ook een allerprimitiefste oude verlichting met gas (brandgevaar!) blijkbaar buiten gebruik sinds lange tijd, want de gas-slangen waren heel poreus; gelukkig was de hoofdkraan gesloten. Op de gasbuizen had men een electrische verlichting gemonteerd, die, toen ik de zaak over te nemen had, nog alleen van lampen met de ouderwetsche, stroomverslindende, slecht rood licht gevende kooldraden was voorzien. Een opening van tooneel naar kelders ontbrak op het voorgedeelte van het tooneel. Bij oudere uitvoeringen van Joseph in Dothan had men, naar mij werd verteld, Joseph maar schijnbaar laten afdalen in de put, en achter een struik laten wegkruipen, een heele toer! Alleen was er achter op het tooneel een luik, waardoor Apollion was omhoog gewerkt vanuit een oude kalkkelder. Schakelbord zonder weerstanden of kleurenlicht.

Sindsdien kwamen er stuk voor stuk heel wat innovaties.

Terstond de lampen vervangen door behoorlijk lichtgevende metaaldraadlampen.

Ook souffleurshokje aangebracht.

Later bij het stuk „Naar China” 1926 een opening naar de kelder onder het tooneel; deze ook gebruikt bij de put van Joseph in Dothan in 1928; voorlooper van de twee technisch vakkundig ingerichte „Versenkungen” van het tooneel in de nieuwe aula.

Ook een groot, blauw vast-achterdoek, waarvoor met half-hooge voorzetstukken gewerkt werd, een groote verbetering op ons oude tooneel, voorlooper van het moderne rondhorizontdoek der nieuwe aula.

Belangrijkst echter de heel nieuwe licht-installatie (en beter schakelbord) met kleuren (wit, rood, blauw) en weerstanden op aansporing van Mijnheer Ribbergh, ondernomen en uitgevoerd door twee studenten der filosofie Frans Neuss en Henri van Laer, in hun vrijen tijd tusschen Februari en December van het jaar 1925.

Met verloop van tijd ook betere opstelling der coulissen in de bergplaats der oude gymnastiekzaal.

Systeem kamerdébors ingevoerd, dat meer afwisseling toelaat.

Merkwaardig is nog op het oude tooneel op de Westzijde in de muur een boog waarin duidelijk dezelfde schildering: St. Catharina enz. als die welke nu op de eerste boog (vanaf het tooneel gerekend) in de zaal staat. Blijkbaar is het tooneel eens (na een brand??) in de richting van de zaal vergroot. Bij die gelegenheid moet wel een heilige de plaats geruimd hebben voor de patrones der Philosophie.

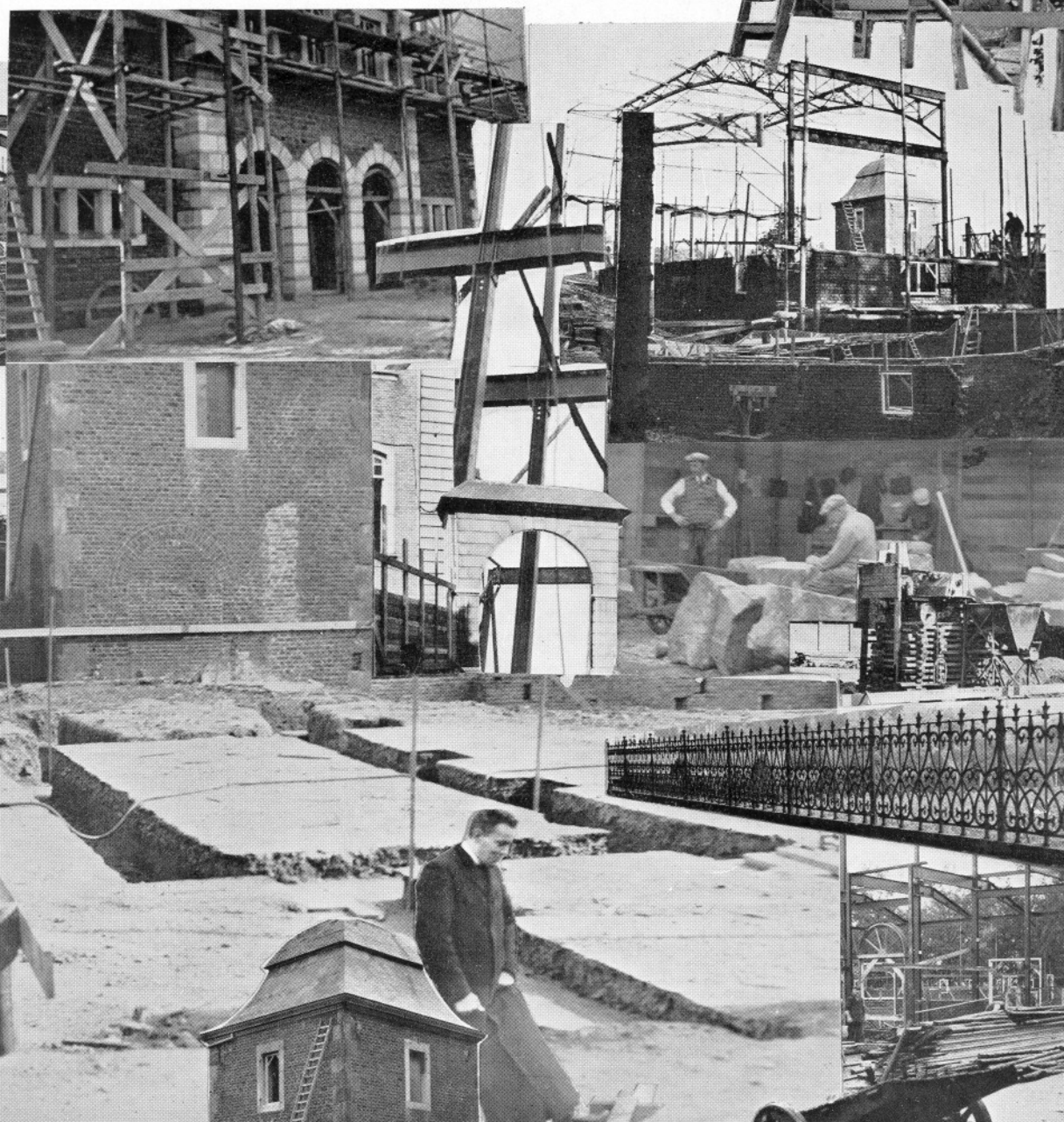
De wanden van het oude toneel dragen ten gevolge van het misbruik (dat wij niet gaarne zagen voortbestaan in de nieuwe aula), om de muur met zijn naam te beknoeien, toch een interessante collectie van namen. Zelfs beroemde mannen: Bouwmeester, Verkade, lieten zich door de jongens overhalen zich daar te „vereeuwigen”.

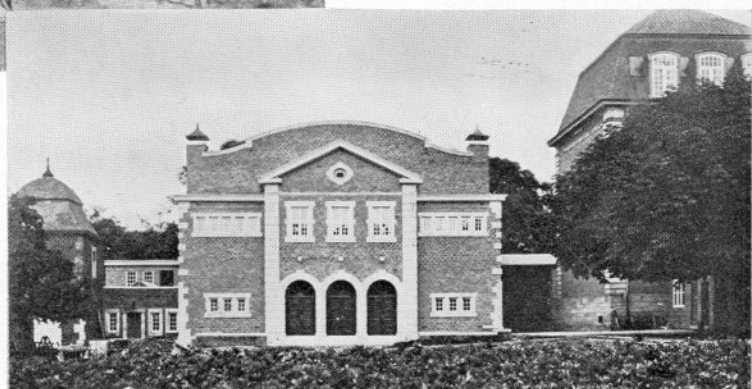
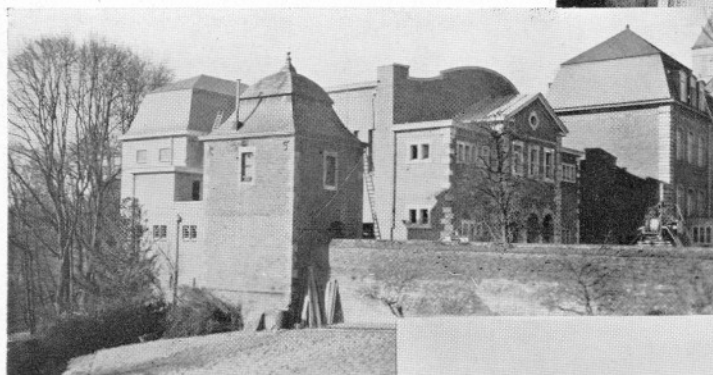
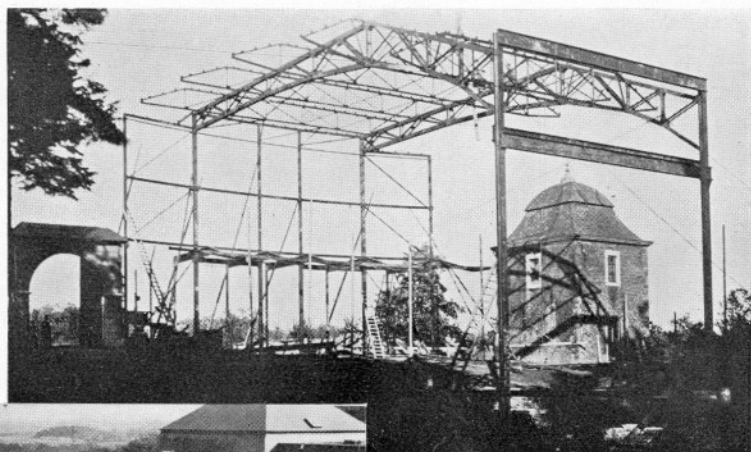
Daarmee meen ik het voornaamste te hebben weergegeven uit de geschiedenis van de oude aula van Rolduc, die weldra haar glorieus bestaan zal eindigen, om plaats te

EERSTE STEEN-
LEGGING IN
DE REGEN

UNDAMENT TOT THEATER!

DE
NIEUWE
AULA.

maken voor een nieuw, modern theatergebouw.

Misschien stelt de lezer zich de vraag, waarom in deze moeilijke tijden zulk een kostbaar werk werd ondernomen. Daarvoor bestaan afdoende redenen: in de eerste plaats was de aula sedert lang te klein voor het aantal van de leerlingen, zoodat deze zich met een heel bescheiden plaatsruimte moesten tevreden stellen. Dan ook werd de aula in de laatste jaren min of meer bouwvallig en leed zij geducht, evenals andere gedeelten van Rolduc, van mijnschade: de lange buitenmuur week uit, er kwamen spleten in het plafond, terwijl verschillende scheuren zich in de wanden vertoonden. Ook werd terecht geklaagd, dat de tooneelinrichting zoo primitief bleef, terwijl bioscoopvoorstellingen, die nu en dan met een toestel, midden in de aula geplaatst, gegeven werden, niet zonder gevaar waren. Ten slotte beantwoordden èn zaal èn tooneel niet aan de eischen van hygiëne en nog minder aan wettelijke voorschriften van veiligheid, zoodat van overheidswegen reeds met ingrijpen bedreigd werd.

Al die redenen deden ten slotte het besluit rijpen: er zal een nieuwe aula gebouwd worden en de heeren Ir. Jos. Cuypers en Pierre Cuypers zullen de architecten van het nieuwe gebouw zijn. Een eerste moeilijkheid bood de vraag: waar zal het nieuwe gebouw verrijzen? De plaats van de oude aula was geschikt, wat de ligging betreft, en beteekende een voortzetting van een bijna honderdjarige traditie. Maar hoe men de zaak ook bekeek, daar ging het niet: de nieuwe aula moest grooter en hoger worden, en zou daarom het voorplein, dat thans reeds te klein is voor het autoverkeer, nog meer insluiten; zeer waarschuwend zou het nieuwe gebouw aldaar uit aesthetisch oogpunt een fout blijken te zijn. Dan elders, doch waar?

Hoe men ook zocht, en wat men ook overwoog, slechts één plaats zou te gebruiken zijn en wel het vroegere botanische tuintje naast de speelplaats van klein Rolduc en een stuk van de groote tuin, n.l. bij het oostelijke tuintorentje. En ook dat was geen

ideale plaats, omdat zij zich bevindt vlak bij de mijnstoring (Feldbisz), en een nieuw gebouw daar wel slachtoffer kon worden van verschuivingen in de onvaste bodem. Toch meenden deskundigen dat, als de noodige maatregelen genomen werden, het gebouw daar even veilig zou staan als elders op het terrein van Rolduc. Vertrouwend op de verzekering van Rolduc's laatsten monnik: „Gottes Segen ruhet über diesem Hause” en op het talent der architecten, viel eindelijk de keuze op de aangeduide plaats.

Toen kon men met ernst de bestudeering van de bouwplannen beginnen. Wat Rolduc vroeg, was een ruim gebouw, waarvan de zaal plaats bood voor $\pm$ 550 personen, dat zich zou aanpassen bij de stijl van de andere Rolducsche gebouwen; goede verwarming, verlichting en ventilatie, een goede accoustiek, noodige ruimte voor kleedkamers en berging van coulissen en allerlei theaterbenoodigdheden, een bioscoopinrichting voor geluidsfilm en een tooneel, dat gemakkelijk zou te bedienen zijn.

Toen men meende, dat door de plannen aan deze verlangens zou worden voldaan, werd het werk opgedragen aan den Kerkraadschen aannemer Ger. Ruiters, die 20 Aug. l.l. begon met het terrein vrij te maken, waar de aula zou verrijzen en die spoedig daarna met graaf- en metselwerk een aanvang maakte.

Toen de leerlingen dan ook van de groote vakantie terugkeerden, kwamen zij tot de bevinding, dat het met de bouwplannen nu ernst was geworden en dat een groot stuk van speelplaats en tuin met een schutting was afgezet, waarachter het bouwwerk zich ontwikkelde.

Het spreekt vanzelf, dat Groot en Klein Rolduc de groei van het gebouw met blijvende belangstelling heeft gadegeslagen, waarvoor vooral gelegenheid was, toen de mannen van de ijzerconstructie onder acrobatische toeren het ijzerwerk hoog in de lucht aan elkaar hechtten. Naar mate de muren hoger rezen, nam de belangstelling en het ongeduld, zou ik durven schrijven, toe.

Goddank was het weer bijna altijd gunstig

en waren er nauwelijks een paar dagen waarop de vorst tot stilstand dwong.

2 December l.l. had, later, dan oorspronkelijk bedoeld was, de eerste steenleggnig plaats door Mgr. Dr. G. Bauduin, vicaris-generaal van het bisdom. Hoe mooi ook bedoeld, het werd een zeer natte plechtigheid, want de neerstortende regen belette bijna zelfs de inzegening van de gedenksteen en onmiddellijk daarna moest heel Rolduc vluchten naar de groote speelzaal, waar de directeur met enkele woorden de beteekenis van de plechtigheid verklaarde en Mgr. Bauduin eenige hartelijke woorden en de belofte van een extra gunst tot de jongens richtte.

Sedert dien is het bouwen regelmatig doorgegaan en terwijl ik deze regels schrijf (25 Mei) nadert de nieuwe Rolducsche aula haar voltooiing. Goddank! Sporen van verzaking werden niet waargenomen, dank zij de degelijke toegepaste bouwmethoden (flinke fundeering met gewapend beton, hechte ijzerconstructie, thans verborgen achter het metselwerk en boven de zoldering en het los van elkaar bouwen van de verschillende deelen van het complex).

Het voorfront doet onmiddellijk denken aan de stijl, waarin de belendende gebouwen zijn opgetrokken. Wij hebben een ruime zaal met mooie zitplaatsen, veel licht en veel lucht; wij hebben een groot en schitterend ingericht tooneel, met heel moderne uitgebreide lichtinstallatie, dat men Rolduc in menige stad zal benijden; voor kleed- en bergruimte is uitstekend gezorgd; de acoustiek belooft goed te worden, dank zij de studie (en het geld!) daaraan besteed, inwendig biedt het geheel een vroolijke aanblik; men is bezig een mooi filmtoestel ook voor geluidsfilm in een uitstekend ingerichte cabine op te stellen. Kortom men kan verwachten, dat het werk is geslaagd. Onder echt deskundige leiding hebben de meeste leerlingen reeds de bijna voltooide aula en haar verschillende inrichtingen in oogenschouw genomen en eerstdaags hoopt men de plechtige inwijding te vieren en wel met de opvoering van Vondel's Lucifer, met de voorbereiding waarvan men reeds een paar maanden bezig is. In afwachting van dat

blijde gebeuren, moge de schrijver van dit opstel de dank van Rolduc uitspreken tot den goeden God, onder Wiens bijzondere bescherming het gebouw verzezen is, tot de heeren architecten, die in rijke mate hun talenten en zorgen eraan hebben besteed, tot den volijverigen opzichter, den aannemer met zijn degelijk personeel, tot den vertegenwoordiger van de firma Philips te Eindhoven, die kostbare wenken gaf voor de verlichting, welke tot onze volkomen tevredenheid wordt uitgevoerd door de Roermondsche Algemeene Zuid-Nederlandsche Electriciteitsmaatschappij.

Ook zou schrijver dezen in zijn plicht van erkentelijkheid tekort schieten, indien hij niet met groote dankbaarheid gewag maakte van de voortdurende zorg, welke onze leer-aar de Z. E. Heer Smits besteed heeft aan elk onderdeel der nieuwe aula, speciaal van het tooneel.

Ik sluit deze korte geschiedenis met een vers in het Kerkraadsch dialect n.l. een afscheidsgroet aan de oude aula. Moge de nieuwe zich ook in veler belangstelling verheugen.

Absjiedsjrós an de auw Kloeëster Aula.

Noen hat dan dieng letste sjtónð jesjlage,
Aula, zoeë wiet en breed bekant,
Die ieëreamt has doe jedrage,
Al bauw nuuntsiech joaëre lang.
Noen bis doe aoëd en bis versjlësse,
Wielang zals doe noen nog hij sjtoaë?
Dieng plavóngs en moere zint jerësse,
Doe bis bedankt en kans noen joaë.

Doe bis bedankt en doe kans noen joaë,
Och, dat is hieël jauw jezaat,
Mar an al et jóds, dats doe jedoaë,
Weëd noen nit micë aa jedaat.
Wat zal noen der heër Pothast zage,
Deë zoeë vul hat komponeert,
Deë 't ieësj in diech der tak jesjlage,
Zieng sjjunste zaachens hat diriejeert?

Och, wents doe ins tseruk kuëts dinke,
Zieëventsiech of achtsiech joaër,
Doe huëts weer langs dien moere klinke,
Sjtimme, wie zilver hel en kloaër;

Ariëns, Billekens mit hön prachtorjaan,
 Dat diech durch lief en zieël döks dróng,
 Südkemper mit zienne kristal-zopraan,
 Went heë der „Lionello” zóng.

Mar et woaër nit ummer kónsjenós,
 Dië dienne sjunne roem durchdróng,
 Ooch mennieje zuët oes jóngensbrós,
 Went heë vuër 't ekzame sjtóng.
 Hónderde drage huuj toog en bónnet,
 Die ins uvver dieng benk jerutsjt,
 Woabij men'je, in et violet,
 Jetseerd mit sjtaaf en busjefsmutsj.

Ooch vul kómmer en leed has doe jekankt,
 't Zint al mieë els zessiech joaër,
 Dat die daach en dieng buun zint
 aafjebrankt,

En alles mar 'ne sjoethoof woaër,
 Evvel dienne tsjouwsjtand bleef nit doere,
 Rolduc loos zieng Aula nit im sjtich,
 Objebouwd, bemoaëld plavóns en moere,
 Kreegs die weer ee sjun nui jezich.

Noen bis doe aoëd en doe bis versjlèsse,
 Has als „Musentempel” aafjedankt.
 Mar jinne zal diech oeëts verjèsse,
 Deë als sjtoedent diech ins jekankt.
 Wat vuër ee loos doe noen móts drage....
 Móts doe voet, of bliefs doe nog tsjoaë?
 Iech wees 't nit, mar zeker darfs doe zage:
Rolduc, iech han mieng flich jedoaë.

Kirchroaë, der 21 Joenie 1935.

J. G.

N.B. De Aula woeëd jebouwd in 1848 en
 brank aaf der 29 Janoewaar 1874.

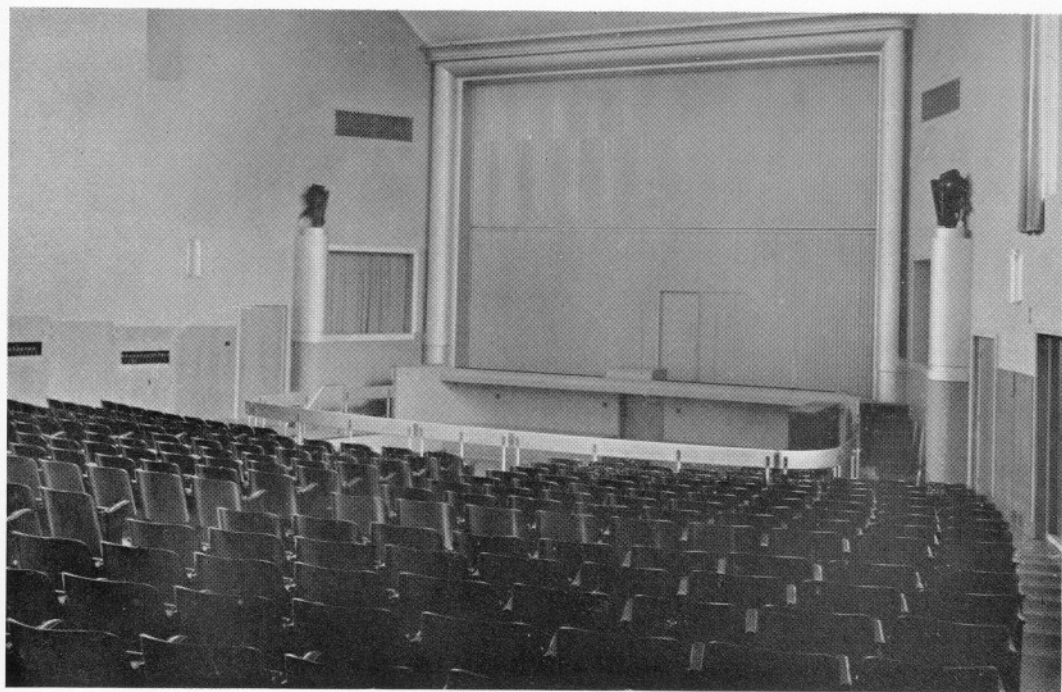
Welkomstgroet

voor de gasten, bij de inwijding van de nieuwe aula

U, Monseigneur en U Hoogedelgeboren Heer,
Begroet het oud Rolduc en brengt eerbiedig eer
Aan Uwe hooge waardigheid in Kerk en Staat.
U, wien ons heil zoozeer ter harte gaat.
Het groet U bij dit feest, waarop de Prins der Dichters
Zijn meesterwerk herleven ziet, dank zij de stichters
Van 't trotsch gebouw, dat gij thans hebt betreden,
Dat de traditie voortzet van een grootsch verleden.

De wereld, volgens Vondel, is een speeltooneel,
Waar ieder speelt zijn rol en ieder krijgt zijn deel;
Gij speelt uw groote rol in 't werkelijke leven,
Terwijl wij heden slechts tooneelspel kunnen geven.
Maar ook voor ons daagt reeds des levens werkelijkheid
Waar 't spel van heden wordt een moeielijke strijd.

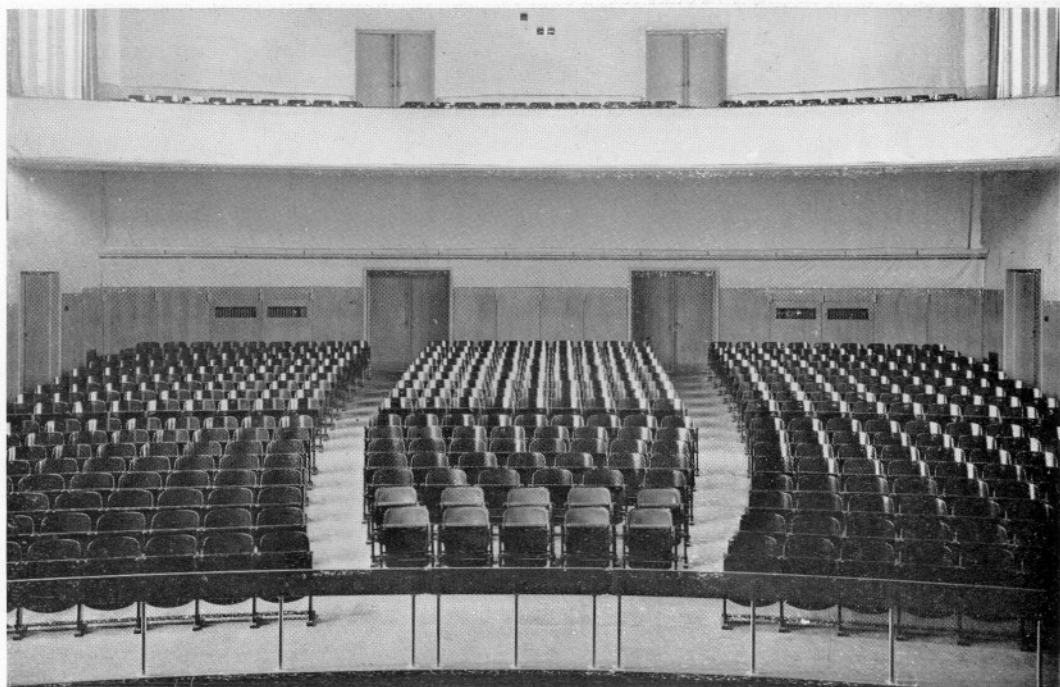
Weest dan verzekerd, dat de ernst, die wij betrachten,
Bij het spreken van des dichters heerlijke gedachten,
Een waarborg is voor U, dat wij het groote leven,
Dat, komen zal, gaan vullen met een ernstig streven:
Te staan op 't speeltooneel als uwe medestanders,
Als goede Katholieken, trouwe vaderlanders.

TOONEEL NIEUWE AULA.

TOONEEL OUDE AULA.

INTERIEUR NIEUWE AULA.

HARMONIE 1934-'35.

Rolduc en „de academie”.

.....

Herinnering.

Misschien dat een psychologisch- en litterair geschoold oud-Rolducien eens ooit zal kunnen vertellen, waarom in onze herinnering Rolduc steeds op den voorgrond treedt.

Ligt het aan Rolduc zelf? Aan d'aloude historie, die er spreekt, ligt het aan den bouw, aan de schoone entrée, aan 't carré, aan de gangen, aan de cour? Ligt het aan de levenswijze, aan het systeem van samenleven? Of ligt het bij ons zelf? Aan de leef-tijdsperiode die wij er verbleven, de periode waarin we alles zoo scherp in ons opnemen, en waarin zich een groote ontwikkeling voltrekt?

Ik weet het niet. Het Rolduc-eigene, datgene wat we bij het spreken erover gevoelen, en wat we ook bij de eerste reunie in 1931 weder beleefden, zal waarschijnlijk niemand kunnen benaderen, hoe schoone herinneringen er ook alreeds in de serie Jaarboeken zijn neergeschreven. En misschien is dat maar goed ook. Mocht zoo'n ragfijn, maar intens geworteld gevoel eens wetenschappelijk worden ontleed, dan was stellig juist dat gebroken wat we wilden behouden.

Het Rolduc-eigene: Er is maar weinig toe noodig om het weer in te voelen. Een simpel gesprek met een oud-Rolducien is voldoende. En het trekt ons voortdurend, en nog steeds. Waarom laat ik dan, als de post het Jaarboek brengt, het werk in den steek, en lees ik het achter elkaar uit? Hoewel ik van de jongens geen enkele ken, en van de Leeraren nog maar weinige! Waarom? 't Is geen eenvoudige interesse. Maar waarom bid ik dan nog steeds in „l'élève Chrétien”?

Bij de eerste réunie voelden we wellicht zoo iets als Mozes bij het brandende braambosch: „De plek waar gij staat is heilig”. Zou het zoo iets zijn?.. Toch zoo iets?..

Wij zagen toen de veranderingen, die het Huis onderging, maar 't was Rolduc gebleven, de geest was er hetzelfde als voorheen.

Bij het lezen van de jaarboeken zijn wij haast jaloersch op de jongere generatie, op de manier waarop zij Tooneel, Spel en Film genieten kunnen. En alles wat goed was, is gebleven.

Daaronder, onder het goede, valt zeker de academie. En nu zag ik tot mijn schrik in het paarboek 1934 geen jaarverslag van de academie, die in onzen tijd naamloos was, en later Alberdingk Thijm heette.

Die academie en wat er gepresteerd werd, is merkwaardig goed in m'n geheugen gebleven. Terwijl ik met moeite nog de stelling van Pythagoras zou kunnen bewijzen, herinner ik me nog zeer goed het begin van het hoofdstuk van E. Raven: Uit het stille stadje: „De Lente was weerom gekomen en met haar de droomen naar jong geluk en warme liefde”. — Nog hoor ik de stem van Nol Reijers, die zijn opstel over Oedipus voordroeg: „De pest, o koning, de pest is over ons! Van huis tot huis schuift hij zich voort, van lijf tot lijf plant hij zich over, de zwarte gruwbre dood! En wij zijn jong nog! Koning help ons!” Nog bewaar ik een kladje van de kritiek op van Gils' „Ananias en Saphira” en op Duynstee z'n: „Evenredige Vertegenwoordiging”.

Een van m'n eigen academie-opstellen hield ik angstvallig uit de hand van een Leeraar, die het voor een tijdschrift wilde opsturen, en 't ligt nu vergeeld bij de andere herinneringen. De herinneringen aan een mooien tijd, een tijd van dwepen, van gewichtig doen, en wellicht een tijd van zelfoverschatting, den leeftijd eigen. Het zij zoo. Maar toch was voor ons de academie, waaraan we in de eerste jaren van haar bestaan (1916—1918) hard werkten, van veel nut. Ondanks mogelijke zelfoverschatting werd er toch een zeker waardegevoel gecultiveerd. Dit werd niet gering bevorderd door onzen eminenten Moderator den Zeereerw. Heer E. Ribbergh die zeer weinig sprak, principieel, maar die steeds op het juiste moment met wijze woor-

den de soms verloren koers weer terugvond. Als oud-voorzitter heb ik hier nog voor mij liggen m'n „rede": vol lofuitingen op den Moderator, ter gelegenheid van de feestvergadering te Bleijerheide op 14 Mei 1918. Een feestavond in distributietijd, en een avond waarop Pietje tot z'n hals in een mestput zakte!

Al die herinneringen doen ons goed, en achteraf zien we pas welk nut de academie voor ons bracht. Immers er wordt daar iets gedaan zonder onderwijsdwang, eigen initiatief wordt aangekweekt en daar moeten we het later van hebben. Onschatbaar is ook de waarde van het leeren spreken in het openbaar, met het leveren van critiek en het zich verdedigen.

Een krachtige aansporing aan de huidige Rolducsche generatie om actief lid van de academie te worden meen ik hier te mogen invlechten.

Ontelbare herinneringen aan Rolduc zijn er reeds geschreven. Dit is een zeer simpele, neergeschreven met piëteit. In ons alle-daagsch bestaan hebben onze woorden verloren de snelheid der bedouïenpaarden welke ze hadden in de jeugd, de onstuimige kracht, die ze hadden in de jaren van geestesrijping — maar de liefde verloren ze niet; die gaat ook samen met bezinking. En een zeker heimwee blijft. Men zingt: *Partir c'est mourir un peu*. Maar over Rolduc geldt vooral de volgende strophe: *on laisse un peu de soi même, en toute heure et en tout lieu*. Is het dat? Hebben wij daar een klein stukje bijgedragen aan de aloude historie van Rolduc?

't Lijkt een droom. En de droomen keeren, maar de dagen niet.

C. R. ZIJERVELD, arts.

Sassenheim, 1 Maart 1935.

1935 blz. 87-90

Oprichting van het Klein Seminarie Rolduc.

Wij laten hier volgen een herderlijk schrijven van Mgr. van Bommel, bisschop van Luik - waartoe ons Klein-Seminarie destijds behoorde - uitgevaardigd 26 Augustus 1831, naar aanleiding van de oprichting van het Seminarie Rolduc. De oorspronkelijke tekst berust bij den Heer J. L'Ortije, Leeraar aan het Katholiek Lyceum te Alkmaar, die zoo bereidwillig was ons deze tekst ter hand te stellen, waarvoor wij hem op deze plaats onzen dank brengen.

26-8-1831.

BEVEL-BRIEF.

Cornelius Richardus Antonius van Bommel.

Door de gratie Gods en van den H. Apostolischen Stoel,
Bisschop van Luik.

Aan de Geestelijkheid en aan de Geloovigen van ons Bisdom zegen en zaligheid in den Heere!
Wel Beminde Broeders!

Is er, sedert dat ons de goddelijke Voorzienigheid het bestuur van het bisdom van Luik heeft toevertrouwd, iets dat ons ter harte is gegaan, dan is het voorzeker de oprigting der eerste afdeeling van ons Seminarie. Wij hebben dezelve altoos, met diepe overtuiging als het krachtigste middel beschouwd, niet alléén om grondige studiën onder de geestelijken te doen herleven, maar ook om waardige priesters te vormen, die God en zijner kerk van harte zijn toegedaan.

Daar boezemt men, volgens de schoone bemerking der H. Kerkvergadering van Trente, den jongen Samuels der nieuwe wet van hun tederste jeugd af, de liefde en de beoefening van alle die deugden in, welke eigen zijn aan den staat, dien zij verlangen te omhelzen. Daar roeit men uit hunne harten het vuige eigenbelang, de eerezucht, de zotte eigenliefde, alvorens deze ondeugden er in wortel hebben kunnen schieten. Daar ontvlamt men ze met heiligen ijver voor het algemeen belang, door hun denkvermogen uit te breiden, en hunne gedachten al zachtjes boven den engen kring der gewone denkwijze, hoger op te voeren.

Daar wordt, met één woord, die ernstige geestelijke opvoeding begonnen, welke naderhand op de hogere studiën tot stand gebragt zijnde, het bisdom bevolken moet met mannen volgens Gods hart die groot van karakter, en edel van gevoelens, reeds bij den eersten stap in den loopbaan der H. bediening, niet

voor zich zelfs zullen leven, maar voor anderen, niet hun eigen belang zullen zoeken, maar de uitbreiding van het rijk van Jesus in aller harten, en die vol zorg om bij de oefening der priesterlijke deugden al die kieschheid van gevoel en beleefdheid in de manieren te voegen, welke men eener goede opvoeding te danken heeft, weldra zullen worden beschouwd, niet alleen als het licht en de steun, maar ook als de sieraad en troost der maatschappij, zich *al voor allen* toonende, met opoffering, tot welzijn der zielen, van tijd, en goed, vrijheid en talenten, ja, van bestaan, gezondheid en leven; want, zoo moet de ware priester zijn: maar, dezulke wordt in geen twee of drie jaren gevormd. Men kan zelfs staande houden, dat niets het gebrek aan eerste opvoeding kan aanvullen. Onderneemt de opvoeding van éénen jongeling die reeds te ver in jaren gevorderd is, hoe zullen zijne studiën zijn? flauw, om dat het te laat is, hem den zuiv'ren smaak, het juiste denkbeeld ervan te geven: gebroken, om dat hij wegens zijn ouderdom, spoed maakt, het einde te bereiken; hoe zijne deugd? misschien niet meer zoo zuiver daar men reeds in zijn karakter eenige valsche plooien vindt, in zijne denkwijze iets bekrompen's, in zijne hebbelijkheden iets onbeschaafds, en daar dit alles, op zijne jaren zeer moeilijk, en zelden geheel te verhelpen is. Men gelove ons op ons woord: wij hebben ons leven midden onder de jeugd doorgebracht; wij hebben ze van nabij gezien en gadegeslagen; ondervinding heeft ons overtuigd, taal en hart zijn het bij ons ééns. Ook heeft het ons innig bedroefd, het bisdom zoo lang beroofd te zien van een gestigt, dat wij als allernoodzakelijkst achten. Van den beginne af, riepen wij, tot deszelfs spoediger oprigting de milde liefde edeler zielen in en veele stonden met rijke giften gereed. Dan wij wierden door treurige gebeurtenissen verhinderd. Dank zij deze weldoeners! hunne namen staan op eene lijst geschreven, en eens zullen onze lieve kweekelingen voor derzelver welvaart hunne gebeden bij de onze voegen met dat dankbaar gevoel, hetwelk den Hemel treft. Intusschen hebben hunne milde bijdragen ons in staat gesteld, de eerste noodzakelijkste onkosten te doen, en de daartoe bestemde gebouwen in gereedheid te brengen.

Gij weet, W. B. B., dat wij voornemens zijn dit nuttig gestigt te vestigen in de prachtige Abdij van Hertogenrade gelegen zes uren van Maestricht, tien van Luik, tusschen de twee provinciën Luik en Limburg in, maar aan de uiterste grenzen van het bisdom. En, daar de tijden, door Gods barmhartige voorzienigheid over ons vaderland, iets rustiger worden, zoo hebben wij de opening van hetzelfde bepaald op den 17en October aanstaande, en het voorlopig examen der jongelingen, welke verlangen er in opgenomen te worden, op den 21en van den maand September. Wie de abdij gezien heeft, zal moeilijk beslissen wat al treffelijker is, de ruime, luchtige, gezonde fraaie huizing of derzelver heerlijke ligging, hoven en wandelingen. Twee schoone steen-wegen maken den toegang ervan zeer gemakkelijk, en niemand twijfelt er aan, of de vereeniging van zoo veele voordeelen is meer dan toereikende, om het onaangename goed te maken, hetwelk de verre afstand voor eenige gedeeltens van ons bisdom oplevert.

Wij zullen in de inrigting der tweede afdeeling van ons Seminarie het ontwerp volgen, dat door de andere bisdommen reeds is aangenomen, en wel op volgende gronden.

- I. Die eerste afdeeling staat alleen open voor jongelingen die zich den geestelijken stand willen toewijden, die eenigen trek, eenige neiging voor dien stand gevoelen, en met volle toestemming hunner ouders denzelven mogen intreden.
- II. Het geheele opvoedings-plan zal naar dat doel worden ingerigt. De voornaamste zorg zal voor de vorming van het hart zijn, daar den kiem aller Christelijke en priesterlijke deugden te leggen, daar ijver voor godvrucht en goede werken te ontvlammen. Men zal de innige neigingen leren onderscheiden, en de roeping beproeven, om zeker te weten, of zij, gelijk Aaron, tot het heiligdom door God zelve worden beroepen. O! groter dienst kan men der jeugd niet bewijzen, want, neen, er is geen ongelukkiger mensch dan een priester zonder roeping; terwijl hij zijnen staat onteert, verwoest hij nog God's erfdeel.
- III. De studien zullen dezelve rigting volgen, en zoodanig met de theologischen in verband worden gebragt, dat bijna niemand dan de kweekelingen der eerste afdeeling, den *cursus* der tweede afdeeling met vrucht zal kunnen afdoen.

Dit plan bevat het middelbaar onderwijs of *humaniora* en de wijsbegeerte of *philosophie*.

De *humaniora* hebben eenen lageren en eenen hogeren cursus.

In den eersten leert men gezamenlijk de grieksche en latijnsche, de hoogduitsche en Fransche talen. Deze laatste is de taal van het gesticht, alhoewel men van de *syntaxis* af de jeugd ook zal gewennen, zich in het atijn uit te drukken.

In den tweeden zal men de zuivre beginselen der letterkunde doen putten uit beste schrijvers der oudheid en nieuwere tijd, zoo wel geweide en kerkelijke, als heidensche en wereldlijke dichters en redenaren, die men zal leeren elkander tegenoverstellen. Hierdoor zal men trachten eenen zuiveren smaak van kanzel-welsprekendheid te vormen, terwijl men niet alléén van stel- en schoone schrijftrant, maar ook van uitspraak en voordragt veel werk zal maken.

Op beide cursussen zal er een allergrondigst onderwijs gegeven worden in den godsdienst, zoo wel wat het dogma en de geschiedenis, als de zedeleer betreft; bij dit onderwijs, hetwelk tot inleiding tot hogere studien dienen moet, zullen alle bij-takken van onderrigt, over aardrijkskunde, geschiedenis, oudheden, etc. gevoegd worden, in zoo verre althans deze de wetenschap van den godsdienst volmaken.

De cursus der filosofie zal twee jaren duren, en bevatten de beredeneerde geschiedenis der oude en nieuwere wijsbegeerte, de logica,

metaphysica en ethica, dat is redeneer-, bovennatuur- en zedekunde, alsmede de beginselen der natuur- en wiskunde. Men zal zich beijveren de volmaakte overeenkomst aan te toonen tusschen de gronden der zuivere wijsbegeerte en die der theologie, ten einde voor de dogmatica en polemica des te scherper wapenen tegen alle dwalingen te leveren.

IV. Om dit doel zeker te bereiken, hechten wij aan de aanneming der kweekelingen onzer eerste afdeeling eenige voorwaarden, die wij zoodanig willen handhaven, dat niemand ons ten dezen zou kunnen misleiden zonder zich aan ernstige onaangenaamheden bloot te stellen.

1. Vooreerst, gelijk gezegd is, wij nemen alleen dezulken aan die ten minsten een begin van roeping tot den geestelijken staat gevoelen, en volkomen vrij zijn deze roeping te volgen.

2. Zij moeten tot het bisdom behoren, of den vasten wil hebben, zich in hetzelfde te vestigen.

3. Zij moeten van eerbare ouders zijn en die genoegzaam bemiddeld zijn, om in de kosten der studiën en daarstelling van eenen priesterlijken titel te voorzien.

Het is er verre van af, dat wij de armen verstooten, wanneer deze alle ware kenteekenen eener zuiv're roeping in zich vereenigen; in tegendeel wij zijn overtuigd, dat God dikwijls door dusdanige gezegende kinderen, even gelijk eertijds door arme visschers, groote zaken doet, en zoo menigmaal zulke uitverkorenen, dewelke kundige en ijverige herders altoos gemakkelijk van de menigte kunnen onderscheiden, zich zullen aanbieden, zullen wij ze met liefde en zorg aannemen; maar in 't algemeen geven wij de voorkeur aan die roepingen, welke in meer gegoede volksklassen gevonden worden, vooreerst om dat men daar meer rekenen kan op de zuiverheid der bedoelingen die na den geestelijken stand doen uitzien; dan ook, om dat de eerste opvoeding er beter is, en eindelijk, om dat de ondervinding leert, hoe zeer een volslagen gebrek aan persoonlijke middelen van bestaan, ook de deugdzaamsten menschen in menig geval in de bitters te verlegenheid brengt.

Wij hebben het noodig geacht, ten einde kost en huishouding op een en deftigen burger-voet te brengen, het kost-geld, even gelijk in de 2e afdeeling der Seminarie op 200 guldens N.L. te bepalen. Dan, overwegende, hoe veele diergene, welke hunne studien reeds begonnen hebben, niet zouden in staat zijn, hetzelfde geheel te voldoen, zullen wij uit onze eige middelen, ook reeds dit jaar, aan min vermogende, eenige beurzen uitdelen, ten getalle van 25 halve van 100 guldens N.L. en 50 kwartbeurzen van 50 guldens, mits zij met rede

hierop aanspraak kunnen maken.

Het *prospectus* van het gestigt zal het overige verklaren.

4. De jongelingen moeten ten minsten twaalf jaar oud zijn, gezond van lichaam, van goeden inborst, en ordentelijke opvoeding, bekwaam, vlug te lezen en te schrijven, onderrigt in de gronden hunner moedertaal en der Rekenkunde, en die blijkbaar, althans door hunne vatbaarheid in de kristelijke leer, voor studien geschikt zijn.

Men zal, degenen, die zich aanbieden, zorgvuldig over één en ander ondervragen, alsmede over de vakken, waarin zij reeds zouden mogen gestudeerd hebben.

V. Ieder moet voorzien zijn:

1. Van zijn doopceel.
2. Van een getuigschrift des E. H. Pastoors der Parochie alwaar hij is opgevoed, betreffende zijn geregeld en stichtend gedrag, alsmede de hoop die men op zijne roeping tot den geestelijken stand voeden kan, zoo wel wegens zijne geestvermogens, als wegens zijne genegenheden, hebbelikheden en karakter.
3. De getuigschriften der H.R. Professoren onder dewelke hij zou gestudeerd hebben, inhoudende onderanderen de plaatsen die hij in de *compositien* bekomen heeft.
Wat reeds elders gezegd is, herhalen wij: voortaan zal er des jaars maar één examen zijn, en niemand wordt aangenomen dan die hetzelfde heeft bijgewoond.

Mogen onze liefderijke dioecesanen voortgaan tot voltrekking van het nuttigste aller goede werken het hunne bijtedragen, en de Hemel hunne en onze pogingen zegenen!

En zal deze worden voorgelezen, in alle parochie-diensten op Zondag na de ontvangst, en de Parochianen zoo veel mogelijk worden uitgelegd.

Gegeven te Luik, onder onze handteekening, ons zegel, en de tegenhandteekening van den Secretaris van het bisdom, den 26 Augustus 1831.

CORNELIUS, Episc. Leod.

L.S. Op Bevel,

J. VAN DEN ACKER, Secret.

Adhortamur venerabilem clerum districtus Horstensis ac Sittardiensis aliarumque ecclesiarum nobis quâ Adm. Ap. subjectarum, ut ad praesens Mandatum se conformare velint. Leodii hâc 26 a augusti 1931.

J. A. BARRETT, Adm. Ap. et Rmi

Dni Ep. Leod. Vicarius gen.

Het abtsbrood of abtspensioen van Kloosterrade.

(Bijdrage tot de geschiedenis van de abdij).

(NB: de noten staan direct achter de betrokken alinea)

In Heyendael's vervolg van de Annales Rodenses lezen we voor 't jaar 1516 de volgende aantekening: "Carolus V rex Hispaniae utens jure ducibus Brabantiae "in laeto suo introitu" competente, ut videlicet possint singula ditionis suae monasteria gravare alimentacione unius personae, misit ad hoc monasterium quendam "portionistam" nomine Petrum van Roden". "Gebruikmakend van 't recht van de hertogen van Brabant om bij hun joyeuse entrée, d.w.z. hun plechtige regeeringsaanvaarding, ieder klooster van hun machtsgebied met 't onderhoud van een bepaalden persoon te belasten, zond koning Karel V van Spanje, een zekere Petrus van Roden naar onze abdij".

Dit is, zoover wij weten, de eerste keer, dat de landsheeren deze verplichting aan de abdij Kloosterrade oplegden. Toch is 't wel zeker, dat ook de hertogen van Brabant reeds vroeger van dit recht gebruik gemaakt hebben, zooals dit duidelijk blijkt uit Heyendael's: "Notitia status rerum, praerogativarum, onerum, bonorum ac jurium Monasterij Rodensis".

In dit boek wijdt de geleerde abt een afzonderlijk hoofdstuk aan 't zoogenaamde "abtsbrood", ook abtspensioen of abtsprebende genoemd, met 'n opschrift: "De onere panis abbatialis". We lezen daar 't volgende: "Op dit recht maakten onze landsheeren al sedert eeuwen aanspraak, in navolging van de Fransche koningen, die dit recht reeds sinds de oudste tijden onder hun kroonrechten rekenen en ook werkelijk uitoefenen". Ieder hertog van Brabant namelijk (of zijn vertegenwoordiger) bezwoer, bij zijn joyeuse entrée in Leuven en later in Brussel, plechtig de privileges van de steden en staten, terwijl daartegenover de vertegenwoordigers van steden en staten den eed van trouw aan hun vorst aflegden. Bij deze gelegenheid had de souverein 't recht iedere abdij van zijn land met een abtsbrood te belasten 1).

NOOT 1) Vergelijk ook E. Poulet: Mémoire sur l'ancienne constitution brabançonne, Deel 31 van: Mémoires couronnés et Mémoires des Savants Etrangers publiés par l'Académie Royale, Bruxelles, p. 307, waar artikel 64 van de Joyeuse entrée van Karel V over de clerus zegt: „Il est tout simple que ce soit lui qui paye les frais que le prince devait faire pour obtenir du pape la réduction de l'espèce d'impôt prélevé sur le clergé lui-même. Cet article n'exclut pas ce qu'on appelait les pains d'abbaye, c'est à dire la pension dont chaque prince temporel à son avènement au duché pouvait

*une fois charger chaque abbaye". Cette dernière exaction remonte certainement au "Jus spolii" du moyen âge.
(einde Noot 1)*

Sinds nu, vanaf 1288 Limburg met Brabant verbonden was, gold dit recht ook voor de abdijen van ons land, n.l. Kloosterrade en Val-Dieu.

Bij koninklijk decreet werd de naam van die persoon bekend gemaakt, waarvoor de met 't 'abtsbrood belaste abdijs te zorgen had. Hiervoor kwamen in aanmerking ontslagen dienaren, beambten of officieren van den koning of hun familieleden. Het recht hiertoe is door de betrokken kloosters nooit bestreden maar men waakte er angstvallig voor, dat die lasten niet te zwaar werden.

Omtrent de practische toepassing van de bepalingen over 't abtsbrood hadden bekende juristen, op instigatie van de abdijen in den loop der tijden de volgende richtlijnen opgesteld, die rechtsgeldig en in alle omstandigheden verplichtend waren:

1. De vorst kon 't klooster slechts eenmaal tijdens zijn leven of regeering en slechts met één prebende belasten. Daarom staat ook altijd in den machtigingsbrief van den koning: "Pourvû toute fois que d'autre n'ait été receu".

2. Wanneer de persoon die 't abtsbrood geniet nog leeft bij den dood van den koning, mag zijn opvolger geen andere zenden, voordat de eerste gestorven is 2).

*NOOT 2) Tengevolge daarvan viel de verleening van 't abtsbrood niet altijd samen met de troonsbestijging van den nieuwen vorst.
(einde Noot 2)*

3. Degene die 't abtsbrood ontvangt, kan slechts aanspraak maken op hetgeen de kloosterbewoners dagelijks tot hun onderhoud verschaft wordt. Bovendien moet 't klooster hem van de noodige kleeding voorzien, zooals 't dan ook in de schenkingsakte uitdrukkelijk gezegd wordt: - avons donné et octroyé, donnons et octroyons le dit bien et vivre d'un religieux en votre dite abbaye en verder: de livrer par chacun jour pitance, vivres et autres ses nécessités, tellesque de raison comme a un de vos dits religieux avec vêtement suffisant.

4. De betreffende persoon kan gedwongen worden in 't klooster te gaan wonen. 3)

*NOOT 3) Vroeger werden de "portionistae" in de abdijs opgenomen en daar werd zoolang ze leefden voor hun levensonderhoud gezorgd. Zij werden dan gasten van 't klooster.
Dergelijke personen schijnen er in Kloosterrade altijd geweest te zijn. Gewoonlijk waren 't kunstenaars (schilders en musici) die hun*

ouden dag in de aangename rust van 't klooster onbekommerd wilden doorbrengen en als tegenprestatie hun kunst in dienst van de abdij stelden. Voor Kloosterrade zijn er in de 17e en 18e eeuw meerdere van zulke "commensales" aan te wijzen. Zoo stierf in 1691 een zekere Caspar Volpracht, geboortig uit Schmalkalden in Hessen, die de abdij vele jaren als organist en schilder gediend had. In 't jaar 1745 wordt de dood vermeld van een 78-jarigen commensaal, Franken genaamd. Daarna werd in 't jaar 1747 met goedkeuring van 't kapittel, als commensalis et subditus perpetuus, toegelaten de schilder Johannes Jacobus Kaare, met de uitdrukkelijke verplichting zijn kunst ten dienste van de abdij uit te oefenen.

Degene, die 't abtsbrood ontvingen, waren dus eigenlijk gelijk aan de commensales, alleen met dit verschil, dat zij geen verplichting op zich namen op de een of andere wijze voor 't klooster werkzaam te zijn. Vele portionistae beviel 't verblijf in 't klooster allermint en ook door de kloosterbewoners werd hun aanwezigheid soms als een last beschouwd, zoodat er zich allerlei onaangenaamheden voordeden. Tenslotte werden ook vrouwen als zoodanig aangewezen, die natuurlijk niet in 't klooster konden opgenomen worden. Daarom stond men hun later gewoonlijk toe, buiten 't klooster te wonen, terwijl de abdij dan jaarlijks 'n bedrag in geld betaalde. Het oorspronkelijke "abtsbrood" werd zoo dus de abtsprebende of abtspensioen. Volgens een decreet van koningin Anna Maria uit Madrid in 't jaar 1638 en een beschikking van den Conseil privé, onder Graaf de Monterey uit Brussel, 23 Sept. 1690, werd dit bedrag vastgesteld op 50' dukaten of 150 Brabantsche guldens.(einde Noot 3) (jrb blz. 92)

5. Het abtsbrood is als 'n ondersteuning te beschouwen. De juristen trekken daar dan ook de conclusie uit, dat de prebende vervalt zoodra de ondersteunde een erfenis krijgt of in zulke omstandigheden komt, die 't hem mogelijk maken, uit andere middelen behoorlijk te leven. Als motief daarvoor gold: "opulento non est jus vivendi ex eleemosynis."

Aan de hand van 't aanwezige oorkondenmateriaal, de akten en bewaardgebleven brieven in de archieven van Maastricht, Rolduc en Düsseldorf, kunnen we nu alle gevallen vaststellen, dat bij de regeeringsaanvaarding van een vorst de abdij met een abtsbrood belast werd.

Wij beginnen met Karel V: Zooals boven reeds vermeld is, werd in 1516 een zekere Petrus v. Roden naar Kloosterrade gestuurd, die door de abdij moest onderhouden worden. Buiten dit feit dat we lezen op een plaats in de Annales Rodenses 4), weten we hierover niets, want deze schenkingsakte, die zich in

Heyendaël's tijd volgens zijn "Notitia" nog in 't archief van de abdij bevond, is verloren gegaan; ook de oorspronkelijke akte bij de troonsbestijging van Philips II in 1556 is niet meer aanwezig. Wel echter vermeldt Heyendaël in zijn "Notitia" dat koning Philips II in 1557 de abdij Kloosterrade verplichtte te zorgen voor 't onderhoud van een zekere Severinus Guadier. In deze brief was door den koning uitdrukkelijk vermeld dat deze schenking enkel geschiedde, propter deum et in eleemosynam. Abt Wormbs kocht zich van deze verplichting vrij voor een jaarlijksche uitkeering van 20 Brabantsche guldens.

NOOT 4) Cfr. Ernst, Deel VII blz. 106. (einde Noot 4)

Kort na de troonsbestijging van Philips III verleende de aartshertog en hertogin Albert en Isabella prebende op de abdij Kloosterrade aan 'n soldaat Lambert van Zutphen (door Heyendaël abusievelijk Johannes van Zutphen genoemd), die in de dienst van den koning blind was geworden. De geldswaarde hiervan was geschat op 120 pond jaarlijks.

Van Zutphen was getrouwd en eischte nu, nadat hij zelf eerst zijn intrek in 't klooster genomen had, dat ook zijn vrouw met hem in de abdij zou inwonen en daar eveneens voor haar levensonderhoud gezorgd werd. Hiertegen protesteerde echter abt Straelen in Brussel en wist daar te verkrijgen, dat de abdij alleen te zorgen had voor 't levensonderhoud van van Zutphen en dat zijn vrouw niet tezamen met haar man in 't klooster zou wonen. Na de dood van Philips III in 1621 zond zijn opvolger Philips IV den 24sten Februari 1623 bij gelegenheid van zijn joyeuse entrée Johannes Leijken, oudkoetsier (serviteur de coches) van de landvoogdes Isabella naar de abdij Kloosterrade om daar van 't abtsbrood te leven. Omdat echter Lambert van Zutphen nog leefde, protesteerde abt Balduinus van Horpusch daarover bij 't Brusselsche Hof, toen Leijken op zekeren dag in 't klooster verscheen en daar zijn recet opeischte.

De abt wist daar te verkrijgen, dat de schenkingsbrief van Leijken op 3 Februari 1624 door de conseil privé weer werd ingetrokken, omdat eenzelfde klooster niet tegelijkertijd met twee prebenden kon belast worden. 5)

NOOT 5) Zie Franquinet: "Beredeneerde Inventaris der Oorkonden en Bescheiden van de abdij Kloosterrade" No. 348, en Heyendaël's vroeger aangehaalde "Notitia". (einde Noot 5)

Ook in de schenkingsbrief van Leijken was vastgesteld, dat inplaats van 't abtsbrood 120 pond in geld betaald kon worden. Toen van Zutphen stierf, werd volgens besluit van 19 December 1636 door aartshertogin Isabella het vrijgekomen abtsbrood geschonken aan een zekeren Jacobus Schult. 6)

NOOT 6) Vergelijk de boven aangehaalde oorkonde bij Franquinet nr. 348. (einde Noot 6)

In 1665 stierf Philips IV en Karel II; de laatste mannelijke Spaansche Habsburger volgde hem op; 26 April 1667 verleende de nieuwe vorst het

abtsbrood van Kloosterrade aan Antonius Laurentinus Elsius, den zoon van wijlen Sigebert Elsius, in leven staatssecretaris te Brussel. De geldswaarde hiervan werd uitdrukkelijk bepaald op 150 Brabantsche guldens per jaar. (jrb.blz.93)

Abt Petrus Melchioris van der Steghe stond deze persoon toe buiten 't klooster te wonen en keerde hem tot zijn dood in 1682 het bepaalde bedrag van 150 gulden uit. De nieuwe abt, Johannes Bock, wilde echter niet langer dit bedrag betalen, zooals zijn voorganger dat gedaan had. Hij had liever, dat Elsius in de abdij kwam wonen, waar hij dan kost en kleeding zou ontvangen. Elsius vond dit goed en leefde nog 'n tijdlang in Kloosterrade. Spoedig daarna echter, in 1686, verliet hij 't klooster en trad als novice in 't klooster der Praemonstratensen in Steinfeld. Niet lang daarna echter verwisselde hij 't novicenkleed van Steinfeld met dat van Hillesheim, een abdij van dezelfde orde in Brabant. Hier bracht hij zijn noviciaatsjaren door en legde er ook zijn kloostergeloften af. Toen abt Bock dit vernam, liet hij Elsius weten, dat hij niet van plan was voor de jaren dat hij Kloosterrade had verlaten, eenige geldelijke vergoeding te geven, temeer omdat Elsius door zijn kloostergeloften civielrechterlijk niet meer bestond. Bovendien waren de rechtsgeleerden, wier advies hij ingewonnen had, zijn meening toegedaan. Hiermee scheen 't geval Elsius afgedaan. Toch was dit niet zoo en ontstonden hieruit juist heel wat moeilijkheden voor de abdij. Elsius had namelijk bij zijn intrede in 't klooster de jaarlijksche inkomsten van zijn abtsbrood aan zijn zuster vermaakt. Vijftien jaar later, in 't jaar 1701, wendde zich een zekere Cornets, secretaris van de conseil privé te Brussel tot prelaat Bock, en eischte van hem, op grond van het legaat, aan zijn vrouw, de zuster van Laurentius Elsius, de jaarlijksche som van 150 gulden uit 't abtsbrood van zijn zwager, uit te betalen. En dit niet alleen voor de volgende jaren, maar ook over de tijd van 15 jaren, die verlopen was sinds 't vertrek van Elsius uit Kloosterrade.

Naar aanleiding van deze ongehoorde eisch liet nu de abt, door bekende juristen, een uitvoerig rapport over deze kwestie opmaken. De rechtsgeleerden waren van meening, dat deze eisch niet wettig was. Toentertijd immers had Elsius 't goedgevonden 't abtsbrood in de abdij in natura te ontvangen, zooals dat door den abt was voorgesteld en hij had ook inderdaad een tijdlang in 't klooster gewoond. Bijgevolg kon nu de betaling in geld niet geëischt worden.

Verder konden dergelijke zaken niet als legaat vermaakt worden. En tenslotte moest de kloostergelofte van Elsius gelijkgesteld worden met civielrechterlijken dood, zoodat dus 't in 1667 verleende abtsbrood niet meer bestond en een nieuw, volgens de voorschriften van de joyeuse entrée, niet meer kon verleend worden voor de troonsbestijging van een nieuwen vorst.

Op grond van dit advies wilde men 't in Kloosterrade eerst tot 'n proces laten komen. Cornets legde den abt echter verschillende uitspraken in soortgelijke gevallen voor, ofschoon hij toegaf, dat de abdijen vrij waren ofwel 't onderhoud in natura te geven ofwel zich van deze verplichting vrij te koopen tegen betaling

van een jaarlijksch bedrag in geld, maar dan waren ze toch in elk geval gehouden de eenmaal genomen keuze gestand te doen. Omdat nu abt van der Steghe vanaf 1667 jaarlijks 150 gulden aan Elsius betaald had, bleef dat recht op verdere betaling bestaan. De verandering hierin, onder abt Bock in 1682, die Elsius dwong in de abdij te gaan wonen, bezat geen rechtsgeldigheid. Onder deze omstandigheden besloot abt Bock tenslotte te trachten met Cornets een schikking te treffen, die voor beide partijen aannemelijk was, omdat hij voor zijn persoon 't voeren van processen zooveel mogelijk vermeed en ook omdat hij er geenszins van overtuigd was dat 't proces, gezien de zeer ingewikkelde rechtskwestie, 'n gelukkig verloop zou hebben. Daarom kwam men tenslotte overeen, dat de zwager van Elsius ineens een som van 1400 gulden als schadeloosstelling zou uitbetaald krijgen, waarmee hij dan van alle verdere aanspraken afzag. Van zijn kant verplichtte Cornets zich, zijn invloed aan te wenden om van Philips van Anjou te verkrijgen, dat de abdij Kloosterrade bij zijn aanstaande joyeuse entrée na den dood van Karel II met geen nieuw abtsbrood zou belast worden. Voor 't geval echter dat dit niet gelukken zou, beloofde hij 600 gulden aan de abdij terug te betalen. 7)

NOOT 7) Elsius stierf in October 1716 en Heyendael zegt hierover in zijn "Notitia": "Ideo dicta transactio abbatiae Rodensi multum profuit". Inderdaad had de abdij veel voordeel gehad bij die schikking met Cornets, wanneer men bedenkt dat anders nog minstens 30 jaar 150 gulden had betaald moeten worden. (einde Noot 7) (jrb. blz. 94)

Deze laatste overeenkomst zou evenwel van geen beteekenis zijn, want de Spaansche successieoorlog, die thans uitbrak, schiep verhoudingen, die niemand had kunnen voorzien.

Philips van Anjou besteedde wel als Philips V den Spaanschen troon, maar de vroegere Spaansche Nederlanden kwamen in bezit van 't huis Oostenrijk. Daardoor ontstonden geheel nieuwe toestanden, die ook van invloed waren op 't oude gebruik aangaande het verleenen van 't abtsbrood. 10 Januari 1719 ontving de abdij Kloosterrade een schrijven van Keizer Karel VI, waarin bij gelegenheid van zijn regeeringsaanvaarding het vervallen abtsbrood verleend werd aan Joseph Ramirez de Aragon, den zoon van Joseph Ramirez, lid van de Conseil privé, Doctor utriusque juris. Deze had zich namelijk in de Spaansche Successieoorlog als aanhanger van den kroonpretendent Karel III, thans Keizer Karel VI, groote verdiensten voor 't huis Habsburg verworven. Dit schrijven bevatte, in tegenstelling met de gewoonte in den Spaanschen tijd, twee gewichtige veranderingen. Op de eerste plaats, dat het abtsbrood niet meer in natura, maar in geld moest betaald worden, en wel in jaarlijksche termijnen van 150 guldens.

Het was dus in 't vervolg niet meer aan de abdij toegestaan, om, zooals vroeger, zelf de manier van betalen te kiezen. Verder werd daarin uitdrukkelijk bepaald, dat de abdij reeds vanaf den dag van de troonsbestijging tot het betalen

hiervan verplicht was. Ook dit was nieuw en ongewoon, want vroeger begon die verplichting eerst op den datum van den schenkingsbrief van den vorst. Deze laatste bepaling liet echter nog een tweede uitleg toe. Want wegens de verwarde toestand, die tengevolge van den Successieoorlog ontstaan was, had de joyeuse entrée van Karel als hertog van Limburg tweemaal plaats gehad. Den eersten keer had zij plaats in December 1703 in de stad Limburg, toen de verbonden legers bezit genomen hadden van 't hertogdom Limburg en 't land van Overmaas, waarbij echter niet alle gebruikelijke ceremonien en rechtsvormen in acht genomen waren. De tweede plechtige regeeringsaanvaarding had 11 October 1707 te Brussel in tegenwoordigheid van Markies de Prié plaats gevonden ten overstaan van de vertegenwoordigers van de Staten van Brabant en Limburg. 8)

NOOT 8) Eigenlijk hadden er drie inauguraties plaats gehad, namelijk 21 Februari 1702 te Brussel, waar de Staten van Brabant en Limburg, den vertegenwoordiger van Philips V, Markies de Bedmar huldigden; 6 December 1703, toen de inauguratie van Karel III als hertog van Limburg tegenover de Staten van 't hertogdom plaats had en tenslotte 11 October 1707, toen Karel VI, vertegenwoordigd door Markies de Prié, te Brussel, de hulding van de Staten van Brabant en Limburg in ontvangst nam. Voor nadere bijzonderheden hierover zie: Prof. Dr. Goossens: Etude sur les Etats de Limbourg et des Pays d'Outremeuse pendant le premier tiers de XVIIIe siècle. Kerkrade-Louvain 1910 p. 35-37. (einde Noot 8)

Dr. Ramirez verlangde nu voor zijn zoon de betaling van 't pensioen vanaf de eerste inhuldiging van Karel, dus vanaf 't jaar 1703, zoodat dus volgens zijn opvatting bij de overhandiging van de schenkingsakte reeds zestien betalingstermijnen van 150 gulden vervallen waren.

In Kloosterrade was men echter heelemaal niet genegen deze eisch in te willigen, ofschoon men van den anderen kant toch ook weer, wanneer 't eenigszins mogelijk was, een proces wilde vermijden. Daarom stuurde abt Heyendael direct na 't ontvangen van 't keizerlijke schrijven een bedrag van 150 gulden over en stelde een regelmatige afbetaling van de verschuldigde som in 't vooruitzicht, echter onder deze voorwaarde, dat Ramirez de kosten zou dragen voor 't overbrengen van 't geld naar Weenen of een andere plaats, die hij zelf daarvoor kon aanwijzen. Bovendien moest hij ieder jaar een authentiek bewijsstuk overhandigen, afgegeven door de overheid van de verblijfplaats van zijn zoon, dat deze nog in leven was. Toen Dr. Ramirez echter op zijn standpunt bleef staan, schreef de abt hem een langen brief en wees hem erop, dat men bij 't betalen van 't abtsbrood niet alleen moest zien naar den woordelijken tekst van den schenkingsbrief, want daar kon de betreffende persoon tenslotte in laten opnemen wat hij wilde, maar men er ook rekening mee houden moest, hoe de

uitvoering van deze wet in de Nederlanden werd opgevat. En 't kon toch ook niet in de bedoeling van den keizer liggen, deze belasting nog hooger te maken dan ze reeds was. Op de eerste plaats was 't van oudsher de gewoonte geweest, dat degene die dat pensioen ontving zich persoonlijk bij den abt kwam aanmelden; vóór dien tijd was men niet tot betalen verplicht. Ook had de abt altijd de keuze gehad, 't abtsbrood in natura te verstrekken ofwel jaarlijks een bepaald bedrag in geld uit te keeren. Verder berustte de veronderstelling van Ramirez, dat de regeeringsaanvaarding van Karel III reeds in 1703 had plaats gevonden, op 'n misverstand. Want de keizer verstond onder de begintermijn van betaling zonder twijfel niet de eerste, voorloopige inauguratie in Limburg in 't jaar 1703, maar de tweede plechtige huldiging door de Staten van Brabant en Limburg in 1707. Een andere uitleg van 't keizerlijk schrijven was niet denkbaar. Bovendien had Elsius, die vóór hem 't abtsbrood van Rolduc ontving, geleefd tot October van 't jaar 1716 en zooals de uitspraak van de Conseil privé van 't jaar 1624 betreffende Johannes Leijken duidelijk bewees, stond 't zonder twijfel vast, quod nemo praebenda frui potest, nisi prius vacaverit, dat niemand 't abtsbrood kon ontvangen, zoolang een andere daar nog de inkomsten van genoot. Of de vader van de nieuwe portionista met deze verklaring tevreden was, weten we niet. Want toen Heyendael zijn "Notitia" schreef, was deze kwestie nog hangend. Het schijnt echter niet tot 'n formeel proces gekomen te zijn, want een latere bemerking zegt, dat Dr. Ramirez tenslotte met 't eerste aanbod van den abt genoegen nam en dat zijn zoon na den dood van zijn vader ieder jaar 150 gulden uitbetaald kreeg. (jrb. blz. 95)

Toen Karel VI in 1740 stierf en zijn dochter Maria Theresia den keizerlijken troon besteeg, werd Kloosterrade opnieuw met een abtsbrood belast. 10 April 1745 namelijk werd door de keizerin, Maria Karolina de Hurrieta, de dochter van een keizerlijk officier de Hurrieta van 't Infanterieregiment de Prié, daarvoor aangewezen. 9)

NOOT 9) Vergelijk Franquinet o.l.c. Nr. 348. (einde Noot 9)

Zij schijnt tamelijk lang geleefd te hebben, zoodat de abdij bij de troonsbestijging van Joseph II niet belast werd. 't Laatste hooren we van een abtsbrood ten laste van de abdij Kloosterrade in 1793, kort voor den intocht der Franschen. Deze ontving Victoria Lantegel, de dochter van een officier in 't Regiment Arenberg. Deze schenkingsbrief werd afgegeven door den Gouverneur-Generaal Karel Lodewijk, met de bemerking dat dit geschiedde op grond van de regeeringsaanvaarding van wijlen Keizer Leopold in 1790. Volgens, alle waarschijnlijkheid leefde de bovengenoemde de Hurriete tot 1793. 10)

NOOT 10) Vergelijk Franquinet o.l.e. No. 348. (einde Noot 10)

Zoo zien we dus, dat de hertogen van Limburg en de koningen van Spanje, evenals de Duitsche keizers uit 't Huis Habsburg hun recht op 't verleen van 't zoogenaamde abtsbrood bij gelegenheid van hun joyeuse entrée in Limburg

steeds uitgeoefend hebben. En wat Kloosterrade aangaat, kan men een ononderbroken rij van personen aanwijzen, die door de abdij onderhouden werden vanaf 1516 tot de opheffing van de abdij door de Franschen. Anders was de toestand in de abdijen van Brabant.

Deze waren hiervan vrijgesteld sedert de regeering van Philips II, omdat zij belangrijk hadden bijgedragen in de begiftiging van de onder zijn regeering opnieuw gestichte Nederlandsche Bisdommen. Ofschoon nu Limburg wel met Brabant staatsrechterlijk verbonden was en onder één bestuur stonden, had 't toch niet dit privilege van de abdijen van Brabant en alle pogingen van Kloosterrade, evenals van Val-Dieu, dezelfde privileges ook voor hun abdijen te verkrijgen, mislukten, zoo als we nog zullen zien. (jrb. blz. 96)

Met de machtsovername van 't Huis Oostenrijk was er, zooals we reeds zagen, wat betreft 't vergeven van 't abtsbrood bij gelegenheid van de troonbestijging van den vorst heel wat veranderd. Een andere en werkelijk ingrijpende maatregel van de nieuwe regeering trad in werking voor 't geval dat er in 'n klooster door den dood van den abt 'n se disvacatio ontstond. Voor Kloosterrade trad deze toestand voor den eersten keer in, toen Frans Willem Rauschaw na den dood van Heyendael tot abt benoemd werd. Bij de overhandiging van 't keizerlijk benoemingsdecreet werd den nieuwen waardigheidsbekleeder in een eigenhandig schrijven van de landvoogdes Maria Elisabeth meegedeeld, dat er op de inkomsten van 't klooster een abtsbrood, groot 300 gulden, verleend werd aan Albertina Isabella de Wijnants, dochter van Graaf de Wynants. Terwijl het recht van den vorst om bij zijn joyeuse entrée 't klooster met een abtsbrood te belasten, van den kant van den abt en 't kapittel nooit in twijfel getrokken was, diende 't convent nu echter, direct na 't ontvangen van dit schrijven, 30 Augustus 1733, een plechtig en dringend protest in, dat door alle kanunniken van 't klooster ondertekend werd. In dit protest werd er met nadruk op gewezen, dat deze maatregel ongehoord was en, volgens het in de Nederlanden geldende recht, ontoelaatbaar.

Dit schrijven was vergezeld van 't verzoek, om dit besluit, dat 't vermogen van de abdij beduidend belastte, in te trekken of tenminste tot de definitieve oplossing van deze kwestie uit te stellen.

Tegelijkertijd werd daarover de meening gevraagd van bekende rechtsgeleerden en verschillende kanunniken werden naar Brussel gezonden om daar al 't mogelijke in 't werk te stellen, de abdij van deze nieuwe, ongehoorde belasting vrij te maken. 6 Juli 1734 bijvoorbeeld werd de Prior van Marienthal, Johannes Hendrik Nijssen, en de provisor van de abdij, Hendrik Thimister, als gevolmachtigden naar 't Hof te Brussel gezonden om daar persoonlijk de kwestie uiteen te zetten. 11 April 1735 werd de lector in de Theologie Johannes Joseph Haghen, een neef van Heyendael, eveneens daartoe afgevaardigd. Een bundel van 43 brieven van de hand van Haghen, die hij gedurende zijn verblijf te Brussel aan den abt van Kloosterrade stuurde, om hem over den gang van zaken te Brussel op de hoogte te houden en in sommige gevallen noodzakelijke

instructie te vragen, geven ons een aanschouwelijk beeld van den toestand aan 't toenmalige Hof te Brussel, omgeven door 'n uitgebreid net van intriges en kuiperijen.

Uit deze brieven kan men zien, hoe gewetensvol en ernstig Haghen de hem toevertrouwde taak opvatte en hoe hij al 't mogelijke deed om voor Kloosterrade gedaan te krijgen, dat die dreigende nieuwe belasting niet opgelegd werd. Hij was er van overtuigd, dat 't niet voldoende was alleen voor dit geval van betaling vrijgesteld te worden, maar dat men moest trachten 't privilege van volledige ontheffing van belasting voor de toekomst te verkrijgen, zooals de abdijen van Brabant dat bezaten sinds Philips II. Daarom liet hij zich uit 't kloosterarchief alle noodige bewijsstukken sturen en bezocht hij vanuit Brussel verschillende kloosters in Brabant, zoo als Villers, Afflighem, Grimberg en Averbode, om alles wat hem daarvoor dienstig kon zijn te verzamelen.

Het resultaat van deze grondige studie was Haghen's *Déduction d'un cas concernant l'abbaye de Rolduc en nature de pensions*, waarvan in Mei 1734 50 exemplaren bij G. A. Claudinos gedrukt werden en in de geïnteresseerde kringen verspreid om deze kwestie te bestudeeren. 11)

NOOT 11) Zie Corten: Rolduc in "Voord en Beeld, p. 150 en 151 en Franquinet o.c. p. 194. Een exemplaar ervan bevindt zich in 't Rijksarchief te Maastricht. (einde Noot 11) (Jrb. blz. 97)

Vervolgens bezocht Haghen meerdere malen vele invloedrijke personen zooals oppermaarschalk Graaf van Harrach, de leden van de Conseil privé, die met 't onderzoek van deze aangelegenheid belast waren, den kanselier van Brabant en den biechtvader van de landvoogdes, Père Amiodt. Ook geestelijke hoogwaardigheidsbekleeders, zooals de Bisschop van Antwerpen en den Pauselijken nuntius bij 't Brusselsche Hof wist hij voor die zaak te interesseeren en hij verzekerde zich daarmee van hun steun in zijn moeilijke taak. Tenslotte drong hij er bij zijn abt op aan er voor te zorgen, dat de Staten van Limburg zich met deze aangelegenheid, die in strijd was met de landsprivileges, gingen bemoeien. Inderdaad grepen de Staten van 't Hertogdom hier krachtig in, omdat zij in deze nieuwe wijze van belastingoplegging aan een abdij van 't land, een ernstige inbreuk zagen op hun oude geschonken rechten. Zij richtten tweemaal een verzoekschrift tot de Landvoogdes, en drongen er bij de Staten van Brabant op aan, hen in hun pogingen te willen steunen. Hiermee had Haghen alles wat hem hierbij kon helpen, in dienst van de zaak van zijn abdij gesteld, zoodat er nu kans bestond het beoogde doel, namelijk volledige vrijstelling van belasting, te bereiken. Maar ook de tegenpartij bleef niet werkeloos toezien. Gravin de Wijnants drong er bij 't Hof voortdurend op aan, dat haar 't toegewezen pensioen werd uitbetaald en invloedrijke familieleden en vrienden, haar broer, de opperhoutvester Graaf de Wijnants, haar neef, de pensionaris van de Staten van Brabant van den Broeck en andere hoogwaardigheidsbekleeders stonden haar

met hun hulp terzijde. 12)

NOOT 12) In Mei 1735 volgde door haar toedoen een veroordeeling van Kloosterrade en zelfs werd een bevel tot beslaglegging op de goederen van de abdij uitgevaardigd. Voor zijn goede betrekkingen wist Haghen echter bij de Landvoogdes tot twee maal toe een uitstel van 3 maanden en tenslotte nog een van 14 dagen te bewerken. Zie ook Franquinet o.c. No. 351. (einde Noot 12)

Zoo kon 't niet uitblijven, dat deze onderhandelingen langen tijd zouden duren en de kansen nu eens goed dan weer slecht stonden. De zending van Haghen duurde van 11 April 1735 tot 6 Februari 1736. Men moet de vasthoudendheid en volharding van Haghen bewonderen, die hij bij de vervulling van zijn opdracht aan den dag legde, maar ook 't geduld, waarmee hij steeds de zaak van zijn abdij tegen de aanvechtingen van de tegenpartij verdedigde.

Soms echter bracht 't intrigen-spel van zijn tegenstanders hem tot wanhoop, hetgeen in zijn brieven dan ook tot uiting komt. Zoo lezen we ergens over een onderhoud dat hij had met den biechtvader van de Landvoogdes, en deze de woorden van Gravin de Wijnants aanhaalt: "que la Wynants pleurait pour avoir sa pension, disant que sans cela elle n'avait pas de quoi vivre". Verstoord voegt Haghen hieraan toe: Chose étrangère! On n'a pas de quoi vivre, et dans les habits traitements festins, carosses tout doit briller! Ce que je n'ai pas laissé de publier ou besoin était."

In zijn bovengenoemd geschrift had Haghen op aanraden van den Nuntius ook gewezen op de armoede van de abdij, en verklaard dat de geringe inkomsten van 't klooster alleen aangewend werden om 't aantal kloosterlingen uit te breiden. Dit feit kon door de tegenpartij niet ontkend worden. Maar hierbij was 't gevaar groot, dat men wel voorloopig van die belasting zou vrijgesteld worden, maar toch niet definitief daarvan ontheven.

Inderdaad verklaarde Graaf van Harrach, voorgelicht door den raadspensionaris van den Broeck en verschillende medeleden van de Conseil privé, bij gelegenheid van een audiëntie aan Haghen: "que l'opinion était que sa Majesté Impériale avait le droit de charger de pensions, dont il s'agit, les abbayes tant en Brabant et Limburg que dans les autres Provinces des Pays-Bas, du moins celles dont les Abbés n'ont pas de séance aux Assemblées des Etats de Brabant, et que ce n'était effectivement qu'en considération de la modicité de la dote de celle de Rolduc, que celle-ci en avait été dispensée pour cette fois seulement." (Jrb. blz. 98)

Omdat deze uitspraak op een reeds voorloopig genomen besluit van de Conseil privé scheen te wijzen, besloten nu de Staten van Brabant de kwestie naar de eerstvolgende algemeene vergadering in Mei 1736 te verwijzen. Dit was een zware slag voor Haghen, die daardoor al zijn plannen in duigen zag vallen. In

vertwijfeling roept hij uit in zijn brief van November: 1735: "Quoi faire? Faut-il obéir au decret déjà porté sans forme de justice et payer avec patience la pension, dont il s'agit, reconnaissant ainsi avec un tort irréparable tant de notre abbaye que des autres un droit qui n'existe pas." Op deze spontane uiting van ontmoediging volgt zijn kalm besluit, dat men toch tot 't einde toe moest volhouden om voor Kloosterrade nog te bereiken wat onder de gegeven omstandigheden mogelijk was. Thans verbleef Haghen vanaf December 1735 voor de vierde en laatste maal in Brussel, dit keer zelfs inognito, om verborgen te blijven voor zijn tegenstanders en hen niet tot nieuwe bemoeingen aan te zetten. Ondertusschen werd de zaak verder afgehandeld. 6 Februari 1736 viel de beslissing.

De abdij Kloosterrade werd dit keer, op grond van haar geringe inkomsten, van betaling van 't abtsbrood vrijgesteld. De nagestreefde ontheffing en gelijkstelling met de abdijen van Brabant was dus niet bereikt en teleurgesteld keerde Haghen naar Kloosterrade terug. Ook de gelukwensen van zijn vrienden konden hem niet heenzetten over 't feit dat 't voornaamste niet bereikt was. 13)

NOOT 13) Het betalen van 't jaargeld voor gravin de Wynants werd 'n maand later overgedragen op de abdij St. Martin in Tournai, waarvan juist de abt gestorven was. Franquinet o.c. p. 193 zegt, dat de abdij Kloosterrade hierdoor voor goed van 't betalen van deze belasting vrij was. Dit is echter niet 't geval geweest, zooals de verdere ontwikkeling der gebeurtenissen klaar en duidelijk bewijst. (einde Noot 13)

Dat de vrees van Haghen niet ongegrond was, zou spoedig blijken. Want de vrijstelling van 't abtspensioen voor de Wijnants, die in 1736 werd uitgesproken, was niet van langen duur. Reeds spoedig schijnt 't besluit van 6 Februari 1736 herroepen te zijn. Abt Rauschaw, die wist hoe de kanunniken over deze kwestie dachten en zich zeker wegens zijn ziekte, geen nieuwe zorgen op den hals wilde halen, ging er in 't geheim toe over, om onaangenaamheden met zijn kanunniken te vermijden, Mevrouw de Nény, geb. Gravin de Wijnants, het pensioen uit te betalen. Het spreekt vanzelf dat dit feit op den duur niet voor 't convent verborgen kon blijven. Toen namelijk de pensionaris van de Staten van Limburg, de Limpens, zich in naam van Mevr. de Nény wegens achterstallige betalingen tot provisor Savelberg wendde, werd de handelwijze van den abt bekend. Wegens dit feit beschuldigde het geheele kapittel hem ervan, zonder hun toestemming tot deze betalingen te zijn overgegaan. De ontevredenheid en opgewondenheid van de kanunniken ging zoo ver, dat men er in 't jaar 1743 ernstig over dacht, hem de verschuldigde gehoorzaamheid op te zeggen, en men zelfs aan de geldigheid van zijn keuze ging twijfelen. 14)

NOOT 14 (??) Volgens 't concordaat van Philips II met den H. Stoel, moest de koning uit een voordracht van 3 personen door 't

kapittel er een kiezen (vergel. hierover J. Kleyntjes S.J.: "De verkiezing van den laatsten abt van Rolduc vóór de Hervorming". in de Publications de Maestricht, tome XVIII p. 61-69 en in Rolduc's Jaarboek 1930 p. 77, volgens Franquinet o.c. p. 194, nota 1). Dat was bij de keuze van Rauschaw niet gebeurd. (einde Noot 14)

Hiertoe is 't echter niet gekomen, omdat de zieke abt spoedig daarna stierf in 't jaar 1744.

Toen na den dood van abt Rauschaw de voorbereidingen voor de keuze van een nieuwen abt getroffen werden, dook 't gevaar van de verleening van een nieuwabtsbrood weer op. Toen einde April de keuzecommissie uit de abdij vertrokken was, kwam er bericht binnen van Graaf de Figurs, den verslaggever van deze kwestie in de Conseil privé, dat de behandeling van de abtsbroodskwestie van Kloosterrade aangevraagd was. In bange zorg wendde Prior Goswin Fabritius zich in een brief tot abt Martih Staignier van Villers "pour le prier et conjurer de nous donner conseil et secours de la manière la plus sûre, en nous suggérant les mesures à prendre pour éloigner le fardeau de la dite pension." 15)

NOOT 15) Deze brief, gedateerd 3 Juni 1745 bevindt zich in het archief van Rolduc; Zie portefeuille: Briefwisseling Fabritius. (einde Noot 15)

De vrees van den Prior was maar al te zeer gegrond. Want toen hij 16 Juli tot abt van Kloosterrade gekozen werd, kwam er een schrijven uit Weenen, dat inhield de betaling van 300 gulden jaarlijks ten laste van 't abdijsvermogen. 16)

NOOT 16) Zie voor de volgende gebeurtenissen 't Diarium rerum memorabilium abbatiae Rodensis, in 't jaar 1745 en 1746, origineel in 't rijksarchief te Düsseldorf, afschrift in 't archief van Rolduc, en de briefwisseling van Fabritius, in 't archief van Rolduc en Franquinet o.c. p. 194. (einde noot 16)

Hiervoor waren aangewezen 2 zonen en 2 dochters van een zekere van Urban. Fabritius verklaarde nu aan 't vergaderde kapittel, dat hij onder geen voorwaarde deze nieuwe belasting zou betalen. (Jrb.blz. 99)

Aanstonds werd er nu een verzoekschrift aan de keizerin te Weenen gericht, waaraan nog was toegevoegd de meening van 13 Brusselsche rechtsgeleerden, over 't abtsbrood van 1733, de verklaringen van de Staten van Limburg en Brabant, 't decreet van de Landvoogdes Maria Elisabeth uit 't jaar 1735 en een plechtig protest over de huidige omstandigheden. Tegelijkertijd werd ook een schrijven gericht aan Graaf van Harrach, die 't beste met de onderhandelingen van 1735 op de hoogte was en de abdij goedgezind was.

Spoedig daarna, 22 Juni 1745, werd uit Antwerpen een brief ontvangen van Graaf van Kaunitz-Rittberg, de gevolmachtigde van de regeering in de Oostenrijksche Nederlanden, die tegelijkertijd de benoeming van Prior Fabritius tot abt en de verleening van een abtsbrood van 200 gulden meedeelde. 17)

*NOOT 17) Het Brusselsche Hof verbleef in dien tijd, wegens de Oostenrijksche Successieoorlog te Antwerpen, omdat Brussel in handen van den vijand was gevallen.
(einde Noot 17)*

De abdij werd verplicht zich aan deze belasting te onderwerpen en daar ten spoedigste antwoord op te geven. In Kloosterrade besloot men, hierover Haghen, den pastoor van Eupen, te raadplegen, die toentertijd de onderhandelingen in Brussel gevoerd had. 28 Juni volgde 't antwoord aan Kaunitz. Allereerst werd gewezen op de behoeftige middelen van de abdij. Het totaalinkomen uit de goederen, pachten, rechten en tienden, werd geschat op 4244 kronen. De gewone belasting bedroeg 1022 tot 1300 kronen; voor 't onderhoud van de gebouwen, de onderhoudskosten en loon van de knechten en de gebruikelijke aalmoezen, werd eveneens 1849 kronen berekend, zoodat er tenslotte voor 't onderhoud en de kleeding van abt en 20 inwonende kanunniken slechts 1095 kronen 's jaarlijks overbleef. Onder deze omstandigheden werd nogmaals om ontheffing van 't abtsbrood verzocht. Wat betrof de onderwerping aan 't besluit van de regeering, wees men erop, dat dit niet door 't gewone kapittel, maar door alle kanunniken, ook die buiten 't klooster verbleven, moest beslist worden. Deze zouden hun besluit echter afhankelijk stellen van dit advies en de toestemming van de Staten van Limburg en Brabant, waarmee men gemeenschappelijke belangen had en van wie men moreele steun in deze kwestie verwachtte. De prior voegde hier nog aan toe, dat hij ook in dien zin aan Graaf van Harrach geschreven had. Hierna bleef de zaak een tijdlang rusten.

11 December 1745 kwam 'n bericht uit Weenen, dat de keizerin het verzoek van 't kapittel had afgewezen en de betaling van 't abtsbrood eischte. Nadere berichten daarover zou de abt ontvangen uit Antwerpen. Dit schrijven volgde 20 December. Daarin zette Graaf von Kaunitz uiteen, dat hij alle gronden tot ontheffing onderzocht had en daarover verslag had uitgebracht te Weenen. De keizerin echter bleef bij haar vordering. Daarom kreeg de abdij opdracht binnen 14 dagen de gebruikelijke schriftelijke onderwerping aan 't regeeringsbesluit naar Antwerpen te sturen. De abt las deze brief in 't kapittel voor en verklaarde met nadruk, dat hij wegens den eed, dien hij bij zijn keuze en wijding tot abt had afgelegd, de verlangde schriftelijke onderwerping niet kon geven. Hij wilde echter nog het gevoel van 't algemeen kapittel in deze kwestie hooren.

Daarom vroeg hij aan von Kaunitz nog eenige weken uitstel toe te staan. Tegelijkertijd voegde hij er uittreksels bij uit de voorgescreven eedformules van den abt, evenals verklaringen van den pastoor van Afdon, Thimister, den vorigen provisor van de abdij, en van den tegenwoordigen provisor Savelberg,

waarin deze erop wezen, dat zij nooit een zoodanige onderwerpingsformule gezien hadden, behalve een, door den vorigen abt voorwaardelijk opgesteld. **(Jrb. blz. 100)**

Het aangekondigde algemeen kapittel had plaats 11 Januari 1746. Daarin werd besloten, dat de abt de gevraagde onderwerping moest weigeren. Verder werd besloten schriftelijk de hulp in te roepen van de voornaamste abdijen van Brabant, namelijk Villers, St. Geertruid bij Bierbeek, Tongerlo en Averbode. Ook Val-Dieu werd om bijstand gevraagd. Wanneer 't noodig mocht zijn, een commissie naar Antwerpen te zenden, werden daarvoor aangewezen Pastoor Haghen, Thimister, Provisor Savelberg en Lector Gouvy. Het in dezen zin opgestelde verzoekschrift van den abt werd door von Kaunitz afgewezen en opnieuw de toezending van 't onderwerpingsschrijven geëischt. Toen de abt ook hieraan geen gevolg gaf, sloeg men te Brussel een scherperen toon aan.

1 April 1746 verscheen plotseling deurwaarder Le Moine in de abdij en toonde een schrijven van Graaf von Kaunitz, benevens een dwangbevel. Daarin werd gezegd dat de overbrenger van den brief oogenblikkelijk tot executio ad factum zou overgaan, wanneer de abt zich niet binnen de laatsttoegestane tijd van uiterlijk 8 dagen, onderwierp, en de betaling van 't abtsbrood nakwam.

9 April schreef Fabritius wederom aan von Kaunitz en legde hem nog eens de redenen voor, die hem tot de weigering hadden gedwongen. Hij verklaarde zich bereid, wanneer men dit tenminste wenschte, een kanunnik met alle noodige inlichtingen naar Antwerpen te zenden. 13 April verscheen de deurwaarder opnieuw in de abdij, overhandigde 't executiebevel en ging toen weer weg met de mededeeling, dat hij over eenige dagen terug zou komen om eventueel tot beslaglegging over te gaan. Onder deze ernstige omstandigheden beraadslaagde de abt langen tijd met de vier aangewezen vertegenwoordigers van 't kapittel en stelde zich in verbinding met aanzienlijke leden van de Staten van Limburg.

21 April verklaarde Le Moine echter dat hij niet langer meer kon wachten en nu definitief tot executio ad factum moest overgaan. Ondanks deze medededing volhardde de abt in zijn weigering, maar voegde er aan toe, dat zijn houding niet berustte op verzet of ongehoorzaamheid tegenover de wereldlijke overheid, maar hij alleen het oordeel van zijn geweten volgde, en op de landsprivileges steunde.

Hij verzocht Le Moine deze verklaring in de akte op te nemen, hetgeen deze beloofde te doen. Daarop begaf de deurwaarder zich naar den provisor en nam daar een bed met toebehooren in beslag, dat voor 32 pattacons verkocht werd, waarmee de tot nu toe gemaakte onkosten gedekt waren.

6 Mei verscheen Le Moine weer opnieuw en overhandigde een schrijven van Graaf von Kaunitz, waarin deze onder scherpe bewoordingen een geldboete van 1000 pattacons oplegde en verder verklaarde, dat men een verdere weigering als een ernstig verzet zou beschouwen en daarnaar zou handelen. De abt hoorde deze verklaring kalm aan en reisde vervolgens naar Henri-Chapelle, naar de

Statencvergadering, terwijl Le Moine de beslaglegging voortzette. In Henri-Chapelle legde de abt de vergaderde Staten 't ontvangen decreet voor, wat een storm van verontwaardiging ontlokte. De vergadering besloot aan von Kaunitz te schrijven, het standpunt van de Staten uiteen te zetten en den minister te verzoeken de kwestie naar een daartoe bevoegde rechtbank te verwijzen, overeenkomstig de voorschriften van de joyeuse entrée. Aan den abt gaf men de raad, de onderhandelingen direct weer aan te knopen en daartoe een van zijn kanunniken naar Antwerpen te sturen. Dit geschiedde. Daar Haghen afwezig was, reisden Savelberg en Gouvy met alle noodige bewijsstukken af. Maar ook deze laatste poging om ontheffing van belasting te verkrijgen mislukte tengevolge van de ontoegeeflijkheid van Graaf von Kaunitz. Daarom besloot abt Fabritius Mei 1736, met tegenzin de onderwerpingsformule te onderteekenen en Kloosterrade bleef nu ook in de toekomst met abtsbrood belast.

Toen nu Graaf von Kaunitz in hetzelfde jaar vervangen werd door veldmaarschalk Graaf van Batthiany, besloot men in Kloosterrade weer opnieuw pogingen aan te wenden om ontheffing van 't abtsbrood te verkrijgen. 21 Januari 1747 overhandigde de abt den grijzen veldmaarschalk een verzoekschrift aan de keizerin. Deze beloofde te doen wat in zijn macht was.

De Conseil privé echter weigerde een voorgesteld onderzoek naar de inkomsten van de abdij bij 't Hof te bepleiten. Tengevolge hiervan waren alle verdere pogingen hopeloos, zoodat de abt maar besloot deze zaak voortaan te laten rusten en alles verder aan de Goddelijke Voorzienigheid over te laten. Sinds dien heeft men niet meer getracht de ontheffing van 't abtsbrood te verkrijgen. 18)

18) Ook Val-Dieu, de andere abdij in Limburg stelde herhaaldelijk pogingen in 't werk om ontheffing van de zware belastingen te verkrijgen, maar eveneens zonder succes. Zoo kreeg in 1749 bij den dood van abt Jean Dubois zijn opvolger Le Gro 500 gulden als abtspensioen te betalen. Ook hier waren alle protesten zonder succes. In 1759 na den dood van Le Gro werd de nieuwe abt Jacques Lovogné met een abtsbrood van 700 gulden belast. Tevergeefs reisde hij persoonlijk naar Brussel; hij bereikte niets. De abt zegt hierover in zijn Mémoires: "Je dus payer Sa Majesté étant en possession d' en imposer; depuis ma nomination les charges ont augmenté de 3000 fl. outre les pensions que nous avions déjà. Cfr.: Renier; Historique de l'Abbaye du Val-Dieu, Verviers 1865 p. 137.

(einde Noot 18) (Jrb.blz.101)

Bij de benoeming van Haghen tot abt, 10 October 1757, werden door Graaf van Cobentzel twee abtsbrooden, elk van 150 gulden per jaar aan Odilia Tipichien, weduwe van Luitenant Taschaer, en aan M. E. Citters, zuster van een officier in 't Regiment Los Rios, ten laste van Kloosterrade verleend. 19)

NOOT 19) Ch. Franquinet o.c. p. 194. (einde Noot 19)

Of bij gelegenheid van de benoeming van provisor Chaineux tot abt van Kloosterrade in 1781 ook een abtsbrood verleend werd, is niet bekend. Maar - men kan met zekerheid aannemen, dat dit gebeurd is, want ook Val-Dieu werd in 1790 bij de keuze van Jacques Uls tot abt, met een abtsbrood van 300 gulden belast. 20)

NOOT 20) Vergelijk Renier o.c. p. 138. (einde Noot 20)

Hiermee zijn we gekomen aan 't einde van onze beschouwing over 't abtsbrood van Kloosterrade. Alleen rest ons nog de vraag op welke rechtsgronden de gedwongen uitkeering van 't abtsbrood berust. 't Is in elk geval zeker, dat hier verschillende factoren hebben samengewerkt. Tot het verleen van 't abtsbrood bij de joyeuse entrée van de hertogen van Limburg, Brabant en hun opvolgers heeft naar mijne meening, naast 't door Heyendaël vermelde "jus regaliae" van de Fransche koningen, zeker ook 't zeer oude, maar sinds de elfde eeuw op den achtergrond geraakte "Eigenkirchenrecht" nagewerkt. 21)

NOOT 21) Vergelijk hierover: Prof. B .H. D. Hermesdorf: Enkele beschouwingen over de oudste Rechtsgeschiedenis der abdij Kloosterrade, in Historisch Tijdschrift, 13e Jaargang, eerste aflevering, evenals Ulrich Stutz: Die Eigenkirche als Element des mittelalterlich-germanischen Kirchenrechts, Berlin 1895 en Max Bierbaum: Aus dem kirchlichen Rechtsleben des Mittelalters: Eigenkirchen in fränkischer Auffassung. (einde Noot 21)

Duidelijker kan men de samenhang nagaan, die er bestaat tusschen het bij sedis vacatio verleende abtsbrood en 't bekende Middeleeuwsche "jus spoli". Dit uit 't concordaat van Worms afgeleide recht, om de goederen en rechten van de stift- en kloosterkerken tot kroonrecht te verklaren, was destijds voor Keizer Frederik Barbarossa de aanleiding geweest om de erfenis van de geestelijke waardigheidsbekleeders voorbijgaand voor de koninklijke schatkist op te eischen (jus spoli of jus exuviarum). Ofschoon men in den loop der tijd van 't jus spoli afstand deed, bleven er toch enkele overblijfselen van bestaan, waaronder zonder twijfel ook het vergeven van 't abtsbrood bij de sedis vacatio in de abdijen gerekend moet worden.

Dat 't vruchtgebruik hiervan later niet aan den koning zelf bleef, is enkel toe te schrijven aan de ontwikkeling van 't leenwezen, doordat deze oude koninklijke rechten op de gewone wijze aan de leenbezitters werden overgelaten. Nu zou 't zeker interessant en de moeite waard zijn, de oudste sporen van 't abtsbrood na te gaan en dan te trachten het verband met de oude kroonrechten aan te geven. Daarvoor zou echter het voor de geschiedenis van Kloosterrade ter beschikking staande bronnenmateriaal zeker niet voldoende zijn. (Jrb. blz. 102)

Dr. GIERLICH,
Herzogenrath.

(OCRLC2006)

Reüniados Liber Unicus.

In de late zomeravond, na het feest, gaat een Fiat-Balilla drie brabantse reünisten huiswaarts brengen. Al rijdend herbelevén zij het pasbeleefde: het is als een film vóór de koplampen.

Uit is het feest. En het laatste der wegverslindende monsters,
Schuivend van onder de bomen rechts achter de bogen des ingangs,
Heeft met een toet van de claxon, en ook en vooral met een klagend,
Echter in dactylus-maat min passend, immers iâmbisch
Lied van adieu en Rolduc en séjour en aimable innocence,
Heeft, zeg ik, eindelijk het pad zijns vertreks en de ruimte gekozen.

Wel was het deeglijk de laatste. Want reeds in de loop des namiddags,
Of om het strikter te zeggen en aangepast aan het programma:
Klokke van vier op Augustus de tweeëntwintigste, Woensdag,
Plofte, gelijk als een bom, die verwoestend een gat in de grond slaat,
Huizen vernietigt, en 't leven daarbinnen vernielt deels, en deels ook
Schrikbevangen doet stuiven naar iedere bereikbare verte,
Plofte, schoon niet onverwacht, op het hoofd der reünie, de opbraak,
Afbraak beter geheten, van 't wonderlijk zoete bijeenzijn.

Vrienden reikten, voorlopig voor 't laatste, de hand aan hun vrienden,
Reikten z'als pand van hun dank aan die bleven, de gulle bewoners,
Reikten z'aan allen die waren gekomen uit iedere richting,
Waren gekomen en gingen gestoven naar alle gewesten.
Had immers niet in 't dynamisch gedaver van 't jachtende leven,
Had niet de statische rust van een korte, maar zalige rustpoos,
Inkeer der zielen gewrocht, en een herbelevén van oude,
Diep in 't geheugen gedolven, maar desniettemin onvergeten,
Onvergeetbare dingen des vroegeren vreedzamen levens,
Eenmaal ervaren in zonnige dagen temidden der makkers,
Onder de hoede van wijze, van eerbied-waardige paedagogen
Gogen en onder de schutse der eeuwenoude historie?

Wel was het deeglijk de laatste. Want eerst had hij, ranke Balilla,
Eenmaal toch zijnde in het land van Limburgs golvende heuvels,
Met snelwentelend wiel en gedrild op de hand van zijn meester,
Ras en geruisloos gemeten de kilometers, zo vele
Als er onzichtbaar geteld heenliggen over de wegen
Tussen het Klooster van Rode en den grijzen Burrecht der Valken,
Die van omhoog zich vermeit in het kabblend gegolf van de Geulstroom.

Ai! aan den dichter, o lezer, was middelerwile het wachten.
Zag hij immer nog niet, al over de wijkende wegkim
Rijzen het stroomlijnmotief, dat zijn beidend dromen verblijdde?
Kerend en gaande kort hij de tijd, gesprekken bedrijvend, —
Dralend druilen bijwijlen de woorden, — Scheiden tut wehe, —
Met een nog jeugdig professor, een vat van prille ge-leerdheid.

Straks, als het matig malheur, dat het benzinoïde gevaarte
 Nimmer, hoewel juist dan als het ganselijk komt ongelegen,
 Pleegt te verrassen, met bier en geduld was hersteld, en vooral ook
 Door de bekwame hulpe des reparateurs, en ten slotte
 Nog bovenaller door 't haastig bestelde betrokken vervangdeel, —
 Zie, daar doemt aan den einder, de matig verwijderde, toch nog'
 Nauwlijks verwacht, maar begroet met des te gretiger aandacht
 Naar d'al groeiende maat van het onbevredigd verlangen,
 Doemt aan den einder de glimmende, glanzende, grijnzende snoodaard,
 Reeds, als het snoodaarden gaat, zijn tijdelijk falen vergeten.

Stop voor een poze staat het gespin van de motor. En even
 Lang genoeg voor een dronk en een bete, een dronk op de valreep
 Klokkende weg langs de kelen der onverschrokken berijders,
 Valt er een stilte. Maar zij verklaren met kloeke geluiden, —
 Mannelijk flinke gebaren geleiden de stevige woorden, —
 Dat ze jandorie gezegd en gezeed en beloofd en bezworen
 Hadden: „Wij brengen hem thuis”. — „En we bréngen hem thuis ook, jandorie”.

Stekkende benen, gebogen, en lange, en zeer lange benen
 Zoeken hun passende plaats, en geven zich eindlijk een houding
 In het beperkte gebied, hun van Fiat's wege beschoren.
 Kort is, schoon het reeds duurde van vier uur in de namiddag,
 Thans in het vallen des avonds, het afscheid. Een woord en een handdruk.
 Eens nog de nekken gekeerd naar het rijzige front van de toren,
 Grijze bewaker, kloeke verweerder, stoute bevechter
 Van alle knagende tanden des sloop-, en verslindenden tijdmuils.
 Nu dan, adieu Rolduc met uw kerk, uw krypt, en uw gangen,
 Koele verfrissende ruimten, uw bloemhof, hortus reclusus,
 Waar in het midden het watertje neerkletst op mossig gesteente,
 Gij met uw eet-, en uw speelzaal, voor enkele luttele stonden
 Als met de geesten bevolkt van het bloeiend en lachend verleden,
 Met uw dotoirs, waar de kreunende kribben de lasten des lichaams,
 Lasten der thans volgroeide en uitgezwaarde alumni,
 Moeizaam hebben getorst, als zijnde voor hen niet geschapen;
 Gij met uw machtig getal van klaslokalen en andre,
 Waardoorhenen wij zwierven, vandaag en gisteren, speurend
 Naar de gedachteniswaardige heugenis van het verleden;
 Nu dan, adieu, Rolduc, met uw bos en water en asfalt,
 Ook met uw ijzeren weg, waar de pas perdus zich verliezen,
 't Ene geslacht na het andre, van ons, en die zijn, en die komen,
 Ook met al 't verdere groen en geblaart, en ook met dat innig
 Klein, verscholen bestek, waar de doden rusten in vrede....

Sta in de tijd, met uw kruis in de top, dum volvitur orbis.

Suizende nachtwind, mild in den aanvang over het open,
 Over het deinende ruim van de wagen, eerder beschreven,
 Over de deinende hoofden, ten dele gedekt met alpina,
 Anderendeels overgofd van het wapperwuivende haarwoud.

Aandacht vóór aan het wiel, dat de wielen over de grond ment,
 Aandacht stadig gericht, door een vluchtig woord en een weerwoord
 Amper gestoord en nimmer verbroken. Gaan de gepeinzen
 Weeral terug, schoon de reppende wagen vordert zijn wegen
 Altijd voort en vooruit naar het eind, waar het dagelijks leven,
 't Ongedurig bedrijf, de daagse doening ons wachten?
 Wekt de verschuivende film van 't stille, maanlichte landschap,
 In 't voortmijmerend brein, — ze noemen dat associatie, —
 Langzaam, maar scherp en belijnd, ook die andere film weer ten leven,
 Glijdend en schuivend opnieuw voor het waakzaam netvlies des geestes?

Film van het
feest

Wil ook het priemend geschijn, het elektrisch geboor van de koplamp,
 Heel allengs en geleidelijk-aan zich dromend vervormen,
 Wordend.... zijnde.... de lichtboom, die vullend de lengte der filmzaal
 Vastberaden zijn kop gaat stoten tegen het beeldscherm?

Onder de wagenkap, veilig gedaakt, ligt de snorrende Kater-
 Murr van de motor.... of is het.... of is 't de cabine....?

Ah! daar stoppen de wagens. Des spoorwegs kronklende rail-dier
 Spuwt uit zijn rommelend binnengewand, den een na den ander
 Roez-, ende moezende, luchtig-rumoerende reizigers buiten.
 Zie ze nu kijken, den een naar den ander, gezichten herkennen,
 Snel uit veranderde trekken herbouwen gelaten van vroeger,
 Mannen van veertig of vijftig met snelle schroef des geheugens
 Schroevend terug naar het eenmaal gewezen jochie-met-kuitbroek.

Aankomst d
feestgangers

Weel! indien in de Hemel voor eeuwig 't veranderen doorging,
 Ganslijk bedorven gewis werd de lúst door de lást des herkenkens,
 Ténzij eenieder een kiek uit zijn prille jaren gered had,
 Hadde gered, en geprikt op het glanzend revers van zijn jasje,
 Glanzende, immers verheerlijkt. Maar straks, in vooruitziende wijsheid,
 Want ook reunie-regeerders herkent men aan hun vooruitzien,
 Hangt de prefekt, bekledend zijn stoel, tranquillus in undis,
 Elk een pampier op het lijf van sobere kleur en contouren,
 Echter, wat moeilijkheid baart in de wind, eenzijdig bedrukt slechts,
 Houdend de naam en het jaar van het nummer dat willig zich aanbiedt.

Straks.... maar inmiddels aan 't hoofd van de willig volgende knapen,
 Knapen herworden voor even, en van het preciese moment af,
 Dat z'uit hun auto of tram weer de Kerkraadse bodem betraden,
 Fier aan het hoofd dan stapt, van billijke trots overgoten, —
 Vreugdevol is de cadens van zijn gang, — de steviggebouwde
 Leider, die wel zijnen naam ontleent aan de hagen der spinnen,
 Maar veeleer als een oeros het woudpad der wetenschap effent
 (Hachlijke beeldspraak, eilaas, die belemmert de gang der gedachten)
 Effent de paden, waarlangs in octagesimo anno
 Eenmaal wij hopen gekomen te zijn tot een betere mensheid.

Prof.
Cobbenhage

Nog is nauwlijks het Lève Rolduc van zijn galmende lippen
 Veilig verklonken, gesteund door 't geluid der stappende schare,

Onderwijl in de poort Maria liefelijk glimlacht,
 Of zie, daar nadert, bestraald het gelaat met gelukkige monkel,
 Prof. van Rooy Glanzend de geestvolle blik, het sieraad der gynaecologen,
 Waarlijk een hoofdman ook hij, die zojuist van de boorden des Aemstels
 Herwaart gekomen, zich weldra bereidt tot het zwaaien des hamers.

Snel verschuift nu het beeld. — De zoevende zomerse nachtwind
 Strijkt nog immer verkoelend de hoofden der Fiatberijders,
 Killend welhaast, waar zij korten de stadig geringere afstand.
 Ononderbroken nochtans, nu hij eens zijn magische loop vond,
 Strekt zich de gang, de gestage, der filmische representatie,
 Tonende beeld na beeld, o hallucinatorisch vermogen,
 D'ene close-up na d'andere groep, zich bewegend en levend.

Eerst op het voorplein, het breedgestrekte, sierlijk gevangen
 Tussen het front der abdij ter éénre, echter Ailbertus
 En ook het niet zonder grond ietwat verborgen gevaarte,
 Oat langs d'andere zij zich zeer bescheiden terugtrekt,
 Wisslende groepen, komend en gaand in verschietende vista's,
 Weeldrig bestraald en beschaduwde van zon en van wuivend geboomte.
 Breed het bordes van de kerk, de smallere ingang daarneven,
 Smaller, maar altijd monumentaal, die, onder 't balkon, leidt
 Over de treden, de waardig van oudheid verstorvene trappen,
 Stijgende lieden naar d'opene directorale vertrekken.

Maar niet aldaar, waar hij zetelt en officieel zijnen staf zwaait,
 Mgr. Vindt gij den machtigen man, wiens hooggewellefde schedel
 van de Venne Nauwlijks genezen nog is van een harde, boosaardige botsing,
 Waar zich voor kort het geweld van een dom stuk kar aan gewaagd had,
 Smaadlijk de nederlaag lijdend. Ei ziet, hoe de vriendelijke expressie
 Tempert als steeds, en wij hopen: als lang nog, het autoritaire
 Van zijn bedaarde, beheersende blik. Thans is hij beneden,
 Is overal tegelijk te midden der welkome gasten,
 Kent ze en noemt ze bij name, kent ook hun vaders en herkomst,
 Zonder te stellen de dubbele vraag der Homerische helden:
 Wie en vanwaar toch zijt gij gekomen? Eenieder omhult hij
 Met d'atmosfeer, de oude vertrouwde, de echte Rolducse.
 Maar dan op eenmaal temidden der mannen, der wieglende schare
 Valt er, van ergens begonnen en ras zich verspreidend, een stilte.

Vader-Bisschop Vlak voor de kerk, en vlak voor het feestlijk bevlagde getorent',
 Is daar, opeens zoals past aan den man die het hoogste gezag voert,
 Vlug uit een auto gestapt de Hoogwaardigste Excellentie,
 Vader-Bisschop himself. En zegenend groet hij de velen,
 Die hem groeten weerom met eerbiedig hoofse gebaren.
 Maar reeds is hij haast niet meer de Bisschop, reeds is hij Vader,
 Vriendlijke Vader, die ook van elk zijner kindren de vriend is,
 Spreidt zijn stralende vreugd volkwistig over de hoofden,
 Drukt met warmte de hand van die hem knielend de hand kust,
 Luistert lachend en blij naar de woorden, de welgekozen
 Huldebetuiende woorden des gynaecoloog. Maar een grijze,
 Kan. Reighard Immer nog montre kanunnik, een man van ontelbare jaren,

Waardig gedragen en moedig getorst, en zonder te buigen
 Voor het geweld van de tijd, hij krijgt zijn deel in de hulde.
 Huldigt de Bisschop-zelf hém niet die nog pas jubileerde?
 Speelt niet Sint Gerlachs kwieke pastoor, die straks zijn onzichtbre
 Scepter bekwaam zal hanteren, magister ceremonarium,
 Speelt hij hem niet een bontkleurige, een plots opduikende bloemtuil
 Handig in d'aarzende hand? Ha! mannen-broeders, daar doemt ook
 Rijzig der kerelen god, de eerste der aalmoezenieren,
 Stoer en vertrouwenwekkend-massief is de forse gestalte,
 Ernstig het brede gelaat, het sculpturele, waarover
 Groefden de zorgen des tijds hun onmiskenbare lijnen,
 Zorgvol, maar nimmer bedrukt, want hij is een man van geloven,
 En God schonk hem een geest en een krachtig humeur van de beste.

Past. Ribber

Mgr. Poels

Woorden zijn traag, zij verliezen de vaart van het schuivende filmspel,
 Maar die alom in den lande, bestendig achter het stoomros
 Landschap en steden doorkruist, en ontbreekt op geen enkele vergaadring,
 Overall ook wel het woord voert, het spranklende, humorgekruide,
 Groot en erkend gezag handhavend in onderwijskwesties,
 Vol van initiatief, en die moedig de bedelnap rondzwaait,
 Echter niet zonder getrouw er als eerst' een obool in te werpen,
 Eenmaal ook op Rolduc een gevierd litterarum praeceptor,
 Eeuwig beweeglijk als 't water, dat snel door de Maas en de Roer stroomt,
 Hem heb ik juist nog gezien, waar hij tussen de deurvleugels wegglipt,
 Een van de laatsten, maar wees er gerust op, straks weer de eerste.

Mgr. van G

Was daar niet ook nog, dragend zijn jaren met jeugdige veerkracht, —
 Kwelijk begrijpt men, dat eenmaal als jongen hij zekere naam droeg, —
 Hij die als waardige zoon de traditie des vaders, des groten,
 Die daar in brons staat gebeeldhouwd in schaduw van 't achtbare Munster,
 Draagt en in stand houdt, scheppend, herstellend het een na het andre
 Bouwwerk, en ook voor Rolduc de kennende, kundige raadsman?

Ir. Jos. Cuyper

Traag zijn de woorden, maar snel vreet Balilla het dagelijks voeder,
 Kilo-, na kilometer, en rap in de zovende nachtwind
 Vreet en verslindt hij het kortende lint der restende route.
 Steeds nog is er de lichtboom, en altijd de schuivende filmband.

Nu is 't de refter, en straks ook de kerk, als programmagetrouw daar
 Net als weleer, de knieën gebogen, de hoofden gebogen,
 Vastgevangen onder de ban der oude gewelven,
 Biddend zij volgen getrouw de gang der oude gebeden;
 Dán met gehevene blik, en tot matig genoeg des cantors,
 Lied na lied heendonderen tegen de kaatsende muren;
 Of met gretig genot, voorzover zij althans muzikaal zijn,
 En niet alrede verspreid in de witte koelte der gangen,
 Luisteren naar het geklank der zwellende, ruisende akkoorden,
 Tot een kortstondig leven gewekt door de handen des kunstnaars,
 Ov'rigens ook door de voeten deszelfden vaardigen kunstnaars,
 Trots op de wondere kracht van 't electropneumatische orgel.

Refter en ke

Hr. Zeyen

- Op wandel** Maar intussen, programmagetrouw, zo wil het de huiswet,
Voert de prefekt, die vanouds de levende en dode natuur kent,
Voert ze, gelijk als een ram de willige, wollige kudde,
Langs de begroeide, de dalende paden heruit en op wandel.
- De inwendige mens** O, gij gastvrije hal des Prinsen van Schaumburg-Lippe,
Lavend koelt gij de lippen, want schroeiend verdroogt ze Augustus,
Schuimend verfrist gij, Gambrinus ter ere, de dorstige kelen,
Niet als weleer. En niet, voorwaar, gaf de leider het voorbeeld.
- Avond** Niet als weleer ook beklommen, terstond na 't gebed van den avond,
Zwijgende rijen van uitgerakkerde collegianten
Klossend de trappen die voeren naar 't vredige rijk van de nachtrust.
Zeer in het tegendeel immers vervulden met luide gesprekken
Lustige benden de ruime, rumoerbegerige speelzaal,
Deze, verheugd hen begroetend, verhief de statige wanden,
Blij dat de stille vakantie voor énen avond gestoord werd.
- Grote avondkombij** Even gelijk als de zwerm van het zoemende volkje der bijen
Gonzend de ingang des korfs met weinig gezoek weet te vinden,
Buitelend over elkander verdringen zij zich in de ruimte,
Buiten verwondert zich d'eenzame wandelaar over het leven,
Zo, of ook anders, schoven en drongen, gonzend-geluidend
Klittend tesamen, de ouden, de jongen, de dikken, de dunnen,
Dwars door d'opene deur.
- Maar eenmaal veilig daarbinnen,
- Tafels met bij-behoren** Dissociëren zij zich uit niet-te-verduren compactheid,
Even gelijk als de bierstroom, geparst door het hachelijk spongat.
Hier verblijden het oog der gastvrijheid gloednieuwste vondsten,
Rijzend, een donker festijn, uit de effene vlakke der tafels,
Zo als wel ergens ter wereld de ronde, de donkergranieten
Zuilen verrijzen alom op een praehistorische vlakke.
Nu verblijden ze 't oog, weldra ook het gretige keelgat,
Andermaal dorstig geworden van zomer en luide gesprekken.
Hiertoe immers vooral, tot laafnis, en ook tot des harten
Bijbels-gewaarmerkte vreugde — laetificat cor, zegt een Schriftwoord,
- Dr. Verhagen** Dat nochtans het wiskundige brein niet geheel overtuigde, —
Hebt gij voorheen, Bordeloos, voor hoe talrijker jaren hoe liever,
't Edele bloed uwer druiven verscheept uit uw kelder en haven,
Heeft het in donkere krocht doorduurd zijn vereedlende ruste,
Beidend de stonde van nu.
- Maar eerst en vooraf, zie, de cantor,
- Eerw. Heer Zuylen** Op weer geveerd uit het diep zijner musicologische ontsteldheid,
Heeft met een hijs en een sprong zich geplaatst op het planken getimmert',
Hoog op het ruime plankier, dat zijn brede gebaren vereisen.
Klankvol rijst een akkoord, onthamerd de kreunende snaren
Van het bespannen getuig, verkeerdlijk piano geheten.
Vloekt niet die naam met de kracht van het instrumentale gedaver?
- Klankfilm in de zomernacht** Ere zij, hoe dat ook weze, de topprestatie des vinders,
Die de geheimenis vond, te paren klank aan de beelden,
Lang reeds roepend tevoren, ontslagen te worden van stomheid.

Zo toch alleen, en niet anders, gelukte de volle herschepping
 Van een gebeuren, op doek; en ook voor de nachtelijke rijders;
 (Geuren in 't midden gelaten; maar daarvoor zorgt de benzine).
 Niet tot het een noch het ander, gehoor noch filmisch gezichtsbeeld,
 Valt evenwel het konijn, of het huppende haasje te reeknen,
 Dat dwars over de weg, van de hei in het dekkende bos, schiet,
 Echter, zo min als de mistflard die slepend uit een moeras stijgt,
 Dromende illusie vermogend te breken. Zo breekt ook het beeld niet
 'n Langzaam langs 't witte doek in de bio schuivende rookwolk.
 Zo dan, terwijl zij geboeid, de nachtelijke rijders, den cantor
 Rustig de staf zien zwaaien in machtig lijnende maatgang,
 Bruist in hun oor weer opnieuw de unisonische branding,
 Hoog opjagend de zee van krachtig klotsende klanken,
 Klotsend hervoort uit de keel der eendrachtig zingende mannen.
 Zeer verheugt het des stafvoerders hart, wien het alleszins meevalt,
 Hem die in lokkend verschiet reeds rijpende ziet de volmaaktheid,
 Ware het niet, dat des anderen daags het ensemble uiteenlag.

Volkszang

Overal dan aan de tafels, de steviggeplante, betrekken
 Koutende groepen de stoelen, slechts zelden zo voluit be-zeten.
 Nu gaat de conversatie in gang, niet gedempt of bescheiden, —
 Daargelaten natuurlijk de kringen der oudere heren
 En van degenen wier ambt reserve en waardigheid meebrengt, —
 Niet gedempt, maar luidruchtig-verward, zodoende dat nergens
 Enig woord u bereikt der vele historische woorden.
 Weder ware het beeld van de bijenkorf enigszins bruikbaar,
 Had niet de man met gezag, de kwieke pastoor van Sint Gerlach, —
 Hem gehoorzaamt het al, en zelfs voor één avond de Bisschop, —
 Differentiërend gezorgd voor de distributie der solo's.

Zo als weleer in het kamp der Trojebestrijdend' Achaiers,
 Aldus verhaalt het Homerus, de stem van vorst Agamemnon
 Luid zich verhief uit het luide gebrom der morrende scharen;
 Of, als boven 't egalige groen van het minder ge-Alp-te
 Heffen hun sneeuwige kop de trotse, bonkige reuzen,
 Hen herkennen de volken van verre; of nog: als de ceders
 Beuren boven het plebs van het woud hun libanische kruinen;
 Veelszins aldus planeerden in top de stemmen der „sprekers”,
 Toen, en ook 's anderendaags aan het feestmaal, het zeer gewaardeerde.

Nu ook was 't, dat parmant op de rand des katheders, het water,
 Aangevoerd als het was door een on-alkoholisch geleerde,
 Wist een kortstondige, zij het symbolische, zege te boeken.

Dr. Verhage.

't Oud en het nieuw, het lang en het kort, en de luim en het zware
 Diep-indringende woord betwistten elkander de pallem,
 Tot ten slotte de hele kombij als zodanig hem wegdroeg.

Pauze. De Nacht. En de Slaap en de Droom. En het frisser ontwaken.
 Boven Rolduc rijst schoner de zon dan overal elders,
 Boven dit huis, waar bestendig Gods zegen in schoonheid op neerdaalt.

Nacht
en morgen

Haalt nog de film zijn eind vooraleer ons Balilla weer thuisbrengt?
Rapper, o mécaniciens; want krap gaat krimpen de tijdmaat.

- De kerk** Nu weer is het de kerk, Rolduc's juwelige centrum,
Centrum ook van het goed en organisch Katholicisme; —
Tweemaal zelfs, — als het past op een feest. Liturgisch omluisterd
Volgt op de intimiteit van een eucharistische morgen
Straks, — als het schip en de beuken van vollere glansen doorlicht zijn,
Als ook de legers der kaarsen 't geschitter van rijke gewaden
Kampend tegen het zonlicht, tesaam met het wakkere zonlicht
Smijten een glans en een weeldrige gloed door de nobele ruimte, —
- Hoogmis** Machtig herinnering wekkend van vroegere dagen: de Hoogmis.
Dit is wel waarlijk de majesteit Gods voor sterflijke mensen,
Dit ook wat, eenmaal gezien, houdt stand als een feest der gedachtenis,
Eens en voor goed. En was het niet toen, dat de man van Sint Gerlach,
met preek Nu niet langer volgeestig' abbé maar welsprekende priester,
Steeg tot de top, waar het woord bemeestert zijn hoogste triomfen?

Nog doordavert het hart het electropneumatische orgel.

- Voormiddag-
beslommering** Nu is het Zondag in 't midden der week. En zie, door de gangen
Spreidt en verdeelt zich de schare, die deels onder kundige leiding
Duikt met gerijptere geest in het diep der Annales Rodenses,
Daalt manmoediglijk neer in architectonische krochten,
Deels ook, trager geluimd, zich zoekt vroegtijdige laafnis,
Zoekt en weet ze te vinden op menige gastvrije kamer.
Aldus maken zij vol, met wijze verdeling van krachten,
Parend, harmonisch, 't historisch besef aan moderne geneugten,
's Morgens restende deel.

- Refterfestijn** Maar reeds in de wachtende refter,
Vlug, schoon niet ganslijk geruisloos, bereiden bedrijvige handen
Vaardig den dis. In het rond, daar prikken, sierend de wanden,
Schild naast schilden gereid. Want zo, als blozende bruiden
Wakkere bruigoms verwachten, — zij sierden en smukten zich ijvrig, —
Zo ongeveer verbreidde de feest'lijke refter zijn gasten.
Hier nochtans was het einde nabij. Het naderend afscheid
- Naderendeinde** Zocht struisvogelgewijs en in stage verstrooiing des geestes,
Ook in verstrooiing des lijfs, wel menig man te vergeten,
Keurend de kostlijke spijs, door nijvere zusters bekokstoofd,
Voegend den donkeren wijn bij de lichtere laafnis des morgens,
Koelend ook, deze of gene, 't geprikkelde keelgat met water,
Slorpend de wateren ook der nimmer verdroogde eloquentie,
Soms ook spuitend ze zelf al over geduldige hoofden....
Maar met dat al, en ondanks, en in weerwil, en nietdesteminder
Diep in het binnenste hart daar gonsde een diminuendo,
Rustte helaas zich het feest tot een praematuur overlijden.
Zo bereidt, te midden der bruiloft, het paar zich ten afscheid.

Ach, en de tocht, de zomerse nachtreis, alsof het zo zijn moest,
Spoedt nu ten einde, ook hij. Daar doven de lichten, en plotsklaps

Uit is het feest, en het laatste der wegverslindende monsters,
Dovend zijn licht, breekt plots ook de filmische representatie
Onbarmhartig kapot. Maar wellicht ook was het uit deernis.
Waartoe toch te hernieuwen de smart van het droevig uiteengaan?

Lève, Rolduc, ton front radieux. Wij keren, wij keren.

Tilburg.

L. C. MICHELS.

Verkennerij.

.....

Uit het jungle dagboek.

15 Juli 1934. Weer is een trimester voorbijgegaan, waarin wij de strijd niet hebben kunnen winnen. Weer zijn wij maandenlang gescheiden geweest van onze broeders uit onze oude stammen en nog steeds is er geen opperhoofd opgestaan, dat ons, dolende broeders verzamelen kon tot een nieuwe stam. En zoo staan we nu weer aan 't eind van een jaar, wij die pioniers wilden zijn van een groot ideaal, dat in ons leeft, en hebben geen enkel zichtbaar resultaat bereikt. Maar de wind waait overal en we zullen blijven glimlachen en de orders van onze overheid gehoorzamen. Eens komt de glorierijke dag!

3 September 1934. Laat klinken ons feestlied! Vandaag drukken wij voor het eerst de linker van broeders, die met ons zullen strijden. Heft nu uw oogen op naar de sterrenhemel, die u zal toelachen als in de blijde dagen van het verleden, die nu weldra voor ons opnieuw zullen aanbreken. Nu is de kans groot, dat op een goede dag de toenadering tot onze geliefde kringen hier in deze oude veste een feit wordt. Broeders, een zware taak wacht u in de toekomst!

3 December. 1934. „Wanneer de nood het hoogst is....”. Vrienden, schept nog even moed! Dwingt uw afgematte lichamen om ook nu hun dienst te blijven verrichten. De redding moet nabij zijn! Ook al heeft ons opperhoofd ons voor eenige tijd moeten verlaten, wanneer het Gods wil is, zal hij terugkomen en de strijd verder strijden. Onder tusschen beloven wij trouw aan onze belofte. Want het is uw plicht uw broeders zelfs nu niet in de steek te laten. Wij blijven voortwerken voor de grondvesting van ons oude rijk, ook in dit gezegende land.

20 December 1934. D.A.N.K. U. Hoerah! Onze Directeur heeft aan ons opperhoofd opdracht gegeven, om binnen de oude muren van het altijd jonge Roda, jonge broeders te verzamelen om hen te bezielen met ons

ideaal. Volgend trimester zullen we onze opgespaarde krachten vol enthousiasme in dienst stellen van de goede zaak. Mhr. Directeur, wij oude menschen uit de jungle, wij danken U van ganscher harte voor dit besluit en voor deze opdracht.

Broeders! Wij werken eendrachtig samen aan de opbouw van dit ons nieuwe rijk.

23 December 1934. De toekomstige troepleiding is aldus samengesteld: Aalmoezenier: de Weleerw. Zeergel. Heer P. Meisen; Hopman: H. Lochtman; Vaandrig: W. Delhooften.

Broeders! Van harte proficiat! Gij hebt de toekomst in handen. Dient de goede zaak als uw groote broeders.

Aan de toekomstige verkenners werden brieven mee op vacantie gegeven voor hun ouders.

29 Januari 1935. Vandaag is de Dioceaan-Commissaris Mr. René Höppener gekomen om de strijd ten einde te strijden. Samen met onzen Aalmoezenier heeft hij de opbouw van onze troep nog eens besproken en samen zijn zij toen met den Directeur de datum van de troepestallatie gaan vaststellen. 19 Februari zal de glorie dag zijn!

Broeders en jonge broertjes! hoe straalden wij toen de Commissaris ons in ons H. K. even kwam groeten!

19 Februari 1935. D. C. Mr. René Höppener en D. V. G. Kapelaan Leenaerts hebben vandaag de Ailbertusgroep van Rolduc geïnstalleerd. Wat was het een heerlijk moment toen we rond de vlaggemast stonden in ons H.K. en de D.C. den eersten verkenner van onze troep, onzen hopman, onze troepdas omdeed. Hoe heerlijk waren voor ons de woorden van den D. C. en den D. V. G. over ons verkennersideaal! En de woorden van den Directeur waren voor ons, oude broeders uit de rimboe, als versche dauw voor het jonge gras na een schroeïende hitte. Wat

deed het ons goed, die tevreden en vriendelijke gezichten van onzen Directeur, van onzen Prefect en van Prof. van der Mühlen en van enkele oudere broeders te zien. Ik geloof dat op deze dag ook zij doorvoelden wat het verkennerideaal voor ons te beteekenen heeft. Welnu broeders! Wij mogen hun vertrouwen in onze beweging niet beschamen. Wij hebben de dure plicht nu echte degelijke verkenners te zijn.

Na de officieele plechtigheid hebben wij samen met den D. C. nog even de strijdbijl opgegraven.

21 Maart 1935. Vandaag is er geen houden meer aan! De lente begint! De zon straalt! Alle knoppen botten uit! Ook in onze troep begint vandaag de lente. Na een mooie avondwake in de crypte van de kerk gisterenavond, waarbij de heele troep tegenwoordig was, als inzet van het feest, staan we nu rond de vlaggemast in de middelste vijver. We kunnen het hunkeren van onze jongens naar de rood-zilveren das niet meer tegenhouden. De P. L. van de Vossen is vandaag als verkenner en als P. L. geïnstalleerd.

Twee andere verkenners hebben hun eens gedane beloften hernieuwd en zijn nu geïnstalleerd als P. L. en A. P. L. van de Koekeken. Nu hebben wij verkenners die het rood-zilver van Ailbertus' wapen hoog zullen houden.

Broeders! Ik zou u nog vele data kunnen vermelden uit ons jungleleven. Hoe we rond ons eerste kampvuur zaten op het plateau in het Rolducsch bosquet of hoe we werkten aan onze kampkeukens in een verloren hoekje. Of ook zou ik u kunnen verhalen van onze eerste kennismaking met andere broeders op het eerherstellend week-end te Eygelshoven of hoe we opfleurdten bij de instructie van onze leiders over ons komende zomerkamp. En wat voelden wij een echte warme dankbaarheid jegens onzen Directeur toen onze Aalmoezenier ons sprak over een nieuw hoofdkwartier. Maar ik hoor de uil krassen! Het wordt nacht! De sterren staan hoog aan de hemel! Spoedig zal de zon opnieuw schijnen over een nieuwe dag, vol van verkenneridealén.

AANKOMST DER
REUNISTEN, 1934

HET ZANGKOOR 1934—'35.

HET TOONEEL UIT:
„OM DE DAJAKSZIEL”.

DE AILBERTUS-GROEP.

Over de wijnbouw der abdij Kloosterrade.

(N.B. de voetnoten staan direct achter betrokken alinea.)

Het Rijnland met zijn prachtige rivierdalen is van oudsher bekend om zijn bijzondere beteekenis voor de wijnbouw.

Reeds in de Romeinsche tijd en later onder de Merovingers en Karolingers, hebben de nijvere bewoners dezer streek zich met groote ijver en met succes op de druiventeelt toegelegd, zonder zich te laten afschrikken door ongunstige omstandigheden of oorlogsberoeringen, of zelfs door mislukking van de oogst.

Toen in de tijd der Karolingers de kloosters zich steeds meer gingen toeleggen op het verkrijgen en verbouwen van wijnbergen, nam de wijnbouw een heel bijzondere vlucht.

Daartoe werden bij voorkeur zonnige boschrijke hellingen ontgonnen, en de ijverige monniken trachtten zelfs streken, welke van nature weinig geschiktheid bezaten, voor de wijnbouw vruchtbaar te maken.

Zoo is 't b.v. zeer kenmerkend, zooals Inama-Sternegg in zijn "Deutsche Wirtschaftsgeschichte bis zum Schlus der Karolinger" aangeeft, dat van de eerste 100 oorkonden van 't Cartularium van Fulda er 72 handelen over schenking of aankoop van wijnbergen. Ook de kloosters tusschen Maas en Rijn blijken van de aanvang af zich op 't verwerven en bewerken van wijnbergen te hebben toegelegd.

Zoo bezat, om eenige voorbeelden te noemen, het kapittel van de Akensche Mariakerk reeds vroeg belangrijke bezittingen aan de Rijn en de Moezel. St. Adalbert (Aken) bezat wijnbergen in Linzig en Ingelheim, terwijl de Praemonstratenser abdij Steinfeld in de Eifel, afgezien van de groote opslagplaatsen in Zeltingen en Uerzig aan de Moezel, alleen uit haar kelders te Ahrweiler in gunstige jaren ongeveer 100 aam roode wijn betrok (een aam = $\pm$ 150 Liter).

Het klooster der Benedictijnen te Prüm, het domkapittel van Keulen, evenals vele kerken en abdijen van Keulen waren rijk aan wijnbergen; ook het kapittel van St. Servaas te Maastricht bezat naast andere wijnbergen belangrijke wijncultures aan de Aar.

De Cistercienser-Abdij Val-Dieu in 't hertogdom Limburg, bezat volgens 'n oude oorkonde in de 13de eeuw wijnbergen in Borheim, aan de Rijn en aan de Moezel, die zij gedeeltelijk gekocht had van 't moederklooster Eberbach in de Rijngouw. (NOOT 1)

NOOT 1) Vergelijk hierover Renier: Historique de l'Abbaye du Val-Dieu. Verviers 1865 pag. 15 en pag. 49.

Val-Dieu moet echter deze bezittingen grootendeels weer vroeg verliezen, terwijl Kloosterrade, de andere abdij in het hertogdom Limburg, van den beginne af aan een leidende plaats bleef innemen onder de kloosters, die zich met de wijnbouw bezig

hielden.

Het heeft zijn bezittingen aan de Aar en bij Bonn met bewonderenswaardige volharding gestadig uitgebreid. Ondanks het feit, dat haar deze bezittingen herhaaldelijk betwist werden, en ondanks allerlei slagen van 't noodlot, wist zij tot aan de saecularisatie door de Franschen deze met succes te handhaven. Ja, men kan volkomen terecht zeggen, dat de Rolducsche wijncultuur werkelijk voorbeeldig was en van technisch standpunt uit gezien voor de wijnbouw aan de Aar in die tijd *zelfs baanbrekend* was.

De relaties tusschen de abdij Kloosterrade en de Aarstreek zijn zoo oud als de abdij zelf. Graaf Adalbert von Saffenberg immers, die den vromen Ailbertus het door hem in 'n visioen geziene land ten westen van zijn burcht in 't Wormdal voor de bouw van het klooster schonk, stamde van de Saffenburg, waarvan de ruïnen nog heden, niet ver van 't lieflijke en om zijn wijn beroemde dorp Mayschoss, ver in de omtrek zichtbaar zijn. Deze ruïnen liggen op een machtige bergrots, die door de wildruischende Aar wordt omspoeld en die thans doorbroken is door een kunstig aangelegde spoorwegtunnel.

Door rijke stichtingen van de kant van den vromen graaf en andere weldoeners ging reeds na enkele jaren een zegenrijke invloed uit van deze abdij over de omliggende landen, en zoo werd het klooster *Rode* weldra het geestelijk middelpunt van het Limburgsche land.

Deze cultureele invloeden werden echter ook spoedig merkbaar in 't Oosten tot aan Rijn en Aar.

Een rijke ministeriaal van den graaf van Saffenberg met name Graaf Embrico, die in de nabijheid van Mayschoss woonde en rijke bezittingen had, trad in 1107 met zijn vrouw Adelida, zijn zoon Herimann en zijn dochter Margaretha in 't klooster Rode en zijn uitgebreide bezittingen in de Aarprovincie vervielen daardoor aan de stichting van Ailbertus.

Deze goederen worden uitvoerig in de Annales Rodenses aangegeven: Een hof in Gyssenhoven bij Ahrweiler met uitgestrekte landerijen en wijnbergen, een molen beneden Ahrweiler, verder een hoeve bij Lantershoven en twee pachthoeven bij Hemmingeshoven; dan nog een hof met veel landerijen en wijnbergen bij Mayschoss. Ook lag daar een kapel, die aan graaf Embrico toebehoorde, en die nu eveneens met alle daarbij behorende landerijen en wijnbergen in 't bezit van het klooster Rode overging.

Verder somt dan de schrijver der annalen nog op: Henrothe bij Dernau met grond en wijnbezit en lijfeigenen; landgoederen bij Esch (Asch), Walporzheim, Dernau, Dorweiler, Schauren enz.

In die tijd dus verwierf de abdij deze rijke bezittingen aan de Aar met hun belangrijke wijnbouw, die de abdij voor 't grootste deel, zooals reeds vermeld, tot aan haar opheffing door de Franschen heeft staande gehouden en op voorbeeldige wijze bestuurd en uitgebreid heeft.

De Rolducsche monniken hebben reeds in vroegere tijd zich in hooge mate verdienstelijk gemaakt voor de wijnverbouwing aan de Aar, ja, men kan zonder overdrijving zeggen, dat den broeders van 't klooster, Rode voor alle andere kloosters, die in de vroegere middeleeuwen in de Aargouw wijncultures aanlegden, zooals Prüm en

Steinfeld, de eer en de roem toekomt, de techniek van de wijnbouw op een tot dusver ongekende hoogte gebracht te hebben.

En dat is ook niet te verwonderen; vele bewoners der Abdij toch stamden uit de Aargouw, zoodat zij van jongsaf met de kwesties van de wijnbouw vertrouwd waren.

Over de werkzaamheden der vrome monniken weten de oudste annalen menig interessant feit te verhalen. Wij lezen daar, hoe de kloosterbroeder Embrico in 1105 op een ontginning van zijn erfgoed bij Walporzheim de wijnberg "Hangendenfels" aanlegde, opdat uit de druiven van dit zeer vruchtbare stuk de wijn voor de monniken zelf van het klooster Rode geperst zou worden.

Zooals de naam van deze wijnberg reeds zegt, gaat het hier om een steile vooruitspringende rots, en wij hebben 't zeker niet mis, als wij onder deze Hangendenfels die geweldige bergneus verstaan, die ieder bezoeker van het mooie Aardalonder de naam "die Bunte Kuh" bekend is.

Aartsbisschop Friedrich I van Keulen, die ten volle het culturele van de hier verrichte arbeid erkende, ondersteunde de pogingen der vlijtige Rolducsche broeders, die aan de Aar de steile afgronden voor de wijnteelt trachtten te bewerken, doordat hij hen korte tijd daarna in 1126 de tienden kwijtschold van alle ontginningen in de omgeving van Ahrweiler, (NOOT 2) die zij tijdens zijn bestuur in wijngaarden omgezet hadden.

(NOOT 3)

NOOT 2) Dat tot zijn aartsbisdom behoorde.

NOOT 3) Vergelijk Annales Rodenses bij Ernst VII, pag. 21.

In 1136 kochten de broeders van Kloosterrade in de buurt van de plaats Hechenbruche 'n stuk land bij een berghelling, dat in gemeenschappelijk bezit was van de bewoners van Ahrweiler en Walporzheim. (NOOT 4)

NOOT 4) Vergelijk Annales Rodenses bij Ernst VII pag.

*46: Tunc plantata est vinea apud Arwilre,
quae nuncupatur Hechenbrucha ecclesiae huic in clivo cuiusdam montis ,ubi
locus villanis erat communis. Unde illis pro ea solvit haec ecclesia decem et
VII denarios Rigemacensis monetae, quos postmodum anno Dominicae
incarnationis mill. cent. XLVII dederunt ipsi villani ecclesiae ibidem sitae,
quam eodem quoque anno consecratam demo constat fuisse, et sic libera est
vinea huius ecclesiae, nisi quod cultores solent sibi vinum dimidiare.*

De naam van de plaats wijst op de Heckenbeek, die tegenover de "Bunte Kuh" in de Aar uitmondt. Hier legden de broeders eveneens een wijnberg aan, die men echter niet moet zoeken aan de Heckenbeek zelf op de rechteroever, waar weliswaar thans ook wijn verbouwd wordt, maar aan de naar 't Zuiden toe gelegen bergzijde naast de "Bunte Kuh", op de linkerzijde van de stroom.

Hierbij valt nu de volgende gewichtige verandering op te merken. Terwijl men aanvankelijk slechts een zacht afhellend terrein aan de zonzijde koos, dat een vruchtbare

en gemakkelijke bebouwing mogelijk maakte, gingen de bedachtzame monniken der abdij tot de aanmerkelijk zwaardere terrassenbebouwing aan steile berghellingen over. (NOOT 5)

NOOT 5) Het geldt hier een moeilijke vorm van verbouwing, waar steile berghellingen door loodrecht aangelegde, tot de bergtop opstijgende terrassen doortrokken worden, die dan weer onderling door schuin-hellende aangelegde steenen trappen verbonden zijn. Deze moeitevolle manier van wijnbergen aanleggen eischt natuurlijk ook bij de bewerking van de wijnberg veel arbeid en inspanning. Maar van den anderen kant liet dit ook weer toe, zonnige, uiterst geschikte terreinen voor de wijnteelt toegankelijk te maken. In ieder geval veronderstelde zulke aanleg groote ervaring en kennis van de wijnbouw.

Het is een blijvende verdienste der abdij Kloosterrade, als eerste aan de Aar een zoo moeilijke, maar steeds meer toegepaste, kunstvolle aanleg van wijnbergen ingevoerd en zoo baanbrekend werk voor de wijnbouw verricht te hebben.

Als tegenprestatie voor 't afstaan van het terrein betaalden de kloosterbroeders aan de gemeente Ahrweiler jaarlijks een som van 18 denariën in de muntwaarde van Remagen.

Maar in 1147 werd hun deze som geheel kwijtgescholden en zoo bezaten zij de nieuw aangelegde wijnberg als vrij eigendom en verpachtten hem voor de helft van de opbrengst aan wijnboeren.

Deze door hen zelf aangelegde velden zijn tot aan de inval der Franschen een waardevol bezit gebleven der abdij Kloosterrade en heden nog getuigen de geweldige terrassen der vroegere "Klosterlei" ("lei" beteekent rots-berg) van de groote vlijt en bekwaamheid der broeders van Rode in die dagen.

Een nauwkeurige opgave van de opbrengst uit de bezittingen aan de Aar, vinden wij in een Cartularium der abdij uit de eerste helft van de 13de eeuw, .dat zich in 't Staatsarchief te Maastricht bevindt. (NOOT 6)

NOOT 6) Vergel. Franquinet, Beredeneerde inventaris der Oorkonden en Besch eiden van de abdij Kloosterrade nr. 112.

Daar leeren wij de verschillende bezittingen in Ahrweiler, Walporzheim ,Mayschoss, Bachem, Bodendorf, Wadenheim, Hemessem e.a. kennen. Ook lezen wij hier de namen der pachters en wij zien hoe hoog hun pachtsom was.

Volgens dit Cartularium waren de meeste wijnbergen voor gedeelten in erfpacht gegeven en de daaruit voortvloeiende inkomsten worden samengevat in de uitdrukking *Herfstrecht*. Gewoonlijk kreeg de abdij van de wijnboeren naast renten in geld, de helft van de opbrengst en men zeide dan, dat de wijnteeler voor "de halve druif" gepacht had. In vele gevallen liet de abdij ook zelf, om de heele opbrengst binnen te krijgen, de wijnbergen bebouwen door haar eigen menschen, lijfeigenen dus.

Zoo wordt op een plaats uitdrukkelijk vermeld, dat de Abt verschillende wijnbergen zelf liet verzorgen en dus ook de opbrengst voor zich *alleen* ontving.

Andere wijnbergen weer waren het *convent* ter eigen bebouwing toevertrouwd, zoo b.v. drie morgens land "waar men naar Marienthal gaat" (NOOT 7)

NOOT 7) Qua itur ad vallem Sanctae Mariae tres diumales.

Deze gewoonte nam altijd grootere omvang aan, naarmate in Rolduc de kloosterlijke tucht achteruit ging, toen de *vita communis* ophield en de abt aanspraak maakte op een derde van alle inkomsten der abdij, terwijl de conventualen de andere twee derde onder elkaar verdeelden. (NOOT 8)

NOOT 8) Vergel. Annales Rod. bij Ernst VII pas. 91 onder Johannes de Rade.

In de tweede helft van de 12de eeuw wordt het klooster Marienthal aan de Aar gesticht.

Abt Borno had in 1126 de zusters weliswaar ondergebracht in de nabijheid der parochiekerk van Kerkrade, maar dit was slechts een provisorische maatregel geweest.

Toen nu abt Borno van graaf Adolf von Saffenberg het Hubachdal, beneden Dernau gelegen, ten geschenke ontving, besloot hij daar een klooster voor de zusters van Kerkrade te stichten. Vele en groote moeilijkheden waren echter te overwinnen; de naaste omgeving der plaats was zulk een woestenij, dat de Rolducsche monniken een geweldig stuk ontginningsarbeid moesten verrichten, eer men tot de voorgenomen bouw van 't klooster kon overgaan. Op de eerste plaats moest n.l. de bodem gelijk gemaakt worden. De woeste bergkloof werd aangevuld, de loop van de bergstroom werd gereguleerd en toen kon men eerst met de eigenlijke bouw van het klooster beginnen. (NOOT 9)

NOOT 9) Vergel. hiervoor de passages in de Annales Rod. bij Ernst VII, pag. 47 en 48: Borno. Obtinuit hoc eodem anno (= 1136) a comite Adolpho de Saphenberch, ut vindicata valle, quae nunc appellatur Sanctae Mariae, a possessoribus, quorum constat fuisse, et complanata torrentis profunditate, concederet ei monasterium mis in ipsa construere.

...

Porro vallis haec arta nimis erat et profunda, unde magna congerie lapidum et terrae impleta est et complanata, et cum ab homine nunquam fuisset inhabitata, bestiis silvestribus pervia erat et latronibus usitata Comparata interim Joannes (de volgende Abt) valle constituit operarios negotio insistere, qui magna congerie lapidum et terrae impleta torrentis cavitae et complanata paulatim superficie posuerunt fundamentum ecclesiae.

Dit werk had twee jaar moeitevolle arbeid voor zich opgeëischt ;alleen wie die streek kent, kan de grootte van de gepresteerde arbeid beoordeelen en

waardeeren.

In het boven dal der Aar bestond in de Middeleeuwen geen doorloop ende weg. Bij Marienthal werd het dal destijds zoo eng, dat er slechts ruimte overbleef voor het doorstroomen der Aar. De tegenwoordige rijweg is evenals de spoorweg eerst in de 1ge eeuw aangelegd.

Wie thans per spoor of auto door het wildromantische Aardal rijdt, ontkomt

niet aan de indruk, dat de moderne techniek zich hier voor een groote en moeilijke taak heeft gesteld gezien bij 't aanleggen van deze kunstmatige wegen. Dit inzicht stelt dan ook de arbeid, die door de abdij Rode daar voor acht eeuwen verricht werd in het juiste licht.

In 1140 was de bouw zoover gevorderd, dat de zusters van Kerkrade zich aan de Aar konden gaan vestigen. De aartsbisschop Arnold van Keulen bekrachtigde bij deze gelegenheid alle vroegere schenkingen aan 't oude en 't nieuwe klooster gedaan en verrichtte zelf de Kerkconsecratie.

De abt behield zich het uitsluitende eigendom van alle bezittingen aan de Aar voor. Het pas gestichte Marienthal ontving slechts het *vruchtgebruik* van een reeks wijnbergen en een deel der tienden.

Deze goederen, die enkel ter doteering dienden, hebben de zusters van Marienthal in de loop der tijden zelf uitgebreid.

Tegen 't einde der 13de eeuw geraakte de abdij Rode door de Limburgsche Successieoorlog in finantieele moeilijkheden (NOOT 10), zoodat zij een deel der goederen in de Aargouw verkoopen moest. Zoo verkocht in 1290 de abt Kono met goedvinden van den bisschop van Luik alle bezittingen te Dernau voor 160 Mark in Keulsche muntwaarde aan den prior en 't convent van Marienthal. (NOOT 11)

NOOT 10) De annalen geven de grootte der ontstane verplichtingen met 1400 Mark aan.

NOOT 11) Vergel. Annales Rod. bij Ernst VII pag. 87-88. Heyendaal voegt daaraan toe: Nec dubium, quin alia insuper bon a tunc euro in finem vendita fuerint, licet de his nulla supersit notitia, quid enim ad 1400 marcas 160?

Maar bij deze verkoop bleef het niet. Bittere nood dwong het Rolducsche convent twee jaar later meerdere waardevolle bezittingen te verzilveren. Het Keulsche kapittel van St. Gereon, dat reeds vroeg goederen had in de Eifel bij Kirchdaun en Holzweiler, nam deze gunstige gelegenheid te baat om door 't opkopen van Rolducsche bezittingen in het

Aardal zelf vaste voet te krijgen; deze keer betrof het wijnbergen en onroerende bezittingen bij Ahrweiler en Walporzheim. Met goedkeuring van den diocesaan bisschop Hugo verkocht abt Kono toen (1292) genoemde goederen aan het kapittel van St. Gereon voor 140 Mark in Keulsche munt. (NOOT 12)

*NOOT 12) Verg el. hierover: Franquinet o.c. No. 42;
alsook Annales Rod. bij Ernst VII pag. 88.*

Tegenover dit aanmerkelijk verlies van wijnbergen zag de abdij in 't jaar 1314 haar bezit weer vermeerderd met cultures in Walporzheim, door een legaat van 'n zekeren Theodorik von Ersdorf, kanunnik van het kapittel van St. Mariengraden te Keulen. (NOOT 13)

*NOOT 13) De kerk St. Marien ad gradus, die thans
gesloopt is, bevond zich in de nabijheid van de
tegenwoordige dom.*

Deze wijnbergen lagen in 't gebied van Walporzheim, en wel in 't district "am Münchpfad".

Heyendael geeft een beschrijving dezer goederen (NOOT 14), en daaruit vernemen wij, dat deze 4 morgen, 19 roeden en 2 pinten groot waren. (NOOT 15)

*NOOT 14) In zijn "Notitia states rerum negotiorum,
praerogativarum onerum, bonorum, proventuum
ac jurium Monasterii Rodensis pro instructione Abbatum.*

*NOOT 15) 'n Pint is een oude, thans nog hier en daar aan de Aar
gebruikte vlaktemaat, ter grootte van ± 2 aren. Eén morgen was 12 pinten of
4 quartalen.*

Op grond van dit testament moest de abdij zich verplichten aan den kapelaan van het H. Kruisalaar in de Keulsche kapittelkerk jaarlijks één aam "vini melioris crescentiae" (één aam wijn van 't betere gewas) uit de nieuw verworven "Wingerten" van Walporzheim te leveren. (NOOT 16)

*NOOT 16) Wegens deze verplichting deden zich later
herhaaldelijk oneenigheden voor. Zoo weigerde prelaat Wormbs in 't jaar
1591 de verschuldigde wijn te leveren aan den toenmaligen kapelaan van
het H. Kruisaltaar in de Mariengradenkerk te Keulen, Antonius Bitter
genaamd. 't Gevolg daarvan was een proces bij den bisschoppelijken rechter
te Keulen. Wormbs kwam met den kapelaan tot een vergelijk, en erkende de
oude verplichting. Verge!. Franquinet o.c. no. 88.
Later schijnt deze verplichting te zijn veranderd in het betalen van 'n som
geld. Want in de brieven van abt Haghen, die zich in 't Rolducsche archief
bevinden, vinden wij de volgende verklaring van 14 Nov. 1758: Georg
Beckers, vicarius archidiaconalis, kapelaan v. h. H. Kruisaltaar der kerk B.*

M. V. ad gradus bevestigt, dat hij door bemiddeling van J. G. Frensch, pastoor te Lommersurn, in naam van den abt van Kloosterrade, in plaats van eene "ama vini melioris crescentiae" uit de goederen van Bornheim en Walporzheim die in de communiteit van voornoemde kerk gelegen waren, op 't feest van den H. Martinus 4 imperialen ontvangen heeft voor 't jaar 1757 en een zelfde bedrag voor 't jaar 1758 "vigore perantiquae transactionis a praedecessoribus initae".

Naast de rijke bezittingen aan de Aar, bezat de abdij ook nog wijncultures in de omgeving van Bonn, bij Hersel en verschillende plaatsen van 't zoogenaamde "Voor-gebergte" en vooral in Bornheim.

Dit bezit berust op een stichting van een zekeren Johannes de Burnheim, die in 't jaar 1149, voordat hij als kruisvaarder zijn geboorteland verliet, met goetvinden en op verzoek van zijn echtgenoot Elisabeth, zijn allodium (vrij erfgoed) in 't dorp Bornheim ter grootte van 70 morgen, door bemiddeling van den aartsbisschop van Keulen, Amoldus, voor zijn zieleheil en dat zijner echtgenoot en zijner ouders, aan de broeders van den H. Gabriël te Rode schonk. (NOOT 17)

NOOT 17) Verge!. Annales Rod. Ernst VII p. 60.

Dit allodium bleef meer als een eeuw in het bezit van het klooster Rode.

Toen echter abt Marsilius de zusters uit 't klooster Rode en Scharn bij Maastricht naar 't nieuw gestichte klooster Sinnich verplaatste, werden de eigendommen in Bornheim en omgeving in 't jaar 1242 aan 't convent van Sinnich gedoteerd.

Sedert die tijd draagt de wijnhoeve te Borneim de naam van "Sinnicher Hof". De bezitsverhoudingen in Bornheim en omgeving bleven zoo tot het midden der 16de eeuw.

In 't jaar 1558 had er tusschen abt Wormbs en de overste van Sinnich, Odilia Radloc genaamd, een goederenruil plaats. Hij gaf bepaalde tienden onder Teuven, die 't klooster in 1552 van baron van Berghe van Trips in ruil voor 't huis Anstel gekregen had, aan 't klooster van Sinnich, en nam daarvoor de goederen te Bornheim en omstreken "cum omnibus annexis bonis et censibus tam vinariis quam frumentariis van 't klooster Sinnich terug.

Daar echter deze goederen meer waard waren als de tienden in Teuven, wees hij de dames uit Sinnich bovendien nog andere inkomsten in Opsinnich en Teuven aan en betaalde haar bovendien nog 100 daalders en 69 brabantse guldens in kontanten. (NOOT 18)

NOOT 18) Verge!. hierover Annales Rod. bij Ernst VII p. 121 en Franquinet o.c. no. 78 en no. 79.

Zoo kwamen de wijnbergen in en om Bornheim ten tweeden male in 't bezit van Kloosterrade, en ze bleven van toen af altijd aan de abdij.

Het ging hier om landerijen, en wijnbergen in Bornheim, Hordorff, Dersdorff, Wirtsberg, Brenich, Rheindorf en Hersel die alle bestuurd werden van uit de Sinnicherhof in Bornheim, van toen af Kloosterratherhof genaamd. Hier werd in tegenstelling met aan de Aar alleen witte wijn verbouwd. De jaarlijksche opbrengst bedroeg ± 16 aam witte wijn, zoo als uit oude inkomstenregisters van 't klooster Sinnich blijkt.

Toch was, tenminste wat de laatste tijd betreft, geen spoor te ontdekken van de ontvangst van de wijn, zoodat men in Kloosterrade lange tijd aannam, dat de inning van de verschuldigde wijn door Sinnich was verwaarloosd, en in de loop van de tijd in 't geheel niet meer had plaats gevonden en tengevolge daarvan liet men alles bij 't oude. Toen nu Heyendaël in 1691 met de moeilijke taak belast werd de oude pacht- en renteboeken, die sinds lange tijd in wanorde geraakt waren, te ordenen en opnieuw op te stellen, (NOOT 19) kon hij onder Bornheim geenerlei inkomsten vaststellen. (NOOT 20)

NOOT 19) Vergel. mijn artikel over "Nicolaas Heyendaël, pastoor van Eupen en abt van Kloosterrade, Voortzetter van de Annales Rodenses", in Rolduc's Jaarboek 1933 p. 69.

NOOT 20) Heyendaël zegt hierover in zijn reeds geciteerde notitia woordelijk: "Sed de omnibus istis bonis ne gutta quidem vini nobis recipienda supererat."

Heyendaël verloor deze zaak niet uit 't oog, en als abt won hij 'n juridisch advies in, of de oude rechten zich langs gerechtelijke weg lieten herstellen.

De geraadpleegde rechtsgeleerden bevestigden weliswaar deze vraag, maar het kapittel van Kloosterrade, aan wie Heyendaël de eindbeslissing had overgelaten, was van meening, dat, aangezien de rechtsgrond toch al onzeker was en gezien het feit, dat de wijn in die streken meestal heelemaal niet rijpte en dus slechts geringe inkomsten binnenkwamen, dat de abt niet verplicht kon zijn een proces tegen de pachters te voeren.

Heyendaël echter onderzocht de zaak verder en vond tenslotte enkele oude documenten uit de tijd van prelaat Wormbs, die licht in de zaak brachten. Volgens deze ontving de abdij in Bornheim de inkomsten van ± 5 morgen wijnberg.

Hierbij merkt Heyendaël echter op, dat een gedeelte der wijnbergen weinig opbracht en dat het plan bestond, deze stukken in bouwland om te zetten. Zoo stond het ook met de wijnbergen der abdij in Dersdorff en Hersel. Deze waren alle verpacht, slechts van enkele lagen had de abdij zich de helft van de opbrengst voorbehouden. Deze wijn schijnt echter in Hersel en Lommersum gebruikt te zijn, want er is bijna nooit sprake van wijntransporten daarheen uit Bornheim en omgeving.

Het bezit van wijngoederen der abdij in de omstreken van Bonn was dus, zooals uit 't voorafgaande blijkt, niet van groote beteekenis; deze bezittingen spelen dan ook in de kloosterhuishouding een ondergeschikte rol. Het zwaartepunt van de Rolducsche wijnbouw lag immers aan de Aar.

Het centrum van waaruit de goederen beheerd werden, was sinds oude tijd de

zoogenaamde "Klosterrather Herrenhof", die oorspronkelijk in Giesenhoven lag, boven de hedendaagsche "Obertor" van Ahrweiler; intra muros dus.

Toen de stad Ahrweiler als vesting werd ingericht, werd een nieuw gebouw binnen de vestingmuren gezet en zoo werd het beheer naar de "*Oberhut*", in de nabijheid van de "Obertor" overgebracht. Van deze tijd af dragen deze gebouwen de naam "der Roderhoff".

Aan 't hoofd van 't bestuur der wijnbergen stond een door den abt benoemde *Schout*.

Reeds in 1246 wordt een zekere Gobel Stiltzer uit Walporzheim in een oorkonde als zoodanig genoemd.

De Schout had het toezicht op de bewerking van die wijn bezittingen, die door de abdij in eigen beheer werden geëxploiteerd; bovendien moest hij de tienden innen en voor de heffingen uit de wijnbergen en uit andere bezittingen der abdij op 't gebied van den Keurvorst van Keulen en Jülich n.l. in 't graafschap Neuenahr zorg dragen.

Volgens de gegevens van Heyendaël in zijn Notitia waren de schouten in 't Graafschap van Jülich, Neuenahr, maar vooral in Wadenheim en Hemessem uiterst nalatig, zoodat een heele reeks inkomsten in de loop der tijden verloren ging - waarschijnlijk gebeurde dit in de woelige dagen van de 16e en 17 de eeuw, toen de abdij herhaaldelijk een zware strijd te voeren had om haar eigen behoud en diensgevolge weinig aandacht kon schenken aan de verafgelegen bezittingen. (NOOT 21)

NOOT 21) Uit de 14e, 15e en 16e eeuw weten wij weinig over het beheer van de wijnbergen van Rolduc van de Aar. Hier is een groote leemte die haar verklaring vindt in het verloren gaan van belangrijke archivalia, (die zich in 't Refugium der abdij te Aken bevonden,) door den Stadsbrand in 't jaar 1656. Vergelijk hierover mijn artikel: "Das Klosterrather Haus in der Elffschornsteinstrasse zu Aachen", in het tijdschrift van de Aachener Geschichtsverein, 55ste band 1933/34 p. 102 en 112/113. Vanaf 't einde der 17de eeuw vloeien de bronnen dan weer rijkelijker.

Zoo kwam het, dat onder Heyendaël slechts 9 en 1/2 kwart wijn door de zes pachters van Wadenheim en Hemessem afgedragen werden.

Heyendaël's belangstelling ging uit naar alle takken van beheer, die de abdij betroffen, en zoo schonk hij ook zijn volle aandacht aan 't wijnbezit der abdij aan de Aar.

Zoo nam hij, zoo als reeds gezegd is, op verlangen van den prelaat Bock de moeilijke taak op zich de oude pachtregisters en renteboeken in orde te brengen, waarbij hij ook in de kwestie der inkomsten aan de Aar juiste verhoudingen trof en verdere verliezen voor de toekomst onmogelijk maakte.

In zijn Notitia, die op deze uitvoerige arbeid berust, geeft Heyendaël ook de afzonderlijke namen aan van de wijnbergen in 't gebied van Ahrweiler, die het voornaamste bezit der abdij vormen. Het zijn de acht volgende wijnbergen:

1. De wijnberg "in der Leyen" boven Walporzheim, aan de weg naar Marienthal gelegen, iets hooger als de rots de "bunte Kuh" (= Hangendenfels) (vergel. ook Annales

Rod.). Deze had een oppervlakte van 4 morgen.

2. De wijnberg "am Munnichpfadt" eveneens in Walporzheim gelegen ;deze omvatte de stichting van Magister Theodoricus de Ersdorf van 't keulsche kapittel Mariengraden (zie boven). Deze was één morgen, één kwartaal en één pint groot. Hij was destijds, evenals de wijnberg "in der Leyen" aan de gebroeders Hubert, Gottfried en Jakob Gies verpacht.

3. De wijnberg "zur Silberberg". Deze was 3 pinten groot. Hij droeg witte en roode wijnstokken en werd in eigen beheer bebouwd.

4. De wijnberg "der Plenzer" (NOOT 22) Deze wijnberg was 7 pinten groot.

NOOT 22) Deze "Plentzer" schijnt een van de oudste wijnbergen aan de Aar te zijn. In de 16e eeuw heette zij "der Planzer", heden "im Blenzert". Deze naam stamt zonder twijfel af van het latijnsch woord plantarium = boomgaard, of ook wel wijngaard. De meening dat de aanleg van deze wijnberg uit de romeinsche tijd stamt, die meerdere geschiedvorschers deelen, vindt nog een steun in 't feit, dat in de streek van Ahrweiler en Walporzheim herhaaldelijk vondsten uit de romeinsche tijd gedaan zijn, zoo b.v. in de nabijheid der "Bunte Kuh", bij 't station van Walporzheim en achter de kelder van de Ahrweiler Winzerverein (vereeniging van wijnbouwers). Vergel. hierover Prof. Dr. Wirtz: "Zur Geschichte von Walporzheim" in de feestuitgave van het Kapelfeest in Walporzheim, Ahrweiler 1924, p. 11/12.

5. De wijnberg "am Kissel"; deze lag naast het wijngoed van 't kapittel van St. Servaas in Maastricht, en had 'n oppervlakte van één kwartaal en twee pinten..

6. De wijnberg "am Schilgen"; deze lag aan de andere kant van 't wijngoed van 't kapittel van St. Servaas, en was 2 pinten groot.

7. De wijnberg "am Rosenthal"; deze grensde aan een zijde aan de bezittingen der heeren van St. Servaas en aan de andere zijde aan 't goed van 't kapittel van St. Gereon te Keulen, en was één kwartaal groot.

8. De wijnberg "auf der Commen" eveneens één kwartaal groot. Deze grensde aan de bezittingen van de Jezuiten van Düren.

De totale oppervlakte van de wijnbergen in de gemeente Ahrweiler bedroeg dus ongeveer 7 morgen.

Toen nu in 1712 Heyendael abt werd, nam hij omniddellijk een ook voor het aanzien der abdij absoluut noodzakelijk werk ter hand, n.l. de wederopbouw van de sinds 1654 totaal in verval geraakte Roderhof in Ahrweiler.

Terwijl het oude gebouw meer teruggelegen was in een boomgaard, werd het nieuwe gebouw onmiddellijk aan de hoofdstraat van Ahrweiler gelegd; de kosten bedroegen 1000 Imperialen.

De voorname hof had een groote wijnpersruimte, twee voorraadkelders en de noodige stallen en remisen, en bezat aan de straatkant een breede en geriefelijke inrijpoort. 15 Jaar later kreeg de Roderhof nog een noodzakelijk gebleken uitbreiding. Er was n.l. gebleken

dat de ruimte, waar de wijnpers stond, te klein was, en daarom bouwde men een aparte ruimte voor de wijnpersen, waardoor de Roderhof het uitzicht gekregen heeft dat hij nu nog heeft. (NOOT 23)

NOOT 23) Heyendaël zegt over de Roderhof en zijn heropbouw, in zijn meermalen reeds geciteerde notitia 't volgende: Haec domus jam a 60 amplius annis corruerat, nihilque eius residuum manserat prae ter antiqua rudera et praelum (= wijnpers) sub tect stramineo ab antiquo muro dependente consistens. Sed anno 1714 ruin am domus istius "den Roderhoff" dictae in ipso oppido erubescences Deo belle adjuvante novam domum perhonestam super ipsam plateam (nam antea introrsum in medio pomarii' steterat) in ordine aliarum aedium unacum torculari, (plaats voor de wijnpers) duabus caveis et stabulis necessariis a fundamentis construximus et pomarium, quatenus ad plateam patebat, usque ad rivum muro clausmus praebente per magnam portam vehiculis introitum, quod opus plus quam 1000 Imperialibus constitit. Anno 1749 addidimus magnum aedificium pro torculari et stabulo usque ad rivum secus plateam. .

Het prachtige gebouw (perhonest domus) was een sieraad voor de stad, en kon in elk opzicht een vergelijking doorstaan met de in Ahrweiler gelegen huizen der twee andere abdijen, die bezittingen aan de Aar hadden, n.l. de Prümer- en Steinfelderhof.

Toen in de 18de eeuw rustige tijden voor de abdij Kloosterrade aanbraken, en het bestuur der goederen aan de Aar in vaste en geregelde banen geleid was, nam de belangstelling en de zorg der abdij voor haar eigendom aan de Aar voortdurend toe.

Hierover vinden wij interessante bijzonderheden in de briefwisseling der verschillende abten, alsook in de beide brokstukken van het Kloosterrader dagboek, die, zooals bekend, de tijd van 1685 tot 1701 en van 1740 tot 1772 met veelvuldige onderbrekingen omvatten.

In Heyendaël's briefwisseling b.v. bevinden zich drie brieven van de hand van den provisor Henricus Thimister, uit 't jaar 1730, (NOOT 24) die interessante mededeelingen bevatten over de wijnbouw. Daarin deelt de provisor aan den abt, die in zijn kwaliteit van commissaris van de Staten van 't hertogdom Limburg in Brussel vertoefde, met vreugde mee, dat er goed nieuws van de Aar is binnengekomen, dat de stand van de druiven in de wijnbergen der abdij "uitstekend" is te noemen, en dat de schadelijke factoren, die in andere wijnbouwgebieden zijn opgetreden, aan de Aar goddank nauwelijks merkbaar zijn geweest, en dat men volgens de mededeelingen van pastoor Merkelbach van Hersel een goede herfst mag verwachten.

NOOT 24) Thimister was tot 1735 provisor; daarna werd hij pastoor in

Afden. Van hem stamt het bekende Afdener dagboek over het optreden der eerste bokkenrijdersbenden.

In een andere brief deelt Thimister mee, dat de prior Nijssen uit Marienthal heeft geschreven: que nous aurons encore du vin plus qu'on avait cru, et qui pourrait devenir bon, s'il venait seulement une pluie. Il dit que notre Ley a eu la première grappe noire, que Jacob Giesen alla presenter un peu après la S. Laurent aux Bourgemaîtres (NOOT 25) qui lui donnèrent le présent ordinaire d'un quart de vin. Cette (sic!) vignoble est fort bien chargée et nous peut donner du très bon vin cette année, mais par la grande sechesse les raisins y commencent déjà un peil à flétrir. Le Plentzer et le Kissel sont aussi très bien chargés. Enfin il dit que sur l'Aar nous pouvons avoir 30 aimes et du très bon vin, si bientôt nous avons une bonne pluie, n'ayant pas de vignobles sur l'Aar, qui soient mieux apparents que les nôtres. Reste que seulement nous puissions introduire nos vins sans brouilles, et sans danger!"

NOOT 25) De parochiekerk van Ahrweiler was aan den H. Laurentius toegewijd

Uit deze brief ziet men welke belangstelling de bewoners van Kloosterrade voor de wijnbouw aan de Aar koesterden, en hoe zij iedere bijzonderheid, die hun door confrater's of vrienden over de Aar wordt medegedeeld, levendig en uitvoerig bespreken. Wij vernemen echter ook van hoeveel toevallige omstandigheden en onvoorziene gebeurtenissen de wijnoogst afhankelijk is, hoe een plotseling invallende koude een groot deel der verwachtingen kan vernietigen. Laat ons hooren wat Thimister in zijn derde brief van 28 act. 1730 aan den abt in Brussel schrijft over de oogst van dat jaar: "Pour à présent j'aurais l'honneur de vous dire seulement que la gelée nous a fait beaucoup de dommage et dans la qualité et dans la quantité de nos vins. Quant à la qualité personne que rien qu'il soit n'ayant plus vu une gelée semblable n'en saurait rien dire qu'en devinant, quant à la quantité, nous y perdons plusieurs aimes de sorte qu'au lieu de 4 charrettes que nous croyions d'avoir sur l'Aar nous n'en aurons que trois, peut-être 26 aimes, encore avons-nous sujet d'en remercier le Seigneur".

Terwijl in het eerste brokstuk van 't Kloosterrader dagboek de mededeelingen over de wijnbouw der abdij nog zeldzaam en zeer schaarsch zijn, vinden we meer daarover in het tweede brokstuk, welks origineel zich in 't staatsarchief te Düsseldorf bevindt. Voor elk jaar worden daarin regelmatig mededeelingen gedaan. Volgens dat brokstuk ondernam de provisor telken jare in de zomer een reis naar de Aar, om zich persoonlijk van de stand der druiven op de hoogte te stellen en om nauwkeurige inlichtingen over de verwachtingen van de herfst in te winnen. Wanneer hij dan, na informaties te hebben ingewonnen, in 't klooster terugkeerde, dan vormde de Aar verschillende dagen 't voorwerp van 't gesprek der kloosterbewoners. Groeten moesten besteld worden bij de confraters uit Lommersum en Hersel, waar halt gemaakt werd, en van andere dierbare

vrienden en bekenden.

Dan moest de provisor vertellen van de schoone Aar, van het nieuws in Ahrweiler, Walporzheim en Marienthai en Dernau. Met levendige belangstelling hoorde men dan naar zijn berichten over de vooruitzichten van de oogst en men verheugde zich reeds bij voorbaat op de komende herfst, waarin de wijntransport van de Aar naar Kloosterrade plaats vond. Kwam dan eindelijk de herfst, dan reed de provisor nogmaals naar de Aar; soms alleen, maar soms ook door den abt of een ander confrater vergezeld, om in Ahrweiler de laatste voorbereidselen te treffen voor de verzending van de vurig verwachte wijn (NOOT 26).

NOOT 26) Aan de Aar werd, zooals nu nog, :!: in de tweede week van October de oogst binnengehaald. Einde November had de jonge wijn de eerste onstuimige gisting achter zich en kon getransporteerd worden. In de kelders der abdij maakte de wijn dan nog 'n lichte nagisting door.

Voor de reizigers waren dit echte feestdagen, een welkome afwisseling in de eeuwige eentonigheid van de dag. Hooren wij naar een verslag van zulke reis uit 't jaar 1771, dat ons een scherpe kijk geeft op de verhoudingen van die tijd,:

Het was op een mooie zomermorgen, op 17 Juli 1771, dat abt Haghen en de provisor Anton Fabritius in de groote reiswagen van de abdij door de nauwe straten van het stadje 's-Hertogenrade de Reyn en Aar tegemoet reden.

Nadat men in Weyden een kort bezoek had gebracht aan den vader van den voor korte tijd overleden medebroeder Adenau, ging de reis verder naar Düren, waar men overnachtte. De volgende morgen werd vroeg vertrokken en tegen twaalf uur kwam men in Lottersum aan, waar de reizigers bij hun medebroeder Frensch, den pastoor van die plaats, uitstapten. Prelaat Haghen verrichtte daar een kerkvisitatie en zag de kerkrekeningen na, terwijl de provisor een kapitaal van 1000 Imperialen plus rente aan de erfgenamen van Johannes Eich in Lommersum terugbetaalde, 'n som die men in 1767 had opgenomen, om groote pioniersarbeid te kunnen verrichten in de wijnberg "die Ley" in Walporzheim. De dag werd besloten met een gezellig samenzijn met de beide medebroeders Frensch en Lutzerath, in de pastorie van Lommersum. De volgende morgen werd de reis voortgezet en 's avonds arriveerde men in Marienthal aan de Aar, waar de prior Johannes Savelsberg en de Secundarius (NOOT 27) Booten de dierbare gasten hartelijk verwelkomde.

NOOT 27) De tweede helper v. d. prior - één der koorheeren.

Het laatste gedeelte der reis was tamelijk gevaarlijk geweest, omdat de enge weg langs zeer stijle afgronden naar beneden ging en de koetsier alle moeite gehad had de zware, met vier paarden bespannen reiswagen op de steil afhellende weg te besturen.

De reizigers bleven tot de 25ste Juli in Marienthal en maakten van hier uit enkele ritjes naar 't bovenste en benedenste gedeelte van het Aardal. In Ahrweiler bezochten zij de Roderhof en lieten zich hier verslag uitbrengen door den Schout van de abdij, Ernst

Lankhardt, den vader van Martin Goswin Lankhardt, die novice in de abdij was, bezochten den bevrienden pastoor van Ahrweiler, den keldermeester van de dom van Keulen, Reunerscheydt genaamd, de keurvorstelijke keulsche "Rat" Grouben; de keldermeesters van Prüm en Steinfeld en andere vrienden en bekenden. Verder bezichtigden zij nauwkeurig de wijnbergen der abdij in de gebieden van Ahrweiler, Walporzheim, Wadenheim en Hemessem, die volgens de verklaring van de wijnbouwers helaas weinig uitzicht gaven op een goede oogst.

Het waren mooie dagen, dagen van ontspanning en verkwikking voor den abt en den provisor.

Ze vlogen helaas te vlug voorbij, en op de morgen van 24 Juli moest men afscheid nemen van de medebroeders in Marienthal en van de vrienden in Ahrweiler; want tegen het einde van Juli werden in de abdij hoge gasten verwacht, n.l. de abt van Val-Dieu en de leden van de provinciale Staten Baron van Eynatten en van Reul, hetgeen de aanwezigheid van den abt noodig maakte. De reis ging nu langs de Aar stroomafwaarts over Remagen en Bonn naar Hersel, waar men 's avonds aankwam en in de pastorie van den medebroeder Dresens afstapte. De volgende dag maakten de abt en de provisor een uitstapje naar Bornheim en Dersdorf, waar zij eveneens de wijnbergen en pachthoeven der abdij in oogenschouw namen. 's Avonds keerden zij weer naar Hersel terug; van daar uit voer men de volgende morgen naar Keulen. Hier waren enkele zaken af te handelen, en de volgende morgen werd in alle vroegte de terugreis naar Kloosterrade aanvaard, alwaar men laat in de avond aankwam.

Het was een mooie reis geweest. Onvergetelijke indrukken hadden zij daar opgedaan, en thuis gekomen, konden zij niet uitverteld raken over al 't mooie en interessante, dat men gezien had.

Wanneer de herfst in 't land kwam, en de Schout uit Ahrweiler meldde, dat de wijn voor het transport afgetapt was, dan moesten de benodigde vervoermiddelen beschikbaar gesteld worden. Het aantal wagens was natuurlijk niet altijd hetzelfde; want de oogst was elk jaar niet alleen kwalitatief, maar ook kwantitatief verschillend.

Herhaaldelijk, zoo b.v. in de jaren 1741, 1742 en 1746 was de opbrengst van eigen gewas zoo gering, dat men ongeveer de helft koopen moest bij wijnhandelaren uit Ahrweiler, om in 't noodige te voorzien. Gewoonlijk betaalde men dan gemiddeld 4 pistoletten per aam. (Dat was in hedendaagsche muntwaarde $\pm$ 40 gulden per aam). Met de wijntransport belaste zich de pachters uit de naburige boerderijen met hun knechten.

In 1741 reden drie wagens uit; in 1742 vier; in 1743 drie; in 1770 vijf, in 1771 vier groote vrachtwagens met het noodige aantal paarden.

Zulk transport, dat met het opladen in Ahrweiler minstens acht dagen in beslag nam, verliep niet altijd even gunstig. De dagboekschrijver verhaalt van een ernstig ongeluk in het jaar 1743: De wagens waren op de terugreis en waren reeds in Jülich aangekomen. Hier verliet de provisor, die het transport tot hier toe vergezeld had, de wagens en reed naar Aken, waar hij verschillende zaken moest afdoen.

Bij de wagens bevonden zich de pachter van de hoeve van Ritzerfeld, de schoonzoon van den pachter van Oud-Streiffeld, en de zoon van den pachter van Nieuw-Merbern, een

jonge man, die pas zijn studies beëindigd had, benevens hun knechten. Tegen de raad in van iemand die ter plaatse bekend was, n.l. ofwel van Jülich af te slaan, òf tenminste den zoon van den waard als begeleider en gids door de Roer, die tengevolge van aanhoudende regenbuien sterk gezwollen was, mee te nemen, reden de pachters onder de leiding van den schoonzoon van den pachter van Oud-Streiffeld, Plaum genaamd, door de hoog gezwollen rivier. Plaum, onvoorzichtig en 'n waaghals als hij was, reed zonder veel omhaal als eerste door de stroom en kwam ook gelukkig met zijn wagen aan de andere oever aan. De andere mannen echter, die met hun wagens volgden, werden door het geweld van de stroom meegesleurd, geraakten van de doorwaadbare plaats af en bleven tot groote ontsteltenis van den zich aan de andere oever bevindenden Plaum midden in de woeste stroom steken.

Op de paarden van de tweede wagen zaten twee knechten, alsook de zoon van den pachter van Nieuw-Merbern. Deze laatste viel van het hoog op steigerende paard af, maar wist zich nog geruime tijd aan de ketting van de wagen vast te houden. Luid om hulp schreeuwend vocht hij tegen de meesleurende golven, maar omdat er niemand was die hem hulp kon brengen, werd hij door de strooming meegesleurd en vond een jammerlijke dood in de golven.

De paarden van de derde wagen werden eveneens door twee knechten bereden, en door den pachter van Ritzerfeld. Deze laatste sprong tot zijn geluk van de paarden, en stapte over het rad van de tweede wagen, die in 't water was blijven steken en kon zich zoo redden. Een van zijn knechten echter viel eveneens van zijn paard en verdronk. Ook de paarden van de derde wagen kwamen in de strooming om. Ook de overige menschen en paarden zouden verdronken zijn, indien niet een in de buurt wonende boer die door het hulpgeschrei der ongelukkigen was opgeschrikt, toegesneld was en menschen en dieren behouden aan de oever had gebracht. De eerste wagen zette toen met de overlevenden zijn tocht voort; terwijl de twee andere wagens met de zich daarop bevindende vaten wijn nog 12 dagen in 't water bleven liggen.

Toen 't water eindelijk viel, werden de wagens eruit getrokken. Een wagen lag nog op de plaats waar 't ongeluk gebeurd was, terwijl de andere door het geweld van de stroom een groot stuk meegesleurd was.

Behalve het verlies van twee jonge menschenlevens, leed de abdij door dit ongeluk een schadepost van meer dan 30 Imperialen, ongerekend de kosten voor de lijkschouwing en begrafenis der verongelukten, en 't verlies van verschillende paarden. Om zulke ongelukken in de toekomst onmogelijk te maken, bepaalde de abt, dat het wijntransport voortaan door een der medebroeders zoo mogelijk, door den provisor zelf begeleid moest worden, om dergelijk eigenmachtig optreden van de pachters en hun knechten te voorkomen.

Men moest om de wijn van de Aar naar Kloosterrade te vervoeren, door landen van verschillende heeren trekken. De rit ging n.l. door het aartssticht Keulen en door het hertogdom Jülich, en zoo was het transport aan de destijds geldende strenge tolbepalingen onderworpen.

De abdij had nu met de landsheeren, die daarvoor in aanmerking kwamen, reeds in oude

tijd 'n overeenkomst gesloten, waarbij een vrij en ongehinderd transport der wijnen werd gewaarborgd.

Op 't gebied van den keurvorst van Keulen genoot de abdij van oudsher *tolvrijheid* voor wijnen van eigen teelt, die naar Kloosterrade zouden vervoerd worden.

Met Jülich waren bijzondere bepalingen getroffen. Zoo verklaren op 24 Nov. 1662, burgemeester, schepenen en raad van de stad Ahrweiler, dat de heeren van Kloosterrade evenals de heeren van Prüm, Maastricht (St. Servaas) en Steinfeld jaarlijks uit hun teelt den hertog van Jülich en Pfalz-Neuburg, de "Churwijn" aanbieden en door middel van een recognitie tolvrijheid voor hun wijnen genieten. (Vergel. Franquinet o.c. no. 218). Aanvankelijk, sinds 1536 te bewijzen, bestond deze belasting in een jaarlijksche levering van een half el "wit scharlakenstof" die volgens een verklaring van den abt Mathias Straelen, uit 't jaar 1610 bij den rentmeester van het graafschap Neuenahr moest afgeleverd worden, waarop dan de ontvanger van het grenskantoor in Birkenndorff (= Birkesdorf bij Düren), aanzegging kreeg, de wijnen der abdij uit Hersel, Bornheim en Ahrweiler vrij door te laten. (NOOT 28)

NOOT 28) Vergel. Franquinet o.c. 212 en 213.

Later werd deze levering in natura vervangen door een jaarlijksche betaling van 'n som geld. Want uit een document uit het jaar 1678 (NOOT 29) blijkt, dat de abdij met de rekenkamer van den keurvorst een overeenkomst had aangegaan, dat door de betaling van één Rozenobel (= Rosa nobilis ter waarde van 16 Keulsche guldens) bij den ontvanger in Neuenahr, de levering van een half el "wit scharlakenstof" afgeschaft was en dat wijnen en veldvruchten uit eigen teelt en voor eigen gebruik tolvrij door Birkenndorff mochten worden gevoerd. Deze overeenkomst bleef van kracht tot aan de inval der Franschen, en werd in de loop der tijden herhaaldelijk hernieuwd. Zoo b.v. in 1711, 1725, 1744 en 1755. (NOOT 30)

NOOT 29) Vergel. Franquinet o.c. no. 219.

NOOT 30) Vergel. Franquinet o.c. no. 220 en 221.

In oorlogstijden was, het wijntransport natuurlijk aan gevaren blootgesteld en kon meestal slechts onder militair geleide plaats hebben.

Een bewijs! daarvoor levert ons een door den keizerlijken generaal-veldmaarschalk Jan van Weert ten behoeve van zijn neef, den abt Kaspar Duckweiler van Kloosterrade op 29 Nov. 1642 afgegeven brief, waardoor hem militair geleide en vrije doortocht werd toegestaan. (Vergel. Franquinet o.c. no. 232).

Hierin geeft de opperbevelhebber vanuit zijn legerkamp in Keulen de verschillende garnizoenscommandanten opdracht, aan het wijntransport der abdij een militair geleide en een trompetter of tamboer mee te geven.

De wijnen uit de Aar en uit de omgeving van Bonn waren op de eerste plaats voor Kloosterrade zelf bestemd. (NOOT 31)

NOOT 31) Het beginsel: vinum non est monachorum;

"Wijn is geen drank voor monniken", mag misschien in de allereerste tijden van 't monnikswezen gegolden hebben en dan vooral bij de Eremieten in 't Oosten, later schijnt men daarvan te zijn afgeweken. Want reeds was aan de volgelingen van den H. Benedictus een matig gebruik van wijn toegestaan. Men vergelijke hiervoor de voor de kultuurgeschiedenis zeer interessante plaats in de regula Sancti Benedicti: Licet legamus vinum monachorum omnino non esse, sed quia nostris temooribus id monachis persuaderi non potest, saltem vel hoc consentiamus, ut non usque ad satietatem bibamus, sed parcius, quia vinum apostata re facit etiam sapientes. Ook bij de meeste overige orden kan men hetzelfde vaststellen.

Zonder twijfel hebben ook later monniken zich persoonlijk aan de spreuk: "vinum non est monachorum" gehouden; ook de vrome Ailbertus, de stichter van Rode, had zich het genot van wijn ontzegd, zooals blijkt uit de oudste annales Rodenses; want in de annalen staat uitdrukkelijk: Et simili modo abstinuit vino et omni potu voluptuoso. Men vergelijke Annales Rod. bij Ernst VII, p. 10. Ook is van Ailbertus bekend, dat hij op zijn sterfbed herhaaldelijk een dronk water, waarom hij gevraagd had, weigerde, omdat hij aan de reuk merkte, dat het wijn was.

Eerst toen men hem ten derden male verzekerde dat het water was, dronk hij de beker ondanks de wijnsmaak uit, omdat hij daarin de genade van God zag, die zijn trouwen dienaar op 't sterfbed wilde sterken en daarom dit wonder had gewrocht, In ieder geval was reeds in de oudste tijden 't gebruik van wijn in 't klooster Rode toegestaan, ja het was zelfs regel.

Tijdens de recreatie's werd van oudsher n.l. aan de koorheeren geregeld wijn aangeboden, (NOOT 32) en 't is zoo gebleven, zoolang de abdij bestond.

NOOT 32) Men vergelijke die oudste annales Rod. bij Ernst VII p. 21, waar sprake is van de aanleg van de wijnberg "Hangendenfels" en waar uitdrukkelijk over de bestemming van de wijn gezegd wordt: eo maxime et praecipuo tenore, ut vinum eiusdem vineae singulis annis ad haustum fratribus inferatur ecclesiae.

Maar ook bij 't onthaal der talrijke gasten van 't klooster speelde de ten zeerste geroemde „Ahrwein" een groote rol, en men was, zoolas ons het dagboek der abdij leert, heelemaal niet gierig met de rijke voorraden in kelder en keuken. (NOOT 33)

Menig bezoeker, die binnen de gastvrije muren der abdij, de heerlijke "Bleickhardt" geproefd had (NOOT 34), zou zich wel 'n vaatje daarvan in zijn kelder wenschen.

Al dreef de abdij geen wijnhandel in eigenlijke zin, toch moest zij dikwijls zwichten voor de aandrang van haar vrienden, om iets van haar voorraad af te staan. Dit vernemen wij uit de correspondentie der abten. Zoo toonen ten tijde van Heyendaël verschillende kanunnikessen van de oude rijksabdij Thorn een groote belangstelling voor de heerlijke Bleickhardt.

NOOT 33) Vergelijk mijn artikel: "Allerlei Gasten op Rolduc", in Rolduc's Jaarboek 1934.

NOOT 34) Bleichert noemt men de roode wijnen, die uitmunten door een fijne gisting, en die verbouwd zijn op leirotsen, zooals ze vooral in Walporzheim, Ahrweiler en Bodendorf gewonnen worden. De naam herinnert aan het toenmalige gebruik om de wijn vóór de gisting te persen, waardoor een bleekroode wijn ontstond. Thans is dit procédé nauwelijks meer in zwang; men laat thans de druiven, naar Fransche manier, in de schillen d.w.z. op het moutbeslag gisten, waardoor een donkerroode wijn ontstaat, die in kleur niet bij de fransche wijnen achterstaat. Door de gisting verbindt zich n.l. het Eosin uit de bessenschillen met de wijn, waardoor die donkerroode tint ontstaat.

Zoo informeert b.v. bij gelegenheid de prinses Christine van Salm in haar brieven aan Heyendaël, naar de aankomst van de voortreffelijke Aarwijn, en verzoekt den abt, haar en haar vriendinnen in Thorn een vaatje af te staan. En wanneer dan de abt haar verzoek heeft ingewilligd, dankt zij hem in hartelijke bewoordingen voor zijn zending, en drukt altijd weer haar genoegen uit over de voortreffelijke wijn.

Een andere keer wendt zich de prinses Johanna van Hessen, eveneens kanunnikes en later Dechantin (dekenes) in Thorn, tot abt Heyendaël en herinnert hem aan zijn belofte, haar een half aam Aarwijn af te staan.

Zij verzoekt, de wijn onmiddellijk naar Thorn af te zenden, omdat vanuit Ubach in die tijd geen gelegenheid bestond om de wijn naar Thorn te vervoeren, zoo schrijft zij.

In een andere brief deelt de prinses mee dat zij de wijn ontvangen heeft, en zij prijst de voortreffelijkheid ervan; zij belooft den abt, haar invloed aan te wenden om voor de goede zusters van Marienthal iets te bereiken in 't proces, dat aan het Rijkskamergerechtshof te Wetzlar gevoerd werd.

Ook de leden van de Staten van Limburg, met wie de abt als Primas van de geestelijke stand in vriendschappelijke relatie stond, spreken in hun brieven aan den abt herhaaldelijk van de voortreffelijke roode-wijn, die hun van hun bezoeken aan de abdij wel bekend is, en zij uiten de wensch, iets daarvan te mogen koopen.

Zoo vraagt in 1744 graaf Hoen van Carthyls de latere hooghe drossaard van 't land van 's Hertogenrade. destijds nog lid van de Staten van Valkenburg en 't hertogdom Limburg, in een brief vanuit 't kasteel Chaloen, inlichtingen bij abt Rauschaw over de kelderbehandeling van de "Bleyckhardt" en dankt reeds bij voorbaat voor 't afstaan van 'n fust aftapbare wijn.

In 't zelfde jaar wendt zich ook de Conseiller en Receveur général van het hertogdom Limburg, de Reul, aan den abt met het verzoek hem een vat van de voortreffelijke Aarwijn af te staan.

De invoer van wijnen in het hertogdom Limburg stonden geen moeilijkheden in de weg.

Zooals Heyendaël n.l. in zijn Notitia aangeeft, bezat de abdij in de Spaansche tijd volledige tolvrijheid voor wijnen van eigen teelt. Maar de verhoudingen veranderden toen Oostenrijk de macht in handen kreeg in de vroegere Spaansche Nederlanden.

Volgens de bepalingen, die toen in werking traden, werden eerst vier, dan zes, en tenlaatste zelfs tien solidi tol geheven onder bedreiging van confiscatie in geval van tolontduiking. Tenslotte bemoeiden zich de provinciale Staten met de kwestie en wisten in 't jaar 1712 den graaf van Sintzendorff te bewerken, dat wijn uit eigen aanplanting van bewoners van Limburg (NOOT 35) vrij van rechten mocht ingevoerd worden, onder voorwaarde dat de wijn voor eigen gebruik bestemd was en niet voor handelsdoeleinden ingevoerd werd. Bij elke gelegenheid moest dan bij de hoofddouane een geloofwaardige verklaring afgelegd worden, van waar de wijn kwam en dat deze uit eigen teelt gewonnen was. Ook bepaalden de nieuwe verordeningen, dat leden van de geestelijke en adellijke stand, die toegang hadden tot de provinciale Staten, elk jaar zes aam wijn konden koopen, vrij van invoerrechten, wanneer zij van te voren daarvan behoorlijk aangifte deden bij de bevoegde douanekantoren.

NOOT 35) De abt van Kloosterrade kwam daarvoor alleen in aanmerking, als de eenig bezitter var wijnbergen.

Van dit recht maakte Kloosterrade natuurlijk gretig gebruik.

Reeds in 't jaar 1725 echter begon de toenmalige Administrateur général van de provincie Limburg, de Botsont, de abdij de vrijheid van invoerrechten op haar wijnen te betwisten, ondanks 't feit dat Heyendaël zich in een schrijven beriep op de oude rechten van tolvrijheid, en 't bewijs leverde, dat het om eigen teelt ging. Omdat de abdij nu weigerde de verlangde tol te betalen, werd in 't jaar 1728 een Rolducsch wijntransport van 59 aam wijn benevens 10 wagens en 40 paarden door de douane in beslag genomen en werd de abdij bovendien tot een geldboete van 200 gulden veroordeeld. (Vergel. Franquinet o.c. no. 223). Heyendaël ging tegen dit vonnis in Brussel in hooger beroep; het proces duurde enkele jaren en 't was in 1730, toen Heyendaël zijn Notitia schreef, nog niet beëindigd. Later werd het vonnis opgeheven. Eerst onder den opvolger van den Administrateur général de Botsont, n.l. baron de Sotelet, viel de definitieve beslissing van het Brusselsche Gerechtshof. Baron de Sotelet had weliswaar het douanekantoor van 's Hertogenrade aangewezen, om de invoerrechten op de wijnen der abdij te innen, maar toen Heyendaël hem verzocht het bevel in te trekken en hem de redenen daartoe uiteenzette, willigde deze het verzoek van den abt in, en erkende de tolvrijheid der abdij als rechtmatig bestaand.

Tenslotte gaf ook de finantieraad van Brussel aanwijzing aan de officieren van het hoofddouanekantoor te Navaigne de Rolducsche wijnen voorloopig vrij van rechten uit Duitschland te laten passeeren. (Vergel. Franquinet o.c. no. 226 en 227).

In 't algemeen schijnt de abdij voortaan in haar rechten gehandhaafd geworden te zijn.

Toch ontbreken de pogingen niet van de kant der douane, om de abdij dit recht te betwisten. Dat bewijzen verschillende verzoekschriften van de abten Rauschaw en Haghen, die om behoud van hun oude privileges vragen.

In 1762 kwam dan eindelijk de uitspraak van de Raad van finantien uit Brussel, dat de wijnen der abdij voortaan vrijheid van invoerrechten genoten onder de beperking echter, dat deze niet aan anderen mochten verkocht worden, onder straffe van 100 gulden voor elk verkocht stuk wijn. (Vergel. Franquinet o.c. no. 228, no. 229, no. 230). Deze beslissing schijnt definitief te zijn geweest, want sedert dien vinden wij geen vermeldingen meer van onaangenaamheden over tolkwesties in 't hertogdom Limburg.

Het binnenrukken der legers der Fransche Revolutie maakte met één slag een einde aan het rijke bezit van de abdij Kloosterrade. Evenals de overige bezittingen, geraakten ook de wijnbergen in leekenhanden. Uit de beroemde Klosterley, die in de 19de eeuw in 't bezit van Dr. Drimborn overging werden drie afdeelingen gevormd: de oude Ley, de nieuwe Ley en de Beatrixley. De Roderhof bleef lange tijd als wijnopslagplaats behouden. (NOOT 36)

NOOT 36) Hij werd in 1846 door Peter Joseph Kreutzberg grondig gerestaureerd en bleef tot ongeveer 1920 in handen dezer firma, die in dit gebouw een zeer drukke wijnzaak hield.

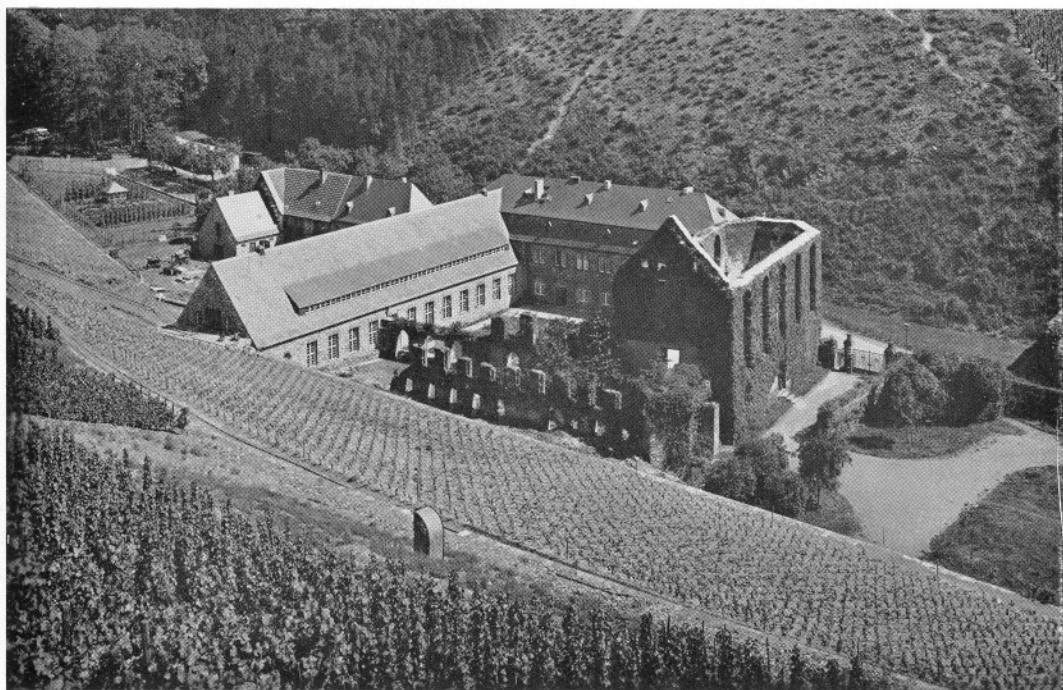
Toen de firma, die er 't laatst in woonde, failleerde, kwam de Roderhof in 't bezit van de stad Ahrweiler, die in 't hoofdgebouw woningen inrichtte en de talrijke stallen en remisen voor verschillende doeleinden gebruikte. De oude Prümerhof is tegenwoordig postkantoor, terwijl in de gebouwen van de voorname Steinfelderhof het rijke Aarmuseum is ondergebracht.

Een een uur stroomafwaarts droomt stil en verlaten de met klimop begroeide Ruïne van het klooster Marienthal, dat zich thans in 't bezit bevindt van het Bestuur der Pruisische Domeinen.

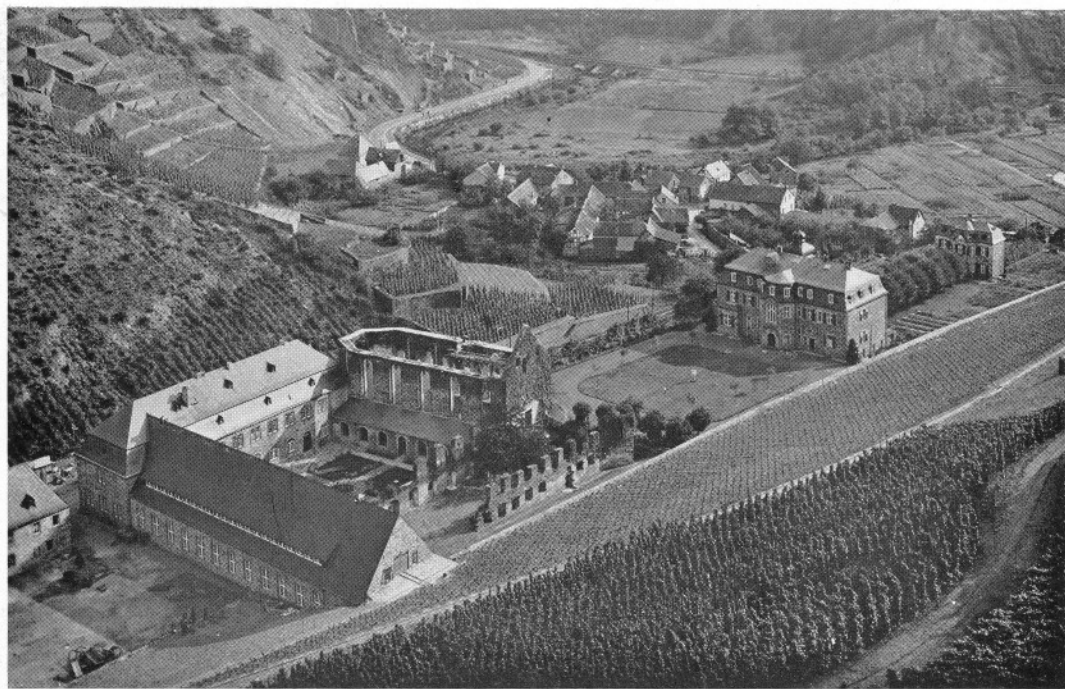
Andere tijden zijn gekomen. De tijd heeft het landschap andere aanzichten gegeven, treinen doorkruisen de streek en rollen over de bruisende Aar voorbij aan de ruïnen van oude trotsche kasteelen of verdwijnen in donkere tunnels.

Op de in de vorige eeuw kunstvol aangelegde wegen snellen groote auto's, motoren en andere vervoermiddelen voorbij in onafzienbare rijen. En toch! Over 't geheel ligt ondanks al deze veroveringen van de moderne techniek de betoovering der romantiek, en de vroolijke opgewektheid, waarmee heden ten dage de talrijke plezierreizigers de mooie Aar, de parel van 't rijnsche land, bezoeken, is nog dezelfde, waarmee eens in oude tijd de koorheeren van Kloosterrade zoo dikwijls en zoo gaarne de enge cel van hun klooster verlieten om zich naar de Aar met haar zonnige hellingen met wijnstokken beplant, naar het idyllische Marienthal en het gastvrije Ahrweiler met zijn gezellige Roderhof te begeven.

Dr. GIERLICH, Herzogenrath.

MARIËNTHAL. BOVENAANZICHT VAN DE GEBOUWEN.

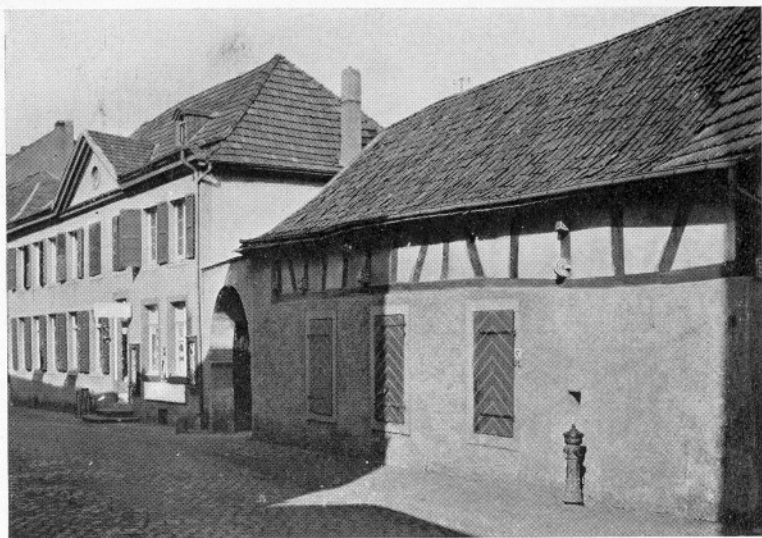
MARIËNTHAL. GEZICHT OP DE OMGEVING.

KLOSTERRATHER HOF BIJ BORNHEIM.

KLOOSTERTUIN TE MARIËNTHAL.

„RODER HOF” TE AHRWEILER.

DE HANGENDE ROTS „DIE BUNTE KUH”
BIJ WALPORZHEIM.

INHOUD RJ 1935

	(Jrb. blz. 129)	(OCRLC2006)
Johan van Weede	3	
Kroniek 1934-1935	13	
Prijsuitdeeling	22	
Jaarverslagen:		
Maria-Congregatie		33
Derde Orde van St. Franciscus		34
Missievereeniging "Rolduc"		35
Mogelijkheid en kracht van 't missietooneel als propagandamiddel		38
Academie "St. Augustinus"		39
Academie "Alberdingk Thijm"		40
Tooneel, Muziek en Film:		
De opvoering van Vondels Lucifer	42	
De vorst der duisternis (Ad. Sassen)	43	
Sport en Spel:		
Voetbal	51	
Tennisclub R.T.C.	59	
Hockey-Club "Unitas"	59	
Leerarencorps	62	
Lijst van Leerlingen	63	
Personalia	69	
In memoriam:		
Pastoor H. van den Schoor R.I.P.	72	
Drs. Nico van de Griendt R.I.P.	72	
Prof. Dr. J. G. Ch. Volmer R.I.P.	73	
Michel Michon R.I.P.	74	
Jan Joosten R.I.P.	75	
De oude en nieuwe aula van Rolduc (J. G.)	77	
Welkomstgroet	84	
Rolduc en "de academie" (c. R. Zyerveld)	85	
Oprichting van het Klein-Seminarie Rolduc	87	
Het abtsbrood of abtspensioen van Kloosterrade (Dr. Gierlichs)	91	
Reünidos Liber Unicus (L. C. Michels)	103	
Verkennerij. Uit het jungle dagboek	112	
Wijnbouw van de abdij Rolduc (Dr. Gierlichs)	114	

PLATEN

Johan van Weede R.I.P.	tegenover blz. 3
Johan van Weede als eerste communicant	tegenover blz. 8
De ouders van Johan van Weede	tegenover blz. 8
Kapelletje op het kerkhof	tegenover blz. 9
Priesterkoor vóór de restauratie	tegenover blz. 9
Johannes-klok	tegenover blz. 9
Philosophie Sup.	tegenover blz. 24
6e Klas Gymnasium	tegenover blz. 24

5e Klas H.B.S.	tegenover blz. 25
5e Klas H.H.S	tegenover blz. 25
Lucifer	tegenover blz. 44
Groepfoto "Lucifer"	tegenover blz. 45
4e Bedrijf: Raphaël en Lucifer	tegenover blz. 45
Apollion, Lucifer, Belial	tegenover blz. 48
Raphaël, Michaël, Gabriël	tegenover blz. 48
Belzebub, Lucifer	tegenover blz. 49
Groepfoto "Lucifer"	tegenover blz. 49
Pantarei	tegenover blz. 56
Minor II	tegenover blz. 56
Concordia (Kl. Rolduc)	tegenover blz. 57
Hockeyclub	tegenover blz. 57
Pastoor H. van den Schoor R.I.P.	tegenover blz. 72
Drs. N. van de Griendt R.I.P.	tegenover blz. 72
Prof. Dr. J. G. Ch. Volmer R.I.P.	tegenover blz. 72
Michel Michon R.I.P.	tegenover blz. 72
Jan Frans Joosten R.I.P.	tegenover blz. 72
Prof. Dr. M. J. H. Cobbenhagen	tegenover blz. 73
L. W. H. Backhuys	tegenover blz. 73
Drs. Th. E. Absil	tegenover blz. 73
Drs. J. Steinhardt	tegenover blz. 73
Drs. L. A. H. van Eyseren	tegenover blz. 73
Z. Exc. Prof. Dr. Ir. H. Gelissen	tegenover blz. 73
Aankomst van de autoriteiten	tegenover blz. 76
Inzegening van de nieuwe aula	tegenover blz. 76
Voor 't nieuwe gebouw.	tegenover blz. 77
Gedurende de opvoering van "Lucifer"	tegenover blz. 77
Van fundament tot theater	tegenover blz. 80
Eerste steenlegging in de regen	tegenover blz. 80
De nieuwe aula	tegenover blz. 81
Tooneel nieuwe aula	tegenover blz. 84
Tooneel oude aula	tegenover blz. 84
Interieur nieuwe aula	tegenover blz. 85
Harmonie 1934-'35	tegenover blz. 85
Aankomst der Reunisten 1934	tegenover pag. 104
Snapshots Reunie 1934	tegenover pag. 105
Reunie 1934	tegenover pag. 108
Het Zangkoor 1934-'35	tegenover pag. 109
Het Tooneel uit "Om de Dajaksziel"	tegenover pag. 109
De Ailbertus-groep	tegenover pag. 109
Mariënth. Bovenaanzicht van de gebouwen	tegenover pag. 120
Mariënth. Gezicht op de omgeving	tegenover pag. 120
Klosterrather Hof bij Bornheim	tegenover pag. 121
"Roder Hof" te Ahrweiler	tegenover pag. 121
Kloostertuin te Mariënth	tegenover pag. 121
De hangende rots "Die bunte Kuh" bij Walporzheim	tegenover pag. 121